

Aleksi XVI

Sprawozdanie

z czynności Wydziału krajowego za czas od sierpnia 1871 r. po koniec lipca 1872 r.

Wysoki Sejmie!

Stosownie do postanowienia §. 26. statutu krajowego, przedkładamy niniejszem sprawozdanie z czynności naszych za czas od sierpnia 1871 po koniec lipca 1872.

Prośby do Najwyższego Tronu.

Adres Wysokiego Sejmu do Najjaśniejszego Pana.

Na uchwalony przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 2. października 1871 r. adres do Najwyższego Tronu, w przedmiocie przyznania krajowi naszemu samorządu narodowego i samodzielniejszego stanowiska w Monarchii, nie otrzymaliśmy dotąd żadnej odpowiedzi.

Adres Wydziału krajowego do Najjaśniejszego Pana, z powodu utworzenia akademii umiejętności w Krakowie.

Z powodu, iż Najjaśniejszy Pan najwyższem postanowieniem z dnia 28. stycznia raczył najmiłościwiej zezwolić na przeistoczenie Towarzystwa naukowego w Krakowie, na akademię umiejętności, przyjąć najwyższą nad nią opiekę, zamianować protektorem jej najdostojniejszego brata swego, jego c. k. wysokość arcyksięcia Karola Ludwika i najłaskawiej udzielić akademii daru w sumie 20.000 złr. w. a. z własnych środków, Wydział krajowy wystosował adres dziękczynny, i złożył takowy u stóp Najwyższego Tronu przez deputację, złożoną z J. O. księcia Marszałka, i członków Wydziału krajowego Ławrowskiego i Pietruskiego; Najjaśniejszy przyjął deputację i adres bardzo łaskawie i wyraził się bardzo obszernie o doniosłości akademii nauk, poczem zwrócił się do wice-marszałka Ławrowskiego, wyraził mu swe szczególne zadowolenie z tego, iż go widzi w tej deputacji, a otrzymawszy od p. Ławrowskiego oświadczenie, iż Rusini przyłączają się do wynurzenia uczuć wdzięczności w adresie zawartych, odezwał się Najjaśniejszy Pan w następujące słowa: „Wiadomo mi już oddawna, iż pan wstąpiłeś na drogę pojednania. To jedyna droga, na której nie tylko pomyślność dla kraju, ale i rozwój narodowości jest możliwy. Narodowość ruska winna się rozwijać tylko w granicach obowiązujących ustaw. Dążność do tego rozwoju na innej drodze z pominięciem tych ustaw, doprowadzi do wręcz przeciwnych rezultatów..

Na to odpowiedział p. Ławrowski, iż Rusini dążą zawsze do zgodnego postępowania i do rozwoju ich narodowości, rzeczywiście tylko na podstawie obowiązujących urzędów i ustaw, i że chcieliby, by ją wiecznie z Austryą i w Austrii na wyższy stopień oświaty wynieść. Najjaśniejszy Pan zachęcał p. Ławrowskiego do stanowczego wytrwania nadal na tej drodze, pomimo wszelkich trudności, na jakie napotkać może.

Nakoniec przeszedł Najjaśniejszy Pan do szkół w kraju naszym, a po otrzymaniu objaśnienia o ich stanie, wyraził nadzieję, iż z czasem i w szkolnictwie otrzymać będzie można zadawalniające rezultaty.

Adres gratulacyjny z powodu zaręczyn Jej c. k. Wysokości Najdostojniejszej Arcyksiężniczki Gizeli z Jego król. Wyk. Wysokości księciem Bawarskim Leopoldem.

Z powodu zaręczyn Najdostojniejszej córki Najjaśniejszego Pana Jej c. k. Wysokości Arcyksiężniczki Gizeli z Jego królewską Wysokością księciem Bawarskim Leopoldem, wystosowaliśmy adresy gratulacyjne do Najjaśniejszego Pana, do Najjaśniejszej Pani i do Najdostojniejszej ich córki. Pierwszy złożyliśmy u stóp Najwyższego Tronu przez deputację złożoną z J. O. księcia Marszałka, i członka Wydziału krajowego Pietruskiego, dwa ostatnie przedłożyliśmy z powodu nieobecności Najjaśniejszej Pani i ponieważ Najdostojniejsza Arcyksiężniczka Gizela nie przyjmuje deputacji, na ręce ochmistrzów.

Najjaśniejszy Pan przyjął bardzo łaskawie deputację i adres, a Najjaśniejsza Pani, również jak Najdostojniejsza Arcyksiężniczka Gizela wyraziły Wydziałowi krajowemu swoje podziękia przez pisma wystosowane przez ochmistrzów do J. O. księcia Marszałka.

Uchwały i ustawy podlegające Najwyższej sankcyi.

a) Uchwały i ustawy sankcyonowane.

1. Jego ces. i król. Apostolska Mość Najwyższem postanowieniem z dnia 17. b. m. najmiłościwiej raczył zatwierdzić uchwalony przez Sejm galicyjski rozkład dodatków na fundusze indemnizacyjne, mianowicie w Galicyi wschodniej i zachodniej na rok 1871 i 1872. po 51 ct., zaś w Wielkiem Księstwie Krakowskiem na rok 1871 po 51 ct., a na rok 1872 po 41 centów od jednego złotego reńskiego podatków stałych, włącznie z dodatkiem jednej trzeciej części, jako też uchwalony przez Sejm galicyjski rozkład dodatków na fundusz krajowy na rok 1871 po 18 1/2 centów, zaś na rok 1872 po 21 centów od jednego złotego reńskiego, podatków stałych z dodatkiem jednej trzeciej części.

2. Jego ces. i król. Apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem z dnia 17. b. m. przyjąć najłaskawiej do wiadomości obrady Sejmu galicyjskiego z sesyi w roku 1871, zastrzegając dla uchwał sejmowych, podlegających Najwyższej sankcyi, osobne cesarskie postanowienia.

Otrzymały również Najwyższą sankcyę:

3. Ustawy sejmowe względem pozwolenia gminom na pobór wyższego podatku gminnego, a mianowicie:

Gminie Biertowice	w wysokości 68%
„ Bnlowice	„ 50 „
„ Manastyrzec	„ 30 „

Gminie	Jurczyce	w wysokości	38	%
"	Kotoryny	"	40	"
"	Ottynia	"	33	"
"	Konstantynówka	"	42	"
"	Przybyłowa	"	46	"
"	Bałabarówka	"	28	"
"	Hawrylak	"	30	"
"	Serafince	"	32	"
"	Czernelica	"	30	"
"	Toporówka	"	29	"
"	Zywaczowa	"	32	"
"	Rożnowa	"	50	"
"	Probabin	"	40	"
"	Zawale	"	50	"
"	Drahasymowa	"	27	"
"	Widynowa	"	33	"
"	Siemiakówce	"	36 $\frac{1}{2}$	"
"	Peczeniżyn	"	26 $\frac{1}{2}$	"
"	Michałkowa	"	43	"
"	Kamionek wielkich	"	36 $\frac{1}{2}$	"
"	Kluczowa małego	"	32 $\frac{1}{2}$	"
"	Debesławiec	"	31	"
"	Krasnoilły	"	50	"
"	Jasienowa	"	30	"
"	Dołhopola	"	36	"
"	Polanki	"	30	"
"	Słobudki	"	32	"
"	Młynisk	"	41	"
"	Małowa	"	34	"
"	Witkowa	"	40	"
"	Gaje wyżne	"	33	"
"	Szczawne	"	56	"
"	Trepcza	"	33	"
"	Klimkówka	"	35	"
"	Międybrodzie	"	44	"
"	Zawadka koło Bukowska	"	40	"
"	Markowice	"	33 $\frac{1}{2}$	"
"	Duszatyn	"	42 $\frac{1}{2}$	"
"	Czeremcha	"	30	"
"	Posada zarszyńska	"	35	"
"	Komańcza	"	30	"
"	Dąbrówka ruska	"	39	"
"	Dąbrówka polska	"	52	"
"	Stróże małe	"	35 $\frac{1}{2}$	"
"	Posada sanocka	"	35	"
"	Tyżyłów	"	26	"
"	Cwitowa	"	40	"
"	Siółka	"	35	"
"	Studzianka	"	33	"

Gminie	Topolsko	w wysokości	31	%
"	Zagórze	"	36	"
"	Bania	"	55	"
"	Podhorki	"	30 1/2	"
"	Chocin	"	36	"
"	Wierzchnia	"	26	"
"	Majdan	"	31	"
"	Dołpotów	"	29 1/2	"
"	Hołowy	"	43	"
"	Krasnoły	"	50	"
"	Jasienów	"	38	"
"	Czernelica	"	30	"
"	Ruda brodzka	"	32	"
"	Rożniów	"	28	"
"	Porąbek	"	60	"
"	Rożnów pow. brodz.	"	50	"
"	Roszechacz	"	58	"

do wszystkich podatków bezpośrednich;

Gminie miasta Brodów do pobierania w latach 1872. i 1873. dodatku w wysokości 80% podatku konsumcyjnego od wódki i piwa;

Gminie Mościska na pobór opłaty od wprowadzanych do tego miasta trunków spirytusowych na lata 1872. i 1873;

Gminie Strzyżowa na pobór opłaty od wprowadzanych do tego miasta trunków spirytusowych na rok 1872;

Gminie miasta Nowego Sącza do pobierania opłat od napojów propinacyjnych;

Gminie miasta Biały na pobór opłat od czynszów domowych w latach 1872. 1873. i 1874.

4. Ustawa o udzieleniu funduszowi krajowemu prawa do poboru myta na drogach krajowych.

Ustawa o omyceniu dróg powiatowych:

Drohobycko-Borysławskiej;

Brzozowsko-Domaradzkiej;

Wadowicko-Suskiej;

Bocheńsko-Limanowskiej i

Wrocławskiej w powiecie krakowskim.

Ustawa o udzieleniu prawa do poboru myta wydziałowi powiatowemu w Nowym Sączu na drodze z Krzyżówki do Muszynki, i z Krzyżówki do Milika

Ustawa o udzieleniu prawa do poboru myta obszarowi dworskiemu w Surmaczówce.

Ustawa o udzieleniu prawa do poboru myta gminie Przemyślany.

Ustawa o udzieleniu prawa poboru kopytkowego gminie miasta Kołomyi i Tarnowa.

Ustawa o udzieleniu prawa poboru mostowego obszarowi dworskiemu w Górze Ropczyckiej, wspólnie z gminą Borek wielki.

Ustawa o udzieleniu prawa poboru mostowego obszarom dworskim w Bereźnicy królewskiej, w Semenowie i w Małnowie.

Ustawa o udzieleniu prawa do poboru mostowego gminom w Szczercu, w Czerchawej i w Kańczudze.

Ustawa. o udzieleniu prawa poboru przewozowego radzie powiatowej w Lisku, i obszarom dworskim w Szczurowicach, Tropiu, Gumniskach, Woli mieleckiej, w Medenicach, w Piotrowie, Wozilowie, Kopaczyńcach, Kościelnikach, Czernelicy, w Hubinie, Siekierzynie, Kośmierzynie i Snovidowie.

5. W skutek reskryptu J. E. p. Ministra spraw wewnętrznych z dnia 19. grudnia 1871 l. 17 901, zawiadomiło nas c. k. Prezydum Namiestnictwa w swej odezwie z dnia 29. Grudnia 1871. do l. 8530/pr., iż przychylając się do uchwały wys. Sejmu z dnia 17. października r. z. L. 617. raczył Jego ces. i król. Apostolska Mość Najwyższem postanowieniem z dnia 17. grudnia 1871 r. najmiłościwiej zezwolić, by dobra Rączna, Jeziorzany i Krowodrza w Wielkiem księstwie Krakowskiem, należące do majątku zakładowego szpitalu św. Łazarza w Krakowie, w całości lub też częściami w drodze publicznej licytacji sprzedane były, tudzież, by zaciągnięta została pożyczka w listach zastawnych pięć procentowych z towarzystwa kredytowego ziemskiego w królestwie polskiem na dobra Tropiszów w królestwie polskiem położone, należące do powyż wspomnianego majątku zakładowego.

6. W ślad reskryptu Jego Excellencyi p. ministra spraw wewnętrznych z dnia 14. stycznia r. b. l. 437/pr. zawiadomiło nas c. k. Prezydum Namiestnictwa w swej odezwie z dnia 18. stycznia r. b. l. 446/pr. iż Jego ces. i król. Apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem z dnia 8. stycznia 1872. udzielając najmiłościwiej Sankcyi uchwale wys. Sejmu z dnia 17. października r. z. L. 607. zezwolić na użycie kapitałów będących własnością funduszu szpitali św. Łazarza i św. Ducha w Krakowie do wysokości 300.000 złr. w. a. w celu zamierzonej budowy nowego gmachu szpitalnego w Krakowie.

7. W skutek reskryptu J. E. p. ministra spraw wewnętrznych z dnia 9 stycznia r. b. l. 248. zawiadomiło nas c. k. Prezydum Namiestnictwa w swej odezwie z dnia 17. stycznia r. b. l. 397 pr. że najwyższem postanowieniem z dnia 4. stycznia 1872 r. Jego ces. i kr. Apostolska Mość raczył najmiłościwiej udzielić sankcyi uchwale wys. Sejmu z dnia 17. października r. z. l. 572 względem sprzedaży części gmachu lwowskiego szpitalu powszechnego, należące do zakładu obłąkanych, w celu uzyskania funduszy na budowę domu obłąkanych w Kulparkowie z uwagą, że dalsza osnowa uchwały sejmowej, według istniejących ustaw nie wymaga najwyższego zatwierdzenia; albowiem ani z §. 20. ani też z innych postanowień statutu krajowego nie wypływa, aby potrzebną była Najwyższa Sankcya w razie, gdy Sejm krajowy używa kredytu krajowego na cele krajowe, przeczco majątek pierwotny ani się obciąża ani też zastawia.

8. Według odezwy c. k. Prezydum Namiestnictwa z dnia 12. kwietnia r. b. l. 2508/pr. Jego ces. i kr. Apostolska Mość Najwyższem postanowieniem z dnia 1. kwietnia 1872 r. raczył najmiłościwiej udzielić Sankcyi uchwale wys. Sejmu z dnia 13. października r. z. l. 603 względem użycia kapitałów, należących do lwowskich zakładów chorych, obłąkanych i położnic, na pokrycie kosztów robót restauracyjnych, przedsięwziąć się mających w gmachu lwowskiego szpitalu powszechnego.

Otrzymały nakoniec najwyższą sankcyę.

9. Ustawa o ponoszeniu kosztów pertraktacji, przedsięwziętych w skutek spóźnionego zgłoszenia się z poborami podlegającymi na mocy ustawy z dnia 26 .

kwietnia 1871. z urzędu wykupowi lub regulacyi w myśl patentu z dnia 5. lipca 1853 nr. 130 dz. p. p.

10. Uchwała Wysokiego Sejmu z dnia 28. września 1871. r. L. 253. upoważniająca Wydział krajowy do sprzedaży realności w Winnikach nie została przedłożoną do najwyższej Sankcyi. Tylko bowiem pozbycie pierwotnego majątku krajowego wymaga zezwolenia cesarskiego; Winniki zaś są własnością fundacyi stypendyjnej Głowińskiego a c. k. Namiestnictwo, w charakterze najwyższej władzy fundacyjnej w kraju oświadczyło, iż zgadza się na wykonanie tej uchwały.

Sprawozdanie o rezultacie tej sprzedaży podajemy między sprawami przekazanymi.

b. Uchwały i ustawy, którym najwyższej sankcyi odmówiono:

1. Najwyższej sankcyi odmówiono uchwalonemu na posiedzeniu dnia 17. października r. z. projektowi do ustawy o niestającej komisji sejmowej do wypracowania ustawy krajowej o wyłączeniu prawa propinacyi, z powodu, iż ze względu na postanowienie drugiego następu §. 26. statutu krajowego nie zachodzi potrzeba podobnego postanowienia zawierającego w sobie zmianę statutu krajowego.

2. Równie odmówiono najwyższej sankcyi uchwalonemu na posiedzeniu dnia 5. października r. z. projektowi ustawy obejmującej zakaz chwytania, zabijania i sprzedawania ptaków dziko żyjących użytecznych w gospodarstwie, niemniej nietoperzy i jeżów, a to z powodu że:

1. według paragrafu 5go projektu przestrzeganie przepisów tej ustawy należeć ma do własnego zakresu działania gmin i obszarów dworskich, i że

2. według §. 6. włożono na publiczne organa bezpieczeństwa obowiązek donoszenia o wszelkich spostrzeżonych przekroczeniach tej ustawy naczelnikowi gminy, lub przełożonemu obszarowi dworskiego, albo też wydziałowi powiatowemu;

te postanowienia zaś mają być sprzecznymi z wyrzeczoną w §. 61. ust. gm. kompetencją c. k. Władz politycznych do rozstrzygania rekursów przeciw orzeczeniom naczelników gmin.

Los ten spotyka rzeczoną ustawę już po raz drugi, jakkolwiek Wydział krajowy starał się w przedłożonym przez się w roku 1871. projekcie do ustawy zadość uczynić wszelkim wymaganiom wyrażonym w odezwie c. k. Prezydium Namiestnictwa z dnia 5. sierpnia 1869. do L. 4613, uwiadamiającej o niesankcyonowaniu poprzedniego projektu, uchwalonego na dniu 5. października 1868.

Wydział krajowy niepodziela wprawdzie zapatrywania, jakoby kompetencji c. k. politycznej władzy powiatowej do rozstrzygania rekursów przeciw orzeczeniom karnym wydanym przez naczelników gmin, sprzeciwiały się powyżej przytoczone ustępy ustawy, podnosi jednak okoliczność, że wszelką wątpliwość w tej mierze usunęłoby przyjęcie do rzeczzonego projektu ustawy postanowienia, że wszelkie rekursa przeciw orzeczeniom karnym wydanym w drodze wykonania tej ustawy, rozstrzega urząd polityczny, które to postanowienie zawartem było w §. 10. projektu do ustawy przez Wydział krajowy przedłożonego, jednakowoż w projekcie przez komisję administracyjną ułożonym, a następnie przez wysoki Sejm uchwalonym, pominiętem zostało.

3. Według oznajmienia c. k. Prezydium Namiestnictwa z dnia 12. stycznia 1872. L. 270. nie raczył Jego ces. i kr. Apostolska Mość udzielić sankcyi uchwalonemu przez wys. Sejm projektowi do ustawy względem udzielenia prawa poboru myta przewozowego obszarowi dworskiemu w Żarnowie na drodze powiatowej Boguchwalsko-Strzyżowskiej z powodu, że postanowienie zawarte w ustępie d. art. II. projektu ustawy dotyczące osoby jeźdźca nie jest dość jasne i mogło by dać powód do wątpliwości i nieporozumień.

4. Najwyższem postanowieniem z dnia 22. sierpnia b. r. nie raczył Jego ces. i król Apostolska Mość udzielić swej najwyższej sankcyi uchwalonemu przez wysoki Sejm krajowy projektowi do ustawy względem zaprowadzenia ksiąg gruntowych w królestwie Galicyi i Lodomerji wraz z Wielkiem księstwem Krakowskiem.

Przyczyny dla których ten projekt do ustawy nie otrzymał najwyższej sankcyi są następujące:

Według projektu tego mają być księgi gruntowe założone dla okręgów sądów obwodowych i wyłącznie przez sądy kolegialne prowadzone. Ponieważ okręgi sądów kolegialnych są rozległe, przeto ogólny ruch interesów byłby w uciążliwy sposób utrudniony; dla większej części ludności byłyby księgi gruntowe prawie niedostępne. We wszystkich sprawach, któreby się w sądach powiatowych traktowały, a w których zachodziłaby potrzeba przejrzenia dla informacji księgi gruntowej, byłyby tak sądy jak i strony w nader przykry sposób ustawicznie utrudzane i wstrzymywane. Z powodu skoncentrowania ksiąg hipotecznych; wszystkich w okręgu sądu kolegialnego leżących gruntów, utrudniłoby się bardzo prowadzenie tych ksiąg, a nadto sądy kolegialne potrzebowałyby znacznego pomnożenia sił roboczych, aby podolać nawałowi nowych przypadających im czynności.

Dalej nie zgadza się projekt pod względem nowo utworzonej i w nim wprowadzonej terminologii, z ogólną ustawą o księgach hipotecznych, a sposób postępowania przy założeniu ksiąg gruntowych postanowiono w projekcie bez uwzględnienia granic, które w tej mierze wytknięte są w ustawie państwowej z dnia 25. lipca 1871 r. (dz. u. P. N. 96.) Zbadanie stanu ciężarów hipotecznych, które się powinno odbywać w sposób powyższą ustawą państwową wskazany, połączone jest w projekcie z dochodzeniami, które poprzedzać mają sporządzenie pierwszych projektów wpisów hipotecznych i tymże służyć za podstawę. W ogóle normuje projekt, oddzielając ściśle zakres działania komisji kolegialnych a delegowanych jej komisarzy, całe to postępowanie w taki sposób, jak gdyby po ułożeniu pierwszych projektów wpisów hipotekarnych nie miało już następywać sprawdzenie a ewentualnie sprostowanie takowych. Gdy przy zakładaniu księgi gruntowej przeważnie o to chodzić powinno, aby faktyczny stan był zbadany przez osoby prawa świadome i zaufania godne, przepisuje projekt do ustawy, aby komisjom dostarczano dokumenta, na podstawie których mają wydawać decyzje w podobny sposób, jak się załatwia podania tabularne.

Taki tok postępowania wymaga jednak wiele czasu i sił, dlatego też zachodziłaby obawa, iż między rozpoznaniem, które mają być na miejscu przeprowadzone, a utworzeniem ksiąg gruntowych upłynęłoby wiele czasu. Zresztą zastrzeżono w projekcie Wydziałowi krajowemu przy ustanowieniu komisji pewny współudział i wpływ, który mu z powołania w tych sprawach nie przysłuży.

Przytem wyrażono, iż c. k. ministerstwo sprawiedliwości nie mogąc uznać za właściwą podstawę, na której się opiera uchwalona przez wysoki Sejm ustawa, nie wchodziło szczegółowo w ocenienie pojedynczych jej postanowień.

O przedłożonych do najwyższej sankcyi ustawach :

1. względem języka wykładowego w akademii technicznej lwowskiej;
 2. o ściąganiu i wypłacie dotacyi szkół początkowych przez c. k. urzędy podatkowe, tudzież
 3. o ustawie zmieniającej art. V. ustawy z dnia 22. czerwca 1867. o języku wykładowym;
 4. względem uchwalonej z dnia 12. października 1871 ustawy zawierającej dodatek do krajowej ordynacyi wyborczej z 26. lutego 1861 r. i znoszącej postanowienia ustawy z 20. września 1866 dzien. ust. kraj. 26.
- nie otrzymaliśmy dotychczas żadnego zawiadomienia.

Sprawy specjalnie przekazane.

Sprawa zasiłku w sumie 6000
złr. dla pogorzalców Dobro-
milskich.

1. Na pierwszą wiadomość o pożarze, jaki nawiedził miasto Dobromil 4go września 1871 odebraną w telegramie naczelnika tamtejszej Zwierzchności gminnej pospieszyliśmy tego samego dnia zaraz z doraźną pomocą funduszu krajowego przesyłając na wsparcie pogorzalców, na ręce p. Antoniego Tyszkowskiego, prezesa rady powiatowej w Birczy kwotę 2000 złr. w. a. i zarządzając dostawę chleba za pośrednictwem magistratów miasta Lwowa i Przemyśla.

Następnie na posiedzeniu z dnia 5. października z. r. powziął wysoki Sejm uchwałę następującej treści :

Przeznacza się 6000 złr. w. a. na niezbędne potrzeby życia dla pogorzalców miasta Dobromila z tem jednak zastrzeżeniem, że Wydział krajowy używać będzie tego kredytu o tyle tylko, o ile okaże się rzeczywista potrzeba a nadto udzielać będzie zapomóg przez swego delegowanego.

Stosując się do woli wys. Sejmu wystaliśmy w połowie października r. z. naówczas konceptistę naszego p. Marka z poleceniem rozdania kwoty 2000 złr. w. a. między pogorzalców pozbawionych środków do zaspokojenia niezbędnych potrzeb życia, pozbawionych odzieży i z poleceniem użycia reszty stąd powstałej na sprawienie narzędzi i warstatów dla tych rzemieślników, którzy potracili takowe w pożarze, a w ten sposób pozbawieni zostali środków do dalszego życia.

Z pieniędzy tych wysłannik nasz przy współudziale miejscowego komitetu dla niesienia pomocy pogorzalcem rozdzielił na miejscu większą część, bo kwotę 1690 złr. w. a. resztę zaś t. j. 310 złr. w. a. pozostawił komitetowi na sprawienie narzędzi rzemieślniczych. Na tenże sam cel przesłaliśmy następnie z końcem października komitetowi pogorzeli 1000 złr. w. a. w ostatnich zaś dniach grudnia z. r. wysłaliśmy ponownie p. Marka dając mu do rozporządzenia kwotę 1,500 w. a. na wsparcie tych pogorzalców, którym zbywało na środkach do życia.

O przybyciu p. Marka uprzedziliśmy komitet pogorzeli wzywając go, aby naszemu delegowanemu tak jak poprzednią razą udzielił na żądanie wszelkiej pomocy i informacji, tymczasem p. Markowi za przybyciem, miasto należnej i spodziewanej pomocy ze strony komitetu, odmówiono udzielenia wszelkich wskazówek, któreby mu były pomocne przy rozdziale wsparcia, tak że wysłannik nasz, nie mogąc bez miejscowej pomocy wypełnić swego zadania, powrócił do Lwowa; niebawem jednak w pierwszych dniach lutego b. r., skoro z licznych podań pojedynczych pogorzalców widzieliśmy jeszcze istotną potrzebę wsparcia, wyjechał p. Marek po raz trzeci z wywspomnianą kwotą 1500 złr. Tą razą obdzielił nasz delegowany najbiedniejszych z pogorzalców w liczbie 209, posiłkując się informacją i wskazówkami miejscowej zwierzchności gminnej, do której o to udaliśmy się po doznanej odmowie ze strony komitetu.

W ten sposób z kredytu udzielonego nam przez wys. Sejm w kwocie 6000 złr., wydaliśmy 4500 złr., a lubo z końcem marca wniosła do nas podanie zwierzchność gminna Dobromilska, byśmy niepożytkowaną z dotacyi wys. Sejmu kwotę 1500 złr. rozdali jeszcze między pogorzalców, nie przychyliliśmy się do tej prośby, a to ze względu na uchwałę wys. Sejmu z dnia 5. października 1871. W uchwale tej zastrzegł bowiem wys. Sejm, iż mamy używać udzielonego kredytu tylko o tyle, o ile się okaże rzeczywista potrzeba; potrzeby zaś tej zarządzenia pierwszym i niezbędnym wymogom życia pogorzalców nie wykazała zwierzchność gminna, nadto zbliżająca się wiosna a z nią rozpoczęcie robót przy odbudowaniu zgorzałej części miasta, podjęcie na nowo robót przy budowie bliskiej kolei Przemysko-Łupkowskiej, zwykle zresztą roboty wiosniane pozwoliły nam liczyć, iż kto zechce pracować, znajdzie dostateczny zarobek.

Sprawa utworzenia i obsadzenia posady inspektora szpitali.

2) Na posiedzeniu z dnia 11. października 1871. otrzymał Wydział krajowy od wys. Sejmu upoważnienie do utworzenia posady inspektora szpitali z płacą i emolumentami sekretarza drugiej klasy, t. j. 1600 złr. w. a. rocznie, z dodatkiem na pomieszkowanie w kwocie rocznych 300 złr. w. a., na diety zaś i kosztą podróży wyznaczył wys. Sejm płacę 400 złr. w. a., które Wydział krajowy ma wypłacać w miarę odbytych podróży.

Już w dniu 19. października 1871 r., do l. 14.134, rozpisaliśmy konkurs, wstawiając w jego warunki dalsze zastrzeżenia wys. Sejmu, t. j., iż posadę tę może zajmować tylko doktor medycyny, i to za wypowiedzialnym kontraktem.

W chęci otrzymania tej posady zgłosiło się tylko trzech kandydatów, z których, mając na względzie warunki konkursem przepisane, wybraliśmy dra. Zygmunta Dobieszewskiego jako tego, który w podaniu swem wykazał się dowodnie znajomością administracyi szpitalnej.

Z p. Zygmuntom Dobieszewskim zawarliśmy kontrakt na rok jeden, zastrzegłszy dla Wydziału krajowego trzymiesięczne wypowiedzenie, p. Dobieszewskiemu zaś służy tylko prawo wypowiedzenia sześciomiesięcznego.

Co do płacy i emolumentów trzymaliśmy się ściśle polecenia wys. Sejmu, zastrzegając, iż, w razie jeżeliby wyznaczona przez wys. Sejm na diety i kosztą podróży kwota 400 złr. w. a. przez podjęte podróże wyczerpaną została, a w tymże samym roku okazała się jeszcze potrzeba ponownych podróży, natenczas będzie p. Dobieszewski obowiązany odbywać dalsze podróże własnym kosztem.

3) Na posiedzeniu z dnia 16. października 1871 r., powziął wys. Sejm następującą uchwałę:

W sprawie wydawnictwa Encyklopedyi krajoznawstwa Galicyi wraz z Wielkiem księstwem Krakowskiem.

1. Sejm upoważnia Wydział krajowy do przyjęcia za odpowiednim wynagrodzeniem materiałów nagromadzonych przez p. Schneidra na własność kraju, oraz poleca mu staranie, aby wydawnictwo Encyklopedyi dla krajoznawstwa Galicyi dalej prowadzonym było.

2. Na cele powyższe przeznacza się w miarę potrzeby dochody funduszu domestykalnego.

3. Wydział krajowy zda sprawę na najbliższej sesji sejmowej, co względem wykonania powyższych uchwał zarządził.

Stosownie do powyższego polecenia wys. Sejmu zawiązał Wydział krajowy bezpośrednio po ukończeniu się zeszłorocznej sesji sejmowej rokowania tak z samym p. Antonim Schneidrem jak z komitetem, który od r. 1869 popierał usiłowania p. Schneidra w wydawaniu Encyklopedyi.

Rozpoczynając te rokowania, mieliśmy na oku tak polecenie wys. Sejmu co do nabycia zbiorów p. Antoniego Schneidra na własność kraju, jak i staranie, aby wydawnictwo Encyklopedyi dla krajoznawstwa Galicyi nie doznało przerwy, aby przeciwnie, stosownie do woli wys. Sejmu miało zabezpieczony swój dalszy postęp.

W kwestyi nabycia zbiorów p. Schneidra na rzecz kraju okazało się przede wszystkim, iż doraźne rozpoznanie ich wartości, konieczne przy oznaczeniu wynagrodzenia, nie jest możliwem.

Właściciel ich dzisiejszy, zbierając je z wielkim trudem, zapobiegliwością i zamięłowaniem, nie rozporządzał zasobami, któreby mu pozwoliły uporządkować swoje zbiory systematycznie, rozłożyć je w należytych porządku, tak aby nawzajem nie było trudno przystąpić od razu do rozpoznania ich wartości.

Dla tego wobec niedokładnej znajomości wartości zbiorów p. Antoniego Schneidra, zwróciliśmy naszą czynność przeważnie ku temu, aby zabezpieczyć dalszy postęp wydawnictwa, nie pomijając jednak przy tem sposobności, aby zapoznać się z jakością i wartością zbiorów p. Schneidra. W dniu 16. marca b. r. wysłannicy komitetu opiekującego się wydawnictwem, pp. Alfred Młocki, dr. Antoni Małecki, p. Teodor Kulezycki i sam p. Antoni Schneider porozumieli się z delegowanym z naszej strony p. Pawłem Skwarczyńskim, iż zapewni się dalszy los i postęp wydawnictwa Encyklopedyi, jeżeli 1) dawszy p. Schneidrowi skromne utrzymanie, postawi się go w możności oddania się wyłącznie pracy około swego dzieła; 2) jeżeli zarówno dla przyspieszenia wydawnictwa, jak i w tym celu, by ktoś trzeci zapoznaawszy się z tymi zbiorami, które mogą przejść na własność kraju, mógł w razie śmierci p. Schneidra zastąpić go w kierownictwie, doda się pomocnika od 1. kwietnia b. r.; 3) jeżeli Wydział krajowy na opędzenie kosztów druku udzielać będzie komitetowi w miarę potrzeby i postępu wydawnictwa za rachunkiem komitetu zaliczek; 4) jeżeli dla pomieszczenia zbiorów da Wydział krajowy roczną kwotę 300 złr. w. a. na wynajęcie stosownego lokalu, na sprawienie zaś szaf i pułek do uporządkowania materiałów jednorazową kwotę 150 złr. W ten sposób bowiem będzie można zbiory p. Schneidra rozłożyć i uporządkować systematycznie, poczem i ocenienie ich, które musi poprzedzić nabycie zbiorów na własność kraju nie będzie trudnem.

Prócz tego oświadczył komitet, iż co do wydawnictwa Encyklopedyi, pozostanie nadal na swem opiekuńczym stanowisku względem Wydziału krajowego, przyjął komitet obowiązek obracania dochodów, z rozsprzedaży dzieł pochodzących, przede wszystkim na zwrot zaliczek, z Wydziału krajowego otrzymanych.

w tym celu będzie składał peryodycznie do kasy krajowej dochody z powyższego źródła płynące, i przedkładać Wydziałowi krajowemu rachunki.

P. Antoni Schneider ze swej strony zobowiązał się przystąpić do dalszego wydawnictwa swej Encyklopedyi, zajmować się takowem gorliwie, a równocześnie zająć się jak najspieszniej uporządkowaniem swych zbiorów.

Do zbiorów tych będzie miała przystęp komisya wydelegowana przez Wydział krajowy; prócz tego zaś zapozna p. Schneider ze zbiorami swego pomocnika, wdrażając go w metodę układania Encyklopedyi z nagromadzonych materyałów.

Uchwałą z dnia 19. marca b. r. do l. 4391, przyjęliśmy powyższe oświadczenie komitetu, przeznaczając z funduszu domestykalnego (stosownie do uchwały wys. Sejmu z dnia 16. października 1871) od 1. kwietnia r. b.:

a) P. Antoniemu Schneidrowi tak długo, dopóki zajmować się będzie wydawnictwem Encyklopedyi, i jak długo wydawnictwo to według naszego zdania odpowiadać będzie celowi, roczną kwotę 600 złr.;

b) dopóki zbiór p. Antoniego Schneidra nie przejdzie na własność kraju i nie znajdzie pomieszczenia w archiwum krajowem, lub dopóki Wydział krajowy nie wyznaczy dla zbiorów stosownego pomieszczenia, dopóki wreszcie układy dotychczasowe nie ulegną zmianie, roczną kwotę 300 złr. na najęcie odpowiedniego lokalu do przechowania zbiorów;

c) jednorazowo kwotę 150 złr. na sprawienie szaf, pułek i innych przyrządów do uporządkowania zbiorów p. Antoniego Schneidra; i

d) równie od 1. kwietnia b. r. na utrzymanie współpracownika kwotę rocznych 600 złr.

Prócz tego zastrześliśmy sobie prawo ocenienia, o ile wydawnictwo odpowiadać będzie swemu celowi, niemniej prawo stanowienia o wysokości ceny pojedynczych tomów lub zeszytów Encyklopedyi, jakoteż i o innych warunkach sprzedaży wyżwspomnianego dzieła.

W piśmie z dnia 16. maja b. r. otrzymaliśmy ponowne oświadczenie komitetu, iż uznaje w zupełności układ zawarty pod powyżej podanymi warunkami, a w piśmie z dnia 29. lipca b. r. zawiadomił nas komitet, iż zbiory p. Schneidra przeniesione zostały do lokalu wynajętego na ten cel w kamienicy p. Bratkowskiego przy ulicy Krzywej pod l. 8, iż p. Schneider z pomocą współpracowników zajęty jest uporządkowaniem zbiorów, spisaniem inwentarza, i że komisya wydelegowana z ramienia Wydziału krajowego, może już przystąpić do rozpoznania wartości zbiorów, iż wreszcie rozpoczęto druk drugiego tomu Encyklopedyi.

Na tę wiadomość udaliśmy się z prośbą do X. Antoniego Pietruszewicza i p. Walerego Łozińskiego, by jako ludzie nauki, znawcy i miłośnicy rzeczy ojczych, zapoznali się z wartością zbiorów p. Schneidra.

Sprawozdanie ich o stanie i wartości zbiorów postawi nas w możności zastosowania się do woli wys. Sejmu, o ile dotychczas to się jeszcze nie stało.

O korzystniejszej lokacyi kapitałów, należących do funduszków samoistnych.

4. Na posiedzeniu z dnia 16. października 1871. uchwalił wys. Sejm polecić Wydziałowi krajowemu, aby się postarał o korzystniejszą fruktyfikacyę kapitałów, będących własnością funduszków samoistnych.

Dążąc do wykonania powyższego polecenia, zestawiliśmy cyfry dochodów, jakie przynosiły kapitały przy dotychczasowym sposobie ich lokowania — z możliwym dochodem, jakiby wynikł z zakupna wyżej oprocentowanych papierów wartościowych — z czego okazał się rezultat następujący:

Majątek funduszków samoistnych składa się:

z listów banku hipotecznego	(6%)
„ „ zastawnych galicyjskiego Towarzystwa kredytowego	(4% i 5%)
„ obligacyj indemnizacyjnych	(5%)
„ akcji kolei Karola Ludwika	(5%)
„ „ „ Czerniowieckiej	(5%)
„ rent państwowych	(5%)
„ obligacyj pożyczki loteryjnej	(5%)
„ „ stanowych Styryjskich	(2½%)

Pod względem oprocentowania najkorzystniejsze papiery są następujące:

1) Listy banku hipotecznego, przynoszące od wartości kursowej	6 złr. 71%
2) Renty państwowe w papierach oprocentowane	6 „ 57½
3) Obligacje indemnizacyjne	6 „ 22
4) Listy zastawne galicyjskie (5%)	5 „ 99
5) Akcje kolei Czerniowieckiej	5 „ 99

Na pierwszy rzut oka sądzićby więc można, że dla korzystniejszej fruktyfikacji należałoby wszystkie papiery zamienić na listy Banku hipotecznego, — jednakowoż uwzględniając korzystne warunki losowania listów zastawnych galicyjskich, — wzrastanie podatków od dochodów z obligacyj innych, tudzież prawdopodobne niżenie kursu tych papierów, gdyby je w znacznej ilości na sprzedaż wystawiono, — przyszliśmy do przekonania, że najpewniejsze i najkorzystniejsze dochody przynoszą 5%, obligacje indemnizacyjne i 5% galicyjskie listy zastawne.

Stosownie więc do tego, zarządziliśmy w tych funduszach zamianę papierów, w których takowa korzystną się okazywała; a mianowicie:

1) W funduszu budowy domu podrzutków we Lwowie sprzedaliśmy listy zastawne galicyjskie, a natomiast zakupiliśmy obligacje indemnizacyjne.

2) W funduszu domestykalnym i szkoły kucia koni, użyliśmy gotówkę, ulokowaną na rachunku bieżącym w filii zakładu kredytowego dla handlu i przemysłu, i w książeczkach kasy oszczędności, na zakupno 6% listów banku hipotecznego.

3) W funduszach stypendyjnych nie okazała się potrzeba zmiany lokacji, a po większej części jest ona nawet niemożliwą, z powodu postanowień w dotyczących aktach fundacyjnych; tylko w fundacji „Krakowskiej zakordonowej“ zarządziliśmy dewinkulację rent państwowych w wartości 49750 złr., w celu zakupu korzystniejszych papierów.

W sprawie sprzedaży realności
w dobrach funduszowych
Winniki.

5. Na posiedzeniu z dnia 28. września 1871, wys. Sejm powziął następującą uchwałę:

Sejm upoważnia Wydział krajowy do sprzedaży następujących realności, do fundacji Głowińskiego należących, w gminie Winnikach położonych:

1) Budynku, w którym mieścił się niegdyś piwny browar, wraz z należącym doń szpichlerzem i wozownią, tudzież placem przyległym i ogródkiem. Numer domu 12, liczby parcel 40, 3573, 38, 39, 46, 42, 3574, 89, 90, 86, 87, 16, 17, 18.

2) Pięciu młynów wraz z przyległemi stawami. Mianowicie:

- a) młynu Jaremy, Nr. d. 234, liczba parcel 398, 3040, 3037, 3039, 3044, 3045, 3670;
- b) młynu Skremety, Nr. d. 344, liczba parcel 257, 2749, 3643, 3691, 3692;
- c) młynu Małity, liczby parcel 363, 2832, 2831, 2833, 2834, 2835, 3687, 3688, 3689;
- d) młynu Pańka Lema, Nr. d. 342, l. parcel 366, 2783, 2777, 2778, 2779, 2780, 2781, 2782, 2784, 3686, 3690, 3693;
- e) młynu Wasyla Lema, l. parcel 368, 2795, 3659, 3660;

3) Domów mieszkalnych i rzeźalni:

- a) domu zarządcy Nr. d. 11, l. parcel 41, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 26, 27, 28;
- b) domu kontrolora Nr. d. 131, l. parcel 6, 21, 22, 23, 24, 25;
- c) rzeźalni i jatek l. parcel 45, 15;

5) Następujących przestrzeni ziemi:

- a) ogród zamkowy wschodni i zachodni, l. parcel 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14;
- b) rola Banachówka, l. parcel 2824, 2825;
- c) rola za Leśniczówką, l. parcel 2755, 2756, 2757, 2846, 2847, 2848;
- d) rola odcinek Żupan, l. parcel 47, 48;
- e) łąka blich, l. parceli 3082;
- f) łąka bednarza, l. parcel 88, 87;
- g) łąka Łęgowina i stawisko, l. parcel 2897, 2898, 2899, 2900, 2901, 2902, 2910;
- h) łąka i stawisko Baruch, l. parcel 2880, 2881, 2882, 345;
- i) łąka Łączek, l. parceli 3406.

Sprzedaż nastąpić ma w warunkach takich, aby otrzymana za realności suma, wcielona do stypendyjnego funduszu Głowińskiego, przynosiła przy bezpieczeństwie umieszczenia, dochód wyższy niż dochód z czynszu dzierzawnego obecnie z realności tych pobierany.

O uchwale powyższej stosownie do §. 20. statutu krajowego zawiadomiliśmy J. Exc. J. W. Agenora hr. Gołuchowskiego z prośbą o uprzejme zarządzenie dalszych odpowiednich kroków, celem uzyskania dla tej uchwały najwyższego pozwolenia.

Pismem z dnia 15. lutego 1872, do l. 6782/pr, odpowiedziało nam Prezydium c. k. Namiestnictwa, że fundacya Głowińskiego nie ma cechy majątku krajowego, ani też jest funduszem kosztem stanów lub kraju założonym i utrzymanym, że przeciwnie przy rokowaniach o oddanie rzeczonyj fundacyi w zarząd Wydziału krajowego, zastrzeżono wyraźnie dla wyżej wspomnianej fundacyi cechę fundacyi prywatnej, a dla c. k. Namiestnictwa nadzór nad takową, dlatego c. k. Namiestnictwo nie zastosowało tą razą do powyższej uchwały sejmowej postanowienia drugiego ustępu §. 20. statutu krajowego, gdyż uchwała ta nie potrzebuje najwyższego pozwolenia; natomiast oświadczyło nam tylko c. k. Namiestnictwo w charakterze najwyższej władzy fundacyjnej w kraju, iż nie ma nic do zarzucenia przeciw wykonaniu powyższej uchwały wys. Sejmu, ponieważ

sprzedaż wyszczególnionych powyżej realności, należących do fundacyi Głowińskiego, ma nastąpić w takich warunkach, aby otrzymana cena kupna przynosiła dochód wyższy, niż go dotychczas dawały czynsze dzierżawne.

Odebrawszy powyższe pismo c. k. Namiestnictwa, rozpisaliśmy 10. marca r. b. pierwszą licytację, wystawiając na sprzedaż tylko te realności, których dzierżawa skończyła się lub była bliską expiracyi, t. j. wystawiliśmy na sprzedaż następujące realności w liczbie piętnastu:

1) budynek, w którym mieścił się browar, l. domu 12, z placem i podwórzem, obejmującym około 1000 sąż. kw. powierzchni, l. parcel 38, 40, 3573, i z wodociągiem;

2) szpichlerz piętrowy, l. d. 12, l. parc. 39. z placem około 300 sąż. kw. obejmującym;

3) wozownia murowana, l. d. 12, l. parc. 46, 89, 90, 3574, powierzchni 963 sąż. kw.;

4) dom zarządcy, l. d. 11, z placem i ogrodem, obejmującym 7 mg. 138 sąż. kw., pod l. parc. 41, 40, 41, 44, 45.;

5) część ogrodu zarządcy, l. parc. 42, obejmująca 1 morg 278 sąż. kw.;

6) część tegoż ogrodu, l. parc. 43, mająca powierzchni 1360 sąż. kw.;

7) dom kontrolora l. d. 131, z placem i ogrodem, mającym 3 morgi, 134 sąż. kw., l. parc. 6, 21, 22, 23, 24.;

8) stawek za browarem, l. parc. 87, powierzchnia 161 sąż. kw.;

9) ogród zamkowy wschodni, l. parc. 89, powierzchni 1478 sąż. kw.;

10) łąka Stawisko Baruch, l. parc. 345, 2880, 2881, 2882, powierzchni 1 morg, 520 sąż. kw.;

11) jatki i rzeźnia, l. parc. 45, 15, powierzchni 25 sąż. kw.;

12) młyn Skremety, l. d. 344, ze stawkiem i stawiskiem, l. parc. 257, 2749, 3643, 3691, 3692, powierzchnia 3 morgi 260 s. k.

13) młyn Mality ze stawem i stawiskiem, l. parc. 363, 2831, 2832, 2833, 2834, 2835, 3687, 3688, 3689, powierzchnia 4 morgi 1287 sąż. kw.;

14) młyn Panka Lema, l. d. 342, ze stawem i stawiskiem, l. parc. 366, 2783, 2777, 2778, 2779, 2780, 2781, 2782, 2784, 3686, 3690, 3693, powierzchni 7 morgów 1314 sąż. kw.;

15) młyn Wasyla Lema, ze stawkiem i stawiskiem, l. parc. 368, 2795, 3659, 3660, powierzchni 7 morgów 145 sąż. kw.;

W chęci zakupna zgłosili się oferenci na wszystkie przedmioty, między innymi podała także ofertę zbiorową gmina winnicka, na następujące realności: browar, szpichlerz, wozownię murowaną, dom zarządcy z przyległemi ogrodami, stawek, jatki i rzeźnię; gdy zaś wys. Sejm uchwałą z dnia 17. października 1871. przekazał nam petycję gminy winnickiej do możliwego uwzględnienia przy sprzedaży realności funduszowych, przeto rozpoczęliśmy chętnie rokowania z gminą, tem więcej, że warunki zakupna podane przez gminę winnicką. były korzystniejsze od warunków postawionych przez innych oferentów.

Rokowania te jednak nie doprowadziły do pomyślnego rezultatu, bo wkrótce gmina sama nie mogąc dla zamierzonego kupna uzyskać upoważnienia

reprezentacji powiatowej do obrotu majątkiem gminnym, nazywała od nas zwolnienie od swej oferty, a tak w rezultacie pierwszej licytacji pozbyliśmy się tylko:

1) Łąki „Stawisko Boruchowe“ o powierzchni 1 morga 520 sąż. kw., na rzecz pani Ołeny Moskwa, za trzysta złr. w. a.; z tych połowa wpłynęła już do kasy krajowej, drugą połowę wraz z procentem 6% złoży kupująca 1. maja 1873.

Dotychczasowy czynsz dzierżawny wynosił rocznie tylko 9 złr., fundusz stypendyjny opłacał nadto podatki.

2) Młynu „Panka Lema“ ze stawem i stawiskiem o obszarze 7 morgów 1314 sąż. kw., na rzecz p. Walentego Lipskiego na cenę 3500 złr. w. a., z których 700 złr. złożył nabywca przy podpisaniu kontraktu, a resztę t. j. 2800 złr. z prowizją 6% złoży w siedmiu równych rocznych ratach.

Z młyna tego płacono wprawdzie dotychczas 225 złr. w. a. rocznego czynszu, jednakowoż po odtrąceniu podatków, wydatków na restaurację, ponoszonych przez fundusz stypendyjny w kwocie wynikającej z dziesięcioletniego przecięcia, uważaliśmy sprzedaż tę w gruncie rzeczy za korzystną dla funduszu.

3) Młynu Mality ze stawem i stawiskiem, o powierzchni 4 morgów 1287 sąż. kw., również na rzecz p. Walentego Lipskiego, który jednak praw swych odstąpił p. Mykicie Lemowi za cenę kupna 1500 złr. w. a.

Z kwoty tej 1000 złr. złożył już nabywca, resztę z procentem 6% spłaci w pięciu równych ratach tak, że ostatnia rata przypadnie 1. maja 1877.

Młyn ten przynosił dotychczas tylko 58 złr. w. a. rocznego czynszu, uszczuplonego również podatkami i wydatkiem na restaurację.

4) Młynu „Wasyła Lema“ o przestrzeni 1 morga i 145 sąż. kw., na rzecz p. Barbary Lemowej za cenę 2121 złr. w. a., w ratach oprocentowanych 6% od niedopłaconej reszty. Ostatnia rata przypadnie 1. maja 1877 r.

Młyn ten niósł wprawdzie w czynszu dzierżawnym rocznie 144 złr., jednakowoż i tu skłoniliśmy się do sprzedaży przez wzgląd na ciężar podatków i restauracji. Prócz tego tak ten młyn jak i młyny Panka Lema i Mality, leżą w pośrodku gospodarstw włościańskich — stosunek ten nie mógł wpłynąć korzystnie na wysokość i ceny kupna, gdyż nowonabywcę odstraszał stosunek sąsiedzki, tem więcej, że właściciele okalających młyny gospodarstw włościańskich, z dawien dawna dzierżawcy młynów funduszowych, roili sobie z tego tytułu prawo do własności obecnie sprzedanych młynów, odgrążając nabywcy procesem.

Celem pozbycia reszty realności, t. j. zalicytowanych pierwotnie przez gminę winnicką, która się następnie cofnęła, jak to wyżej przedstawiliśmy, jakoteż tych, na które oferenci nie podali korzystnych propozycji, rozpisaliśmy powtórna licytację, podzieliwszy realności na sprzedaż wystawione na 2 serye.

Do pierwszej należały dom kontrolora z ogrodem, wschodni ogród zamkowy i młyn Skremety; do drugiej browar, szpichrz, stawek, wozownia mnrowana, jatka i rzeźnia, wreszcie dom zarządcy z przyległymi ogrodami.

Termin licytacyjny dla pierwszej seryi upłynął w dniu 1. sierpnia b. r., a oferty, jakie złożono, są dość dla funduszu korzystne, przyjęliśmy je zatem, a mianowicie:

1) Za wschodni ogród zamkowy, t. j. parcele katastralne Nr. 8 i 9, o przestrzeni 1478 sąż. kw., ofiarowali pp. Adamowski Jan i Gorgosz Ferdynand kwotę 358 złr., złożoną natychmiast.

Czynsz dzierżawny z tego ogrodu wynosił 16 złr., w bieżącym roku tylko 10 złr. w. a.

2) Za młyn Skremety ze stawem i stawiskiem, o przestrzeni 3 morgów 260 sąż kw., ofiarował p. Herszko Nacht kwotę 1000 złr. ze spłatą w pięciu rocznych ratach.

Młyn ten przynosił tylko 40 złr. rocznego czynszu, budynek sam jest w nader smutnym stanie, grobla wyrwana, staw zamulony, tak że w bieżącym roku nie był zupełnie w ruchu.

Co do sprzedaży domu kontrolora mamy w odwodzie ofertę dość korzystną, tymczasem zaś prowadzimy rokowania z dyrekcją c. k. fabryki tytoniowej w Winnikach, która pragnie nabyć powyższą realność dla fabryki, i oczekuje tylko stanowczego npoważnienia swej centralnej władzy.

Termin licytacyjny drugiej seryi, który przypaść na dzień 17. sierpnia b. r., przyniósł nam tylko 3 oferty: na dom zarządcy z ogrodami, na wozownię murowaną i na jatkę wraz z rzeźalnią. Oferty te co do podanej ceny kupna są korzystne, zanim jednak o ich przyjęciu rozstrzygniemy, rozpoczęliśmy traktować z oferentami, by uzyskać jak najwięcej gwarancyi, iż nie zawiodą w wypłatach ratalnych.

Tylko dopuszczenie wypłat w ratach pozwoliło nam osiągnąć rezultata wyżej podane, pomimo bowiem bliskości Lwowa, nabywców dostarczyły jedynie same Winniki, przeważnie z klasy włościańskiej, nie rozporządzających kapitałami.

Dla zabezpieczenia jednak fundnszu stypendyjnego o ile można od strat, i przyspieszenia w razie danym postępowania sądowego, spisują się kontrakty kupna i sprzedaży przed notaryuszem. Koszta prawne i opłaty rządowe ponoszą nabywcy.

Kończąc niniejsze sprawozdanie o sprzedaży realności funduszowych, o ile ono dotychczas postąpiło, dodajemy, iż we wszystkich kontraktach, warnjąc interes fundnszu stypendyjnego, zastrzeżyliśmy wyraźnie, iż fundnsz ten pozostaje wyłącznym właścicielem prawa propinacyi na pozbytych częściach obszaru dworskiego.

W sprawie rozsyłki druków dla w. sejmu przygotowanych.

6) Uchwałą powziętą na posiedzeniu z dnia 16. października 1871, polecił nam wys. Sejm, byśmy przedłożenia nasze dla wys. Sejmni przygotowane, rozsyłali posłom w miarę możliwości przynajmniej na dwa tygodnie przed otwarciem Sejmu.

Poczyniono wszelkie przygotowania, aby się stało zadość woli wys. Sejmu; pierwsza rozsyłka nastąpi w przeciągu miesiąca września, Inbo w chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania nie mamy żadnej pewnej wiadomości o terminie otwarcia Sejmu.

Względem zasiłku dla szkoły rolniczej w Dublanach i subwencyi dla teatru polskiego w Krakowie.

7) Uchwalone przez wys. Sejm krajowy na posiedzeniu z dnia 11. października 1871. przy dyskusyi nad rubr. VII. budżetu krajowego na rok 1871 postanowienia:

- a) względem przeniesienia kwoty 1000 złr. jako zasiłku dla szkoły rolniczej w Dublanach na budżet fundnszu kultury krajowej, oraz
- b) aby subwencya 5000 złr. wypłaconą była teatrowi krakowskiemu w całości, bez względu na subwencyę rządową, zostały ściśle wykonane.

Petycja miasta Leżajska o zezwolenie na pobór opłaty od wprowadzanej w obręb tegoż miasta wódki.

8) Poleconą uchwałą wys. Sejmu z dnia 16. października r. z. **petycję** miasta Leżajska o zezwolenie na pobór opłaty po 5 ct. od garnca wódki w obręb gminy wprowadzanej, załatwił Wydział krajowy odmownie, gdyż miasto Leżajsk pobiera już dodatek w wysokości 50% do podatku konsumcyjnego od wódki i innych napojów, zatem nie byłoby stosownem obciążać dwoma różnymi rodzajami opłat jeden i ten sam przedmiot.

W sprawie wniosku posła Skrzyńskiego o urządzeniu krajowej rady górniczej.

9) Uchwałą wys. Sejmu krajowego z dnia 17. października r. z. poleconem zostało Wydziałowi krajowemu należyte zbadanie wniosku posła W. Skrzyńskiego względem urządzenia krajowej rady górniczej, i przedstawienie odpowiednich wniosków na najbliższej sesji sejmowej po zasięgnięciu zdania rzeczoznawców.

Gdy według ustawy państwowej z dnia 29. czerwca 1868 (Dziennik pr. P. Nr. 85. str. 249) sprawy górnictwa wchodzą w zakres działania Izb handlowych i przemysłowych, które powołane są do obradowania nad projektami i przedmiotami dotyczącymi handlu i przemysłu, i tak z własnej inicjatywy, jak na wezwanie Rządu mają prawo przedkładać w tym względzie Rządowi swoje wnioski i żądania, przeto w wykonaniu wyżej wspomnianej uchwały sejmowej zażądaliśmy w tym przedmiocie opinii Izb handlowych i przemysłowych we Lwowie, Krakowie i Brodach: dotąd nie otrzymaliśmy jednak odpowiedzi od Izb handlowych w Krakowie i we Lwowie.

W miarę tego, jak otrzymamy te odpowiedzi, nie omieszkamy złożyć wysokiej Izbie żadanego sprawozdania jeszcze w ciągu bieżącej sesji sejmowej.

Projekt sieci dróg krajowych.

10) W dopełnieniu uchwał wys. Sejmu z d. 14. i 16. października 1871. odnoszących się do projektu sieci dróg krajowych, poczynił Wydział krajowy następujące kroki:

- a) Celem uzyskania wymaganego ustawą przyzwolenia władz politycznych i wojskowych dla budowy dróg przez Wys. Sejm za nagie uznanych, odniósł się Wydział krajowy do Prezydium c. k. Namiestnictwa, i otrzymał od tegoż zawiadomienie, iż oprócz drogi z Lubyczy na Uhnów, Bełz do Sokala, dla której przyzwolenie założenia mogłoby być udzielonem tylko pod warunkiem, ażeby takową prowadzono po prawym brzegu rzeki Sołokii, i linii komunikacyjnej od Miérówki na Busk do stacyi kolejowej w Krasnem, której budowa sprzeciwiałaby się względem strategicznym, i tylko po lewym brzegu Bugu z Krasnego na Busk do Kamionki Strumiłowej mogłoby być przyzwoloną; — założeniu reszty dróg przez Wys. Sejm w sieci przyjętych, żadne wojskowe ani polityczne względy się nie sprzeciwiają.

Przy tem nadmienilo c. k. Prezydium co do drogi z Krasnego do Miérówki, iż dla interesów wojskowych najodpowiedniejsza byłaby droga ze Złoczowa po lewym brzegu Bugu na Krasne, Busk, Kamionkę Strumiłową, Krystynopol i Sokal do granicy.

W skutek powyższego oznajmienia zastosował się Wydział krajowy do warunku postawionego w oznaczeniu kierunku drogi z Lubyczy do Sokala i do Krystynopola; co zaś do drogi z Krasnego do Miérówki, porzucił Wydział krajowy na wytrasowaniu jej tylko w części z Krasnego do Buska.

- b) W myśl uchwały wys. Sejmu, iż drogi,

ze Zboisk na Cholojów do Stojanowa;

z Taraowa na Dąbrowę do Szczucina;

z Krystynopola do Dolhobyczowa i

z Nadbrzezia na Zalesie, Nisko, Sokółów do Rzeszowa, — oraz drogi wy-

kazane w sprawozdaniu Wydziału krajowego o sieci dróg krajowych w oddziale pod B. II., których potrzebę wys. Sejm uznał, nakoniec dojazdy do wszystkich stacyj kolei kosztem skarbu Państwa budowane i utrzymywane być powinny; — niemniej w myśl uchwały, iż obowiązek konkurencyi do budowy i utrzymywania dróg równoległo wojskowych zniesionym, a prestacye w pieniądzech, których Rząd wymaga od stron tytułem konkurencyi za ubiegłe lata opuszczone być powinny, udał się Wydział krajowy do c. k. Prezydium Namiestnictwa o poczynienie odpowiednich kroków u c. k. Rządu, na co wszelako, jak świadczą załączone obok w odpisie zawiadomienia, odnowną otrzymał odpowiedź. Na zawarte w odpowiedzi tej oświadczenie, iż gościeńiec od Sambora do Hoszan wykończonym zostanie kosztem Rządu w dalszym ciągu do Gródka, odniósł się Wydział krajowy do c. k. Namiestnictwa z propozycją przyjęcia w zarząd eraryalny także położonej w tym kierunku drogi krajowej Zimnawoda-hoszańskiej w tej części, któraby oba oddziały drogi eraryalnej samborsko-gródeckiej w przestrzeni od Hoszan do Weismanówki łączyła.

A. B. C. D. %.

e) W wykonaniu wreszcie polecenia wys. Sejmu, ażeby Wydział krajowy jak najspieszniej wypracował projekta, plany i kosztorysy dróg, których budowę wys. Sejm za nagłą uznał, oraz aby zbadał kwestyę budowy dróg żelaznych tak zwanych wycinalnych i przeprowadził rokowania w sprawie zaciągnięcia potrzebnej pożyczki, powołał Wydział krajowy w drodze konkursu uzdolnionych do tej pracy ośmiastu inżynierów i tyleż pomocników, i zarządził zaraz z początkiem wiosny wytrasowanie rzeczonych dróg wedle wydanych w tej mierze specjalnych instrukcyj.

Inżynierowie trasujący zajęci byli od połowy marca do końca czerwca 1872. robotą polową, a od początku lipca wypracowaniem w biurze szczegółowych planów, projektów i kosztorysów, które Wydział krajowy w osobnem sprawozdaniu wraz z odnośnemi wnioskami tak co do budowy tych dróg, jakoteż dróg żelaznych wycinalnych, i co do pokrycia kosztów tej budowy wys. Sejmowi przedkłada.

Na kosztą powyższych czynności przygotowawczych wyznaczył wys. Sejm w budżecie na rok 1872. sumę 30.000 złr. atoli rzeczywiste wydatki wyniosły do końca września 1872. przeszło 37.000 złr.

Sprawa mostu granicznego na Dunajcu pod Niedzicą.

11. W sprawie uregulowania stosunku między Galicyą a Węgrami co do mostu na Dunajcu przy granicy węgiersko-galicyskiej pod Niedzicą, odniósł się Wydział krajowy w myśl uchwały wysokiego Sejmu z d. 17. października 1871. do król. węg. Ministerstwa robót publicznych i komunikacyj z oznajmieniem, iż fundusz krajowy kosztą budowy tego mostu w połowie ponosić będzie, i że w skutek tego Wydział krajowy cofa dawniejsze żądanie zwrotu połowy kosztów wyłożonych na odbudowanie mostu spalonego w sumie 7245 złr. w. a.

Dla załatwienia zaś pretensyi stawianej przez Rząd węgierski z tytułu uznawanej wspólnej własności rzeczonoego mostu — o dopłatę kosztów dodatkowych robót przy budowie spalonego mostu w sumie 4571 złr. 41 ct. w. a. — zażądał Wydział krajowy od Rządu węgierskiego obrachunku z dochodów mytniczych

pobieranych dotąd wyłącznie przez władze węgierskie tak od mostu spalonego, jako też od ustanowionego po spaleniu mostu przewozu, gdyż na podstawie tego obrachunku dopiero wymierzyć będzie można przypadającą na fundusz krajowy dopłatę. Zarazem podał Wydział krajowy Rządowi węgierskiemu propozycję co do uregulowania na przyszłość wspólnej administracji nowego mostu.

Dotychczas jednak nie otrzymał Wydział krajowy odpowiedzi Rządu węgierskiego.

Reforma urzędów mytniczych.

12. Na skutek polecenia wysokiego Sejmu z d. 28. września 1871. względem poczynienia przygotowań do zasadniczej reformy dzisiejszych urzędów mytniczych, starał się Wydział krajowy przedewszystkiem zbadać faktyczny stan stosunków mytniczych, i sporządził na podstawie dostarczonych mu przez wydziały powiatowe i c. k. starostwa dat, wykaz wszystkich w kraju istniejących myt prywatnych.

Jako dalszy krok ku uregulowaniu istniejących stosunków mytniczych przedstawia Wydział krajowy wysokiemu Sejmowi specjalny wniosek.

Polecenie zebrania dat potrzebnych dla centralnego zarządu dróg krajowych.

13. Czyniąc zadość poleceniu wysokiego Sejmu z d. 16. października 1871. względem uzyskania najdalej do lat czterech wszystkich danych potrzebnych dla zarządu centralnego krajowego do skutecznego kierownictwa i kontroli dróg, zarządził Wydział krajowy wypracowanie przekrojów warstwy szutrowej wszystkich dróg krajowych, i wydał instrukcję do wyrobienia planów sytuacyjnych, które w ciągu lat czterech mają być sporządzone. Plan taki sytuacyjny drogi lwowsko-rohatyńskiej został już wygotowany.

Sprawa budowy wodnych.

E. %.

F. %.

Petycja wydziału powiatowego staromiejskiego o uregulowanie jarmarków i targów.

14. W dopełnieniu polecenia wysokiego Sejmu z d. 17. października 1871. wniósł Wydział krajowy ponownie załączone tu w odpisie przedstawienie do c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych w sprawie przyspieszenia regulacji rzek i przyjęcia na skarb Państwa kosztów sypania wałów wzdłuż tych rzek, na które to przedstawienie otrzymał odinowną odpowiedź załączoną w odpisie.

G. %.

Petycje Wydziałowi krajowemu przekazane w sprawach drogowych.

15. Poleceniem wysokiego Sejmu z d. 28. września 1871. przekazaną została Wydziałowi krajowemu petycja wydziału powiatowego staromiejskiego względem zmniejszenia i uregulowania dni jarmarcznych i targowych. W celu zbadania doniosłości tego projektu i poczynienia odpowiednich kroków zażądał Wydział krajowy opinii od Izb handlowych i towarzystw agronomicznych, jakoteż od wydziałów powiatowych, i odniósł się na podstawie tychże do c. k. Namiestnictwa z prośbą o zarządzenie koniecznej rewizji wszystkich przywilejów i koncesji targowych i jarmarcznych, oraz poczynienie odpowiednich kroków w myśl propozycji wyszczególnionych w załączonym odpisie odezwę Wydziału krajowego.

16. Przekazane wys. poleceniem z d. 5. października 1871. petycje gmin Baranówki, Kuropatnik, Byszek, Potoka, Wybudowa, Ceniowa, Augustówki, Koniuch i Olexiniec wraz z dotyczącymi obszarami dworskimi o uwolnienie od opłaty myta przy rogatce w Brzeżanach, uwzględnił Wydział krajowy o tyle, iż po zbadaniu stosunków miejscowych uwolnił powyższe gminy i obszary dworskie od opłaty myta drogowego, nie zwalniając ich wszelako od myta mostowego. Petycję gminy Zabłotowa o udzielenie prawa poboru przewozowego na Prucie, zwrócił Wydział krajowy teje do uzupełnienia.

Petycję rady powiatowej chrzanowskiej o udzielenie prawa poboru myta na drodze z Chrzanowa do Oświęcimea, zwrócono wydziałowi powiatowemu

z powodu, iż w skutek zamknięcia sesyi nie mogła być wysokiemu Sejmowi do powzięcia uchwały przedstawiona. Wniosek posła Mandyczewskiego o uznanie za krajową drogi z Zielonej do Königsfeldu, uważa Wydział krajowy za załatwiony uchwałą wysokiego Sejmu o sieci dróg krajowych.

W uwzględnieniu przekazanego Wydziałowi krajowemu wniosku posła Kaszewki o udzielenie subwencji dla dróg powiatowych kucko-hryniawskiej i Kossów-zabrowskiej w sumie 4561 złr. w. a. wydelegował Wydział krajowy inżyniera do zbadania stanu tych dróg i udzielenia wydziałowi powiatowemu potrzebnych informacji technicznych, a na podstawie odnośnego sprawozdania, udzielił Wydział krajowy na naprawę tych dróg subwencję w kwocie 3000 złr. w. a.

Również załatwił Wydział krajowy przekazane mu petycje o udzielenie subwencji dla dróg — wydziałów powiatowych grybowskiego, żywieckiego, staromiejskiego, sądeckiego, limanowskiego i bireckiego, — a o ile takowe uwzględnione zostały, uwidocznia w dalszem sprawozdaniu wykaz udzielonych subwencji dla dróg powiatowych i gminnych. — Do petycji tych należy także petycja wydziału powiatowego stanisławowskiego względem udzielenia subwencji dla zaniechanej drogi krajowej Siwko-halicckiej, którą rada powiatowa pod warunkiem otrzymania 5000 złr. w. a. zamierzała uznać za drogę powiatową. Z tego powodu, niemniej ze względu, że niektóre gminy i obszary dworskie oświadczyły się za utrzymaniem tej drogi jako drogi gminnej, wstrzymał się Wydział krajowy z zarządzeniem względem tej zaniechanej drogi przepisanych ustawą środków. Dotyczące rozprawy są jeszcze w toku.

Wydział powiatowy sądecki otrzymał wyznaczoną mu w skutek specjalnej uchwały wysokiego Sejmu z d. 16. października 1871. subwencję dla dróg powiatowych w kwocie 3000 złr. w. a.

Petycje gmin powiatu sądeckiego o zaniechanie drogi krajowej brzesko-sądeckiej w części od Tymowy do Katow, a poprowadzenie takowej z Katow na Czehów do Jurkowa, nie mógł Wydział krajowy jako przedmiot dalszych badań w tym względzie uważać, ponieważ kierunek drogi w tej części z Katow do Tymowy tak przez władze rządowe, jakoteż przez Wydział krajowy na podstawie zasięgniętych zdań rad powiatowych, brzeskiej i sądeckiej, stanowczo przyjęty został, i droga w tym kierunku już jest wykończoną.

Petycja pana Stanisława Zarańskiego o zakupienie dzieł jego.

17. Na posiedzeniu z dnia 16. października uchwalił wysoki Sejm odstąpić Wydziałowi krajowemu do możliwego uwzględnienia petycję p. Stanisława Zarańskiego o zakupienie dzieł jego za kwotę 1000 złr. celem rozdzielenia takowych między szkoły.

Ze względu na pedagogiczno-dydaktyczną treść dzieł p. Zarańskiego, Wydział krajowy zapytał Radę szkolną, czyli i które z dzieł p. Zarańskiego mogłyby być szkołom z korzyścią rozesłane.

Ponieważ Rada szkolna w odpowiedzi swej nie zaleciła żadnego z dzieł p. Zarańskiego, przeto Wydział krajowy nie przychylił się do prośby p. Zarańskiego, i zawiadomił petenta o tej decyzji.

Petycja ks. Jaszczoła o restauracye w kościele w Bieczu.

18. W skutek uchwały wysokiego Sejmu z d. 16. października 1871., którą polecono Wydziałowi krajowemu, ażeby w skutek prośby ks. Jaszczoła zbadał potrzeby kościoła w Bieczu i przyszedł im w pomoc o tyle, o ileby dzieła sztuki i pomnikowe tego wymagały, udał się Wydział krajowy, (nie mając własnych

organów, któreby się tą sprawą, wymagającą fachowych wiadomości odpowiednio zająć mogły), do właściwego c. k. konserwatora z prośbą o zbadanie stanu rzeczy i udzielenie Wydziałowi krajowemu stosownych wniosków.

Ponieważ dotyczący c. k. konserwator, pomimo ponownego wezwania ze strony Wydziału krajowego dotąd nie odpowiedział, przeto też i ostateczne załatwienie powyższego polecenia wysokiego Sejmu dotąd nastąpić nie mogło.

Petycja o oddanie majątku kościoła w Wołkowie do rąk komitetu kościelnego.

19. Uchwałą z dnia 17. października 1871. odstąpił wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do urzędowania petycję zwierzchności gminnej i komitetu kościelnego w Wołkowie, o oddanie administracyi majątku tamtejszego kościoła do rąk komitetu kościelnego. Sprawa ta była już kilkakrotnie w Wydziale krajowym traktowana. Jednakowoż żądaniu petentów nie można było dotąd zadość uczynić. Oddanie bowiem majątków kościelnych w zarząd dotyczących komitetów parafialnych (które w dotyczącej ustawie nie jest wyraźnie zawarowane) nastąpićby mogło dopiero po uskutecznieniu ścisłego rozdziału takich majątków od majątków stanowiących dotację proboszczów, i za zgodą ordynaryatów, z którymi w tej mierze toczą się nieukończone dotąd rokowania. Co się zaś tyczy zażaleń podniesionych w petycji powyższej przeciw proboszczowi w Wołkowie, to załatwienie sprawy nie leży w zakresie działania władz autonomicznych.

Wydział krajowy odstąpił tedy petycję tę c. k. Namiestnictwu, wobec którego sprawa rzeczona już poprzednio wytoczona była.

Wniosek posła Splawińskiego o udzielenie nauczycielom szkół ludowych tymczasowego dodatku do ich płac.

20. Uchwałą z dnia 16. października 1871. polecił wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu rozpoznanie i sprawozdanie o wniosku posła Splawińskiego w sprawie udzielenia nauczycielom szkół ludowych tymczasowego dodatku do ich płacy.

Ponieważ wniosek powyższy proponował unormowanie dodatku, według wysokości tej płacy, jaką nauczyciele obecnie pobierają, potrzebował więc Wydział krajowy przedewszystkiem dokładnego zestawienia dat statystycznych, a mianowicie wykazu płac wszystkich nauczycieli, dla których, według wniosku posła Splawińskiego dodatek rzeczony miałby być udzielony.

O udzielenie tych dat udaliśmy się do Rady szkolnej krajowej, odpowiedzi jednak dotąd nie otrzymaliśmy, a stąd i sprawozdanie o wniosku posła Splawińskiego dotąd wygotowane być nie mogło.

Względem zarządu zakładu chorych w lwowskim szpitalu powszechnym.

21. Uchwałą powziętą na posiedzeniu w dniu 4. października r. z. l. 182. wysoki Sejm polecił Wydziałowi krajowemu przeprowadzić rokowania z Rządem i z gminą miasta Lwowa „o oddanie zakładu chorych w powszechnym (głównym) szpitalu lwowskim w zarząd gminy miasta Lwowa, — lub też o uznanie go za zakład krajowy, i przedłożenie wys. Izbie wyniku tych rokowań do zatwierdzenia.

W związku z tą sprawą otrzymał Wydział krajowy z mocy uchwały wysokiego Sejmu z dnia 11. października r. z. l. 500. polecenie tej treści: ażeby w razie, jeżeliby gmina lwowska od rokowań o uregulowanie stosunku miasta Lwowa do powszechnego szpitalu lwowskiego uchylała się, lub też takowe zwlekała, — poczyniono stosowne kroki ku ściąganiu w drodze exekucyjnej (w moc dotychczasowych ustaw i rozporządzeń) należącego się od gminy miasta Lwowa funduszowi krajowemu zwrotu (z czasu od r. 1862. do r. 1870. włącznie) zaliczek udzielonych lwowskiemu szpitalowi.

Do przygotowania tej sprawy zawiętej i obszernej, ustanowił Wydział krajowy osobną komisję, do której powołał z grona swego referenta tych spraw p. Cezara Hallera i p. Maurycego Krainńskiego, tudzież zastępcę tegoż p. Dra Pawła Skwarczyńskiego i p. Dra Marcelego Madejskiego, jako swego syndyka.

Gdy komisya ta czynność swą ukończyła i po otrzymaniu odpowiedzi c. k. Namiestnictwa, iż takowe wezwie udział w tych rokowaniach przez swego delegata p. c. k. radcę Namiest. Dra Romana Decykiewicza, — wezwał Wydział krajowy radę miejską miasta Lwowa do wybrania delegatów, czemu też zadość czyniąc na posiedzeniu z dnia 16. grudnia r. z. wybrała komisję z pp. Dra Kornela Hofmanna, Dra Teobalda Semilskiego i wiceprezydenta Alexandra Jasińskiego pod przewodnictwem prezydenta miasta, Dra Floryana Ziemiałkowskiego.

Ustąpienie p. Maurycego Krainńskiego z Wydziału krajowego w lutym r. b., następnie słabość prezydenta Dra Ziemiałkowskiego — niemniej wyjazd c. k. radcy Namiest. Dra Decykiewicza, którego radca cesarski p. Leopold Lachowski miał zastąpić, — a w końcu nieobecność naszego referenta p. Cezara Hallera przez lipiec i sierpień r. b. spowodowały, iż w sprawie tej delegacji rokujący odbyli dotąd dopiero dwa posiedzenia w dniach 12. i 19. czerwca b. r., i że dla tej przyczyny i rezultat rokowań jako dopiero rozpoczętych przedłożony być nie może.

Względem loteryi państwowej na budowę domu obłąkanych w Krakowie.

22. W ślad uchwały wysokiego Sejmu z dnia 17. października 1871. r. l. 607. polecającej Wydziałowi krajowemu, by jak najspieszniej udał się do wysokiego c. k. Rządu, celem wyjednania u Najjaśniejszego Pana — stosownie do jego przyrzeczenia z dnia 31. grudnia 1865. r., oznaczenia dochodu jednej z najbliższych loteryj państwowych na budowę domu obłąkanych w Krakowie, — Wydział krajowy złożył na ręce c. k. Namiestnictwa prośbę do Tronu, na którą według odezwy c. k. Prezydium Namiestnictwa z dnia 16. kwietnia r. b. do L. 2528/pr. J. E. p. Minister spr. wewnątrz. w piśmie swem z dnia 7. kwietnia r. b. do L. 5384. na podstawie najwyższego upoważnienia z dnia 5. kwietnia 1872. oznajmił, iż prośba powyższa uwzględnioną być nie może z powodów już dawniej oznajmionych, a mianowicie, iż dochody XIV., XV. i XVI. (po koniec r. 1874) loteryi mają już swe przeznaczenie, — i że podobnie nie może nastąpić udzielenie zapewnienia pewnej części dochodu z jednej z dalszych loteryj państwowych tak ze względu na możliwe zajścia wypadków nieprzewidzianych, jakoteż ze względu na tę okoliczność, że w roku 1868. zakład obłąkanych we Lwowie otrzymał z dochodów loteryjnych państwowych subwencję w wysokości 258.239 zł. w. a.

Względem umniejszenia wydatków na zakłady podrzutek i przygotowań do ewentualnego ich zwinięcia.

23. Uchwałą wysokiego Sejmu z dnia 11. października 1871. — wezwany został Wydział krajowy, ażeby w miarę możliwości każdorocznie umniejszał wydatki na zakłady podrzutek we Lwowie i w Krakowie, i stopniowo przygotował zupełne zwinięcie tych zakładów, o ile to nastąpić może bez naruszenia praw, wpływających z dotychczasowych aktów fundacyjnych. Czyniąc zadość temu wezwaniu Wydział krajowy starał się jak najmniej robić użytku z prawa przysługującego mu z mocy art. III. ust. kraj. Nr. 43. z r. 1869. względem wyjątkowego przyjmowania dzieci do tych zakładów, wnioski zaś zmierzające do zwinięcia tych zakładów, będzie Wydział krajowy miał zaszczyt przedstawić wysokiej Izbie.

Względem zbadania charakteru szczególnych fundacyj majątkowych szpitali i Św. Łazarza i Św. Ducha w Krakowie.

24. W punkcie IV. uchwały wysokiego Sejmu z dnia 11. października 1871. l. 607 polecono Wydziałowi krajowemu, ażeby gruntownie zbadał charakter poszczególnych fundacyj, z których składa się majątek szpitali Św. Łazarza i Św. Ducha w Krakowie. — wyświecił stosunek funduszu krajowego do majątku tychże szpitali, i przedstawił na najbliższej kadencji wnioski względem uregulowania tych stosunków majątkowych, tudzież wskrzeszenia fundacyj specjalne cele mających.

Zważywszy, że chodzi o gruntowe i wszechstronne zbadanie i ocenienie charakteru aktów fundacyjnych majątku, składającego się z przeszło 130 osobnych zapisów, z których niektóre datują się jeszcze z XIII. wieku — zważywszy dalej, że z powodu zarządzanego już od trzech lat ściągnięcia kapitałów, które na realnościach i dobrach w mieście i okręgu Krakowa, jakoteż w królestwie Polskiem były ulokowane, wiele z potrzebnych aktów wydanych zostało do procesów sądowych, jeszcze nie ukończonych — praca ta (jakkolwiek już dawniej była przygotowywana i jest rozpoczętą) dotąd jednakże przeprowadzoną i ukończoną być nie mogła.

Projekt do ustawy o sądach pokoju.

25. Stosownie do uchwały wysokiego Sejmu przedkłada Wydział krajowy w osobnem sprawozdaniu projekt do ustawy o sądach pokoju, ułożony na podstawie wypracowania komisji fachowej.

Sprawa odbioru funduszków indemnizacyjnych.

26. Uchwała wysokiego Sejmu z d. 12. października 1871. poleciła nam przedsięwzięcie odpowiednich kroków, ażeby sprawa dotacyi galic. funduszków indemnizacyjnych ze skarbu Państwa i oddania tych funduszków w zarząd reprezentacyi kraju ostatecznie była załatwioną.

W tym względzie nadmienić musimy, iż rokowania nasze z c. k. Rządem, które na podstawie uchwał sejmowych z d. 28. lutego 1866. i z d. 9. października 1868 przeprowadzone i w protokół z d. 28. listopada 1870., tudzież w dalszem uzupełnieniu z d. 9. stycznia, 15. lutego i 25. lutego 1871. spisane zostały, zawierają w sobie wszystkie żądania reprezentacyi krajowej tak co do dotacyi, jakoteż i odbioru funduszków indemnizacyjnych.

Ponieważ jednakże brzmienie uchwały sejmowej z d. 12. października 1871. wskazuje na to, iż sprawa dotacyi funduszków indemnizacyjnych przed oddaniem tych funduszków w zarząd reprezentacyi krajowej zfinalizowaną być powinna, ponieważ dalej rzeczona dotacya tylko w Radzie państwa i Delegacyach wspólnych załatwioną być może, poczem dopiero do przelania administracyi funduszków pod nasz zarząd przystąpićby należało, udał się Wydział krajowy do c. k. Prezydium Namiestnictwa, a to pod d. 3. lutego 1872. do l. 14235. odwołał się do protokołu rokowań, w szczególności zaś przedstawił wszystkie punkta odnoszące się do dotacyi funduszków indemnizacyjnych i wniósł najusilniejsze przedstawienie o bezzwłoczne przedsięwzięcie stosownych kroków, ażeby ostateczne załatwienie tej sprawy zaraz teraz t. j. w czasie tegorocznej obecnie obradującej Rady państwa, i przy najbliższem zwołaniu Delegacyi wspólnych nastąpić mogło. Upraszaliśmy jednocześnie, abyśmy o najbliższym bezpośrednim skutku tegoż przedstawienia zawiadomieni zostali na co wszakże nie otrzymaliśmy dotąd żadnej odpowiedzi.

Wniosek posła Mandyczewskiego o bezpłatne używanie surowicy.

27. Odstąpiony nam uchwałą wysokiego Sejmu z d. 17. października 1871. wniosek posła Mandyczewskiego o wyjednanie dozwoleń, ażeby wszystkim gminom w powiatach, nadworniańskim, bohorodezańskim, kossow-

skim, kałuskim i kołomyjskim, mającym na swych gruntach źródła słone, wolne używanie z takowych dozwolonem zostało, udzieliliśmy pod d. 25. listopada 1871. do rąk c. k. Prezydium krajowej Dyrekcyi skarbu, a przytaczając na poparcie tego wniosku, iż gminy nasze wiejskie są ubogie, zaś chów bydła stanowi w powyższych powiatach cały majątek włościan, poleciliśmy to przedstawienie przychylnemu uwzględnieniu, odwołując się do dawniejszego pisma naszego nad wnioskiem posła Hoppena, tudzież do pisma naszego z d. 25. listopada 1871. nad odstąpioną nam przez wysoki Sejm petycją rady powiatowej w Kałuszu, która domagała się odbudowania zgorzałej warzelni solnej w Bani kałuskiej i podnosiła na nowo wszystkie punkta zawarte w rzeczonym wniosku posła Hoppena. Przy tej sposobności podnosiliśmy zarazem, iż dozwolona pod d. 7. grudnia 1870. rozprzedaż omoków po cenie 4 zł. 70 ct. w. a. za cetnar, nie przynosi pożądanych przez nas korzyści, a to z tego względu, iż cena ta jest zbyt wysoką i dla ogółu nieprzystępną; odwołaliśmy się więc do uchwały sejmowej z d. 12. Listopada 1869. i do naszego przedstawienia do c. k. Ministerstwa skarbu z d. 23. listopada 1869. wnoszącego, ażeby cena omoków na dwa zł. 50 ct. zniżoną została, upraszając o poparcie i wyjednanie przychylnego załatwienia w c. k. Ministerstwie Skarbu.

Dodać tu musimy, iż w roku bieżącym udały się do nas niektóre wydziały powiatowe, a mianowicie: w Mościskach, Rzeszowie, Jarosławiu, Staremmieście, Zbarażu i Nadwórnem z prośbą o wyjednanie przywrócenia fabrykacy i rozsprzedaży dawniejszej soli bydłowej. Ponieważ jednakże żądania tego z powodu ustawy państwowej z d. 7. czerwca 1868. Nr. 70. Dz. pr. P. popierać nie mogliśmy, wzięliśmy stąd pochód do nowego poparcia wniosków p. Mandyczewskiego, p. Hoppena i rady powiatowej kałuskiej. Udaliśmy się zatem pod d. 20. sierpnia 1872. do l. 3912. nanowo do c. k. Prezydium krajowej Dyrekcyi skarbu, przedstawiając, że w skutek zniesienia fabrykacy soli bydłowej chów bydła zatem i rolnictwo doznają rzeczywiście bardzo dotkliwe straty, które zagrażają siłom żywotnym i dobrobytowi kraju, wreszcie, iż potrzeba soli dla bydła jest powszechnie uznaną i łączą się w tem najusilniejsze życzenia całego kraju, w którego ziemi spoczywają nieprzebrane skarby soli. Z uwagi więc, iż omoki są najlepszą solą bydłową, że jednakże cena takowych jest nieprzystępną, zaś zniżenie takowej w drodze administracyjnej nastąpić może, co stosuje się również do bezpłatnego używania surowicy, wnieśliśmy najusilniejsze przedstawienie: ażeby c. k. Prezydium krajowej Dyrekcyi skarbu przychylnie załatwienie wszystkich powyższych spraw w c. k. Ministerstwie skarbu wyjednać zechciało. Do tej chwili jednakże nie otrzymaliśmy w tym względzie żadnej odpowiedzi.

W sprawie zmian przy podziale kraju na powiaty administracyjne i okręgi sądów powiatowych.

28. Sprawa zmian siedzib i terytoryalnych granic sądów powiatowych poleconą nam została jeszcze uchwałą wysokiego Sejmu z d. 5. października 1868.

Do tej sprawy przyłączyła się w roku 1870. sprawa uregulowania powiatów administracyjnych tak, iż obydwie sprawy jako będące ze sobą w najściślejszym związku razem załatwione być muszą.

Donosiliśmy już w zeszłorocznem sprawozdaniu, iż opracowany przez mieszaną komisję projekt względem podziału kraju na starostwa i sądy powiatowe udzieliliśmy wszystkim radom powiatowym z wezwaniem, ażeby jako

najlepiej obznajomione z miejscowemi tak handlowemi jak i komunikacyjnymi stosunkami, przedłożyły nam swe zdania w tym przedmiocie.

Pomimo usilnych starań naszych nie przedłożyły nam dotąd wszystkie rady powiatowe rzeczzonej opinii, jednakże znacznie przeważająca większość tych rad nadesłała nam dokładne wyłuszczenia wszystkich miejscowych stosunków, proponując ze swej strony nader liczne zmiany projektu mieszanej komisji.

Z dniem 21. czerwca 1872. nadesłało nam c. k. Prezydium Namiestnictwa opinie c. k. sądów krajowych wyższych we Lwowie i w Krakowie pod względem wniosków c. k. starostów, którzy ze swej strony, choć w innym kierunku, zaproponowali również bardzo liczne zmiany projektu mieszanej komisji.

Po dokładnem rozpatrzeniu sprawozdań rad powiatowych i wszystkich odnośnych aktów przyszliśmy do przekonania, iż czas, który nam pozostawał jeszcze do obecnego zebrania wysokiego Sejmu, był zbyt krótkim, ażeby tak licznie nagromadzone materyały gruntownie rozpoznane być mogły.

Obszerność rzeczzonego przedmiotu już i stąd powziętą być może, iż Prezydya c. k. Sądów wyższych we Lwowie i w Krakowie potrzebowały czasu, przeszło rok cały obejmującego, nim odnośne wnioski c. k. starostów ocenić zdołały.

Z uwagi więc, iż idzie tu o załatwienie bardzo ważnej sprawy krajowej, tudzież o przedmiot tak wielkiej objętości, wreszcie, iż dla pospiechu nie należy precypitować dokładnego rozpoznania rzeczy, do czego nam prócz tego brakuje jeszcze niezbędne materyały, wnieśliśmy pod d. 6. sierpnia 1872. propozycję do c. k. Prezydium Namiestnictwa, aby przedłożenie rządowe w tej sprawie aż do zebrania wysokiego Sejmu w roku 1873. odroczonem zostało, do którego czasu sprawa podziału kraju na starostwa i sądy powiatowe z wszelką dokładnością opracowaną i wykończoną być może. — C. k. Prezydium Namiestnictwa pod d. 15. sierpnia r. b. zgodziło się zupełnie z powyższem zapatrywaniem się naszym.

Pożyczka 1500 zł. dla profesora Nowickiego na wydawnictwo książek szkolnych zoologicznych.

29. Na posiedzeniu z dnia 16. października 1871. uchwalił wysoki Sejm pożyczkę 1500 zł. dla profesora Maxymiliana Nowickiego na wydawnictwo książek szkolnych zoologicznych z ilustracyami, i polecił Wydziałowi krajowemu wejście w układy z profesorem Nowickim co do zwrotu rzeczzonej pożyczki. Wywiązując się z polecenia tego, wypłacił Wydział krajowy pożyczkę powyższą pod warunkami, że profesor Nowicki:

- a) dla pokrycia kwoty 480 zł. z powyższych 1500 zł. odstąpi Wydziałowi krajowemu sześćset zbroszowanych egzemplarzy swej wydanej w Krakowie „Zoologii dla gimnazjum niższego;“
- b) spłaci funduszowi krajowemu resztę pożyczki 1020 zł. w marcu 1873. r. wydać się mającą „Zoologią na gimnazjum wyższe,“ a mianowicie taką ilością egzemplarzy tejże, jakiej będzie potrzeba do pokrycia powyższych 1020 zł. po odtrąceniu 20% od ceny sklepowej.

Sześćset egzemplarzy książki wspomnianej pod a) odesłał Dr. Maxymilian Nowicki na swój koszt do tutejszej księgarni Wilda, która podjęła się rozprzedaży takowej po 1 zł. za egzemplarz, za co otrzymała 20% rabatu, tak, że na rzecz funduszu krajowego wpłynie 480 zł., które rzeczona księgarnia złożyć ma do kasy krajowej po dokonanej rozsprzedaży dzieła.

Rachunek złożyć winna księgarnia powyższa z końcem r. 1872.

Kontrola instytucyj z funduszu krajowego subwencyonowanych.

30. Uchwałą z dnia 16 października 1871. polecił wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu kontrolę nad instytucjami z funduszu krajowego subwencyonowanemi, i ściśle przestrzeganie, aby każda instytucja przedkładała Wydziałowi krajowemu sprawozdania i rachunki. Instytucjami tego rodzaju były w roku ubiegłym:

1. Szpital główny we Lwowie,
2. Szpital Św. Łazarza w Krakowie,
3. Szpital Św. Ducha w Krakowie,
4. Szpital Sióstr Miłosierdzia we Lwowie,
5. " " " w Czerwonogrodzie,
6. Dóm ubogich i sierót w Krakowie,
7. Szkoła rolnicza w Dublanach,
8. " " w Czernichowie,
9. Zakład dla głuchoniemych we Lwowie,
10. Zakład dla ciemnych " "
11. Komisya fizyograficzna w Krakowie,
12. Czasopismo „Szkola“,
13. Żeński zakład wychowawczy p. Selingerowej;
14. Szkoła gimnastyczna „Sokoła“,
15. Teatr polski w Krakowie,
16. Teatr polski we Lwowie,
17. Teatr ruski,
18. Towarzystwo muzyczne we Lwowie,
19. Gimnazjum żeńskie w Tarnowie,
20. " " w Rzeszowie,
21. " " w Stanisławowie,
22. Towarzystwo Opieki narodowej.

Większa część powyższych instytucyj składała dotąd sprawozdania i rachunki każdego roku, subwencya bowiem zaasygnowaną była z zastrzeżeniem dla Wydziału krajowego takiej kontroli.

Inne, które tego nie dopełniały zaważał Wydział krajowy, ażeby się do powyższej uchwały wysokiego Sejmu zastosowały. Ze względu, że powyższa uchwała wysokiego Sejmu zapadła w tym celu, ażeby Wydział krajowy mógł zrobić wnioski, czyli pewna instytucja ma być dalej subwencyonowaną, lub nie, nie żądaliśmy sprawozdania od takich instytucyj, dla których uchwaloną była subwencya jednorazowa, lub też na pewien ściśle ograniczony przeciąg czasu. Do tych należą Towarzystwo Opieki narodowej i Zakład wychowawczy p. Selingerowej, który otrzymał subwencyę tylko do końca bież. roku.

Ze sprawozdań innych wywymienionych instytucyj przekonał się Wydział krajowy dostatecznie o sposobie ich gospodarstwa i owocach, jakie działalność ich przynosi krajowi.

Odpowiedne w tej mierze wnioski zamieściliśmy w preliminarzu budżetu na rok przyszły.

Sprawa emerytów krakowskich.

31. W sprawie petycji zbiorowej, wniesionej do wysokiego Sejmu w dniu 14. grudnia 1865. przez emerytów krakowskich w przedmiocie polepszenia ich materialnego bytu, o powrót im poniesionych szkód i o przywrócenie

funduszu emerytalnego krakowskiego do właściwego przeznaczenia, podaliśmy w zeszłorocznym sprawozdaniu przebieg tej sprawy od chwili wniesienia jej aż do ostatniego podówczas kroku naszego, jakim było wezwanie nasze do c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu z d. 21. lipca 1871. do l. 10.236, podane do wiadomości wysokiego Sejmu w zeszłorocznym sprawozdaniu w całej swej osnowie. W piśmie tem poruszyliśmy przedewszystkiem nadzieję, że dochodzenia w kwestyach poruszonych petycją, zarządzone jeszcze przez byłą c. k. krajową Dyrekcyę skarbu w Krakowie musiały się już zakończyć z korzyścią dla tych emerytów, którym bądź to nie przyznano roku dyspozycyjnego z oczywistą dla nich szkodą, bądź też nie przyznano wyższej emerytury, przynależnej im na mocy najwyższego postanowienia z d. 9. sierpnia 1855. roku. Prosząc więc o zawiadomienie nas o rezultacie dochodzeń, uważaliśmy za nasz obowiązek, wynikający z ducha uchwały sejmowej z dnia 27. października 1869. (uchwałą tą wysoki Sejm przekazał nam petycję emerytów krakowskich z poleceniem, byśmy wpływali na przyspieszenie tej zalegającej podówczas sprawy, a zarazem zażądali wniosków, zmierzających ku polepszeniu materialnego bytu emerytów, tudzież w przedmiocie właściwego przeznaczenia funduszu emerytalnego), zwrócić uwagę c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu na to, iż większa część emerytów krakowskich przeszła na stan spoczynku bez własnej winy i woli. Najwięcej było takich wypadków, iż przyczyną pójścia na emeryturę było zwinięcie urzędu, w którym służył. Tak odjęto im możność służenia dalej po kilkunastuletniej zaledwie służbie. Toż samo pensye, które służyły za podstawę przy obliczaniu pensyi emerytalnej były systemizowane w latach dawniejszych, gdy życie było tańsze w porównaniu z dzisiejszem, a przecież emeryci krakowscy mają po wysłużeniu tylko nielicznych lat, jedynie cząstki dawnych płac. Wobec tego objawiliśmy nasze zdanie, iż byłoby zupełnie słusznem i sprawiedliwem, gdyby c. k. Rząd, uwzględnwszy opłakany materialny stan tych ofiar zmiany warunków bytu politycznego Rzeczypospolitej krakowskiej, wyznaczył im odpowiednie podwyższenie płac przynajmniej o 25%. Kończąc nasze pismo w sprawie emerytów w ogóle poparliśmy jeszcze osobną petycję p. Józefata Sobierajskiego o powiększenie przyznanej mu emerytury. Mniemaliśmy bowiem, iż i ta prośba zasługuje na uwzględnienie, ponieważ po zwinięciu krakowskiej kasy podatkowej, przy której petent był urzędnikiem, nie ofiarowano mu żadnej posady, chociaż kwalifikacyę musiał posiadać, skoro w 1850. r. powołano go na poborcę podatkowego, że zaś on podówczas tej posady nie przyjął, wyjaśnia się tem, iż w czasie nominacyi i przez 5 lat późniejszych piastował posadę o lepszej płacy.

Jak wezwanie nasze tyczyło się sprawy emerytów i polepszenia ich materialnego położenia w ogóle, istoty i właściwości b. krakowskiego funduszu emerytalnego, a wreszcie specjalnej prośby p. Sobierajskiego, tak i odpowiedź c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu dana nam w piśmie z dnia 10. lutego b. r. do l. 32,652 rozpada się na wyjaśnienia w tych trzech kwestyach. Co do petycii emerytów wniesionej do Sejmu w r. 1865. oświadcza c. k. krajowa Dyrekcyja skarbu, iż zbadano nie tylko pretensye petentów podpisanych na petycii, ale roztrząsano także sprawy wszystkich tych emerytów, którzy z końcem października 1854. roku mieli już pensye asygnowane. Rezultat rozpoznania okazał, że tylko b. nauczyciel krakowskiego gimnazjum, Stanisław Pogonowski i wdowa po nauczycielu tegoż gimnazjum, Anna Knapczyńska pobierali mniej-

szą pensję, jak im się należało według najwyższego postanowienia z d. 9. sierpnia 1855.; że jednak inni emeryci nie ponieśli żadnego uszczerbku. Obie skarbowe Dyrekcyje, tak krakowska jak i lwowska później, zdawały w tym przedmiocie sprawę wysokiemu Ministerstwu skarbn., w skutek czego też Ministerstwo reskryptem z d. 10. maja 1869. l. 4,253. podwyższyło pensję przyznaną pierwotnie Pogonowskiemu w kwocie 527 złr. 69 $\frac{1}{2}$ ct. na kwotę rocznych 657 złr. 18 $\frac{1}{2}$ ct. w. a., dla Knapczyńskiej zaś z 250 złr. na rocznych 357 złr. w. a., wynagradzając im zarazem ubytek płacy za czas ubiegły zaasygnowaniem dodatku. Podwyższenie płac reszty emerytów ze względu na przywiedzione w piśmie naszym okoliczności, t. j. iż emerytury są w obecnych stosunkach za małe, i że emeryci przeszli na stan spoczynku bez własnej winy, uznają c. k. krajowa Dyrekcyja skarbu za przechodzące jej atrybucye, nie może ona bowiem na zbiorowe petycye czynić wniosków do Ministerstwa, nie omieszcza jednak poprzeć uzasadnionych prośb, skoro je każda z osobna strona wniesie, gdzie należy w drodze łaski, i skoro prośba ta z wyższego rozkazu przyjdzie pod jej opinię. Co do istoty i właściwości b. krakowskiego funduszu emerytalnego, c. k. krajowa Dyrekcyja Skarbu odwołuje się na dawniejsze wyjaśnienia, dane w tej mierze ze strony b. krakowskiej krajowej Dyrekcyi Skarbu. Prezydyum Namiestnictwa z d. 4. października 1866. l. 1,354. znane nam dawniej z udzielonego odpisu, dodając tylko, iż c. k. Rząd austriacki, wcielwszy fundusz emerytalny do skarbu, przyjął na siebie obowiązek wypłaty emerytur według emerytalnych statutów b. Rzeczypospolitej, które też dotąd wypłaca.

Koniec pisma c. k. Dyrekcyi skarbu poświęcony jest sprawie p. Sobierajskiego, wykazania, iż liczne jego zażalenia nie mają podstawy, w dowód czego zestawia c. k. Dyrekcyja różnorodność motywów, w kilku petycyach p. Sobierajskiego przytoczonych.

Odpowiedź powyższa c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu, o ile ona tyczy się sprawy petycyonaryuszów, wskazując im, by każdy z osobna prosił o polepszenie losu w drodze łaski, zdaje się zawierać ostatnie słowo c. k. władz rządowych, dając nam jednak nie płonną nadzieję, iż emeryci na wskazanej im drodze doczekają się polepszenia w swym materyalnym losie. Działalność naszą w tym względzie ograniczyliśmy na zawiadomieniu petentów o przebiegu i rezultacie naszych zabiegów, wskazaniu im drogi wytkniętej pismem c. k. krajowej Dyrekcyi Skarbu; pismem zaś z dnia 16. kwietnia b. r. do l. 2,902 zawezwaliśmy c. k. krajową Dyrekcyę skarbu o udzielenie jeszcze wyjaśnień, które uważamy za potrzebne do uzyskania jasnego poglądu w sprawie genezy i właściwości funduszu emerytalnego. Odsyłając nas bowiem do pisma b. c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu w Krakowie z d. 4. października 1866. N. 1354/pr., wystosowanego do Prezydyum c. k. Namiestnictwa, które to pismo wyjaśniające szczegółowo i popierając datami, dlaczego i tylko tak wysoką pensję przyznano emerytom, w dalszym swym ciągu kwestyę właściwości funduszu emerytalnego traktuje tylko ogólnikowo, odsyłając nas po bliższe wyjaśnienie w tym względzie do rezultatu dochodzeń, które poprzedziły inkamerowanie funduszu emerytalnego, c. k. krajowa Dyrekcyja skarbu wskazała pośrednio sama, że wyjaśnienia stanowczego dostarczyć mogą tylko akta spisane przy wyzwpomnianych dochodzeniach, które poprzedziły inkamerowanie

funduszu emerytalnego. Akta odnośne mają się znajdować w wysokim Ministerstwie Skarbu, prosiliśmy zatem c. k. krajową Dyrekcyę Skarbu, aby raczyła wyjednać u Ministerstwa udzielenie nam tych aktów, gdyby zaś to nie było możliwem lub było połączone z znacznymi trudnościami, prosiliśmy c. k. Dyrekcyę Skarbu, by przynajmniej na podstawie dostępnych jej aktów raczyła zestawić wszystkie daty co do genezy funduszu emerytalnego, jego wysokości w związku, następnie wysokości jego w chwili wcielenia Krakowa do c. k. Monarchii, co do przychodów i wydatków tego funduszu, przez cały ciąg czasu, w którym zostawał pod zarządem c. k. Władz, wreszcie co do obecnego jego stanu.

Wezwanie nasze nie doznało pomyślnego skutku, bo oto w piśmie z d. 3. sierpnia b. r. do l. 36170 zawiadamia nas c. k. krajowa Dyrekcyja Skarbu o reskrypcie c. k. Ministerstwa Skarbu z 31. lipca b. r. do l. 20657, że c. k. Ministerstwo Skarbu nie może uczynić zadość naszemu życzeniu względem udzielenia rozpraw, które poprzedziły inkamerowanie krakowskiego funduszu emerytalnego. C. k. Ministerstwo orzekło również, iż niemożliwem jest udzielenie zestawienia dat co do wysokości funduszu emerytalnego, co do przychodów jego i wydatków.

C. k. krajowa Dyrekcyja Skarbu poprzestaje więc na dawniej danych wyjaśnieniach dodając ponownie uwagę, że wysoki c. k. Rząd czyni zadość obowiązkom, jakie przyjął na siebie z powodu inkamerowania tego funduszu.

Wnioski i wezwania do c. k. Rządu.

W sprawie reformy ustaw o należnościach prawnych.

1) W skutek uchwały wysokiego Sejmu z 5. października 1871. polecającej Wydziałowi krajowemu, aby ponownie przedstawił c. k. Ministeryum skarbu konieczność spiesznego załatwienia sprawy tyczącej się reformy ustaw o należnościach prawnych, udał się Wydział krajowy pismem z dnia 24. listopada r. z. 13889. do wysokiego c. k. Ministerstwa skarbu, i odwołując się do przedłożonego temuż c. k. Ministerstwu jeszcze w r. 1867. memoriału w tymże przedmiocie przedłożonego, usilnie uprasza o załatwienie tej naglącej sprawy; na odezwę tę atoli żadnej dotąd nie otrzymał odpowiedzi.

W sprawie fortyfikowania miasta Krakowa.

2) Na petycyę reprezentacyi miasta Krakowa o wstrzymanie dalszych robót fortyfikacyjnych około Krakowa, popartą przez Wysoki Sejm krajowy na posiedzeniu z dnia 17. października r. z. odpowiedziało nam Prezydum c. k. Namiestnictwo odezwą z 32. maja b. r. l. 3660/pr na podstawie reskryptu J. E. Pana Ministra spraw wewnętrznych z 21. maja b. r. l. 5032., że według oznajmienia pana Ministra wojny względy na wzmocnienie siły obronnej Monarchii i zabezpieczenie forticy Krakowa wymagają, aby nie odstąpiono od postanowienia rozszerzenia fortyfikacyj Krakowa, co tem więcej pożądanem być powinno gminie krakowskiej, gdyż tylko przez utworzenie daleko wysuniętych fortyfikacyj, rozszerzenie miasta stanie się możebnem.

Delegacye wspólne, uznawszy ważność militarną Krakowa, przyzwoliło na wybudowanie dwóch stałych obozów oszańcowanych i uchwaliły na rok 1872. pierwszą ratę 400.000 zł. w. a., a gdy uchwała ta otrzymała najwyższą sank-

W sprawie petycji rad powiatowych, przemysłańskiej i rohatyńskiej, o przyłączenie tych powiatów do lwowskiej katastralnej komisji szacunkowej.

W sprawie policyi miejscowej i górniczej w Borysławiu.

cyę, przystąpiono na tej podstawie już w r. b. do dalszych robót około wspomnianych fortyfikacyj.

3) Odezwą z d. 31 maja b. r. l. 3.570/pr. zawiadomiło nas Prezydium c. k. Namiestnictwa, że J. E. pan c. k. Minister skarbu reskryptem z dnia 17. maja b. r. l. 13.055. przyjął do wiadomości uchwałę wysokiego Sejmu z d. 17. października 1871. co do petycji rad powiatowych, przemysłańskiej i rohatyńskiej, o przyłączenie tych powiatów do lwowskiej katastralnej komisji szacunkowej, że nie może jednak tych petycji uwzględnić z powodu, iż sprawa ta była już powtórnie wszechstronnie zbadaną, i została załatwioną reskryptem ministeryalnym, wystosowanym dnia 28. listopada 1871. l. 10.907. do Prezydium krajowej komisji gruntowej.

4) W skutek uchwały wysokiego Sejmu krajowego z d. 12. listopada 1869. odniósł się Wydział krajowy pismem z d. 15. stycznia 1870. l. 14.580 do c. k. Namiestnictwa w celu uregulowania stosunków policyjnych w kopalniach nafty w Borysławiu, z wezwaniem o przedłożenie odnośnego projektu rządowego Wysokiej Izbie, przyczem co do zasadniczego zapatrywania się, odwołaliśmy się do poprzedniej korespondencji naszej w tym przedmiocie.

Pod dniem 13. kwietnia b. r. l. 2.159/pr. oznajmiło nam c. k. Namiestnictwo, iż bacząc na ważność produkcji oleju skalnego w kraju, i uznając konieczną potrzebę rychłego uregulowania tego przedsiębiorstwa tak pod względem postępowania i nadzoru technicznego przy wydobywaniu oleju skalnego i wosku ziemnego, jakoteż pod względem sprawowania policyi ogniowej, budownictwa i bezpieczeństwa osób w dotyczących kopalniach, poruczyło już w r. 1867. komitetowi w tym celu złożonemu, do którego powołano ludzi fachowych, z przedmiotem obznajomionych, wypracowanie projektu do ustawy regulującej produkcję nafty. Wziąwszy pod rozwagę projekt do ustawy, wypracowany przez ten komitet, jako też opinie, które w tym przedmiocie przedłożyli starostowie górniczy, krakowski i lwowski, Namiestnictwo dostrzegło tak znaczne różnice w objawionych zdaniach względem głównych zasad, iż widziało się w konieczności ustalić zasady by można na pewnych podstawach opracować szczegółowe postanowienia przyszłej ustawy, regulującej produkcję oleju skalnego i wosku ziemnego. Zasady te uchwaliło Namiestnictwo, przychylając się do zdania, iż przedsiębiorstwa mające na celu produkcję oleju skalnego należy uważać za przemysłowość zawisłą od koncesyi, że przeto normy regulujące tę gałąź przemysłowości mają odpowiadać dotyczącym przepisom ustawy przemysłowej, i być uzupełnione postanowieniami, jakich wymaga właściwość tej gałęzi produkcji do przedsiębiorstw górniczych tak bardzo zbliżona, — że władze przemysłowe a nie górnicze mają sprawować czynności odnoszące się do udzielenia pozwolenia na takie zakłady, i do technicznego nadzoru nad kopalniami. Zarazem nakreślono granice między zakresem działania władz przemysłowych, z projektowanej ustawy wynikającym, a funkcjami dotyczącymi policyi miejscowej, należącymi do atrybucyj autonomicznych organów gminy.

Wobec projektowanej ogólnej ustawy uznało c. k. Namiestnictwo, że nie jest na czasie i nie odpowiadałoby celowi wprowadzać już teraz w drodze ustawodawczej wyjątkowo dla Borysławia i okolicy zmiany w urządzeniach, jakie tam wprowadzono względem nadzoru przy wydobywaniu nafty, ile że obowiązujący tam statut z r. 1865., regulujący nadzór policyjny i techniczny w kopalniach, i dodatkowe postanowienia, statut ten uzupełniające z d. 15. lipca

1867. przyszły do skutku na podstawie porozumienia się dotyczących gmin i obszarów dworskich, które, połączywszy się celem pełnienia tego nadzoru policyjnego w jedną grupę, przelały swe atrybucje na inspekcję na ten cel ustanowioną, określając dokładnie jej zakres działania.

Powyżnadmienione określenie głównych zasad do ustawy regulującej produkcję nafty przedłożyło Namiestnictwo jeszcze w styczniu 1870. Wysokiemu c. k. Ministerstwu handlu, prosząc o rychłe udzielenie wskazówek pod względem zapatrywania się Władzy centralnej na te zasadnicze kwestye, aby można na pewnych, przez Ministerstwo przyjętych podstawach wypracować szczegółowe postanowienia przyszłej ustawy.

Odpowiedzi tej jednak Namiestnictwo jeszcze nie otrzymało, zatem i do wypracowania projektu obecnie przystąpić nie może.

Wobec faktu, iż w Galicyi coraz w liczniejszych miejscowościach i coraz w większych rozmiarach powstają zakłady dla produkcji oleju skalnego wosku ziemnego, zdaniem c. k. Namiestnictwa nie odpowiadałoby potrzebie kraju wprowadzenie ustawy regulującej tę gałąź przemysłu tylko w Borysławiu; a wreszcie dla ułożenia projektu do takiej wyjątkowej, tę jedną miejscowość dotyczącej ustawy, byłoby potrzebnem poprzednie ustalenie zasadniczych postanowień powyżej wskazanych, tak samo jak do wypracowania projektu do ustawy ogólnej dla całego kraju obowiązującej.

W sprawie szkoły weterynaryi.

5) Na posiedzeniu z dnia 17. października 1871. r. polecił wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu, aby w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem postarał się o założenie szkoły weterynaryi na koszt c. k. Skarbu państwa. W myśl powyższej uchwały udał się Wydział krajowy do c. k. Namiestnictwa z odpowiednim wezwaniem, na które jednakowoż nie otrzymał jeszcze odpowiedzi.

Przed rozpoczęciem odnośnych rokowań ogłoszone zostało obwieszczenie c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych (w Dz. pr. państw. r. 1872. Część VII N. 18), iż rozporządzeniem c. k. państwowego Ministerstwa wojny z d. 1. stycznia 1872, utworzono z tymże d. 1. stycznia 1872. dziesięć prowizorycznych szkół kucia koni, a między temi jedną we Lwowie.

Szkoły te, przeznaczone wyłącznie do użytku c. k. wojska, mają być zarazem dla uczniów pobierających naukę, kursem przygotowawczym do wojskowego instytutu weterynaryi w Wiedniu. Nauka udzielana jest w kursach półrocznych i obejmuje: 1. odczyty o teorii kucia, — 2. praktyczną naukę kucia, — 3. praktyczne obznajamianie uczniów z chorobami i sposobami leczenia kopyt, — 4. odczyty o innych chorobach zwierzęcych i sposobie ich leczenia, czyli elementarną naukę weterynaryi.

Jakkolwiek szkoła ta nie jest zupełnym instytutem weterynaryi, lecz tylko kursem przygotowawczym, pomimo sądził Wydział krajowy, że działalność jej dla kraju, może być ważną i korzystną, jeżeli będzie można uzyskać przyjmowanie do szkoły lwowskiej, prócz wojskowych, także uczniów nie-wojskowych, dla których pobierana nauka mogłaby stanowić kurs przygotowawczy do założyc się mającej krajowej szkoły weterynaryi. Przyjmowanie takie jest wreszcie już przezto ułatwionem, że według §. 4. instrukcyi nauczyciele obowiązani są wyklądać naukę nie tylko w niemieckim, ale także w krajowym, dla uczniów zrozumiałym języku; co z góry mając na oku, poleceno dla użytku pojedynczych szkół wydać w odpowiednich tłumaczeniach na języki krajowe dzieło Dra Pillwaxa, według którego nauka w pomienionych szkołach ma być udzielana.

W tej myśli, jakoteż w celu, aby przynajmniej częściowo, o ile na razie można dopełnić polecenia wysokiego Sejmu z d. 17. października 1871 r. udał się Wydział krajowy do c. k. jeneralnej Komendy o zbadanie i zawiadomienie: czy i pod jakimi warunkami do istniejącej szkoły kucia koni we Lwowie także uczniowie niewojscowi mogliby być przyjmowani.

C. k. jeneralna Komenda oświadczyła Wydziałowi krajowemu, że chętnie zgadza się na przypuszczenie do pomienionej szkoły uczniów niewojscowych. Obecnie toczą się jeszcze rokowania co do liczby uczniów, którzy do szkoły mogą być przyjmowani, i co do kosztów, które za takich uczniów fundusz krajowy miałby ponosić.

W sprawie ułatwienia emigrantom nabywania obywatelstwa austriackiego.

6) W skutek uchwały wysokiego Sejmu z d. 17. października 1871., odstępującej c. k. Namiestnictwu petycyje o ułatwienie emigrantom polskim pobytu w kraju, zawiadomiło nas c. k. Prezydium Namiestnictwa pod d. 29. stycznia 1872, iż podało treść powyższej uchwały c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych do wiadomości, i że c. k. Rząd przy załatwieniu spraw wychodźców polskich, przebywających w kraju i proszących o nadanie obywatelstwa austriackiego, uwzględniać będzie ile możliwości życzenia wys. Sejmu, t. j. o ile tylko na to pozwalają istniejące w tej mierze przepisy prawne.

W sprawie reorganizacji i wzmocnienia posterunków żandarmeryi.

7) W skutek rezolucyi wysokiego Sejmu z d. 17. października 1871., zawierającej w sobie trzy ustępy względem reorganizacji i pomnożenia żandarmeryi, zawiadomiło nas c. k. Prezydium Namiestnictwa pod d. 13. listopada 1871. i pod d. 28. kwietnia 1872, iż c. k. Ministerstwo obrony krajowej przyzwoliło pod d. 10. listopada 1871. na powiększenie liczby żandarmów w Galicyi o 202 ludzi, zaś pod dniem 6. kwietnia 1872. oświadczyło, iż ile możliwości uwzględniać będzie przy nastąpić mającej reorganizacji żandarmeryi punkt 1. rezolucyi sejmowej z d. 17. października 1871.

W skutek tego utworzył c. k. Rząd liczne nowe posterunki żandarmeryjne, tudzież wzmocnił dawniejsze.

Powstało stąd przekroczenie budżetu żandarmeryjnego, na rok 1872. uchwalonego, które przedstawionem i usprawiedliwionem zostanie w osobnem sprawozdaniu, gdyż wydatki na urządzenie nowych posterunków bieżą jeszcze nieprzerwanie, następując po sobie o tyle o ile wchodzi w życie nowe posterunki

W sprawie szupaśnictwa.

8) C. k. Prezydium Namiestnictwa uwiadomiło nas pod d. 23. sierpnia b. r., iż c. k. Rząd krajowy zamierza wnieść do wysokiego Sejmu projekt do ustawy pod względem postanowień zastrzeżonych dla ustawodawstwa krajowego według §§. 14. i 16. ustawy państwowej z d. 27. lipca 1871. N. 88. Dz. p. P.

W przedmiocie tym zdajemy obszernie sprawę pod rubryką „Sprawy policyi krajowej“, tu zaś nadmieniamy w krótkości, iż przedstawiając potrzebę zregulowania całego szupaśnictwa w kraju naszym, wezwaliśmy c. k. Rząd a to pod d. 17. września 1872., ażeby wniósł choć zamierzony projekt do ustawy, co już z tego względu jest tem pożądanyszem, iż musi się stąd wywiązać instrukcyja wysokiego Sejmu, jak Wydział krajowy w powyższej sprawie nadal postępować ma.

Zwyczajne czynności Wydziału krajowego.

Fundusz krajowy.

1) Jak w latach przeszłych, tak i w r. 1871., zarządzając funduszem

krajowym, mieliśmy na oku jak największą oszczędność i czyniliśmy tylko konieczne z korzyścią dla kraju połączone wydatki.

Dochody.

Z odnajmu ubikacyj sejmowych wpłynął dochód większy nad kwotę preliminowaną o 338 złr.

Z odsetków od rozporządzalnej chwilowo gotówki, którą niezwłocznie lokowaliśmy w bankach wpłynęło 13239 zł. 21 ct. przeto mniej, jak preliminowano o 761 złr., a to z powodu, iż znacznych kapitałów używać musieliśmy na udzielanie rozmaitych zaliczek, głównie zaś szpitalom na rachunek kosztów leczenia ubogich.

Z myt na drogach krajowych uzyskaliśmy nad preliminarz kwotę 9998 złr

Z nadwyżek dochodów od zakładów dotowanych kwotę 4357 złr.

Natomiast zaś dodatków do podatków wpłynęło mniej jak preliminowano o 91.694 złr.

Dochód w tej rubryce wynosi 1.036.805 złr. 46 1/2 ct. zaś pozostała z końcem roku 1871. zaległość 428.151 zł. 27 1/2 ct. z porównania tej zaległości z podobną zaległością z początkiem roku 1871. 311.568 złr. 37 1/2 ct. okazuje się, iż w ciągu tegoż roku wzrosły te zaległości o 116.582 złr. 90 ct.

Dochody pod rubryką „Rozmaite przypadkowe“ wynoszące 6159 złr. 1 ct. nie były przewidziane w budżecie, wynikły one ze zwrotów należności zaległych z przeprowadzeń rachunkowych i innych przypadkowych wpływów.

Wydatki:

Przekroczenia budżetu w rubrykach wydatku są bardzo nieznaczne, bo wynoszą:

w rubr. IX. kwaterunkowe żandarmeryi	19 zł.
„ X. drogi krajowe	500 „
„ X Dotacje dla zakładów	2614 „
razem	3133 „

natomiast w innych rubrykach uzyskaliśmy znaczne oszczędności — a to:

w rubr. I Reprezentacja kraju	60.130 zł.
„ II. koszt zarządu	22 „
„ III. „ leczenia	6567 „
„ IV. „ szczepienia	160 „
„ VI. Zasiłki dla zakładów dobroczynności	158 „
„ VII. „ dla zakładów naukowych i wychowania	360 „
„ XII. Rozmaite	7728 „
razem	75.125 „

z porównania z powyższem przekroczeniem	3133 „
okazuje się w ogóle oszczędność	71.992 „

Ze sumy 30.000 złr. oddanej w myśl §. 9. instrukcyi do dyspozycyi Wydziału krajowego, poczyniliśmy w r. 1871. następujące znaczniejsze wydatki:

1. Koszta podróży Dr. Smolki do Wiednia w sprawie szupaśników 100 zł.
2. Zasiłek dla słuchaczy akademii technicznej lwowskiej na wycieczkę naukową 500 „

3. Zasiłek dla szkoły tkackiej w Bielsku	500 złr.
4. „ „ słuchaczy akademii technicznej krakowskiej na wycieczkę naukową	500 „
5. Zasiłek pogorzelcom miasteczka Kozłowa	200 „
6. „ prof. Frankiemu na koszt podróży do Londynu	600 „
7. „ dla gminy Główna powodzią tkniętej	200 „
8. „ „ pogorzelców w Bebiatynie	200 „
9. „ Annie Salowej, byłej artystce sceny polskiej	100 „
10. „ Stanisławowi Jodłowskiemu na ukończenie kursu gorzelnictwa	200 „
11. Zasiłek Sewerynowi Szechowiczowi wydawcy „Hospodara“	200 „
12. „ Drowi Longchamps za zastępstwo Dyrektora w szpitalu powszechnym lwowskim	346 „ 73 ct.
13. Zasiłek Komitetowi Towarz. gospodarczego w Krakowie na zakupno dziełka Nowickiego o owadach szkodliwych plonom polnym	150 „
14. Okazowi Kazimierzowi redaktorowi „Dzwonka“ zasiłek	200 „
15. Drowi Rożańskiemu remuneraoya	200 „
16. Malinowskiemu, rzędcy szpitala powszechnego lwowskiego, remuneraoya	200 „
17. Na urządzenie cerkwi w Zabłotowcach, zasiłek	200 „
18. Nauczycielowi Selepkiewiczowi pensya dożywotnia	100 „
19. Na naprawę drogi ze Sącza do Krynicy	2.000 „
20. Towarzystwu ogrodniczo-sadowniczemu zasiłek na premie i kosztu wystawy	250 „
21. Druk sprawozdań Dra Dobieszewskiego	262 „
22. Nauczycielom zakładu głuchoniemych we Lwowie, zasiłek	420 „
23. Towarzystwu „Proświta“	1.000 „
24. Druk broszury „Gimnazya i szkoły realne pruskie a nasze“	197 „ 25 ct.
25. Wincentemu Polowi zasiłek	1.000 „
26. Karolinie Myszkowskiej wdowie po konduktorze wsparcie	200 „
27. Nagrody dla odszczególniających się leśników	1.000 „
28. Zygmuntowi Sawczyńskiemu uzupełnienie podwyższonej płacy radcy szkolnego	616 „ 66½ ct.
29. Henrykowi Schmittowi dto dto	645 „ 88 „
30. Drowi Janocie „ „	173 „ 26 „
31. Pogorzelcom w Budzanowie	300 „
32. Remuneraoya, zapomogi i dodatki z powodu drożyzny urzędnikom, dyurnistom, woźnym i sługom Wydziału krajowego	7.168 „
33. Pogorzelcom Dobromila	2.150 „

Dług do c. k. skarbu Państwa wynosi z końcem 1871. roku 29.157 zł. 49½ ct. w. a.

Wykazy sumaryczne obrotu funduszu krajowego i funduszy dotowanych za rok 1871. przedkładamy pod H. i I., odwołując się co do szczegółów do zamknięcia rachunkowego.

H. i I. %.

Sprawa nadzwyczajnego dodatku dla urzędników przy Dyrekcji funduszków indemnizacyjnych i komisji dla regulacji ciężarów gruntowych.

2. C. k. Prezydium Namiestnictwa oświadczyło nam w r. b. dwukrotnie, iż na mocy reskryptu ministerstwa spraw wewnętrznych z 21. kwietnia 1871. do l. 2033. dodatek nadzwyczajny udzielony na rok 1872. z powodu drożyzny dla wszystkich urzędników państwowych — o ile dotyczy urzędników przy c. k. Dyrekcji funduszków indemnizacyjnych i przy komisji dla regulacji ciężarów gruntowych, ponoszony być ma definitywnie z funduszków indemnizacyjnych, które zwrócić mają do skarbu państwa wypłacane z niego tymczasowo, a to: zaliczkowym sposobem kwoty z powyższego tytułu.

C. k. Namiestnictwo zapreliminowało też rzeczywiście w budżetach indemnizacyjnych na rok 1873. zwrot powyższego dodatku w łącznej ilości kilkanaście tysięcy złotych.

Nadmienić tu musimy, iż powyższy reskrypt ministerstwa spraw wewnętrznych nie jest opartym na państwowej ustawie finansowej z 24. marca 1872. Nr. 26. Dz. pr. p., ani też na rozporządzeniu c. k. ministerstwa skarbu z d. 9. kwietnia 1872. Nr. 11. dziennika tegoż ministerstwa. Powyższe przepisy, jak również i rezolucya Rady państwa do c. k. Rządu względem polepszenia płac urzędników państwowych, nie zawierają w sobie żadnego zastrzeżenia, zaś ustawa finansowa wyznacza bezwzględnie ze skarbu państwa sumę pięciu milionów, która w roku 1872. służyć ma na nadzwyczajny dodatek z powodu drożyzny dla wszystkich urzędników państwowych, poczem stosownie do rezolucyi Rady państwa nastąpić ma w r. 1873. przedłożenie rządowe względem systemizowania płac urzędników i sług państwowych.

Wynikałoby zatem z powyższego, iż nadzwyczajny dodatek z powodu drożyzny tylko z tej przez ustawę finansową wyraźnie oznaczonej rubryki i to ze skarbu państwa, nie zaś z funduszków indemnizacyjnych ponoszonym być może, a to tem bardziej, iż w tym ostatnim wypadku zmniejszonoby dowolnie w roku 1873. dotację coroczną, którą pobierają fundusze indemnizacyjne ze skarbu państwa.

Z uwagi jednakże, iż nie chcieliśmy przysparzać sobie trudności przy przyszłym odbiorze funduszków indemnizacyjnych, nie wdawaliśmy się w krytykę ustawy finansowej i przemilczeliśmy zupełnie o powyższych wywodach, przytaczając w odpowiedzi naszej do władzy krajowej, iż uchwalenie budżetu indemnizacyjnego do wysokiego Sejmu przynależy, zaś Wydział krajowy według obowiązku swego do tego zastosować się musi.

Szpitala św. Łazarza i św. Ducha w Krakowie.
K. %.

3. Z załączonych pod K. wykazów zechce wysoka Izba powziąć wiadomość o ruchu chorych, obłąkanych, położnic, mamek i dzieci — pielęgnowanych w r. 1871. w szpitalach św. Łazarza i św. Ducha w Krakowie.

Stosunki do klinik Już w poprzednich naszych sprawozdaniach za lata 1869. i 1870. mieliśmy zaszczyt wys. Sejmowi wykazać, iż względem objęcia kliniki położniczej pomieszczonej w osobnym domu Brodowicza w bezpośredni nasz zarząd ekonomiczny zawartą została w sierpniu 1868. r. ugoda z wys. c. k. Rządem, — że jednak dla ważnych od stron kontrahujących niezależnych trudności niepodobnem nam było objąć ten zarząd, i dla tego zgodziliśmy się na tymczasowe pozostawienie tego zarządu w ręku administracyi rządowej. Prowizoryum to z roku na rok odnawiane obowiązuje do

końca roku szkolnego 1871/2 i zapewne jeszcze na dalszy rok szkolny 1872/3 utrzymane zostanie.

Z dniem 3. maja 1872. r. otwartą została klinika okulistyczna profesora Dra Rydla w dwóch na ten cel odstąpionych salach w szpitalu św. Łazarza, na co przyzwoliliśmy ze względu na brak miejsca w zabudowaniach uniwersyteckich zastrzegając jedynie, ażeby z tego powodu żadne inne koszty prócz zwyczajnego jak dotąd utrzymania chorych na fundusz szpitala nie spadały.

Zamierzonym jest także przez wys. c. k. Rząd otwarcie w tymże szpitalu kliniki chorób dziecięcych, co nastąpić może po przeprowadzeniu porozumienia z nami, które już jest na ukończeniu.

W toku załatwienia jest także stanowcze uregulowanie stosunku profesora kliniki chorób kiłowych i skórnych w szpitalu św. Ducha do zarządu tegoż szpitala. Klinika ta wraz z katedrą profesorską istniały dawniej prowizorycznie, na mocy przyzwolenia danego dr. Ant. Roznerowi — zaś od r. 1871 na mocy najwyższego postanowienia z dnia 31. grudnia 1870. r. zostają tak zaprowadzone.

Zmiany w kosztach utrzymania chorych. Całe utrzymanie chorych wraz z wyżywieniem i obsługą w pomienionych dwóch szpitalach oddane zostało na mocy kontraktu z d. 6. października 1860 r. Siostrom Miłosierdzia za wynagrodzeniem dziennym od osoby. Już w marcu 1870. r. wykazało nam Zgromadzenie sióstr straty, jakie poniosło w r. 1869. z powodu nadzwyczajnych wymagań dla kliniki dra Roznera w oddziale chorób kiłowych i skórnych w szpitalu św. Ducha zaprowadzonej tamże jeszcze w r. 1863. W późniejszym podaniu z sierpnia 1871 r. domagało się toż Zgromadzenie zwrotu dalszych strat z powodu utrzymania wszystkich chorych w szpitalu św. Ducha z przyczyny ogólnego podrożenia, a zarazem wypowiedziało nam kontrakt o utrzymanie chorych w obydwóch szpitalach z dniem 31. sierpnia 1872., jeżeli straty nie zostaną wynagrodzone i nadal wyższe wynagrodzenie przyznane.

Po należytem zbadaniu tej sprawy i zasięgnięciu opinii magistratu i wydziału powiatowego w Krakowie czuliśmy się spowodowani uznać słuszność żądania Sióstr co do wynagrodzenia strat za czas po koniec r. 1871 w ogólnej sumie 4750 zł. w. a., które tymczasowo zaliczyliśmy Zgromadzeniu z zastrzeżeniem przyzwolenia wys. Izby, o które w osobnem sprawozdaniu mamy zaszczyt upraszać.

Jednocześnie nasuwała się kwestya, czy i o ile byłoby możliwe objęcie we własny zarząd całego gospodarstwa w utrzymaniu chorych w obydwóch tych szpitalach, a przekonawszy się, iż zamysł ten co do szpitalu św. Ducha byłby za kosztowny i celowi nieodpowiedni, uznaliśmy za korzystniejszy pozostawić to gospodarstwo Siostrom i nadal za wynagrodzeniem wyższem, a to za obłąkałych po 70 ct. za syfilitycznych po 60 ct. dziennie od osoby od 1 stycznia 1872 r. począwszy.

Natomiast w szpitalu św. Łazarza postanowiliśmy zaprowadzić własne gospodarstwo, i tym celem jak niemniej i dla innych spraw dotyczących ekonomii i administracji obydwóch pomienionych szpitali, ustanowiliśmy na miejscu komitet szpitalny, w którego skład pod przewodnictwem dr. Felixa Szlach-

towskiego wchodzą pp. Felix Księżarski, Stefan Muczkowski, Walery Rzewuski, Konrad Wentzl, dr. Lucyan Rydl i dr. Jan Harajewicz dyrektor szpitali.

Zważywszy, iż przystąpienie do własnego gospodarstwa bez niezbędnych urządzeń a szczególnie magazynów i bez należytego na pewnych podstawach z góry wytkniętego kierunku prócz znacznych kosztów i strat materyalnych mogła spowodować zamieszanie całego porządku domowego i narażenie chorych i służby lekarskiej na znaczne niewygody, bylibyśmy zmuszeni termiu objęcia własnego gospodarstwa odwiec o cały rok t. j. do końca września 1873 r. i do tego czasu od 1. stycznia 1872 r. począwszy przyznać Zgromadzeniu sióstr żądane znacznie wyższe wynagrodzenie, a mianowicie: a) za położnice i mamki (zamiast po 75) po 80 ct. w. a. dziennie, b) za dzieci (zamiast po 26) po 31 ct. w. a. dziennie, zaś c) za wszystkich innych chorych (w szpitalu św. Łazarza) po 55 ct. (zamiast 50 ct.) w. a. dziennie, z dodatkiem po 14 zł. w. a. miesięcznie od 1. września 1872 r. na utrzymanie osobnego posługacza do kancelaryi lekarzy ordynujących i izby inspekcyjnej.

Zmiana powyższych wynagrodzeń, czyli kosztów utrzymania chorych, kazała nam zawczasu pomyśleć o podwyższeniu taksy pielęgowania, jaką szpital od stron leczonych lub obowiązanych do tego funduszków ma pobierać. Za porozumieniem z władzą polityczną ustanowiliśmy przeto dla pomienionych szpitali na czas od 1 sierpnia 1872 r. począwszy takse wyższą następującą:

A. dla szpitali św. Łazarza

w klasie III. po	75 ent. w. a.
„ II. „	1 zł. 25 „
„ I. „	2 zł. 50 „

B. dla szpitali św. Ducha

w klasie III. po	98 ct. w. a.
„ II. „	1 zł. 60 „
„ I. „	3 zł. —

dziennie od osoby.

Stosunki służby. W przeprowadzeniu uchwalonego przez wys. Sejm na posiedzeniu z d. 3. października r. z. nowego etatu służby lekarskiej i administracyjnej dla szpitali św. Łazarza i św. Ducha w Krakowie przyznaliśmy ordynującym lekarzom i obydwom rządcom szpitali od 1. stycznia 1872 r. ustanowione płace wyższe w drodze konkursu, obsadziliśmy posady lekarzy sekundaryuszów i praktykantów, ogłosiliśmy konkurs na dyrektora szpitali, zaś bez konkursu zamianowaliśmy stale p. Karła Nycza kontrolorem przy zarządzie szpitala św. Łazarza prowizorycznie p. Ludwika Osińskiego kancelistą przy szpitalu św. Łazarza a p. Wiktora Wojciechowskiego pisarzem w kancelaryi Dyrekcji szpitali.

Najwyższem postanowieniem z dnia 24. lutego 1872. raczył Najjaśniejszy Pan na skutek przedstawienia Wydziału krajowego najlaskawiej zamianować dr. Jana Harajewicza (dotychczasowego zastępcę dyrektora) rzeczywistym dyrektorem szpitali św. Łazarza i św. Ducha w Krakowie, który też w tym charakterze przysięgę służbową w dniu 25. marca r. b. w Wydziale krajowym złożył.

Zamianowanie kapelana osobnego może nastąpić dopiero z końcem września 1873 r., — gdyż do tego czasu Siostry Miłosierdzia z mocy kontraktu są obowiązane utrzymywać i opłacać kapelana szpitalnego.

Pensya wdowia dla Bobczyńskiej. P. Zofii Bobczyńskiej, wdo-

wie po lekarzu ordynującym w szpitalu św. Łazarza dr. Błażeju Bobczyńskim, który zmarł w listopadzie 1870 r. przyznaliśmy pensję wdowi o rocznych 250 zł. w. a. na czas od 1. grudnia 1870 r. począwszy, a to na zasadzie wykazania ze strony wys. c. k. władz skarbowych, iż nieboszczyk nienależał do tych urzędników niegdyś krakowskich, których c. k. Rząd objął przy wcieleniu Krakowa do Monarchii na ogólny etat pensyjny, że zatem pomieniona pensya wdowia przypada nie na fundusz państwowy, lecz na szpitalny, z którego nieboszczyk płacę pobierał.

Zarząd majątku w kapitałach i dobrach nieruchomości, tudzież budowy i restauracye. Ogół kapitałów hipotecznych w mieście i okręgu Krakowa, tudzież na dobrach w królestwie po'skiem, o których ściąganie w drodze sądowej lub dyplomatycznej toczy się sprawa — wynosił z dniem 1 lipca 1872 r.

a) w funduszu szpit. św. Łazarza . . .	116.974. zł. 71 ent.
b) „ „ „ św. Ducha . . .	8.297. zł. 72 ent.

t. j. razem sumę 125.272 zł. 43 ent.

W wykonaniu sankcyonowanej uchwały wys. Sejmu z dnia 17. października r. z. pozwalającej użycia kapitałów szpitalnych do 300.000 zł. w. a. na budowę nowego gmachu szpitalnego — zarządziliśmy częściową sprzedaż papierów publicznych, własność szpitalu św. Łazarza stanowiących, do wysokości sumy 23166 zł 65 ent. w. a. w gotówce, celem zwrócenia odpowiedniej sumy (23.069 zł. 91 ent.) funduszowi krajowemu, którą tenże zaliczył był na koszt robót koło podwyższenia 2go piętra nowego dachu nad całym gmachem i innych z tą połączonych robót w szpitalu św. Łazarza, które wykonano w r. 1870. i 1871. a co do niektórych części i poprawek dopiero w r. 1872. Zarządziliśmy także sporządzenie planów na nowy gmach szpitalny i rozpoczęliśmy ze Zgromadzeniem Sióstr Miłosierdzia w Krakowie rokowania o zakupno potrzebnego pod tę budowę gruntu z folwarku Blich, ich własność stanowiącego. Gdy do sprzedaży tego gruntu przez Siostry Miłosierdzia potrzebne było pozwolenie p. ministra wyznań i oświecenia, udzielonego z końcem sierpnia r. b., sprawa ta będzie więc mogła dopiero teraz być zakończoną przez spisanie kontraktu, który musi być zatwierdzony przez wspomnianego p. ministra.

Ze względu na zupełny brak magazynów na składy wiktuałów i sprzętów, tudzież brak mieszkań dla służby, zarządziliśmy przedstawienie starego folwarku jeszcze przed zimą 1872. r. na podstawie kosztorysu opiewającego na sumę 6804 złr. 75 ct. w. a. Prócz tego okazuje się potrzeba o ile to będzie możliwem jeszcze w ciągu jesieni r. b. a najdalej z wiosną r. 1873. przystąpić:

- do przerobienia w skutek nakazu policyjnego stajen i szopy na skład węgla, słomy i t. p. materyałów, co kosztować może około 6,000 złr. w. a., tudzież
- do restauracyi wychodków, urządzenia łazienek i magazynów odzieży, bielizny i pościeli dla szpitalu św. Łazarza co wszystko prawdopodobnie przeszło 9000 złr. w. a. kosztować będzie.

W dniu 27. listopada r. z. zgorzała karczma, należąca do folwarku szpitalnego w Prądniku Czerwonym, musieliśmy więc zarządzić postawienie nowej karczmy kosztem ogólnym 1922 złr. 92 ct. w. a. na poczet których wpłynęło od towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń 865 złr. wydatek nieprze-

widziany w sumie 1057 złr. 92 ct. w. a. raczy przeto wys. Izba przyjąć do wiadomości i uznać za usprawiedliwiony.

Sankcyonowana uchwała z 17. października r. z. upoważniając nas do sprzedaży i obciążenia dóbr nieruchomych szpitalu św. Łazarza została częściowo wykonaną jak następuje:

Uzyskawszy przyzwolenie c. k. starostwa krakowskiego na wykarczowanie gruntu leśnego w Rączny, obejmującego przestrzeni 191 morg. 1383 □ sążni, sprzedaliśmy takowy w drodze publicznej licytacji za kwotę 18.500 zł. w. a. z warunkiem natychmiastowego oddania w posiadanie części z drzewa oczyszczonej, reszty zaś w ciągu trzech lat w miarę wycięcia drzewa. Połowę ceny kupna uiścił nabywca zaraz, resztę zaś wypłacać ma częściowo przy dalszym odbiorze gruntu. Co zaś do samego drzewa z tego lasu, wiadomo będzie wys. Izbie z poprzednich naszych sprawozdań, iż takowe z połowy lasu (t. j. pierwszych pięciu sekcji) sprzedane zostało już dawniej w czasie od r. 1868 do końca 1871 r. za sumę ogólną 13.377 zł. w. a., pozostało więc do sprzedania drzewo z drugiej połowy lasu (t. j. z sekcji VI. do X. włącznie). Z częściowej sprzedaży na sztuki w ciągu r. 1872. uzyskano dotąd kwotę 2.149 zł. 43 ct.

Za pozostałą resztę ofiarują ryczałtem 16.000 zł. w. a., ażeby więc ocenić, o ile ta oferta może być korzystniejszą od sprzedaży na sztuki, zarządaliśmy oszacowanie całego pozostałego drzewa, atoli już z powyższego można mieć przekonanie, iż za drzewo z całego lasu uzyska fundusz szpitalny przeszło 31.500 zł. w. a.

Cała majątność szpitalu św. Łazarza we wsi Jeziorzanach składająca się z karczmy murowanej wraz z prawem propinacji, dalej z gruntów (płóców, łąk i pastwisk) powierzchni 21 morg 343 □ sążni, z wikla nad Wisłą powierzchni 26 morg. 1586 □ sąż. i z nieużytków (koryto Wisły, strumienie) powierzchni 88 morg 525 □ sąż. sprzedana została w drodze licytacji publicznej spółce włościan tamtejszych za kwotę 9050 zł. w. a. z której $\frac{1}{3}$ część przy podpisaniu kontraktu złożoną została, zaś reszta ma być spłaconą w dwóch równych ratach rocznych wraz z przypadającymi za ten czas 6% odsetkami.

Z powodu sprzedaży tego majątku, który wraz z dobrami Rączna wydzierżawiony był razem pp. Szejrychom aż do 24. czerwca 1877 r. za czynszem rocznych 1341 zł. 48 ct. w. a. zmuszeni byliśmy opuścić z tego czynszu po 550 zł. w. a. rocznie za czas od r. 1872 począwszy, czynsz dzierżawny z dóbr Rączna redukuje się zatem do kwoty 791 zł. 48 ct. w. a. rocznie.

W Krowodrzy pod Krakowem posiada szpital św. Łazarza:

- a) prawo propinacji wraz z należącą do tego karczmą, które na dal-sze tryennium od 18. kwietnia 1872. wydzierżawiliśmy za wyższy czynsz roczny w kw. 1010 zł. 99 c. w. a. gdy przedtem tylko 850 zł. płacono, — i
- b) wyłączony od propinacji osobny budynek, browarskim zwany wraz z gruntem przeszło 2 morgi powierzchni, który to przedmiot chcieliśmy sprzedać, lecz gdy do pierwszej licytacji nikt się nie zgłosił, zaś przy drugiej ofiarowano sumę wcale nieodpowiadającą wartości, wydzierżawiliśmy i tę część na rok jeden za 200 zł. w. a.

Wreszcie raczy wys. Izba przyjąć do wiadomości, iż dozwolone zaciągnięcie pożyczki z Towarzystwa kredytowego ziemskiego w królestwie polskim na położone tamże dobra szpitalne Tropiszów (z przyległością Koźlice)

nie mogło być urzeczywistnione z powodu, iż według doniesienia tamiecznego pełnomocnika prawnego dobra Tropiszów, jako do instytutu należące, według istniejących w królestwie polskim rozporządzeń, regulacyi hipotecznej w r. 1825. nie były poddane i księgi wieczystej nie posiadają; zaczętem też i obciążone być nie mogą.

Lwowski szpital powszechny.
L. %.

4) Z załączonego pod L. % wykazu raczy wys. Izba powziąć wiadomość o ruchu chorych w lwowskim szpitalu powszechnym w r. 1871.

Stosunki służbowe.

W wykonaniu uchwały wys. Sejmu z dnia 28. września 1871. l. 51, wypłacono byłej pracze pierwszej przy lwowskim szpitalu, Annie Bortnik przyznany jednorazowy dar z łaski w kw. 100 zł. w. a., zaś przekazanej nam (uchwałą z d. 10. października r. z. do l. 239) do możliwego uwzględnienia prośbie byłej akuszerki Maryi Swoboda o podwyższenie jej dotychczasowej prowizyi, odmówiliśmy.

W przeprowadzeniu uchwalonego przez wys. Izbę w dniu 3. października r. z. l. 336. nowego etatu służby lekarskiej i administracyjnej dla szpitalu lwowskiego zamianowaliśmy prowizorycznie w drodze konkursu:

a) prymaryuszami doktorów:

Oskara Widmana na 2. oddz. chorych wewnątrz. Józefa Molendzińskiego na 2. oddz. chorych zewnątrz. Bolesława Głowackiego na oddział chorób kiłowych i skórnych dla kobiet (zaś po przeniesieniu dra Franciszka Neuhausera w stan spoczynku, o czem osobne sprawozdanie składamy) Józefa Rożańskiego na oddz. chorób kiłow. i skór. męskim,

Jana Chądzyńskiego dla obłąkanych kobiet i Wiktora Opolskiego dla obłąkanych mężczyzn,

b) Władysława Rudnickiego prosektorem, Tadeusza Żulińskiego chemikiem patolog. szpitala;

c) Erazma Malinowskiego rzadcą, Władysława Dyszkiewicza kasyerem, Piotra Grabowicza rachmistrzem przy zarządzie szpitala.

Przyznaliśmy dalej ustanowione płace wyższe dyrektorowi szpitalu i dwom pisarzom kancelaryjnym przy zarządzie, jako urzędnikom stałym, zaś ze względu na trudności w podzieleniu niewielkiego oddziału chorób ocznych, tudzież z uwagi, iż bezpłatną służbę prymaryusza na tym oddziale przeszło lat 30 pełni profesor dr. Ignacy Hawranek, wyznaczaliśmy mu na r. 1872. remuneracyę w kwocie 630 złr. w. a. odpowiadającej płacy profesorów-prymaryuszów pobieranej i wstrzymaliśmy się z ogłoszeniem konkursu na drugiego prymaryusza.

Dla kapelana szpitalu obrz. łac. przyznaliśmy z funduszów szpitalnych brakujące do podwyższonej płacy 301 zł. 25 ct. w. a. zatrzymując prowizorycznie na tej posadzie pełniącego już dawniej te obowiązki ks. Franciszka Tworowskiego na podstawie zapewnienia konsystorza metrop. lwowskiego, że tenże kapelan zawsze ma i mieć będzie stanowisko niezawisłe od parafii św. Antoniego, i że do żadnych funkcyi po za szpitalem nie jest i nie będzie obowiązany.

Gdy konsystorz metropolitalny obrz. grec. nie chciał zgodzić się na mianowanie osobnego kapelana szpitalnego, twierdząc, iż szpital położony w obrębie parafii św. Piotra i Pawła we Lwowie należy do proboszcza tejże parafii, nie może mu być odjęty, widzieliśmy się zmuszeni do wstrzymania wykona-

nia uchwały wys. Sejmu odnoszącej się do kapelana obrz. grec. i do pozo-
stawienia rzeczy w stanie dotychczasowym, nie mogąc wbrew wyraźnej uchwały
wys. Sejmu przyznać podwyższonej płacy proboszczowi parafii śś. Piotra i Pa-
wła, jak tego żądał konsystorz metrop.

Z powodu panującej drożyzny wyznaczylismy dla trzech dyetaryuszów
w kancelaryi zarządu szpitala lwowskiego (do dyet zwyczajnych po 1 złr. dzien-
nie) dodatek miesięczny po 3 złr. a. w. od marca r. b.

Podwyższenie taksy pielęgnowania. W porozumieniu z c. k.
Namiestnictwem zaprowadzoną została od d. 1. stycznia r. b. zamiast taksy
leczenia dawniejszej (po 49 ct. w III., 70 ct. w II., 1 złr. 40 ct. w I. klasie)
wyższa taksa następująca:

w klasie III. po	60 ct. dziennie
„ II. „	1 złr. „
„ I. „	2 „ „

Kuchnia szpitalna. Z dniem 1. stycznia r. b. objęto kuchnię dla
całego szpitalu w własny zarząd, poruczając bezpośrednie prowadzenie ta-
kowej Siostrom Miłosierdzia, których liczbę z tej przyczyny pomnożono, a to
przeznaczając do kuchni w gmachu głównym Sióstr cztery, zaś dwie do ku-
chni w filii Hofmana. Osiągnięty w ten sposób rezultat co do kosztu żywienia
chorych jest sam przez się znakomity, nie licząc korzyści pod względem
wygody i odpowiedniejszej i lepszej żywności. Na podstawie bowiem ra-
chunków za pierwsze półrocze r. b. śmiało twierdzić można, iż średni koszt
żywności dla jednego chorego dziennie w porównaniu do tego, co płacono
w roku zeszłym przedsiębiorcy, wypadnie o 5 do 6 ct. taniej, przyczem i to
zasługuje na uwagę, iż ceny wiktuałów w tym roku znacznie są wyższe, i że
w pomienionym średnim koszcie dziennym na chorego pokryty jest cały zna-
czny nakład na pierwsze urządzenie inwentarza kuchennego, który jakkol-
wiek znacznemu zużyciu ulega, nie potrzebnje być w całości odnawiany
co roku.

Dla zużytkowania odpadów kuchennych utrzymuje się w własnym za-
rządzie trzodę chlewną, co także rokuje niejaki korzyści.

Z zaprowadzeniem kuchni przyjęto także stołowanie wszystkich Sióstr
Miłosierdzia na rachunek kuchni szpitalnej, zaczem odpadł obowiązek wypła-
cania Siostrom z tytułu żywności po 120 złr. w. a. rocznie na osobę z mocy
art. 13. kontraktu.

Niedobór. Mimo podwyższenia taksy pielęgnowania i oszczędności
z prowadzenia własnej kuchni wykazuje fundusz szpitalny znaczne niedobory
tak za r. 1871. jakoteż i na rok 1872. Właściwe wyjaśnienie przyczyny tych
niedoborów wraz z wnioskami zarządzenia potrzebie, składamy wys. Izbie
w osobnem sprawozdaniu.

Czynsz za filię w domu Hofmana. Czynsz najmu za umie-
szczenie filii szpitalnej w domu Hofmana (obecnie Aldera) pod l. 357.
& 358^{1/4} we Lwowie na dalszy przeciąg jednego roku t. j. d. 1. maja 1873.
do końca kwietnia 1874 r. podwyższony został (z 6000 zł.) na 8000 zł. w. a.
na co zgodzić się musiano z powodu, iż do końca kwietnia 1873 r. niemo-

żliwem będzie przeniesienie obłąkanych z gmachu głównego do zakładu w Kulparkowie.

Budowy i roboty restauracyjne. Uchwałą z dnia 13. października r. z. zezwolił wys. Sejm na pokrycie dachu i podniesienie 2go piętra gmachu szpitalnego, ograniczając koszta do sumy 48.183 złr. 55 ct. w. a., na których pokrycie użyć miano kapitałów należących do funduszków chorych, obłąkanych i położnic w lwowskim szpitalu powszechnym, a ulokowanych w procentowych papierach wartościowych. Papiery te w ślad uzyskanego najwyższego zatwierdzenia zostały sprzedane i uzyskano za nie dla funduszu chorych 35.666 złr. 48 1/2 ct.

dla funduszu obłąkanych 5.727 „ 09 1/2 „

a dla funduszu położnic 1.216 „ 40 1/2 „

t. j. razem kapitał 42.609 „ 98 1/2 „

że zaś na powyższe roboty wraz z urządzeniem wentylacji według uzupełnionych kosztorysów i przeprowadzonych rokowań z przedsiębiorcami potrzeba najmniej 57.500 zł. w. a., a koniecznością było przystąpić do innych robót jeszcze pilniejszych, więc dla braku funduszków byliśmy zmuszeni odłożyć te roboty do przyszłego roku i w sprawie tej składamy wys. Izbie osobne sprawozdanie.

Do najpilniejszych robót musieliśmy zaliczyć budowę nowej trupiarni wraz z prosektoryum i pracownią dla chemika, na co (łącznie z poprawieniem kanałów i urządzeniem wentylacji) uchwałą wys. Sejmu z dnia 17. października r. z. suma 30.886 złr. 88 ct. w. a. przeznaczoną została Trupiarnia ta wraz z wymienioną pracownią ma być ukończona do 1. października r. b. i kosztować będzie około 16.000 zł. w. a. prócz kosztów urządzeń mechanicznych dotąd niewiadomych i osobnego wynagrodzenia za sporządzenie planów wraz z dozorem technicznym nad wykonaniem robót przyznanego w kwocie 588 zł. w. a.

Następną zwłoki niecierpiącą robotą jest postawienie nowej pralni i przeniesienie dotychczasowych urządzeń wraz z maszyną parową z suterenu gmachu szpitalnego na inne osobne miejsce. Po kilkakrotnych bowiem wspólnie z delegatami magistratu lwowskiego na miejscu odbytych komisjach technicznych i lekarskich przekonano się, iż dalsze zatrzymanie parowej pralni (łaźni) w suterenach gmachu jest niemożliwe nie tylko ze względu na zdrowie chorych i praczek, jakoteż ze względu na zniszczenie, jakiemu gmach szpitalny przez rozechodzącą się parę ulegał, lecz nadto i głównie z obawy niebezpieczeństwa pożaru z przyczyny nieodpowiedniego i niewłaściwego umieszczenia kotłów parowych i braku kominu ogniotrwałego. Gdy wreszcie magistrat lwowski w swem przedstawieniu z dnia 6. sierpnia r. b. do 1. 18064. nakazał zastanowić ruch maszyny z końcem roku bieżącego i na wypadek jakiego nieszczęścia przed tym czasem wydarzyć się mogącego, uchylił się od wszelkiej odpowiedzialności, byliśmy zmuszeni natychmiast zawiesić dalszy ruch maszyny, a zarządziwszy tymczasowo co potrzeba pod względem prania bielizny i dostarczania dla całego gmachu wody (którą dotąd rurami za pomocą tejże maszyny na wszystkie miejsca rozprowadzono) poleciliśmy sporządzenie planów i kosztorysów na nową pralnię, którą zaraz z wiosną postawić będzie potrzeba.

Z pomniejszych robót musieliśmy kazać urządzić w tym roku kanał zamknięty, na odpływy z pralni i łaźni kosztem 418 zł. w. a. — zaś do budżetu na rok 1873. postanowiliśmy przedstawić wys. Izbie potrzebę kwoty 1246 zł. 15 ct. w. a. na przerobienie i wycementowanie podłóg w transetach, tudzież kwoty 1000 zł. w. a. na pokostowanie podłóg w salach chorych lwowskiego gmachu szpitalnego

Zarządzenia z powody cholery
we Lwowie.

5 Żądaniu magistratu lwowskiego, ażeby ze względu na zbliżającą się cholere epidemiczną odstąpiono dla dotkniętych nią pewną ilość łóżek w lwowskim szpitalu powszechnym, musieliśmy odmówić nie tylko z braku miejsca na tworzenie nowych oddziałów, ale przedewszystkiem i głównie ze względu na zabezpieczenie od tej epidemii wszystkich innych w tym szpitalu pielęgowanych chorych i obłąkanych.

Z tej też przyczyny, ażeby stanowczo zapobiedz do odsyłaniu cholerycznych do tego szpitala, udaliśmy się do c. k. Namiestnictwa z wezwaniem, ażeby stosownie do rozporządzenia gubernialnego z r. 1848. poleciło magistratowi bezzwłoczne urządzenie odrębnego szpitala dla cholerycznych we Lwowie. Polecenie takie wydało c. k. Namiestnictwo w swem rozporządzeniu z dnia 9. lipca 1872. r l. 30 784.

Zakłady podrzutek.

6. Liczne skargi na złe utrzymanie i wychowanie podrzutek spowodowały nas do zarządzenia nadzwyczajnych rewizyj dzieci tak krakowskiego jakoteż lwowskiego zakładu umieszczonych po wsiach.

Do tej rewizyi powołaliśmy mężów zaufania, którzy takową w ciągu zimy b. r. uskuteczнили.

Rezultat rewizyi co do krakowskiego zakładu wykazał wprawdzie niektóre nadużycia, w ogóle atoli był zadowolniającym. Żywicielki zajmują się dość starannie pielęgowaniem dzieci a zawiadowcy parafij i zwierzchności gminne czuwają nad ich religijnem wychowaniem.

Mniej zadowolniającym był rezultat co do podrzutek lwowskiego zakładu. Odkryto różne ze stratą dla funduszu krajowego połączone nadużycia żywicieli, a fizyczne, religijne i moralne wychowanie dzieci znaleziono w zaniedbanym stanie

Udaliśmy się przeto do c. k. Namiestnictwa i powiatowych rad szkolnych, tudzież do rz. kat. i grec. kat. konsystorzów metropolitalnych o uchylenie wszelkich dostrzeżonych nadużyć i wadliwości, i wydaliśmy także w własnym zakresie działania zarządzenia, jakich wymaga fizyczne i moralne dobro dzieci, powierzonych opiece kraju.

Z rezultatów przeprowadzonych rewizyj, nabyliśmy przekonania, iż kraj w interesie publicznej moralności nie powinien dłużej utrzymywać tej instytucyi swoim kosztem.

Przedstawimy zatem wys. Sejmowi przy osobnem sprawozdaniu wnioski względem uwolnienia funduszu krajowego od obowiązku dalszego udzielania dotacyj dla tych zakładów.

Szczególniejszem staraniem naszym było, ażeby stosownie do polecenia wys. Sejmu umniejszać każdoroczne wydatki na utrzymanie tych zakładów.

W tym celu zaprowadziliśmy stopniowo coraz większe ograniczenia w przyjmowaniu dzieci, o ile na to zezwalały obowiązujące ustawy i przepisy, a mając na oku prawny obowiązek gmin co do zaopatrywania swoich ubogich, nie robiliśmy już w ostatnich czasach żadnego użytku z prawa co do przyjmowania do zakładu podrzutek dzieci, urodzonych po za obrębem zakładu położnic przyznałego nam art. III. ustawy kraj. z dnia 9. grudnia 1869 (Nr. 43. Dz. ust. kr.).

Poniżej zamieszczony wykaz podaje dokładny obraz oszczędności, jakie w tej gałęzi gospodarstwa krajowego osiągnęliśmy:

W zakładzie	Pozostało dzieci z końcem roku			Koszta pielęgnowania wynosiły w roku		
	1869	1870	1871	1869	1870	1871
				złotych w. a.		
krakowskim	1703	1612	1496	33.551	31.995	28.463
lwowskim	2872	2563	2241	64.916	58.510	51.549

Nakoniec winniśmy co do lwowskiego zakładu nadmienić, iż gmina tutejsza uchyliła się w bieżącym roku od dalszego sprawowania czynności urzędowych zakładu przez swoich urzędników, i odmówiła dalszego bezpłatnego udzielania lokalu dla kasy podrzutek w ratuszu.

Odebraliśmy przeto zakład pod własny bezpośredni zarząd, biuro administracyjne i kasę umieściliśmy w lokalu, za bardzo umiarkowany czynsz najętym, i ażeby zaś funduszu krajowego nie obarczać wydatkami na przybranie nowych urzędników, przydzieliliśmy wszelkie czynności urzędowe zakładu dotychczasowym urzędnikom kasy podrzutek i urzędnikom Wydziału krajowego.

7. Postęp budowy. W ciągu roku 1872. rozpoczęto budowę kanałów i doprowadzono takową prawie do końca, tak, iż pozostaje tylko do nakrycia i wykończenia część po za gmachami zakładowymi. Dalej wyprowadzono dwie boczne części gmachu zakładowego pod dach, i takowe w części pokryto, reszta zaś przy sprzyjającej pogodzie jeszcze przed zimą może być pokryta. Środkowa część gmachu głównego sięga już pierwszego piętra, a przytykający do gmachu głównego budynek ekonomiczny jest na wykończeniu.

W ogóle spodziewać się można, że do jesieni r. 1873. przynajmniej połowa zakładu w rozmiarach wysoką uchwałą z dnia 17. października 1871. r. oznaczonych będzie mogła być oddana do użytku chorych.

Zapasy funduszy budowy, zaciągnięcie pożyczki. Stan funduszy budowy Kulparkowskiej z końcem r. 1871. wynosił:

a) w efektach 4700 złr.

b) w gotówce 115.274 złr. 46 ct.

W ciągu r. 1872. wydano 79.203 „ 35 „

pozostało więc z końcem sierpnia 1872. w efektach 4700 złr.

w gotówce 36 071 złr. 11 ct.

do tego zrealizowany kapitał funduszu obłą-

kanych w lwowskim szpitalu 5.727 „ 9½ „

Razem więc przeszło 45.000 złr.

Zapas ten prawdopodobnie wyczerpany będzie do końca r. 1872. na pokrycie rozmaitych należności, był jednak powodem, iż dotąd nie korzystaliśmy z upoważnienia wys. Sejmu z dnia 17. października r. z. do zrobienia operacji finansowych w celu uzyskania funduszków na dalszą budowę, i dopiero teraz w osobnem sprawozdaniu mamy zaszczyt upraszać wys. Izbę o zatwierdzenie wniosku pożyczki odpowiedniej na pokrycie kosztów tej budowy w r. 1872.

Szpitalę powszechnie na pro-
wincyi.

8. Ustawą krajową z dnia 12 grudnia 1869. (Nr. 8. dzien. z r. 1870) oddany jest Wydziałowi krajowemu nadzór pod względem administracyjnym i ekonomicznym nad wszystkimi szpitalami, które (jako nieposiadające cechy zakładów krajowych, w myśl statutu krajowego pod bezpośrednim zarządem Wydziału krajowego nie zostają) uznane zostały za szpitale powszechnie i publiczne.

Do zwyczajnych w tej mierze spraw należy zatwierdzanie corocznych budżetów szpitalnych i połączonych z tem spraw majątkowych, finansowych i ściśle rachunkowych — tudzież aprobowanie wszelkich zmian w urzędzeniu, organizacyi i etacie służby lekarskiej i administracyjnej, — wreszcie ustanawianie taksy leczenia za poprzedniem porozumieniem z c. k. Namiestnictwem.

Liczba tych szpitali na cały kraj (prócz Lwowa i Krakowa) ogranicza się na 21 — z tych szpital w Złoczowie pod zarządem wydziału powiatowego, szpital w Tarnowie pod zarządem osobnej komisyi, której przewodzi tamtejszy biskup, — reszta 19, jako zakłady gminne, na mocy ustawy gminnej zostają pod bezpośrednim zarządem gmin.

Dla wszystkich tych szpitali ustanowione są (na mocy ustawy kraj. Nr. 9. dzien. z r. 1870) rady szpitalne, jako organa doradcze i kontrolujące. Rady te fungują wszędzie z wyjątkiem Złoczowa, gdzie z powodu objęcia zarządu szpitalem przez wydział powiatowy, tem samem dla urzędowania rady szpitalnej faktycznie miejsca nie ma, i takowe z natury rzeczy i z ducha ustawy byłoby nawet niedorzeczne, gdyż wydział powiatowy już w ogóle za swe czynności odpowiada radzie powiatowej, a w sprawach zarządu pomienionym szpitalem podlega szczególnemu nadzorowi naszemu.

Zresztą na wszystkie te szpitale rozciąga się działalność naszego inspektora szpitali, ustawionego na mocy uchwały wys. Sejmu z dnia 11. października r. z. l. 467, do którego obowiązku należy między innemi także naoczne obejrzenie tych szpitali. W roku 1871. zwiedził on wszystkie szpitale, zaś w roku bieżącym, będąc przez nas wysłany dla zwiedzenia najnowszych urządzeń szpitali zagranicznych, mógł dotąd zlustrować dopiero 6 szpitali, a to: w Białej, w Bochni, w Kołomyi, w Sniatynie, w Stanisławowie i Zaleszczykach, i w ogóle co do zarządu i urządzenia znalazł tam stan zadawalniający i pomyślniejszy od

tego, jaki w zeszłorocznym drukowanym raporcie do wiadomości wszystkich członków wysokiej Izby był podany.

W szczególności co do spraw pojedynczych mamy do zauważania co następuje:

Dotąd nie został nam przedłożony budżet szpitala tarnopolskiego za rok 1871. i 1872. i budżet szpitala przemyskiego za rok 1872., o co winić możemy tylko prezesów rad szpitalnych.

Za naszą pomocą i współdziałaniem zajął się wydział powiatowy złoczowski urzeczywistnieniem fundacyi przeznaczonej na całkiem nowe umieszczenie i urządzenie tamecznego szpitalu powszechnego, a wynoszącej z dniem 26. lipca 1872. w papierach wartościowych 34.884 złr. 62 ct. nominalnej wartości, i w gotówce 3358 złr. 17½ ct. w a. Za sumę 12.350 złr. zakupioną została realność z budynkiem, który rozszerzyć i przysposobić trzeba było. Wszystkie te roboty wraz z całym urządzeniem szpitala we wszystkie sprzęty i zapasy, obliczone na zaopatrzenie i pielęgnowanie 60. chorych dziennie — nie wyczerpały jeszcze funduszu powyższego, z którego (o ile sądzić można z niezalatwionych całkiem rachunków) pozostać może w rezerwie około 6000 złr. w a. w gotówce. Z dniem 1. czerwca 1872. wyszedł szpital złoczowski z rąk prywatnego przedsiębiorcy, otwarty został w nowo urządzonym własnym domu, i utrzymuje się teraz pod zarządem wydziału powiatowego.

Dla szpitalu powszechnego w Bochni z funduszów onegoż zakupioną została za sumę 10 000 złr. w a. realność z ogrodem, murowanym budynkiem i oficyną, w których do 50 chorych wygodnie pomieścić można. Do tej realności odrestaurowanej i przysposobionej kosztem około 1700 złr. w a., przeniesiony został szpital w dniu 15 lipca 1871.

Na wniosek rady gminnej miasta Stryja zgodziliśmy się, ażeby tamże postawiony był osobny nowy szpitalny z pożyczki, którą gmina ma zaciągnąć, zaś fundusz szpitalny spłacać będzie obowiązany według zatwierdzić się mającego planu amortyzacyjnego.

Szpital ten mieści się dotąd w dwóch drogo wynajętych domach, które są nieodpowiedne i niewystarczające.

Podobnie zależy na lepszym umieszczeniu szpitali powszechnych w Białej, w Brodach, w Przemyśle, w Samborze, w Sanoku, w Drohobyczu i w Tarnopolu. Prócz Białej, gdzie dostateczne, i Brodów, gdzie dosyć znaczne na ten cel fundusze znajdować się będą, sprawa ta dla innych wyżej wymienionych szpitali przedstawia się jako kwestya li finansowa.

Mianowicie co do Tarnopola zasługuje na uwagę, iż istnieje tamże osobny na ten cel przeznaczony gmach obszerny, z pieniędzy składkowych kosztem przeszło 70.000 złr. w a. jeszcze w roku 1861. wystawiony, a dotąd niewykończony dla braku funduszów, gdyż do zupełnego ukończenia potrzebaby jeszcze przeszło 50 000 złr. w a. Ze względu na brak tych funduszów, jakoteż z uwagi, iż gmach ten jest za wielki i zbyteczny na cele pomienionego szpitala, jeszcze w roku 1870. doradziliśmy Namiestnictwu, pod którego naczelnym kierunkiem i zarządem ten gmach dotąd zostaje, ażeby go sprzedano i z ceny uzyskanej po spłaceniu ciężących długów (około 11.600 złr.) zakupiono lub wybudowano inny dom.

Zdanie to ponowiliśmy na ponowne zapytanie w roku bieżącym, atoli nie przyszło do tego z powodu, iż c. k. Namiestnictwu zależy przede wszystkim, ażeby gmach ten ze wszystkim co doń należy, przeszedł pod zarząd i opiekę gminy tarnopolskiej, która do ostatniego czasu temu się opierała, z obawy nieprzewidzianych ciężarów, wynikających z postawionego warunku dokończenia tej budowy. Gdy obecnie od tego warunku odstąpiono, spodziewać się można, iż ostatnie zarządzenia c. k. Namiestnictwa nie zostaną bez skutku, zaczem po inwentarycznym odbiorze tego gmachu przez gminę miasta Tarnopola, dalsze zarządzenia, co z tym gmachem począć, zależęć już będą od postanowienia władz autonomicznych, t. j. od zwierzchności gminnej, rady szpitalnej i rady powiatowej w Tarnopolu, tudzież od nieodzownego w tej kwestyi zatwierdzenia naszego.

Ponieważ zwierzchność gminna miasta Nowego Sącza uchylała się od zarządu i opieki tamtejszego szpitala powszechnego, zmuszeni byliśmy odnieść się do c. k. Namiestnictwa, które też poleciło tamtejszemu staroście, ażeby w porozumieniu z wydziałem powiatowym potrzebne środki zaradcze przeprowadził.

W ubiegłym roku podwyższono taksy za pielęgnowanie chorych w szpitalach powszechnych:

1. w Zaleszczykach z 40 na 43 ct. dziennie od 1. października 1871 r.
2. w Tarnowie z 35 na 45 ct. dziennie od 1. listopada 1871.
3. w Żółkwi z 42 na 45 ct. dziennie od 1. stycznia 1872.
4. w Stanisławowie z 38 1/2 na 45 ct. dziennie od 1. kwietnia 1872.
5. w Nowym Sączu z 37 na 50 ct. dziennie od 1. maja 1872.
6. w Sanoku z 45 na 50 ct. dziennie od 15. maja 1872.
7. w Wadowicach z 40 na 45 ct. dziennie od 15. maja 1872.
8. w Rzeszowie z 44 na 50 ct. dziennie od 1. czerwca 1872.
9. w Stryju z 40 na 50 ct. dziennie od 1. października 1872 począwszy.

W toku załatwienia znajdują się podania o podwyższenie taks dla szpitali w Brodach, w Jaśle, w Kołomyi, w Przemyśle, w Samborze i w Śniatynie.

Własnym nakładem i staraniem rada powiatowa podhajecka ufundowała szpital w Starem Siole przy Podhajcach, który w maju r. b. na użytek publiczny oddała. O przyzwolenie wys Izby na uznanie tego szpitala za powszechny i publiczny, wniesioną została na nasze ręce prośba, którą osobno przedkładamy.

Szpitalowi dla małych dzieci we Lwowie udzieliliśmy w roku bieżącym jednorazowy zasiłek 600 złr. w. a. z funduszu krajowego.

L. ./. M. ./. N. ./.

Dla wiadomości wys. Izby mamy zaszczyt złożyć w załączeniu L. M. N. ./.

- a) wykaz stanu zaległych należności za kosztą leczenia w pomienionych szpitalach powszechnych;
- b) wyciąg z zatwierdzonych na r. 1872 budżetów tychże szpitali — i
- c) wykaz wydatków z rubr. III. IV. i V. funduszu krajowego w czasie od lipca r. z. do sierpnia r. b

9. Odnośnie do zeszłorocznego sprawozdania naszego musimy przytoczyć, iż poseł dr. Andrzej Rydzowski jako kurator przyszłych uczestników fundacyi Russanowskiej, przedłożył nam pod dniem 27. października 1871. wyjaśnienia co do całego stanu rzeczy, które prostują nasze zeszłoroczne doniesienie w punktach następujących:

Fundacya ś. p. Pelagii Russanowskiej

- a) że suma legatu fundacyjnego wynosi nie 40.000 złr. w listach zastawnych, lecz 100 000 franków czyli 180.000 złr. polskich, t. j. 45.000 złr. w. a
- b) że idzie teraz o stosunkowe zmniejszenie kwoty 45.000 złr. w. a. z powodu, iż spadek ś. p. Russanowskiej nie wystarcza na zaspokojenie wszystkich legatów;
- c) iż sukcesorowie Russanowskiej postawili wniosek, ażeby fundusz dla inwalidów polskich odkazano, tak jak w chwili śmierci Russanowskiej znajdowały się, t. j. w kwocie 45 000 złr. w. a. w listach zastawnych wraz z kuponami od 1. lipca 1863. bieżącymi, dla inwalidów polskich bez żadnego umniejszenia wydzielone zostały, tudzież aby reszta funduszków w pomieszkaniu Russanowskiej znalezionych, z powodu, iż na pokrycie legatów nie wystarczają, stosunkowemu zmniejszeniu uległa. Kurator zaś inwalidów polskich obstawał przy sumie fundacyjnej w ilości 45.000 złr. z 4% prowizją od 11. sierpnia 1864, która z powodu niewystarczającego spadku stosunkowemu zmniejszeniu uległaby musiała. C. k. sądy uznały tę kwestyę co do wysokości cyfry fundacyjnej jako sporną, i odesłały prawomocnie strony do zwykłej drogi prawnej. Wreszcie, iż sukcesorowie Russanowskiej nie wytoczyli w tej mierze żadnego procesu, przeto też dr. Rydzowski jako kurator inwalidów polskich musiałby wytoczyć proces o wysokość cyfry fundacyjnej.

Doradzaliśmy kuratorowi pod d. 26 stycznia 1872. załatwienia całej tej sprawy w jak najkrótszym czasie, i traktowania ugody ze sukcesorami, a to w tym celu, ażeby fundacya jak najrychlej w życie wejść mogła.

W skutek tego doniósł nam dalej kurator p. dr. Rydzowski, iż spadkobiercy Russanowskiej zgodzili się w drodze spadkowej na żądanie jego pod względem sposobu rozdziału i rozrachowania masy spadkowej; wezwaliśmy zatem pod d. 24. kwietnia 1872. p. kuratora, ażeby wpłynął najusilniej na szybkość załatwienia tej sprawy, i doniósł nam o wynikającej z rozrachowania cyfrze sumy fundacyjnej, poczem bezzwłocznie spisanie aktu fundacyjnego popierać będziemy.

Galicyjski fundusz inwalidów.

10) Stan tej fundacyi nie zmienił się w niczem; pobierają z niej 53 inwalidów krajowców roczną zapomogę w kwocie 25 złr. w. a. W miejsce zmarłego Zygmunta Zdanowskiego nadaliśmy opróżnione stypendyum dożywotnie Józefowi Hudyk, inwalidzie z 1866. r., zamieszkałemu w Smerecznem.

Fundacya Niżankowiecka.

11) Stan tej fundacyi nie doznał żadnej zmiany; pobierają z niej dwaj inwalidzi przynależni do dawniejszego powiatu niżankowieckiego stypendya dożywotnie o rocznej kwocie 36 złr. w. a.

Fundusze galicyjskie dla inwalidów z lat 1813, 1814 i 1815, które przejść mają w zarząd reprezentacyi krajowej.

12) Odnośnie do zeszłorocznego sprawozdania naszego, gdzie nadmieniliśmy, iż ułożyliśmy akt fundacyjny z wezwaniem oddania tych funduszków pod nasz zarząd, donieść dalej musimy, iż c. k. Namiestnictwo nie zgodziło się na propozycję naszą, lecz zmieniając w licznych punktach ułożony przez nas akt fundacyjny, zaproponowało ze swej strony nowy projekt tegoż aktu fundacyjnego.

Wydział krajowy chcąc już przyspieszyć odbiór tych funduszków, udał się pod d. 20. sierpnia 1872. do c. k. Prezydium Namiestnictwa z oświadczeniem, iż gotów jest objąć zarząd tych funduszków, i jeżeli to w żaden sposób inaczej być nie może, — nawet i pod temi warunkami, które zaproponowano nam w nowym projekcie aktu fundacyjnego.

Jednakże poruszyliśmy jeszcze dwa ważniejsze punkta, których uwzględnienia pragnęlibyśmy, a mianowicie:

1. abyśmy przy układaniu aktu fundacyjnego mieli zastrzeżoną swobodę do przeprowadzenia korzystnej przemiany papierów wartościowych, w których kapitał żelazny jest już obecnie umieszczonym, t. j. iż w razie gdyby się okazała możliwość korzystniejszego lokowania, abyśmy mogli sprzedać obligacye jednolitego długu państwa w rencie srebrnej, poczem uzyskaną gotówkę lokowalibyśmy według §. 11 instrukcyi przez wys. Sejm dla Wydziału krajowego nadanej.

Zastrzeżenie powyższe wydało nam się z tego względu potrzebnem, ponieważ rzeczzone fundusze stoją pod kontrolą c. k. Namiestnictwa i c. k. Jeneralnej komendy, zatem mogłyby z tego względu powstać w przyszłości nieporozumienia, gdyby nie było o tem żadnej wzmianki w akcie fundacyjnym.

2. Podnosiliśmy dalej, iż c. k. Namiestnictwo chce zawarować prawo uczestnictwa w dochodach tej fundacyi także i dla inwalidów bukowińskich z peryodów następujących po latach 1813, 1814 i 1815; jednakże na całkiem mylnej i niesłusznej podstawie; gdyż Namiestnictwo samo przyznało w swej odezwie, iż przy założeniu tych funduszy miano głównie na względzie inwalidów galicyjskich, ponieważ księstwo Bukowiny miało wówczas przywilej uwalniający od rekrutacyi; pomimo tego zaś uczestniczą w dochodach z tego funduszu także i inwalidzi Bukowiny z lat 1813, 1814 i 1815, a mianowicie z ówczesnych batalionów ochotniczych, dla których zastrzeżono to prawo w najwyższem postanowieniu z dnia 7. października 1815, z tym wszakże dodatkiem: „iż w razie niedostatecznej ilości lub zupełnego braku takich inwalidów bukowińskich, użyte być mają fundusze na rzecz i dla dobra galicyjskich inwalidów (Piller z 1815. r.)“ C. k. Namiestnictwo przytacza dalej, iż dla braku wszelkich dat dojść nawet nie można, o ile się przyłożyła Bukowina do uposażenia tej fundacyi, którą zebrano głównie w Galicyi, i którą sam c. k. Rząd nazwał „galicyjskim funduszem inwalidów“.

Przedstawiliśmy zatem, iż niema żadnego powodu, abyśmy faworyzowali więcej inwalidów bukowińskich, niż czyniło to najwyższe postanowienie z dnia 7. października 1815; że dalej mieściłaby się w tem pewna nieestosowność, abyśmy opiekowali się na zawsze inwalidami bukowińskimi, co przynależałoby raczej do Wydziału krajowego w Czerniowcach, który mógłby się o to całkiem słusznie upomnieć; rozdział zaś tej opieki pomiędzy dwa Wydziały krajowe, utrudniałby całą administracyę i manipulacyę, i posłużyłby do tego, iż czerniowiecki Wydział krajowy mógłby wnieść pretensyę do rozdziału tych funduszy, do czego według brzmienia najwyższego postanowienia z 1815. r. nie ma żadnej słusznej podstawy.

Utrzymując więc bukowińskich inwalidów z lat 1813, 1814. i 1815., którzy już bez wyjątku pobierają zapomogi roczne z rzeczonych funduszy w dal szem używaniu tych praw, a to według równych zasad jak przy galicyjskich inwalidach, pragniemy wykluczyć nadal wszystkich późniejszych inwalidów bukowińskich, za czem przemawiają najusilniej motywa przez c. k. Namiestnictwa przytoczone.

Zgadzaając się zaś na wszystkie inne przez Namiestnictwo zaproponowane zmiany, które są pomniejszej wagi, wnieśliśmy przedstawienie, ażeby c. k. Pre-

zydyum Namiestnictwa przychyliło się ze swej strony do uwzględnienia słusznych życzeń naszych, a to: w powyższych dwóch punktach objawionych. Nie otrzymaliśmy w tym względzie dotąd żadnej odpowiedzi.

Rozgraniczenie zakresu działania c. k. Rządu i Wydziału krajowego w sprawach stypendyjnych.

O. %.

13. Pismem z dnia 16. listopada 1870. r. l. 1305., którego odpis załączamy jako allegat O % do niniejszego sprawozdania, zakomunikowało c. k. Prezydyum Namiestnictwa Wydziałowi krajowemu treść reskryptu c. k. Ministra wyznań i oświecenia z 27. lutego 1870. l. 1133., wedle którego w wypadkach na przyszłość utworzenia nowych fundacyj stypendyjnych, gdyby założyciel nie wydał stanowczych postanowień co do prawa rozdawnictwa, lub gdyby utrzymanie tych postanowień niemożliwem było, pozostać ma c. k. Namiestnictwo w nie naruszonem prawie stanowienia tego, co według istoty rzeczy i zachodzących okoliczności uzna za stosowne, i prawo rozdawnictwa albo dla samegoż Namiestnictwa zastrzedz albo z ustępstwa innym osobom lub korporacyom przekazać.

W tem samem piśmie przytoczyło c. k. Prezydyum Namiestnictwa, że Wydziałowi krajowemu tylko tytułem koncesyi oddano zarząd pewnych specjalnie wymienionych fundacyj, jako też prawo rozdawnictwa stypendyów z tych fundacyj, co do których prawo to wykonywało c. k. Namiestnictwo ex titulo juris publici.

Już na niejaki czas przedtem zaszły były w traktowaniu spraw stypendyjnych ze strony c. k. Namiestnictwa wobec Wydziału krajowego takie zmiany, które na zwykły tok spraw stypendyjnych bardzo niekorzystnie oddziaływały, a w skutkach swoich nawet na rozbudzoną w publiczności chęć do ofiar w celu dopomagania ubogiej uczącej się młodzieży szkodliwie wpłynąć mogły.

To trwało aż do końca urzędowania br. Possingera jako kierownika c. k. Namiestnictwa.

Nie mogąc pomimo skrzętnego śledzenia dopatrzyć dostatecznych prawnych powodów do zmiany dawniejszego postępowania c. k. Namiestnictwa, i nie znajdując również dostatecznego uzasadnienia i usprawiedliwienia dla tak szerokiego, a nawet rzecz można, niczem nieograniczonego obszaru praw, jak takowy w wyżej wspomnianem piśmie z 16. listopada 1870 l. 1305. dla c. k. Namiestnictwa zakreślony został, udał się Wydział krajowy zaraz po objęciu steru c. k. Namiestnictwa przez J. E. Agenora hr. Gołuchowskiego do Prezydyum Namiestnictwa z prośbą o poczynienie odpowiednich kroków u c. k. Ministerstwa, ażeby postanowienia udzielone Wydziałowi krajowemu w wyżej wspomnianem piśmie Prezydyum Namiestnictwa cofnięte, natomiast zaś następujące zasady przyjęte zostały:

1. Ażeby przy wszystkich nowych fundacjach stypendyjnych znalazły zastosowanie te same zasady, na jakie zgodziło się było c. k. Ministerstwo stanu w r. 1866. oddając Wydziałowi krajowemu dawniejsze fundacye, t. j. aby prawo zarządu i rozdawnictwa we wszystkich fundacjach, w których takowe przez prywatnego fundatora przekazane nie zostało c. k. Namiestnictwu lub innym osobom bądź fizycznym bądź moralnym, służyło zawsze reprezentacji krajowej, a względnie Wydziałowi krajowemu.

2. Ażeby we wszystkich razach, w których Wydziałowi krajowemu z woli fundatora czy też z mocy zasady pod 1. wyrażonej, miałyby służyć wpływ jaki

na fundację, ostateczna decyzja co do warunków aktu fundacyjnego nienastępowała bez poprzedniego wysłuchania zdania Wydziału krajowego.

Uzasadnienie tych wniosków znajduje się w dotyczącym piśmie Wydziału krajowego z dnia 16. sierpnia 1871. l. 15318/70, którego odpis załączamy pod P. ./.

P. ./.

R. ./.

W drugim równocześnie, a do l. 11326. wystosowanem piśmie do c. k. Prezydum Namiestnictwa, którego odpis załączony pod R. ./., upraszał Wydział krajowy; — ze względu na nieustalony dotąd zakres działania c. k. Namiestnictwa a Wydziału krajowego w sprawach fundacji stypendyjnych, — o wyjednanie u c. k. Ministerstwa rozporządzenia treści następującej:

Do zakresu działania c. k. Namiestnictwa, jako najwyższej władzy fundacyjnej w kraju należą: Uznanie czyli fundacja jest dopuszczalną — ostateczne orzeczenie za wysłuchaniem zdania Wydziału krajowego nad pytaniem, czyli wprowadzona już w życie fundacja ma być i w jaki sposób zmienioną lub zniesioną, — jakoteż zatwierdzanie aktów erekcyjnych.

Wszystkie inne czynności dotyczące się zrealizowania i zarządu fundacji, a mianowicie także zastępstwo fundacji w obec sądów i wystawianie aktów fundacyjnych, jeżeli tego fundator w formie celowi odpowiedniej nie uczynił, — należą do Wydziału krajowego.

Jakkolwiek dotąd nie otrzymaliśmy zawiadomienia o skutku powyższych wniosków, to jednakowoż postępowanie zachowywane obecnie ze strony c. k. Namiestnictwa w sprawach fundacji stypendyjnych, wnosić pozwala, że c. k. Namiestnictwo podziela zapatrywania, które wnioskom powyższym służyły za podstawę i o przyjęcie ich w c. k. Ministerstwie postara się ze skutkiem.

Fundacja Alexandra hr. Stadnickiego.

14. Tom trzeci wydawnictwa z aktów archiwum bernadyńskiego rozpoczętego w skutek fundacji Alexandra hr. Stadnickiego opuścił prasę z początkiem b. r. i oddany został do rąk publiczności.

Sposób w jaki zamierzone w tym tomie materiały przygotowywano, mianowicie zaś porównywanie odpisów z oryginałami, które się odszukać dały, pozwala mieć nadzieję, że zamieszczone w tym tomie dokumenta u fachowych znajdą należyte ocenienie, i uważane będą jako pożądaný przyczynek do wyświecenia dziejów narodu naszego.

Wydawnictwo czerpie jeszcze ciągle zasiłek z funduszu domestykalnego, albowiem właściwa fundacja ś. p. Stadnickiego, na której cięży ustanowione przez fundatora dożywocie dotąd jeszcze nie mogła wejść w wykonanie.

O funduszach, które obecnie służą wydawnictwu zamieszczone jest sprawozdanie przy budżecie na rok 1873.

Fundacja hr. Skarbka
a) zniesienie przywileju na teatr i reduity.

15. W sprawozdaniu przedłożonem w roku zeszłym, podaliśmy do wiadomości wysokiego Sejmu przebieg usiłowań podjętych w celu uwolnienia fundacji ś. p. hr. Skarbka od uciążliwego przywileju na teatr i reduity, a w skutek interpelacji posła Stanisława hr. Tarnowskiego i towarzyszy podał referent Wydziału kraj. na posiedzeniu wys. Sejmu z dnia 10. października r. z ostatecznószczęgóły tej sprawy dotyczące, które takowej rokowały pomyślne rozwikłanie

Rzeczywiście też otrzymaliśmy dnia 3. listopada r. z. odezwę c. k. Prezydum Namiestnictwa zawierającą zawiadomienie, że postanowieniem z 20. paź

dziennika raczył Najjaśniejszy Pan znieść w całości przywilej nadany niegdyś ś. p. hr. Skarbkowi, a to z wielkanocą r. 1872.

Wydział kraj zawezwał tedy niezwłocznie kuratora fundacji ś. p. hr. Skarbka do zarządzenia potrzebnych kroków celem ostatecznego rozwikłania ustępujących stosunków, których podstawą był przywilej, w szczególności zaś co do teatru niemieckiego. — Pomiędzy warunkami kontraktu zawartego o przedsiębiorstwo teatru niemieckiego znajdowało się również zastrzeżenie, że w razie zniesienia przywileju na teatr ustają zobowiązania kontraktowe za poprzedniem półrocznem wypowiedzeniem.

Ponieważ wypowiedzenie takie nastąpiło jeszcze na czas, przeto zobowiązania fundacji hr. Skarbka względem teatru niemieckiego ustały już z kwietnią niedzielą r. 1872.

Ze zniesieniem przywileju na teatr i reducy, runęła główna zaporą, która stała na zawadzie rozwojowi instytucji zamierzonej przez ś. p. hr. St. Skarbka, a fundacya uwolniona od przygniatającego ją dotąd ciężaru utrzymywania sceny niemieckiej we Lwowie, podąży obecnie rażniejszym krokiem ku swojemu celowi.

b) administracya

Według zamknięcia rachunków, przedłożonego radzie administracyjnej za r. 1871. wynosił majątek zarodowy fundacji (oprócz dóbr i realności we Lwowie, których inwentaryalne oszacowanie dotąd nieuskutecznione).

a) w efektach wedle imiennej wartości tychże	321.066 złr. 47	ct
b) w należnościach czynnych	51.252 „ 74 1/2 „	
czyli łącznie	372.319 złr. 21 1/2	ct.

Po strąceniu zaś długów hipotecznych w sumie	85.391 złr. 61 1/2	ct.
i należności biernych	3.704 „ 21 „	
czyli łącznie	89.095 złr. 82 1/2	ct.

wynosił czysty stan czynny z końcem r. 1871	283.223 złr. 39	ct.
---	-----------------	-----

W majątku obrotowym wynosił

a) zapas początkowy 1. stycznia 1871.

1. własny	38.315 „ 53 1/2 „	
2. depozyta	43.214 „ 78 „	

b) dochody zaś z r. 1871.

1. rzeczywiste	260.334 „ 62 1/4 „	
2. przenośne	74.119 „ 62 1/2 „	
czyli ogółem	415.984 złr. 56 1/2	ct.

c) wydatki z r. 1871.

1. rzeczywiste	264.553 złr. 44	ct.
2. przenośne	77.078 „ 94 „	

d) zapas ostateczny 31. grudnia 1871.

1. własny	31.332 „ 84 1/2 „	
2. depozytów	43.019 „ 37 „	
czyli ogółem	415.984 złr. 56 1/2	ct.

W wydatkach z tegoż roku mieści się kwota 45.280 złr. 83 ct. wydana na budowę instytutu w Drohowyżu, która to budowa w r. 1874. zupełnie ma być ukończoną, brakuje bowiem jeszcze jedno lewe skrzydło głównego gmachu, które mieścić ma w sobie warsztaty. Ukończony zaś dotąd trakt główny i prawe skrzydło gmachu służyć mają na pomieszczenie sierót.

Fundacya posiada własny fundusz asekuracyjny, którego czysty stan czynny wynosił z końcem r. 1871. 6446 złr. 66 $\frac{1}{2}$ ct.

Na rok 1872. prelininowano

a) dochodów 249 275 złr.

b) wydatków 181 100 „

nadwyżka 68.175 złr. ma być

nżyta na budowę instytutu.

Teatr polski we Lwowie.

16. Na posiedzeniu z dnia 16. października r. z. polecił wysoki Sejm Wydziałowi kraj. ażeby tenże na mocy służącego sobie prawa czuwał ściślej nad sceną polską we Lwowie.

W wykonaniu powyższej uchwały zajął się Wydział kraj. przedewszystkiem wszechstronnem zbadaniem ówczesnego stanu sceny polskiej. Pragnąc w tej mierze mieć bezstronne orzeczenie osób, które nie tylko w ogóle o estetycznych wymagach dzieł dramatycznych, sposobie ich przedstawienia i grze artystów dojrzały sąd wydaćby mogły, lecz które nadto ze stosunkami lwowskiej sceny i tokiem jej przedstawień za dyrekcji dawniejszych, jakoteż za dyrekcji ostatniej byłyby obznajomione, postanowił Wydział kraj. zwołać osobną komisję znawców, któraby orzekła, czyli scena polska we Lwowie jest dobrą lub nie, czy zatem fundacya skarbkowska czyni zadość obowiązkowi wypływającemu dla niej z kontraktu zawartego dnia 14. listopada 1845. między wydziałem stanowym a ś. p. Stanisławem hr. Skarbkiem. Do składu komisji tej zawezwani zostali pp. Witalis Smochowski (były dyrektor sceny lwowskiej), Jan Aleksander hr. Fredro, Agaton Giller, Władysław Łoziński, Witold Dunin hr. Borkowski, dr. Józef Sermak i Juliusz Starkel.

Zbadawszy stan sceny polskiej wykazała komisya powyższa w obszernym memoryale:

1. że repertuarz sceny polskiej we Lwowie nie odpowiada słusznym wymaganiom;
2. że dyrekcya teatru nie pojmuje wcale swego zadania, ani pod względem dobrego uscenizowania i obsady ról, ani pod względem utrzymania jedności i całości sztuk na scenie przedstawianych;
3. że stały personal sceny lwowskiej nie jest wcale zadowolniający, a ze strony dyrekcji nie widać usiłowań, ażeby go znakomitszemi siłami wzbogacić;
4. że w końcu wpływ sceny na publiczność nie ma żadnego wyższego znaczenia, i że publiczność posiadająca smak wykształceńszy jest do teatru zrażoną.

Wniosek komisji, że obecna scena lwowska nie zasługuje na nazwę dobrego teatru i nie odpowiada potrzebom stolicy, znalazł Wydział kraj. zupełnie zasadnionym.

Że zaś według postanowień kontraktu zawartego między wydziałem stanowym a ś. p. Skarbkiem, ciąży na fundacyi obowiązek utrzymania dobrej sceny polskiej, za co fundacya otrzymała realność Kortunówkę i subwencję z funduszów krajowych w rocznej kwocie 4200 złr. w. a. przeto uznawszy, że fundacya powyższego obowiązku swego niedopełnia, postanowił Wydział kraj. wstrzymać

dalszą wypłatę subwencji do czasu, aż scena polska we Lwowie do dobrego stanu nie powróci.

Krok ten spowodował kuratoryę fundacyi hr. Skarbka do wejścia w układy z ówczesnym dyrektorem sceny polskiej względem odstąpienia od dalszego przedsięwzięcia, poczem nastąpiło ogłoszenie konkursu w celu wydzierzawienia teatru od kwietniej niedzieli r. b. począwszy. Dzierżawę otrzymała spółka, która wzięwszy się energicznie do dzieła, potrafiła już w krótkim czasie dźwignąć znacznie scenę polską z dotychczasowego jej upadku, utworzyć operę polską i zjednać dla teatru polskiego znakomite siły.

Widoczne i pomyślne skutki gorliwych usiłowań nowego przedsięwzięcia, rokujące lepszą przyszłość dla teatru lwowskiego, spowodowały Wydział krajowy do ponownego zaasyguowania powstrzymanej subwencji, a zadaniem Wydziału krajowego będzie i nadal pilne czuwanie, ażeby tak ważna instytucja, jaką jest teatr lwowski, przeznaczeniu swojemu odpowiadała.

Zakład emerytury dla aktorów
sceny polskiej, w teatrze hr.
Skarbka we Lwowie.

17. W ciągu roku 1871. pobierało z zakładu emeryturę trzy osób, każda po 840 złr. Majątek żelazny funduszu emerytury wynosił z końcem roku administracyjnego 1871. w efektach 103.500 złr. w gotówce, zaś 1191 złr. 59 ct. czyli łącznie 104.691 złr 59 ct. czyli pomnożył się w ciągu roku 1871. o 1681 złr. 30½ ct.

Fundacya ś. p. Jędrzeja Żal-
chockiego

18. Zmarły w r. 1847. ś. p. Andrzej Żalchocki właściciel dóbr Iwanówka, zapisał testamentem z dnia 13. sierpnia 1845. cały swój majątek z wyjątkiem kilku pomniejszych legatów, na rzecz funduszu stypendyjnego dla uczącej się szlacheckiej młodzieży polskiej i postanowił, że z dochodów fundacyi mają być wypłacane 2. stypendya po 100 złr. m. k. dla jego krewnych zaś 24 stypendyów po 50 złr. m. k. dla nienależącej do jego rodziny ubogiej młodzieży szlacheckiej.

Administracyę fundacyi, nadzór nad jej wykonaniem i prawo nadawania stypendyów porучzył ś. p. fundator tej władzy, która trudnić się będzie sprawami szlachty polskiej, zatem pierwotnie byłemu wydziałowi stanowemu.

Brak niektórych formalności w testamencie spowodował wytoczenie procesu ze strony rodziny o unieważnienie zapisu ś. p. Żalchockiego, któryto proces zakończony został ugodą sądową d. 15. grudnia 1851. Na mocy tej ugody uznani zostali pp. Józef Żalchocki i Aleksander Giziński właścicielami dóbr Iwanówki, zobowiązali się zaś wypłacić na rzecz fundacyi 20.000 złr. m. k. w 4% listach zastawnych galic. Towarzystwa kredyt. w imiennej wartości, lub też gotowizną, zaś począwszy od 15. grudnia 1851. do dnia rzeczywistej spłaty powyższego kapitału uiszczać od takowego 5% rocznie. Prócz tego odstąpili spadkobiercy ś. p. fundatora na rzecz fundacyi, cały spodziewany kapitał wynagrodzenia za zniesienie danin i powinności poddańczych z dóbr Iwanówki, również jak bieżąca na rachunek renty od tegoż kapitału zaasygnowaną zaliczkę i zaległą resztę renty, z dóbr powyższych za czas od 1. listopada 1848., — nakoniec 1400 złr. 9¾ kr. m. k. uzbieraue ze sprzedaży ruchomości po ś. p. fundatorze.

Kapitały powyższe stanowiły fundusz żelazny fundacyi, od którego dochody w 4% miały być obracane niezwłocznie na wypłatę stypendyów, reszta zaś służyć miała na stopniowe powiększanie stypendyów po 10 złr. m. k. tak długo dopóki stypendya familijne nie dosięgnęły wysokości 250 złr. zaś inne wysokości 200 złr. m. k.

Gdy jednakowoż już wówczas kiedy pierwsze dochody fundacyi wpłynęły, wsparcie roczne w kwocie 50 złr. dla jednego ucznia, z powodu wzrastającej ciągle drożyzny okazało się być za małym, przeto uznał Wydział stanowy, że należy wyznaczyć na każde stypendyum familijne po 150 złr. na inne zaś po 100 złr. m. k. i stypendya takie w miarę dochodów wypłacać, pomnażając liczbę ich tak długo, dopóki takowa nie dojdzie do cyfry ogólnej 26 stypendyów, poczemby stopiowe powiększanie samychże stypendyów po 10 złr. na jedno aż do 250 i 200 złr. m. k. zarządzane zostało.

Objawszy zarząd fundacyi ś. p. Żalchockiego, trzymał się Wydział krajowy wdrożonego przez poprzednią administrację porządku, a zastawszy 21 stypendyów systemizowanych, t. j. 19 po 105 złr., zaś 2 po 157 złr. 50 ct., starał się pomnożyć liczbę takowych do ilości ustanowionej w wyżej wspomnianej ugodzie, tworząc w miarę wzrostu dochodów nowe stypendya po 100 złr. w. a.

Ponieważ wobec znacznej ilości stypendyów już utworzonych, tudzież wobec okoliczności, że z powodu urządzenia tej fundacyi t. z. interkalarya prawie nigdy się nie zdarzają, majątek żelazny fundacyi zatem i stałe dochody tylko bardzo pomалу mogły wzrastać, przeto doprowadzenie liczby stypendyów do kompletu 25, opóźnić się musiało, a mianowicie nastąpiło takowe dopiero w ubiegłym roku szkolnym.

Gdy zaś właśnie z tą chwilą nadeszła pora ostatecznego urządzenia fundacyi, przeto Wydział krajowy sporządził, na podstawie wyżej wspomnianej ugody sądowej projekt listu fundacyjnego, który po zatwierdzeniu ze strony c. k. Namiestnictwa stanie się prawomocnym.

Od czasu, kiedy majątek fundacyi ś. p. Żalchockiego przeszedł do kasy krajowej, t. j. od r. 1844. miała fundacya dochodów w gotówce 30.150 złr. 14 ct. zaś w efektach 86.094 złr. 62 ct. wydatki zaś wynosiły w tymże czasie w gotówce 30.150 złr. 14. ct. zaś w efektach 44.731 złr. 9 ct. zatem z końcem roku 1871. — nadwyżki w dochodach 39.363 złr. 53 ct.

Doliczywszy do tego należności czynne fundacyi, a mianowicie niespłacony dotąd z Iwanówki kapitał 20 000 złr., efekta wydane do przepisania i inne, czyli łącznie w należnościach czynnych 25.793 złr. 75 ct., wynosi ogólny stan majątku fundacyi z końcem 1871. r. 65.157 złr. 28 ct.

Ponieważ pierwotny majątek fundacyi wynosił 41.300 złr. $9\frac{3}{4}$ ct., przeto urósł on w ciągu istnienia fundacyi, tj. przez lat 17 o 23.857 złr. $18\frac{1}{4}$ ct., pomimo tego że z dochodów fundacyi wypłacono w tym samym przeciągu czasu tytułem stypendyum przeszło 40.000 złr.

Stan majątku fundacyj stypendyjnych będących w zarządzie Wydziału krajowego.

19. Z końcem roku administracyjnego 1871. posiadały w kasie krajowej:

		W efektach		W gotówce	
		złr.	ct.	złr.	ct.
1	Fundacya Bema	5733	58	32	63
2	" Brześciańskiej	3426	93	63	23
3	" Brzeskiego	1313	2	—	—
4	" Brzeżańska	985	34	—	—
5	" Czajkowskiego	3800	—	450	18
6	" Cieszewskiego i Zawadzkiego	6500	—	—	—
7	" Cznczawy	3445	34	73	37 1/2
8	" Falkenfelsa-Stannettego	—	—	—	—
9	" Głowińskiego	67.064	87	—	—
10	" Gołuchowskiego	19.327	1	73	10
11	" Hauera	1149	87	28	80 1/2
12	" Horeckiego	4472	46	—	—
13	" Janowskiego	0	—	—	—
14	" arcyksięcia Karola Ludwika	6672	74	—	—
15	" Kiślickiego	3164	71	26	60
16	" Konieckiego	44.500	—	—	—
17	" Königsberga	15.210	56	35	70
18	" Krakowska zakord.	15.150	—	—	—
19	" Krakowiecka	2436	—	72	70
20	" Krausnekera	2150	—	—	—
21	" Krościeńska	767	50	—	—
22	" Krzczunowicza Ignacego	11.156	38	42	50
23	" Krzczunowicza Waleryana	6000	—	141	75
24	" Kulczyckiego	6674	46	—	—
25	" hr. Lewickiego	19.640	40	319	49 1/2
26	" hr. Łosia	26.875	84 1/2	—	—
27	" Małeckiego	1000	—	24	20 1/2
28	" Matczyńskiego	238	40	—	—
29	" Manasterzyska	1496	35	—	35 1/2
30	" Mikiewicza	327	42	—	—
31	" Mikołajowska	1017	98	—	—
32	" Mieroszewskiego	15.177	35	114	64
33	" Morawskiego familijna	102	44	2	36 1/2
34	" Morawskiego niefamilijna	4453	86	—	1
35	" Moszczeńskiej	—	—	—	—
36	" Nahaczowska	—	—	—	—
37	" Nielepca	351	96	36	85
38	" Niezabitowskiej	21.502	1	—	—
39	" ks. Ostrogskiej	2460	95	—	—
40	" Otowskiego (Myślenicka)	568	35	1	98 1/2
41	" Pniewskiego	2000	—	43	49
42	" Popkiewicza	5125	14	—	—
43	" Potockiego	416	20	—	—
44	" Przemyśka	1011	99	62	54 1/2
45	" Radymieńska I.	1065	80	—	—
46	" Radymieńska II.	2690	93	25	20 1/2
47	" Rappaporta	523	51	25	—
48	" arcyks. Rudolfa	2171	25	10	45
49	" Russyana	14.338	80	—	—

		W efektach		W gotówce	
		złr.	ct.	złr.	ct.
50	Fundacya Rzeszowska	308	36	5	91
51	" ks. Leona Sapiehy	20.198	42	—	—
52	" Sądecka	12.250	57	—	—
53	" Seidlerów	1778	98	—	76 1/2
54	" Sieleckiej	4229	69	—	—
55	" Skibińskiego	10.000	—	—	—
56	" Stawka	1631	70	22	17
57	" Stanisławowska	464	14	19	65
58	" Szmoniewskiego	1650	22	6	—
59	" Towarnickiego	281.826	69	—	—
60	" Unii lubelskiej	476	33	17	20
61	" Zawadzkiego	6100	—	—	—
62	" Żalchockiego	39.363	53	—	—
63	" Żebrowskiego	30.119	28	—	—
64	" Żurakowskiego	113.306	30	51	88 1/2
Ogółem		878.511	85 1/2	1830	74 1/2

Wliczywszy w to obligacye długu państwa w imiennej wartości 334 994 złr. 93 1/2 ct. wydane do zamiany na rentę państwową, okazuje się rzeczywisty stan majątku zarodowego wyżej wymienionych fundacyj z końcem r. 1871. w efektach 1,213.506 złr. 79 ct., zatem o 94.035 złr. 51 ct. więcej, aniżeli z końcem roku 1870.

Do pomyślnego rezultatu tego przyczyniły się głównie nowe fundacye, których majątek w r. 1871. oddany został w administracyę Wydziału krajowego, jest to fundacya JO. ks. Leona Sapiehy, Menarda Konieckiego i inne; część jednak wyżej wykazanej nadwyżki powstała również z dokonanych operacyj pieniężnych, z zamiany lokacyj kapitałów na korzystniejszą, jakoteż z drobnych oszczędności, które na wypłatę stypendyów użyte być nie mogły.

Ogółem istniało w r. 1871. stałych stypendyów 312, z których każde wynosiło w przecięciu około 155 złr. Rzeczywiście zaś wypłacono w tymże roku tytułem 286 stypendyów sumę 43.476 złr. 48 ct.

Ze liczba stypendyów, tudzież przeciętna kwota wypadająca na każde stypendyum mniejszą jest, aniżeli by ze względu na sumę zarodowego majątku spodziewać się należało, pochodzi stąd, że pomiędzy wyżej przytoczonymi fundacyami mieści się pewna liczba takich, których dochody dopiero w przyszłości na stypendya obracane być mają, jak np. fundacya Popkiewicza, Skibińskiego, Stanisławowska, Unii lubelskiej i inne, — dalej, że dochody niektórych fundacyj, oprócz na stypendya, przeznaczone są i na inne cele. jak np. fundacya Towarnickiego; na niektórych fundacyach wreszcie, cięży jeszcze obowiązek opłacenia należności rządowej, od przeniesienia własności, np. fundacya ks. Leona Sapiehy, Morawskiego (nie familijna) i inne — należność zaś pomieniona już z pierwszych dochodów fundacyj opłacaną być musi.

Nowe fundacje.

20. Wyżej zamieszczone sprawozdanie o fundacjach stypendyjnych, traktując tylko o fundacjach zostających w zarządzie Wydziału krajowego nieobejmuje tych funduszy, którei zarządza c. k. Namiestnictwo lub też inne korporacje i osoby prywatne. Jakkolwiek więc fundusze dla wspierania naszej uczącej się młodzieży są znaczniejsze, to jednakowoż niewyrównują takowe funduszom, jakie na ten sam cel posiadają inne kraje koronne państwa austriackiego.

Wymowne świadectwo w tym względzie, daje sprawozdanie c. k. Ministerstwa wyznań i oświecenia za rok 1871., w którym znajdujemy, że z końcem roku szkolnego 1871. wypłacono tytułem stypendyów w uniwersytecie wiedeńskim 33.574 złr., w gradeckim 20.148 złr., w pragskim 42.117 złr., podczas gdy w tymże samym czasie wypłacono tytułem stypendyów w obu naszych uniwersytetach (lwowskim i krakowskim) tylko 12.421 złr.

Jeszcze większą różnicę wykazuje cyfra wypłaconych stypendyów, dla uczniów naszych szkół średnich, porównana z dotyczącymi cyframi zinnich krajów koronnych, a to nawet takich, które posiadają znacznie mniejszą liczbę publicznych szkół średnich, jak ich jest w kraju naszym. — Fundusze tedy stypendyjne, które kraj nasz posiada, są jeszcze bardzo niedostateczne, a większa część stypendyów jest tak mała, że stypendysta z pobieranego stypendyum utrzymać się nie może.

Pocieszającą w tej mierze jest jednak okoliczność, że rozbudzona, szczególnie w ostatnim lat dziesiątku chęć wspierania ubogiej uczącej się młodzieży dotąd niewygasła; w roku bowiem 1871. zanotować możemy znowu kilka ofiar złożonych na korzyść uczącej się młodzieży i tak:

Fundacja Aleksandra Słowińskiego.

Zapisał zmarły dnia 30. listopada 1870. r. ks. Aleksander Słowiński kwotę 2000 złr. na stypendyum dla jednego ucznia rodem z Ciężkowic, pobierającego nauki w gimnazjum w Nowym Sączu.

Stypendyum ma być nadawane przez gremium profesorów powyższego gimnazjum. Ponieważ w testamencie niebyło wyraźnej wzmianki, kto się ma trudnić zarządem fundacji, przeto do objęcia zarządu zgłosił się Wydział krajowy. Ponieważ majątek śp. fundatora składał się w przeważnej części z wierzytelności, a uniwersalny spadkobierca winien (według woli testatora) uiścić legata dopiero po zrealizowaniu wierzytelności, przeto wykonanie fundacji powyższej przewlecze się jeszcze czas jakiś.

Nateraz zajmnie się sprawami tej fundacji c. k. Namiestnictwo.

Fundacja Jana Harbuta.

Zmarły dnia 15 maja 1865. r. ks. Jan Harbut proboszcz sieprawski przeznaczył 1200 złr. w obligacjach indemnizacyjnych na stypendyum przedewszystkiem dla krewnych swoich, a w braku takich, dla ubogiego ucznia pochodzącego z Czarnego Dunajca. Kwotę powyższą umieścił jeszcze sam fundator na dobrach ziemskich, a dłużnicy opłacali dotąd tytułem czynszu po 60 złr. rocznie. Z dochodów jakie tym sposobem wpłynęły zapłacono dotąd należytość od przeniesienia własności, w części zaś użyto takowych na wypłatę stypendyum dla ucznia, którego śp. fundator jako pierwszego stypendystę swojej fundacji oznaczył, — wreszcie użyto pewnej części na pomnożenie majątku zarodowego. Ponieważ kapitał zakładowy 1200 w obligacjach indemnizacyjnych w sierpniu r. b. ma być, spła-

cony, a list fundacyjny już jest przygotowany, przeto spodziewać się należy, że fundacya powyższa już z najbliższym rokiem szkolnym wejdzie w wykonanie.

Sprawami takowej zajmuje się dotąd c. k. Namiestnictwo, skoro zaś ostateczne zatwierdzenie nastąpi, ma przejść zarząd funduszu do rąk Wydziału krajowego, który także zatwierdzać ma wybór stypendystów dokonywany przez proboszcza obrz. rz. kat. w Czarnym Dunajcu.

Fundacya Piotra Jak. Rostockiego. Sp. Piotr Jakób Rostocki zmarły w Bazylei w Szwajcaryi, dnia 13 stycznia 1870. zapisał w testamencie z 3. lutego 1869. sumę 20 000 złotych polskich w 4% listach zastawnych na fundacyę, której dochody służyć mają na stypendyum dla ubogiego ucznia z familii Rostockch przebywającej w Galicyi i na Węgrzech.

Fundacya ta jest wyłącznie familijną, a zarząd takowej porучzył sp. fundator tej korporacyi lub władzy, która istniejące w Drohobyczu szkoły utrzymuje lub utrzymywać będzie, nateraz więc gminie miasta Drohobycza.

Jakkolwiek Wydział krajowy na sprawy tej fundacyi nateraz żadnego wpływu mieć nie będzie, to jeduakowoż podajemy tu wiadomość o zapisie sp. Rostockiego, z kapitału bowiem, który już nadesłany został, korzystać będzie niezawodnie i młodzież krajowa.

Fundacya Adama Kopińskiego. Zamieszkały w Skale Wny. Adam Kopiński honorowy obywatel miasta Żółkwi, przeznaczył zapisem z dnia 6. maja r. b. sumę 2000 złr. w 6% listach zastawnych galic. akcyjnego banku hipotecznego, na fundacyę ku wspieraniu ubogich dzieł uczęszczających do szkoły żeńskiej w Żółkwi. Czyste dochody fundacyi służyć mają przedewszystkiem na zakupno książek szkolnych i przyborów do nauki ręcznych robót kobiecych, dla ubogich uczennic szkoły żółkiewskiej, a w miarę możności i potrzeby, ma być zakupywane dla tychże uczennic również odzienie i obuwie.

Administracyę majątku powierzył fundator Wydziałowi krajowemu, — szczegółowemi zarządzeniami zaś, co do użycia corocznych dochodów, zajmować się będzie rada gminna miasta Żółkwi.

Ponieważ wspańiałomyślny fundator złożywszy do rąk Wydziału krajowego kapitał zakładowy fundacyi, nadesłał również kwotę odpowiednią na pokrycie należności rządowej, a formalny list fundacyjny już tylko zatwierdzenia c. k. Namiestnictwa oczekuje, przeto nie ulega wątpliwości, że dobroczynna fundacya powyższa, już z początkiem roku szkolnego 1873. wejdzie w wykonanie.

Fundacya Majera Kallira.

Na pamiątkę obchodu czterdziestej rocznicy Wgo Majera Kallira, jako przełożonego szpitalu izraelskiego w Brodach, chcąc dalej utrwalić pamięć na długoletnie inne zasługi tegoż Wgo Majera Kallira około dobra gminy miasta Brodów ofiarował syn jego Wny. Nathan Kallir 6000 złr. w obligacyach jedno litego długu stanu na fundacyę stypendyjną, której dochody tworzyć mają wsparcie dla jednego, a w miarę wzrostu funduszu i dla więcej ubogich uczniów szkół publicznych

Zarząd majątku fundacyi powierzył p. Nathan Kallir Wydziałowi krajowemu, zaś prawo nadawania stypendyów złożył on w ręce JE. JW. Agenora

hr. Gołuchowskiego i Jego rodziny, przywiązując takowe do osoby każdego posiadacza ordynacji. Gdyby rodzina JE. JW. Ag hr. Gołuchowskiego wygasnąć miała, natedy przejdzie prawo powyższe na Reprezentację krajową. Przeznaczone na fundację walory złożone już zostały do rąk c. k. Namiestnictwa, a sprawa ubezpieczenia fundacji, toczy się jeszcze zwykłym trybem.

Fundacja Aleksandra Egierskiego.

Ostatniej woli rozporządzeniem z 2. grudnia 1870., zapisał zmarły w Andrychowie dnia 29. stycznia 1871. ś p. Aleksander Egierski, 18,000 zł. w walorach publicznych t. j 9,000 złr. w oblig. indemn. i 9,000 złr. w 4% listach zastawnych galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego, po połowie na dwie fundacje stypendyjne, przeznaczając pierwszą na dwa stypendya dla ubogich uczniów imienia Egierskich, drugą zaś na dwa stypendya dla takichże dwóch uczniów, pochodzących z rodziny krewnych swoich, Wojciecha i Katarzyny z Popielów Siedleckich.

Gdyby nie było odpowiednich kandydatów z powyższych rodów, natedy otrzymać mogą stypendya z obu fundacji synowie ubogich, w Galicyi urodzonych prywatnych oficyalistów dworskich, pochodzenia polskiego, obrządku rzymsko katolickiego.

Wyżej wspomniane walory znajdują się już w ręku Wydziału krajowego.

Z dochodów dotychczasowych pokrytą została część należności rządowej od przeniesienia własności, o uwolnienie zaś od reszty wniesiono przedstawienie do dotyczącej władzy skarbowej. Jeżeli przedstawienie to odniesie pożądaný skutek, a zatwierdzenie wygotowanego listu fundacyjnego dość wczesnie nastąpi, natedy fundacya ś. p. Egierskiego wejdzie w wykonanie już z początkiem r. szkol. 1873.

Sprawa Inspektora lasowego.

21. Pismem z dnia 20. maja 1872. do l 19.662 zawiadomiło c. k. Namiestnictwo Wydział krajowy, że JE. c. k. Minister rolnictwa zezwolił na utworzenie posady inspektora lasowego dla Galicyi, nadsyłając zarazem postanowioną dla Galicyi instrukcyę co do stanowiska służbowego i zakresu działania tegoż inspektora, która w dzienniku ustaw krajowych zamieszczoną została. Ponieważ równocześnie także konkurs celem obsadzenia tej posady rozpisany został, Wydział kraj. przesłał pomienioną instrukcyę do wiadomości wydziałom powiatowym.

Fundusz kultury krajowej.

22. Z funduszu tego w r. 1871. wypłacono:

a)	Subwencyę dla szkoły rolniczej w Dublanach	4.500 złr.
b)	Stypendya dwóm uczniom weterynaryi w Wiedniu po 100 złr.	200 złr.
c)	Stronom, które kary policyjne już zapłaciły, a w skutek rekursów takowe im darowane zostały, zwrócono	9 złr.

Stan majątku wynosi po koniec r. 1871.:

a)	W efektach	58 600 złr.
b)	W gotówce	573 złr. 97 1/2 c.
c)	W zaległościach czynnych	5.766 złr. 73 1/2 c.

Zaległości biernych nie ma żadnych.

Dochody tego funduszu w r. 1872. użyte zostaną na pokrycie zwiększonej subwencji dla szkoły rolniczej w Dublanach w kwocie 5.000 złr., zaś możliwa nadwyżka dochodów, użytą zostanie na zwiększenie majątku zarodowego.

Fundusz szkoły kucia koni.

23. Fundusz szkoły kucia koni posiadał z końcem roku 1871. w efektach:

a mianowicie: 4% listy zastawne Zakładu kredytowego, im. wart.	44.500 złr.
5% listy zastawne Zakładu kredytowego im. wart.	13.900 złr.
5% Książeczka kasy oszczędności	22 złr. 74 c.
Razem	58.422 złr. 74 c.

Fundusz zapomogi z roku 1866.

24. Sprawozdanie o obrocie i stanie tego funduszu wraz z rachunkiem ogólnym za cały okres sześcioletni przedłożone zostanie wysokiemu Sejmowi osobno.

Fundusz zapomogi z roku 1868.

25. Dług zaciągnięty dla tego funduszu z c. k. skarbu Państwa w kw. 350.000 złr. został już w całości wraz z 5% odsetkami spłacony.

Stan funduszu z końcem r. 1871 jest następujący:

Stan czynny, t. j. należności od zapomożonych i kapitały chwilowo lokowane	11.180 złr. 73½ ct.
zapas gotówki	1 983 złr. 79 ct.
Razem	13.164 złr. 52½ ct.
Stan bierny, reszta zaliczki funduszowi krajowemu zwrócić się mającej	18.991 złr.

Z porównania okazuje się przewyżka stanu biernego o 5.826 złr. 47½ ct.

Niekorzystny ten rezultat wynikł z przyczyny, że spłata długu c. k. skarbowi trwała o cały rok dłużej, aniżeli zwrot od zapomożonych; wypłacono przeto więcej odsetków c. k. skarbowi, aniżeli policzono zapomożonym. Różnica ta była właściwie znacznie większą, zmniejszyła się jednak przez uzyskanie odsetków z lokacyi chwilowych dochodów wpływających.

Fundusz zapomogi b. obwodu Tarnowskiego.

26. Zwroty od zapomożonych wynoszą	138 złr. 70½ ct.
Należności czynne od tychże	428 złr. 29½ ct.
Zapas kapitałów lokowanych	1801 złr. 99 ct.
Skrypta dotąd niezwrócone	865 złr.
Zapas kasowy z końcem r. 1871	98 ct.

O soli kuchennej, tudzież o pośrednictwie rad powiatowych przy rozsprzedaży soli, w szczególności zaś o postępowaniu rady powiatowej w Śniatynie.

27. Z odwołaniem się do uchwały wys. Sejmu z 5. października 1868. tudzież do ogólnego sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za rok 1869 donosimy, iż przeważnie większa ilość rad powiatowych pobiera sól w ilościach większych z magazynów rządowych i pośredniczy przy rozsprzedaży soli w tym celu, ażeby uchronić uboższą ludność, szczególniejszą włościańską od nadużyć handlarzy soli, którzy monopolizując i ten handel, wyższe ceny soli dowolnie układali.

Wprawdzie nie udało się nam dotąd usunąć wszystkich niedogodności i trudności powstających przy zakupywaniu soli w magazynach rządowych, jednakże główna przyczyna tego nie jest od nas zawisłą i leży w tem źródle iż potrzeby krajowe i popyt są większe niż produkcya soli, która nie wystarcza na zaspokojenie wszystkich krajowych i pozakrajowych potrzeb.

W tym względzie dążymy ciągle do stosownego zaradzenia, a udzielając władzy skarbowej skargi wydziałów powiatowych uważających się na brak soli, i że urzęda salinarne częstokroć ledwie połowę zażądanej soli wydają, wnosimy ustawicznie wezwania o zwiększenie produkcji soli, której zapasy dosadnio wystarczać winne na wszystkie krajowe potrzeby.

Pominąwszy zaś tę trudność, której usunięcie nie leży w mocy naszej, poświadczymy, iż pośrednictwo rad powiatowych przy rozsprzedzaniu soli przynosi według trzechletniego już doświadczenia, dość korzystne rezultaty, przyczyniając się do zabezpieczenia dostawy soli i po tańszej cenie. W wielu też miejscowościach, gdzie topka soli kosztowała dawniej 12, 13, 16 aż do 20 centów, kosztuje obecnie 8, 8½ lub 9 centów.

Pośrednictwo rzeczzone dzieje się najczęściej w ten sposób, iż wydziały powiatowe zawierają z przedsiębiorcami dostawy soli prywatne kontrakty, w których przedsiębiorcy pod utratą złożonej kaucyi, obowiązują się dostarczać do pewnych miejscowości sól i sprzedawać takową po umówionej cenie; jeżeli zaś niedotrzymują obowiązków kontraktowych, wydział powiatowy zaprzestaje udzielać im dalszej asygnacyi soli i według kontraktu orzeka na całkowitą lub częściową utratę kaucyi.

Ponieważ sprawa dostawy soli nie jest opartą na ustawie, lecz tylko na koncesyi Ministerstwa skarbu, a dalej na prywatnych kontraktach, lub wspólnem porozumieniu się niższych władz autonomicznych, pozostawia Wydział krajowy ile możności wszystkie zażalenia przedsiębiorców dostawy soli załatwieniu rady powiatowej, jako interesowanej strony kontraktującej; jednakże baczymy pilnie na to, ażeby do tej sprawy nie wkradły się żadne nadużycia, któreby wpłynąć mogły na cofnięcie koncesyi ministeryalnej.

Dlatego też żądamy zawsze od dotyczącego wydziału powiatowego bliższego wyjaśnienia, jeżeli treść wniesionego do nas zażalenia, jest tego rodzaju, iż zależy nam na przekonaniu się o istotnem położeniu rzeczy. Z tego też względu mieliśmy niemiłe zajście z reprezentacją powiatową w Śniatynie, o którym bliżej wspomnieć musimy.

Rzecz miała się następująco:

Śniatyński wydział powiatowy, powierzył przedsiębiorstwo dostawy soli dla Różnowa, pisarzowi gminnemu w Różnowie, lecz później mu je odebrał. Powstały stąd drażliwości między wydziałem powiatowym a zwierzchnością gminną w Różnowie, którą wydział powiatowy za nieposłuszeństwo w sprawie dostawy soli skazał na karę 10 złr. następnie zaś zagroził jej dalszą karą dyscyplinarną 20 złr. Dowiedzieliśmy się o tem ze sprawozdania wydziału pow. wyłuszczającego postępowanie swe w sprawie dostawy soli. Zwróciliśmy uwagę wydziału powiatowego, iż wójt w tej mierze nie jest ustawą do posłuszeństwa przynaglonym, przeto też ze względu na to, iż w braku rekursu

decydować nie możemy, doradzamy wszakże zniesienia tej kary i oględniejszego postępowania, które na wzajemnem porozumiewaniu się władz autonomicznych polegać winno.

Później wniosła do nas Zwierzchność gminna Różnowa rekurs przeciwko zagrożonej jej w powyższej sprawie karze 20 złr. wspominając zarazem, iż podała do wydziału powiatowego rekurs przeciwko nałożonej jej karze 10 złr.

Zażądaliśmy więc od wydziału powiatowego sprawozdania nad obydwoma rekursami. Jednakże wydział powiatowy odpisał nam, iż nie czuje się obowiązany do złożenia sprawozdania nad rekursami wójta gminy Różnowa, ponieważ ta sprawa według reskryptu Ministerstwa skarbu z d. 29. stycznia 1869. do l. 66. do niego wyłącznie przynależy. Według załączonego w odpisie referatu S/. do l. 4.406/1872. objaśniliśmy wydziałowi powiatowemu całą rzecz, i żądaliśmy powtórnie przedłożenia nam sprawozdania nad obydwoma rekursami jako nad sprawami dyscyplinarnymi, które według §. 49. u. o reprez. pow. do naszego orzeczenia przynależą.

S/.

T/.

W skutek tego przedłożył nam wydział pow. obok załączoną relację T/. z d. 20. czerwca 1872. do l. 460, donosząc: iż rada powiatowa pochwala zupełnie postępowanie wydziału powiatowego, a uwalniając go od dalszego pośredniczenia przy sprzedaży soli, poleca mu przedsięwzięcie stosownych kroków u władz dotyczących celem przeniesienia tego pośrednictwa na inną władzę.

U/.

Według załączonego w odpisie referatu U/. do l. 10,173/1872. przyjęliśmy ostatnie doniesienie wydziału pow. z ubolewaniem do naszej wiadomości, polecając zarazem po raz trzeci, a to pod d. 23. lipca r. b., aby wydział powiatowy przedłożył nam udokumentowane aktami sprawozdania nad odnośnemi rekursami wójta w Różnowie.

Do tej chwili jednakże nieotrzymaliśmy żadnej odpowiedzi z wydziału powiatowego w Śniatynie, który o ile wnosić można, nie myśli wypełnić wezwania naszego.

O soli dla bydła.

28. Względem niezbędnej potrzeby soli dla bydła,niżenia cen omoków i wolnego używania surowicy, z czem się łączy i kwestya ogólnego niżenia cen soli, wnosimy do wys. Sejmu osobne sprawozdanie.

Stan istniejących dróg krajowych

29. Stan dróg krajowych wykazany jest w osobnem sprawozdaniu Wydziału krajowego zawierającym oraz wnioski ku polepszeniu tego stanu i wykazującym niezbędną potrzebę nadzwyczajnej dotacyi na ich rekonstrukcyę.

Nowe budowy.

30. Z nowych dróg krajowych budowanych za administracyi Wydziału kraj. od roku 1870 wybudowana w zupełności droga lubelska, w części z Czyżyn do Cła 1 mila 2.837 sąż. — droga Słotwina Brzesko-Sądecka, w części od Tymowy do Kątów 2 mile — i droga Żółkiew-Mosty-Krystynopolska, w dalszej części od Stanisławki do Wielkich Mostów, blisko milą oraz most kratowy na Strypie w Buczaczu.

Na wykończeniu są droga Dembica-Nadbrzeziańska w dalszej części od Mielca do Tarnobrzegu około 5 mil, droga Iwanie Mosorowska 5 ćwierci mili i most kratowy na Dunajcu w Szczawnicy.

Oprócz tego zarządzono znaczne rekonstrukcyjne niektórych dróg a mianowicie drogi Słotwina-Brzesko-Sądeckiej, w części od Słotwiny do Tymowy, przeszło 2 mile — drogi Sielec-Zaleszczyckiej w powiecie tłumackim 5 ćwierci mili — niemal całej drogi Sanocko-Przemyskiej i drogi Mszanka-Gorlice-Konieczniańskiej w kilku częściach wynoszących około półtorę mili.

Co do tej ostatniej drogi porozumiał się Wydział kraj. z Ministerstwem królestwa węgierskiego względem połączenia jej z gościncem węgierskim, a delegowana ku temu komisya wspólna zgodziła się na komunikację z Konieczny na Bardiów do Zboro — w skutek czego król. węg. Ministerstwo potrzebną naprawę tej drogi zarządziło.

Również wykończoną będzie już w tym roku subwencyonowana droga Wełdzińska, od goścince rządowego w Dolinie aż do granicy węgierskiej a wedle oznajmienia z 26. czerwca r. b. l. 3360 zarządziło także król. węg. Ministerstwo jak najrychlejsze urządzenie komunikacji w dalszym ciągu tej drogi po stronie węgierskiej od Wyszkowa do Toronyi.

W roku bieżącym rozpoczęto budowę drogi Tarnowsko-Sądeckiej, w dalszym jej ciągu od Paleśnicy do Zakluczyna i drogi z Załucza do Śniatyna, która w długości przeszło 1300 sążni, na przestrzeni od kolei żelaznej do Prutu przed zimą będzie ukończoną.

Pozostaje jeszcze nowa budowa drogi Dębica-Nadbrzeziańskiej w dalszym ciągu od Tarnobrzega do Nadbrzezia.

Zarząd dróg krajowych

31. Zarząd dróg krajowych nie uległ żadnej zmianie. Jak już Wydział krajowy w sprawozdaniu roku zeszłego wykazał, sprawuje w powiecie krakowskim zarząd dróg krajowych osobny delegat Wydziału krajowego, na teraz bezpłatnie.

W powiecie lwowskim i bóbreckim wykonuje zarząd drogi krajowej Lwowsko-Rohatyńskiej Wydział kraj. bezpośrednio.

Wydziałowi powiatowemu husiatyńskiemu został poruczony bezpośrednio zarząd drogi krajowej Husiatyn-Kopeczynieckiej — a ropczyckiemu drogi Sędziszowskiej z wyznaczeniem ryczałtowej dotacyi na utrzymanie tych dróg.

Celem ustalenia słusznych cen za roboty i materiały przy drogach krajowych odpowiadających stosunkom miejscowym w każdym powiecie — zarządził Wydział kraj. wedle załączonego w odpisie rozporządzenia W. ./X. ./ w uzupełnieniu normy układu analizy cen jednostkowych — peryodyczną rewizję cenników robót i materiałów.

Również wydał Wydział kraj. dla zaprowadzenia wszelkiej możliwej oszczędności w utrzymaniu dróg krajowych instrukcję względem należytego zużytkowania materiałów z przedmiotów przebudowanych, której to instrukcyi odpisy się dołącza pod Y. ./.

W. ./X. ./.

Y. 7.

Nareszcie zarządził Wydział kraj. dla uporządkowania kamieniołomów i szutrowisk przynależnych do dróg krajowych zebranie odnośnych dat i sporządzenie szkiców wedle wydanej w tym celu instrukcyi.

Etat służby drogowej.

32. W uzupełnieniu etatu oddziału technicznego przy Wydziale kraj. zamianował Wydział prowizorycznie naczelnego inżyniera krajowego i obsadził ustanowione etatem posady. Obecnie są tylko cztery posady inżynierów okręgowych obsadzone, dwie zaś poruczone są czasowo zastępcom a jedną zajmuje aż do ukończenia robót jesiennych nowo mianowany inżynier Wydziału krajowego.

Przy budowie pojedynczych dróg i kilku ważniejszych budowli ustanawiał Wydział krajowy osobny zarząd techniczny i służbę pomocniczą: a mianowicie przy drodze krajowej Dembica Nadbrzeziańskiej, Słotwina-Brzesko Sądeckiej, Tarnów-Sącz-Niedzieckiej, Gorlice-Konieczniańskiej, Sanok-Przemyskiej, tudzież przy drodze ze Śniatyna do Załucza i przy mostach w Szczawnicy w Buczaczu i w Jezupolu.

Prócz tego był Wydział krajowy przymuszony inżynierom okręgowym z powodu ważniejszych zajęć i robót przydzielać technicznych pomocników czasowych.

Zresztą na oznaczonych etatem 15 posad konduktorów klas I. jest obecnie tylko 13, a na 20. klasy II. tylko 18.

Na 100 etatem oznaczonych droźników klasy I. i 120 klasy II., jest obecnie 50 klasy I., a 175 klasy II.

Siedmiu zaś klasy II. ustanowiono na nowo zbudowanych drogach na rachunek funduszu budowy.

Co do etatu przedstawia Wydział krajowy wysokiemu Sejmowi wniosek na pomnożenie liczby droźników, gdyż drogi tylko przy stałym nadzorze przy bezustannej naprawie z najmniejszym kosztem należycie utrzymane być mogą oraz wniosek na podwyższenie płacy inżynierów okręgowych, którzy wobec istniejących stosunków z wymierzoną dotąd pensją exystować nie mogą.

Rachunki drogowe z czasów konkurencyi.

33. Z załatwionych dotychczas rachunków konkurencyjnych od r. 1866. do 1868. z budowy dróg krajowych okazały się tylko nieznaczne nadwyżki na rzecz funduszu krajowego, a mianowicie przy drodze krajowej:

a) Barańskiej i Lubelskiej	26 złr. 40 ent.
b) Czorsztyn Nowy Targ-Zaborniańskiej	125 " 82 "
c) Sielec-Zaleszczyckiej z r. 1868	2095 " 27 "
d) Tarnów-Sącz Niedzieckiej	482 " 20 "
razem	2729 złr. 69 ent.

zaś niedobory okazały się przy drodze:

a) Tyśmienicko-Kołomyjskiej	3554 złr. 57 ent.
b) Sielec-Zaleszczyckiej z r. 1866/7	6586 " 64 ¹ / ₂ "
c) Mszanka-Gorlice-Konieczn. z r. 1867/8	4185 " 25 ¹ / ₂ "
ogółem	14.326 złr. 47 ent.

Daleko znaczniejszych zaś niedoborów spodziewać się można z niezadowolonych dotąd rachunków reszty dróg krajowych, o których spieszne załatwienie Wydział krajowy ponownie do c. k. Namiestnictwa się udał.

Zaliczki zwrotne

Z. %. Ż. %.

Likwidacya funduszu drogowego W. Ka. Krakowskiego z czasów byłej Rzeczypospolitej krakowskiej.

34. Co się tyczy zaliczek z funduszu krajowego tak przez rząd dawniejszej konkurencyi, jako też przez Wydział krajowy na budowę dróg powiatowych i gminnych udzielonych i dotąd niezwróconych przedkłada Wydział krajowy dotyczące wykazy pod Z. %. Ż. %.

35. W sprawie likwidacyi funduszy składanych na drogi bite w okręgu W. ka. Krakowskiego za czasów Rzeczypospolitej krakowskiej, które później Rząd objął, zażądał Wydział krajowy od c. k. Namiestnictwa ponownych rachunków w celu rozpatrzenia, o ile reszta z tych funduszy istnieje — a wedle rezultatu zbadania tych rachunków poczyni Wydział kraj. dalsze w tym względzie kroki.

Myta na drogach krajowych.

36. Na podstawie sankcyonowanej nowej ustawy mytniczej z 25. grudnia 1871. (Dz. ust. i rozp. kraj. cz. VI. Nr. 18/1872) nastąpić winna ogólna regulacya myt na drogach krajowych. — W tym względzie zajął się Wydział kraj. zebraniem potrzebnych do wypracowania odnośnego projektu dat i zażądał u władz politycznych dotyczących aktów.

Gdy jednak dokładny wymiar dróg krajowych i znajdujących się na nich przedmiotów, stanowiący podstawę do ustanowienia taryfy mytniczej, zależnym jest od wypracowania planów sytuacyjnych dróg krajowych, przeto i ogólna regulacya myt nastąpić może dopiero po wykończeniu rzeczonych planów.

Wszakże w pojedynczych wypadkach zastosowuje już Wydział krajowy ustawę nową i wprowadza odpowiednie zmiany myt na drogach krajowych.

Co się tyczy dochodu z myt na drogach krajowych takowe zwiększają się z każdym rokiem, a dla zasłonięcia funduszu krajowego od możliwych strat w skutek nieuiszczania na termin czynszów dzierżawnych, zaostriżył Wydział krajowy wydanym w tym względzie do kas i wydziałów powiatowych okólnikiem ściśle czuwanie nad akuratną wpłatą czynszów dzierżawnych.

Zaległości w czynszach dzierżawnych wynoszą obecnie przeszło 1.700 złr., z tych pokrywają kaucye i hypoteki przeszło 1900 złr., co do ściągnięcia reszty zarządził Wydział krajowy środki exekucyjne.

Ż. %.

Dołączony pod Ż. % wykaz przedstawia dochody z myt w r. 1872. przyczem się okazuje, iż dochód ten w porównaniu z r. 1871 o 15501 złr. 71 1/2 cnt. się podniósł.

Drogi powiatowe.

37. Celem należytego rozpoznania stanu dróg powiatowych zaprowadził Wydział kraj. ewidencję tychże na podstawie dat zebranych z protokołów odbioru dróg tych w zarząd wydziałów powiatowych, jakoteż ze specjalnych relacyj wydziałów powiatowych.

A² %.

Załączony pod A² % wykaz zawiera tabelaryczny pogląd w tym względzie.

Dla niedostateczności tych dat zażądał Wydział krajowy dokładnych

wykazów tak o stanie każdej drogi powiatowej i o jej funduszach, jakoteż o postępie budowy lub naprawy wedle wydanego w tym celu szematu.

W ogóle drogi powiatowe znajdują się pomimo zabiegów wydziałów powiatowych z małym wyjątkiem w najgorszym stanie. Przy braku odpowiednich funduszy i niedostateczności służby, nie można się tak rychło spodziewać należytego tychże uporządkowania.

Wydział kraj. stara się też wedle możliwości zaradzić najpilniejszym potrzebom dróg ważniejszych przychodząc w pomoc udzielaniem subwencji z wyznaczonej na ten cel od wysokiego Sejmu dotacyi.

W tym względzie oprócz wykazanych już w zeszłorocznym sprawozdaniu subwencji na r. 1871 udzielono później jeszcze powiatowi Nowo Sąddeckiemu na drogę powiatową z Sącza do Krynicy 2.000 złr.

W r. 1872 zaś udzielono :

dla powiatu nowotarskiego	1.500 złr.
„ jasielskiego	1.000 „
„ ropczyckiego	1.000 „
„ grybowskiego	1.500 „
„ limanowskiego	1.500 „
„ bocheńskiego	1.000 „
„ rzeszowskiego	2.500 „
„ wielickiego	1.000 „
„ nowosąddeckiego	4.000 „
„ brzeskiego	1.000 „
„ pilźnieńskiego	2.000 „
„ kosowskiego	8.000 „
„ krośnieńskiego	1.000 „

Przy niedostateczności tych zapomóg widział się Wydział kraj. spowodowany udzielić kilku powiatom na rekonstrukcyę dróg powiatowych dalsze subwencye w formie pożyczki, a mianowicie :

- a) powiatowi rzeszowskiemu 5% pożyczkę w kwocie 2.500 złr. zwrotną w 12 kwartalnych ratach od 1. września 1872.
- b) powiatowi wielickiemu 5% pożyczkę w kwocie 5.000 złr. zwrotną w 10 półrocznych ratach od 1. lipca 1873.
- c) powiatowi tarnobrzowskiemu na odbudowanie wałów między Sielcem a Nadbrzeziem 5% pożyczkę w kwocie 2.000 złr. zwrotną w 10. półrocznych ratach od 1. stycznia 1873.

Pożyczki te udzielił Wydział kraj. z rezerwowego funduszu zapomogi głódowej pod tym warunkiem, iż wranie, gdyby wysoki Sejm udzielenia takowych nie zatwierdził i funduszowi wspomnianemu inne dał przeznaczenie, wolno będzie Wydziałowi kraj. każdego czasu zwrotu tej pożyczki w przeciągu sześciu miesięcy żądać.

Idąc dalej w pomoc wydziałom powiatowym wydelegował Wydział kraj. swego inżyniera celem sporządzenia planów i kosztorysów dla drogi Wie-

licko-Dobczyckiej jakoteż dla uporządkowania dróg powiatowych Kosów-Zabirskiej i Kutry-Hryniewskiej. C. k. Rząd zaś objawił zamiar odbudowania drogi powiatowej Iwło-Grabskiej i drogi Jarosławsko-Pruchnickiej.

Z drugiej strony zaniechane zostały niektóre drogi powiatowe tak z powodu, iż straciły na ważności, jakoteż z powodu niemożności wybudowania tychże kosztem powiatu, a mianowicie droga Zabłotów-Jezierzańska, Myszyn-Ispaska, Jabłonów-Delatyńska, Łańcut-Leżajska i Tarnawska, ta ostatnia atoli warunkowo, jeżeli kolej Łupkowska aż do granicy Węgierskiej wykończoną zostanie.

Drogi gminne.

B² %.

38. Stan dróg gminnych określony jest dostatecznie w załączonym tu w odpisie pod B.² % okólniku c. k. Prezydum Namiestnictwa do c. k. Starostw.

C² %.

Powody zaś ogólnego zaniedbania dróg gminnych wytknął Wydział kraj. w wydanem z okazji powyższego okólnika rozporządzeniu C² % i wskazał zarazem środki zaradcze przeciw temu zaniedbaniu,

Zdaniem Wydziału kraj. ścisłe przestrzeganie tego na ustawie opartego polecenia, przy zgodnem postępowaniu władz rządowych i autonomicznych, mogłoby z czasem do ogólnego polepszenia komunikacji publicznych doprowadzić.

Z wyznaczonej od wysokiego Sejmu dotacyi udzielił Wydział kraj. subwencye dla dróg gminnych tylko po ścisłem ocenieniu rzeczywistej potrzeby i tylko o tyle, o ile przepisane ustawą prestacye na pokrycie takowych okazały się niedostatecznymi.

Na tej zasadzie udzielił Wydział krajowy oprócz wykazanych już w zeszłorocznem sprawozdaniu subwencji z dotacyi z r. 1871:

Wydziałowi pow. w Lisku na urządzenie dojazdu do kolei

w Łukawicy	3000 złr.
" " w Kolbuszowej na drogę z Kolbuszowej do Rzeszowa	1000 "
" " w Bóbrce na urządzenie dojazdu do kolei w Borynicach	2000 "

W r. 1872. zaś udzielono:

gminie Poronin	200 złr.
" Szaflary	200 "
" Ulanów na most	1000 "
" Topolnicy	400 "
" Czułowice	100 "
" Podzwierzyniec	100 "
" Sokołów	200 "
" Gusztyniek i Burdiakowce	200 "
" Medowa na most	400 "
" Brzuchowice	400 "
" Studenno	40 "
na dojazd od rogatki Demianowskiej do kolei w Bursztynie	400 "

na dojazd	w Mościskach	3000	złr.
"	w Olchowcach	1500	"
"	z Nowosiółek do Zadwórze	1000	"
"	z Bóbrki do Chlebowic	1000	"
"	w Jeziernie	1000	"
"	w Bogdanówce	1000	"
na drogę	z Jakóbkowic do Witowic	1500	"
"	z Nawojowy do Starego Sącza		
"	z Gródka do Tropca		
"	z Wadowic do Brzeżnicy	1000	"
"	z Oświęcima do Polanki	1000	"
"	z Kolbuszowy do Głogowa	2000	"
"	z Pieniak do Podhorzec	300	"
"	z Brodów do Leszniowa	300	"
"	z Bzianki do Trześniowa	400	"
"	z Jonin do Swoszowy	1000	"
"	z Podhajec do Horożanki na mocy uchwały wys Sejmu z d. 11. listopada 1869 — trzecia rata	5000	"
"	z Brzozowa do Nozdrzca	1500	"
"	z Łańcuta do Leżajska	1000	"
"	z Czerlan do gościńca rządowego	2000	"
	Wydziałowi pow w Sokalu na drogi gminne	1000	"
	" w Bochni	500	"

W sprawie kolei żelaznych.

39. W sprawie budowy kolei żelaznych brał Wydział krajowy udział przez delegatów swych przy reambulacji tras, mianowicie trasy kolei z Brodów do Radziwiłowa, z Chyrowa do Drohobyczy i stąd do Borysławia i do Stryja, jakoteż trasy kolei Arcyksięcia Albrechta ze Lwowa do Stryja i ztąd do Stanisławowa, przestrzegając z wszelką ścisłością interesu tak komunikacji publicznych, jakoteż interesowanych gmin.

W tym względzie podał Wydział krajowy petycję właścicieli większych posiadłości powiatu samborskiego do c. k. Ministerstwa względem ustanowienia stacyj kolei żelaznej Naddniestrzańskiej nie w Nadybach, lecz między Wojutyeczami i Wykotami w miejscu, któreby głównie powiatowi mościskiemu i wschodniej części rudeńskiego przystęp do kolei ułatwiło.

D² /. E² /.

Również wniósł Wydział krajowy do c. k. Ministerstwa załączone tu w odpisach D² /. i E² / przedstawięcia w sprawie siedziby naczelnego zarządu kolei żelaznej Arcyksięcia Albrechta, i w sprawie budowy projektowanej kolei z Zagórza na Biecz, Grybów, Sącz do Żywca, a stamtąd w jedną stronę na Białą do Dziedzic, a w drugą ku Csatczy, w połączeniu z budową kolei z Tarnowa do Leluchowa.

Sprawy przemysłowe.

F² /.

40. Idąc w pomoc komisji i komitetom ustanowionym dla spraw wystawy powszechnej odbyć się mającej we Wiedniu w r. 1873, zaważwał Wydział krajowy załączonym tu w odpisie okólnikiem F² /. wszystkie wydziały powiatowe i ważniejsze miasta do gorliwego zajęcia się rozbudzeniem w kraju jak najgorę-

szej zachęty do powszechnego udziału w wystawie powszechnej i do ustanowienia w tym celu delegatów, którzyby zadaniu temu odpowiedzieli.

Prócz tego udzielił Wydział krajowy na pierwsze potrzeby zasiłek komite-
tom we Lwowie i w Krakowie po 500 złr., a komitetowi w Brodach 300 złr.,
wyrażając przytem życzenie, ażeby dla uwydatnienia łączności interesów ustano-
wionym był wspólny organ do zastępowania spraw wystawowych całego kraju
na wystawie powszechnej we Wiedniu.

Sprawy cymენტnicze.

41 W sprawie cechowania miar i wag winien Wydział krajowy złożyć
wys. Sejmowi dodatkowe sprawozdanie z dotychczasowych zarządzeń swych
w tym przedmiocie.

G² /

Załączony pod G² / okólnik z roku 1868. zawiera właśnie pogląd na stan
sprawy tej tak za administracyi władz rządowych, jakoteż od chwili przejścia
spraw cymენტniczych na władze autonomiczne, i obejmuje zarazem obowiązujące
dotąd w tej mierze przepisy.

Chcąc się o skuteczności tych przepisów przekonać, a w razie potrzeby
przedstawić wys. Sejmowi odpowiednie wnioski, wezwał Wydział krajowy w roku
zeszłym wszystkie wydziały powiatowe i Izby handlowe do objawienia opinii
w tej mierze.

Jakkolwiek dotąd nie ma jeszcze wszystkich sprawozdań, okazuje się
w ogóle, że przepisy istniejące, jakoteż te, które c. k. Rząd zamierza wydać
celem przeprowadzenia nowej ustawy o wagach i miarach z dnia 2. marca 1872.
(Dz. pr. P. z r. 1872. Nr. 16.), odpowiedzą prawdopodobnie wszelkiej potrzebie,
zwłaszcza jeżeli ustawa gminna o tyle zmienioną zostanie, że policya miejscowa,
a w szczególności nadzór policyjny nad wagą i miarą będzie mógł być wykony-
wanym z większym aniżeli dotąd skutkiem.

W dwóch atoli kierunkach mógłby Wydział krajowy wpłynąć na podnie-
sienie zakładów cymენტniczych w krajn, a to przez zaprowadzenie kursu cy-
mentniczego w celu wykształcenia odpowiedniej ilości cymენტników, których brak
bardzo uczuwać się daje, powtórę przez odpowiednie rozłożenie kosztów cecho-
wania wag i miar na wszystkie gminy w kraju, które w myśl §. 27. e. ustawy
gminnej powołane są do ponoszenia tych kosztów, podczas kiedy teraz ponoszą
je tylko gminy posiadające urzędy cymენტnicze. Lecz z urządzeniem kursu cy-
mentniczego w porozumieniu z gminą miasta Lwowa, która w tym względzie
chwalebnie objawiła gotowość do ofiar pewnych, wstrzymuje się Wydział krajowy
aż do uregulowania i ustalenia stosunków, wywołanych ustawą z dnia 2. marca
1872, a względnie zaprowadzeniem systemu metrycznego w miarach i wagach —
rozłożenie zaś kosztów na wszystkie gminy w kraju pozostaje w ścisłym związku
z oczekiwaną reformą ustawy gminnej, — jeżeli bowiem, czego się spodziewać
można, wejdą w życie proponowane przez Wydział krajowy okręgi gminne dla
wspólnego załatwiania spraw policyi miejscowej, natenczas połączone gminy i
obszary dworskie będą mogły wspólnym kosztem utrzymywać okręgowe urzędy
cymენტnicze, przezco koszta odnośne przejdą na wszystkie gminy w kraju, a
zakłady cymენტnicze wspólnymi utrzymywane środkami, zajmą stanowisko odpo-
wiednie swemu znaczeniu ekonomicznemu.

Zandarmerya.
Wydatki kwaterunkowe.

42) W skutek rezolucyi wys. Sejmu z dnia 17. października 1871. po-
większyło c. k. Ministerstwo obrony krajowej pod dniem 10. listopada 1871. do

l. 13501/2272 III. dotychczasowy etat żandarmeryi o 202 ludzi, i upoważniło c. k. Prezydum Namiestnictwa do utworzenia nowych posterunków, lub wzmożenia już istniejących posterunków żandarmeryjnych. W myśl tego upoważnienia utworzyło c. k. Prezydum Namiestnictwa pod d. 12. grudnia 1871. szesnaście nowych posterunków, z których 15 składały się z jednego komendanta i trzech żandarmów, zaś 16ty w Winnikach z jednego komendanta i czterech żandarmów.

Nowe te posterunki weszły w życie, a mianowicie w Winnikach z dniem 1. stycznia 1872, w Zatorzu, w Żabnie, w Różnowie i w Zakluczynie z dniem 1. lutego 1872, w Rybotyczach i w Krukienicach z dniem 1. marca 1872, w Podwołoczyskach i Jasienicy z dniem 1. kwietnia 1872, w Smorzu, w Mogile, Łapanowie, Korolówce, Korszowie i Bolszowcach z dniem 1. maja 1872, nareszcie w Błazowej z dniem 1. czerwca 1872. Następnie postanowiło c. k. Prezydum c. k. Namiestnictwa w kwietniu r. b. utworzyć nowe posterunki żandarmeryi w Raniszowie i Siedleszowicach, w lipcu zaś b. r. nową stację w Przecławiu, nareszcie w sierpniu r. b. postanowiło utworzyć nowe posterunki w Sędziszowie i Oleszycach, w każdym zaś z tych nadmienionych miejsc posterunki składać się będą z jednego komendanta i trzech żandarmów.

Wzmocniono prócz tego istniejące już dawniej posterunki w ten sposób, iż dla składu trzech ostatnich posterunków w Przecławiu, Sędziszowie i Oleszycach przyzwolił c. k. Rząd całkiem świeżo nowe pomnożenie etatu żandarmeryjnego w kraju naszym o ośm ludzi.

Według zasiągniętych w krótkiej drodze wiadomości w 5tej komendzie żandarmeryi, toczą się obecnie u władz rządowych traktowania względem utworzenia nowego posterunku żandarmeryi w Narajowie, z czem też nastąpićby musiało nowe podniesienie etatu żandarmeryjnego

Powiększenie kosztów kwaterunkowych z powodu zwiększenia etatu żandarmeryi krajowej, wykazuje budżet krajowy na rok 1873. tudzież osobne sprawozdanie, wykazujące przekroczenia budżetu żandarmeryjnego na rok 1872. wraz z wnioskiem przyzwolenia kredytu dodatkowego na te niezbędne potrzeby, dla których zaspokojenia użyliśmy tymczasowo pieniędzy z funduszu budowy zakładu obłąkanych w Kulparkowie.

W przedmiocie uregulowania szupaśnictwa.

43. Wysoki Sejm powziął pod względem neregulowania szupaśnictwa w kraju naszym pod d. 11. października 1871. uchwałę treści następującej:

„Sejm wzywa Namiestnictwo, aby odpowiedni projekt do ustawy na następującej sesji sejmowej przedłożył.“

Ponieważ w tym przedmiocie nietylko Wydział krajowy, lecz i wys. Sejm w dawniejszej uchwale swej z d. 9 października 1869. wnosił do c. k. Rządu toż samo wezwanie, zaś załatwienie sprawy tej staje się z każdym dniem coraz naglejszem i potrzebniejszym, gdyż Wydziały krajowe innych krajów koronnych domagają się od nas zwrotu kosztów szupasowych, a prócz tego galicyjski fundusz krajowy wyrokiem Trybunału państwowego z d. 21. stycznia 1871. zasądzonym został, ażeby pod rygorem egzekucyi zwrócił koszt szupasowe tryesteńskiemu funduszowi krajowemu, wystósował Wydział krajowy pod d. 19. grudnia 1871. do l. 14193. przedstawienie do c. k. Rządu, załączone obok w alegacie H² /.

H² /.

W piśmie tem wyłuszczyliśmy szczegółowo wszystkie punkta zasługujące na szczególniejsze uwzględnienie przy opracowaniu przyszłego przedłożenia rządowego; zwróciliśmy dalej uwagę na te punkta, które tymczasowo w drodze administracyjnej uregulowane być mogły, wnosząc wezwanie, ażeby c. k. Prezydum Namiestnictwa zarządziło bezzwłoczne rozpoczęcie prac przygotowawczych do przyszłego przedłożenia rządowego, i wydało tymczasowe rozporządzenia administracyjne, o ile takowe według §. 19. ustawy z dnia 27. lipca 1871. Nr. 88. Dz. pr. P. miejsce mieć mogą.

Wydział krajowy nie spuszczał i dalej tego przedmiotu z usilnej swojej uwagi, lecz zajął się zbieraniem przydatnych materyałów, a otrzymawszy takowe od dyrektora policyi wiedeńskiej, tudzież od innych Wydziałów krajowych, przesyłał je bez zwłoki do rąk c. k. Prezydum Namiestnictwa

To ostatnie zaś zawiadomiło nas dopiero pod d. 23. sierpnia 1872, jak świadczy o tem alegat J² /., iż c. k. Rząd krajowy zamierza wnieść do wys. Sejmu projekt do ustawy pod względem postanowień zastrzeżonych dla ustawodawstwa krajowego według §§. 14 i 16. ustawy państwowej z d. 27. lipca 1871. Nr. 88. Dz. pr. P., tudzież zażądało od nas zdania w tym przedmiocie, wskazując zarazem, iż Wydział krajowy winien powziąć czynną inicjatywę w wykonaniu reszty przepisów powyższej ustawy państwowej.

Wydział krajowy w odpowiedzi swej z d. 17. września 1872. do l. 14132, jak świadczy alegat K² /., przedstawił niezbędną potrzebę uregulowania całego szupasnictwa w Galicyi, i wezwał c. k. Rząd, ażeby choć dotrzymał swej obietnicy, i wniósł zamierzony projekt do wys. Sejmu, co byłoby tem pożądansem, iż mni się stąd wywiązać instrukcyja wys. Sejmu względem stanowiska, jakie nadal w tej sprawie zajmować mamy. Ażeby dopiąć tego celu, oświadczyliśmy wyraźnie władzy krajowej, iż liczymy na jej obietnicę, i że w oczekiwaniu najbliższej instrukcyi wys. Sejmu wstrzymujemy się od objawienia zdania naszego nad poruszonymi przez władzę krajową kwestyami szupasowemi.

Opracowania w aktach naszych zawierają wprawdzie w tym względzie przydatne uwagi, jednakże nie mogąc samowładnie zboczyć od stanowiska, które zajął wys. Sejm w uchwale z 9. października 1869. nie możemy i przesądzać z góry przyszłej uchwale wys. Sejmu.

Niezbędną zaś potrzebę bliższego zaznaczenia nam kierunku dalszego postępywania raczy wys. Sejm powziąć z następującego przedstawienia faktycznego położenia rzeczy.

Oprócz przegranego przez nas w roku 1871. procesu z tryestyńskim Wydziałem krajowym o zwrot kosztów szupasowych, pozwał nas w marcu r. b. szląski Wydział krajowy do c. k. trybunału państwowego o zwrot kosztów szupasowych za drugie półrocze 1868. i za cały rok 1869. w łącznej kwocie 1122 złr. 28 ct.

Przeciw temu wnieśliśmy w kwietniu b. r. obszerną obronę i wykazaliśmy: iż Rada państwa według §. 11. litera g), k) i n) ustawy reprezentacji państwowej nie ma kompetencji wkładania nowych ciężarów i wydatków na galicyjski fundusz krajowy; iż prawo to przysłuża według statutu krajowego wyłącznie wys. Sejmowi; że więc ustawa państwowa z 27. lipca 1871,

nr. 88. Dziennik praw Państwa wkroczyła w kompetencję wys. Sejmu, a ponieważ istnieje tu właściwie spór kompetencyjny między dwoma ciałami prawodawczymi tj. między Radą państwa a Sejmem galicyjskim, który spór tylko w drodze ustawodawczej załatwionym być może, widzimy się przynaglonymi do zastrzeżenia praw naszych konstytucyjnych, których nie mogą naruszyć ani nas pozbawić żadne orzeczenia trybunału państwowego, i wnosimy zarzuty, iż brakuje temu trybunałowi wszelka kompetencja do rozsądzania sprawy powyższej. Prócz tego broniliśmy się dalej, iż ustawa z 12. maja 1868. nr. 41., na której wyłącznie opierał się sam powód, nieuzasadnia wcale jego żądania i przytoczyliśmy wreszcie, iż zaskarżonej kwoty ani co do rachunkowej cyfry ani też co do przynależności szupasników do Galicji uznać nie możemy, gdyż rzeczne likwidacye nie były dotąd w cenzurowaniu naszego oddziału rachunkowego, co sobie wyraźnie zastrzegamy.

Do bronienia interesów naszych przy publicznej ustnej rozprawie przed trybunałem państwowym wydelegowaliśmy p. Emila Pfeifera adwokata i posła krajowego.

C. k. trybunał państwowy wyrokiem swym z dnia 11. lipca 1872. zasądził nas, iż winni jesteśmy na mocy ustaw państwowych z 12. maja 1868 i 27. lipca 1871., abyśmy pod rygorem exekucyi zapłacili z galicyjskiego funduszu krajowego na rzecz pozywającego funduszu krajowego w Szląsku sumę 4113 złr. 80 ct. jako zwrot za koszta szupasowe z lat 1868. i 1869. Podnosimy tu wyraźnie, iż orzeczenie trybunału państwowego oparte jest głównie na ustawie z 27. lipca 1871., na której nie opierał się nawet sam powód, a która wobec tego, iż chodziło tu tylko o koszta szupasowe z lat 1868. i 1869. jeszcze wówczas wcale nie istniała, zatem też w żaden sposób prawnego skutku wstecz zwracać nie mogła.

W motywach swoich przytoczył trybunał państwowy, iż ustawy z 12. maja 1868. i z 27. lipca 1871. regulują tylko między-prowincjonalne stosunki pomiędzy pojedynczemi krajami czyli funduszami krajowymi co do zwrotu za koszta szupasowe nie zaś wewnętrzne sprawy krajowe pojedynczych krajów, nadmienając gołosłownie (bez żadnego bliższego wyjaśnienia), iż tu między-prowincjonalna regulacya według §. 11. litera n) ustawy o reprezentacyi państwowej przynależy niewątpliwie do zakresu działania Rady Państwa.

Wreszcie przytoczył trybunał, iż pisma Wydziałów krajowych podlegające na urzędowych wykazach zasługują na zupełną wiarę, przeto też przysądził wszystkie koszta szupasowe z jedynem wyłączeniem kosztów za Antoniego Schmidhoffera, o którym powstała wątpliwość, czy przynależał do gminy miasta Lwowa lub Lincu i dotąd właściwie wyszupasowanym został.

Przytoczyliśmy powyżej treść wyroku trybunału państwowego i radziłyśmy uchylić się zupełnie od poczynienia nad nim uwag naszych odpowiednich. Jednakże tego w żaden sposób przemilczeć nie możemy, iż odwołanie się trybunału państwowego do §. 11. litera n) ustawy o reprezentacyi państwowej nie zbija w niczem naszej obrony, według której Rada Państwa bez współdziałania Sejmów nie może wytwarzać żadnych nowych obowiązków i

nowych stosunków pomiędzy pojedynczymi krajami i funduszami krajowemi;— wreszcie, iż dosłowne brzmienie ustawy z 27. lipca 1871. nr. 88. Dziennik praw Państwa, a mianowicie w §§. 1., 14., 15. i 18. wykazuje najdobitniej, iż ustawą tą nie tylko międzyprowincjonalne stosunki pomiędzy pojedynczymi krajami lecz oraz i wewnętrzne sprawy krajowe pojedynczych krajów monarchii w stanowczy sposób zregulowane zostały.

Ponieważ jednakże od wyroku trybunału państwowego nie ma już żadnej dalszej apelacji, postanowiliśmy dopuścić aż do exekucyi tegoż wyroku, o czem zawiadomiliśmy c. k. Prezydum Namiestnictwa, wykazując na nowo potrzebę uregulowania szupaśnictwa.

Pod d. 10. września b. r. zawiadomiło nas dalej c. k. Namiestnictwo, iż szlaski Wydział krajowy zgłosił się z żądaniem exekucyi przeciwko naszemu funduszowi krajowemu, które doniesienie wobec naszego dawniejszego zawiadomienia przesłanego na ręce c. k. Prezydum Namiestnictwa złożyliśmy ad acta.

Co do pozycyi zaś naszej względem innych krajów odnośnie do zwrotów kosztów szupasowych nadmienić musimy, iż położenie nasze jest następującem:

- a) Trzy Wydziały krajowe w Pradze, Insbruku i w Farenco zapewniły nas w odpowiedzi na okólnik nasz z 11. sierpnia 1871. do liczby 1461. o zupełnej wzajemności tj. iż koszta szupasowe przeciwko galicyjskiemu funduszowi krajowemu dopiero wówczas likwidować będą, gdy galicyjski Wydział krajowy nabędzie możności, abyśmy i my wzajemnie od obcych funduszów krajowych zwrotu kosztów szupasowych domagać się mogli, co nam dotąd jest zupełnie niemożliwem.
- b) Cztery Wydziały krajowe w Salcburgu, w Bernie, Bregeuz i Linc przychyliły się tylko o tyle do wezwania naszego, iż oświadczyły nam wyraźnie, że wstrzymają się z likwidowaniem kosztów szupasowych, które teraz prenotują, a to na tak długo, aż szupaśnictwo w kraju naszym uregulowanem zostanie. Wynika więc z tego oświadczenia, że skoro tylko szupaśnictwo u nas zregulowanem będzie, powyższe cztery Wydziały krajowe domagać się będą od nas zwrotu wszystkich kosztów szupasowych tj. nawet i za czas ubiegły, a mianowicie od roku 1868
- c) Sześć Wydziałów krajowych we Wiedniu, w Gracu, w Klagenfurcie, Czerniowcach, Laibachu i w Tryeście nie odpowiedziały nam dotąd na przedstawienie nasze z dnia 11. sierpnia 1871. do liczby 1461., jednakże w milczący sposób przychyliły się do niego poniekąd, gdyż od tego czasu nie likwidowały przeciwko nam ani w drodze korespondencyjnej ani też w drodze procesowej zwrotów szupasowych.

Pomiędzy nimi znajduje się w szczególności Wydział krajowy we Wiedniu, który jak świadczą akta nasze, oświadczał nam przed

rokiem 1871. kilkakrotnie, iż pozwie nas do trybunału państwowego.

Wydział krajowy w Tryeście, który wygrał już pierwszy proces w trybunale państwowym, a to w kwocie 2 złr. 35 ct., mileczy również i nieżądał dotąd przeciwko nam egzekucyi wyroku trybunału państwowego.

Należy się wnioskować, iż wszystkie powyższe sześć Wydziałów krajowych domagać się od nas będą swego czasu później zwrotu wszystkich kosztów szupasowych tj. nawet i za czas ubiegły poczynawszy od roku 1868.

- d) Dwa Wydziały krajowe w Gorycy i Zadarze żądają od nas w roku bieżącym, a to w drodze zwykłej korespondencji zwrotu pomniejszych kwot 11 złr. 35 ct., i 9 złr. 45 ct. za lata 1870. i 1871.
- e) Wydział krajowy w Opawie wygrał obecnie proces w trybunale państwowym, a to w kwocie 1113 złr. 80 ct; tudzież żąda od nas w drodze korespondencyjnej zwrotów, a to w kwocie 1198 złr. 23 1/2 ct. za rok 1870., dalej kwotę 366 złr. 69 1/2 ct. za pierwsze półrocze 1871., następnie dodatkowo za pierwsze półrocze 1869. i za pierwsze półrocze 1870. kwotę 5 złr. 76 1/2 ct. dalej dodatkowo za pierwsze półrocze 1870. kwotę 5 złr. 80 ct., i dodatkowo za rok 1869. kwotę 7 złr. 98 ct., nareszcie za drugie półrocze 1871. zażądał od nas kwotę 343 złr. 89 1/2 ct. Przedstawiliśmy te zwroty w chronologicznym porządku jak do nas wniesione zostały w drodze korespondencyjnej i wynoszą one razem 1928 złr. 37 ct. a łącznie z wygraną kwotą
1113 „ 80 „
łączną sumę 3042 złr. 17 ct.

Wszystkie powyżej tu wspomniane likwidacye korespondencyjne złożyliśmy tymczasowo aż do uregulowania szupaśnictwa do aktów i zawiadomiliśmy c. k. Prezydium Namiestnictwa, iż wobec uchwały wys. Sejmu z 9. października 1869. żadnych zwrotów szupasowych z funduszu krajowego asygnować nie możemy.

Nadmieniany w końcu. iż wobec skreślonego powyżej położenia rzeczy nie wydaje nam się stósownem, abyśmy w wypadku, gdybyśmy znowu do trybunału państwowego zapoznani zostali, udawali się nanowo w kontestacyę sporno-procesową, gdyż nie ma żadnej szansy skutecznej obrony, i trybunał państwowy nie zechce zapewne popaść w sprzeczność w późniejszych orzeczeniach swoich.

Z tych przeto faktycznych względów raczy wys. Sejm uznać konieczną potrzebę wskazania nam kierunku dalszego postępowania i udzielić nam instrukcyi względem stanowiska, jakie Wydział krajowy w tej sprawie na przyszłość zajmować ma.

Prośby wydziałów powiatowych o wyjednanie ustawy karno-policyjnej kładącej tamę pijaństwu

44. Dwadzieścia i pięć wydziałów powiatowych wniosły w r. b. przedstawienia do nas, iż popierają petycję, którą rada powiatowa w Nowym Sączu do Wysokiego Sejmu wnieść zamierza, ażeby wys. Sejm uchwalił ustawę karno-policyjną kładącą skuteczną tamę przeciwko szerzącemu się w kraju pijaństwu.

Zważywszy, iż wydział powiatowy w Nowym Sączu nie przedłożył nam dotąd rzeczonyj petycji, zaś w każdym razie, ehooby ją nawet przedłożył, kompetencya do uchwalenia podobnej ustawy karno-policyjnej przyszuza dotąd według ustawy o reprezentacyi państwowej do wyłącznego zakresu Rady państwa, złożyliśmy rzeczzone prośby do aktów, zwłaszcza, iż w myśl §. 28 ustawy o reprezentacyi powiatowej nie jesteśmy obowiązani do przedkładania tych prośb wys. Sejmowi, gdyż takowe nie odnoszą się do poszczególnych i miejscowych interesów powiatowych, lecz ogólne krajowe interesa mają na względzie

Dodajemy wreszcie, iż rzeczzone prośby przed ostatecznem załatwieniem rezolucyi Sejmowej z d. 24. września. 1868 są w każdym razie przedwcześnie.

Petycja o paszporty czyli certyfikaty dla koni.

45. Wysoki Sejm odstąpił nam do załatwienia petycję gminy Kociubińczyki w powiecie husiatyńskim, tudzież rady powiatowej we Lwowie, o wyjednanie środków zaradczych przeciwko wzmagającym się kradzieżom koni, a mianowicie, aby każda sprzedaż konia tylko za paszportem przez władzę autonomiczną wydanym i dokładny opis konia zawierającym, odbywać się mogła. Podobną prośbę wniosła do nas rada powiatowa w Podhajcach z tą jednak różnicą, aby powyższy środek zaradczy tylko przy sprzedażach koni na publicznych targach lub jarmarkach używanym był.

Następnie wniosło do nas kilkanaście innych wydziałów powiatowych przedstawienia popierające prośbę rady powiatowej w Podhajcach, lub przemawiające w ogóle za tem, ażeby każda sprzedaż konia tylko za paszportem nastąpić mogła.

Wydział krajowy objawił już wprawdzie jeszcze w dawniejszych swych uchwałach z lat 1868., 1869. i 1870., iż paszporta czyli certyfikaty dla koni niezapobiegają kradzieżom koni, ani też wyprowadzaniu takowych za granicę, do której zwłaszcza na koniu bardzo łatwo dotrzeć, skoro cała Galicya przedstawia się prawie wszędzie jako wąski a długi pas graniczny, paszporta zatem utrudniałyby cały ruch i obrót handlowy końmi, tudzież cierpiałyby na tem cała ludność krajowa bez stanowczej tamy i przeszkody dla złodziei.

Nareszcie i wysoki Sejm przeszedł uchwałą swoją z dnia 12. listopada 1869., nad podobnym wnioskiem posła Sapruki do porządku dziennego.

Ponieważ jednakże z domagań powtarzających się, ciągle a to od roku 1868., dochodzimy do przekonania, iż kradzieże koni przebiegają u nas zbyt wielkie rozmiary, iż ofiarą tej zbrodni stają się najczęściej ubodzy włościanie, przezco kraj nasz rolniczy narażonym jest na dotkliwe straty, uchwaliliśmy pod dniem 12. kwietnia 1872. roku:

1. zawezwać wszystkie rady powiatowe do przedłożenia swej opinii w tej mierze ;

2. udać się do naszego pełnomocnika Dra Alexandra Kalinki w Kielcach, ażeby nam przedstawił istniejące w tej mierze przepisy w królestwie Polskiem; wreszcie
3. udać się do król. Ministerstwa na Węgrzech z prośbą o udzielenie nam przepisów i urządzeń we Węgrzech istniejących, wraz z uwiedomieniem, o ile takowe jako praktyczne i przydatne się okazały.

Do tej chwili nie przedłożyło nam jeszcze 35 rad powiatowych zdania swego i nie otrzymaliśmy dotąd odpowiedzi od Ministerstwa węgierskiego, przeto też wydaliśmy pod dniem 25. sierpnia 1872. nowe wezwanie do rzeeczonych wydziałów powiatowych i wystosowaliśmy powtórnią prośbę do węgierskiego Ministerstwa.

Pobór do wojska i współdziałanie rad powiatowych przy rekrutacji.

46. Odnośnie do sprawozdania naszego z roku 1870. i z przeszłego roku denosimy: iż przy sposobności odstępionych nam przez wys. Sejm w roku 1871. petycyj rad powiatowych w Dąbrowie, Gorlicach, Buczacu, Kolbuszowej, Bochni, we Lwowie i Rohatynie, odnoszących się do sprawy rekrutacyjnej, które udzieliliśmy z poparciem do rąk c. k. Prezydum Namiestnictwa, a to pod d. 12. grudnia 1871. l. 14.589., przypomnieliśmy odezwą naszą z dnia 30. lipca 1870. do l. 4299., w której wskazaliśmy obszernie wszystkie niedostatki w tej sprawie, podaliśmy sposoby zaradzenia złemu, i sformułowaliśmy wnioski nasze względem zmiany instrukcyi ministeryalnej, odnoszącej się do wykonania ustawy wojskowej.

Pod dniem 25. sierpnia 1872 l. 11.270. poruszyliśmy nanowo tę sprawę z przedstawieniem, ażeby c. k. Prezydum Namiestnictwa jak najrychlejsze a przychylne załatwienie tej sprawy w c. k. Ministerstwie wyjednać ze chciało.

Sprawa względem nienależytego ogłoszenia instrukcyi ministeryalnej do ustawy wojskowej.

47. Również nie otrzymaliśmy dotąd żadnej odpowiedzi na odezwę naszą z d. 24 marca 1871. do l. 13.421., w której wezwaliśmy c. k. Namiestnictwo, ażeby cała treść instrukcyi ministeryalnej do ustawy wojskowej wraz z wszystkimi późniejszymi dodatkami lub zmianami w Dzienniku praw Państwa, stosownie do ustawy państwowej z 10. czerwca 1869. Nr. 113. Dz. pr. P. zatem i w językach krajowych ogłoszoną została.

Ponieważ jednakże ta sprawa pozostaje w ścisłym związku z wnioskami naszymi o zmianę instrukcyi ministeryalnej, jak przytoczyliśmy w ustępie poprzedzającym, nie widzieliśmy potrzeby do powtórnego poruszenia tej sprawy, gdyż będzie stosowniejszem, ażeby już zmieniona instrukcyja ministeryalna należycie ogłoszoną została.

Służba zdrowia w gminach.

48. Względem organizacji służby zdrowia w gminach w myśl §. 5. ust. państw. z d. 30. kwietnia 1870. r. Nr. 68. Dz. pr. P. udawało się do nas c. k. Prezydum Namiestnictwa z wezwaniem o udzielenie w jak najkrótszym czasie naszych uwag i życzeń, które posłużyłyby mogły za podstawę przy ułożeniu projektu do odnośnej ustawy jako przedłożenia rządowego.

Ponieważ przy terażniejszej organizacji gmin nie możemy się spodziewać praktycznych rezultatów z gminnej chociażby najlepszej organizacji służby zdrowia, uważaliśmy uorganizowanie tej służby na teraz za przed-

wczesne, i o tem zawiadomiliśmy c. k. Namiestnictwo z uwagą, iż gdyby c. k. Rząd od swego zamiaru nieodstępował, nie mogąc z góry robić jakichkolwiek uwag, upraszamy, ażeby nam do opinii udzielono projekt, przez krajową radę sanitarną wyrobiony.

W sprawie tej nieotrzymaliśmy jeszcze odpowiedzi.

Względem zmiany przepisu o spożywaniu mięsa z bydła rogatego, uległego zarazie płucnej, pyskowej lub racicznej — tudzież względem pomnożenia liczby weterynarzy krajowych.

49. Na przedstawienie wydziału rady powiatowej w Żywcu udaliśmy się do wys. c. k. Rządu z wnioskiem i prośbą:

- a) ażeby podobnie jak w państwie pruskiem dozwolonem być mogło spożywanie mięsa i nabiału z bydła rogatego, ulegającego zarazie płucnej, pyskowej i racicznej — czemn dotąd stawało na przeszkodzie postanowienie §. 63. & 66. przepisów o zarazie bydłęcej z r. 1859., — tudzież
- b) o pomnożenie liczby weterynaryj krajowych ewentualnie powiatowych.

Na to zawiadomiło nas c. k. Namiestnictwo, iż JE. p. Minister spraw wewnętrznych według swego reskryptu z dnia 20. września 1871. r. l. 13.788. nie przychylił się ani do wniosku o pomnożenie istniejących posad weterynaryj powiatowych, ani do zmiany §. 66. przepisów o zarazie bydłęcej z r. 1859. — i jedynie co do zmiany §. 63. tychże przepisów upoważnił do wydania dla pp. c. k. starostów okólnika treści następującej:

„§. 63. przepisów o zarazach bydłych z r. 1859 ma na względzie „tylko zupełnie rozwiniętą zarazę pyskową i raciczną, nie zaś wypadki „łżejsze lub też taki stopień rozwinięcia tej choroby, gdzie częstokroć żadne „lub tylko nieznaczne zboczenia w reszcie organizmu zwierząt chorobą „pyskową lub raciczną dotkniętych zachodzą. W wypadkach, w których trak- „towanie choroby w mowie będącej poruczone jest komisji morowej, lub „też gdzie oględziny bydła i mięsa poruczone są organom, na które się „spuścić można, jest rzeczą tychże osądzić, czy mięso z zarziętego bydłęcia „może być spożyte lub nie. Części chorobą dotknięte mają być w każdym „razie wydzielone i zniszczone. Gdzie zaś zbywa na zaufaniu godnych orga- „nów, tam żadne wolniejsze zastosowania odnośnego przepisu nie może być „dopuszczone. Sprzedaż i użycie mleka od krów na zarazę pyskową i ra- „ciczną chorych, jakoteż masła wyrabianego z takiego mléka, nie może żadną „miarą być dozwolone.“

O ospie epidemicznej w Krakowie

50. Od stycznia r. b. zaczęła szerzeć się w Krakowie ospa

Ponieważ według istniejących przepisów przyjęcia ospowatym do szpitala nie można odmówić tak długo, dopóki choroba ta nie zostanie uznana za epidemiczną, zaś wypadki pojedyncze bywały coraz częstsze i budziły obawę, ażeby cały szpital Św. Łazarza nie zamienił się w szpital dla ospowatych, zarządziliśmy na koszt szpitala rewakynację uchronną wszystkich chorych w tym szpitalu, udając się jednocześnie do c. k. Namiestnictwa tudzież do Magistratu Krakowa z wezwaniem o zarządzenie i poczynienie potrzebnych przygotowań na urządzenie osobnego szpitala dla ospowatych na wypadek, gdyby ta choroba rzeczywiście stała się nagminną.

Sprawy gminne w ogóle.

51. Czynności Wydziału krajowego w sprawach gminnych wzmogły się znacznie z wyjściem w życie statutu dla stołecznego miasta Lwowa.

W ogóle najwięcej czynności w tych sprawach dostarczało załatwienie rekursów w sprawach zarządu majątku gminnego i dyscyplinarnych.

W niektórych gminach miejskich, posiadających znaczniejsze zakładowe majątki i dochody zostawali naczelnicy gmin pod zarzutem nierzetelnego zawiadywania majątkiem gminnym, jak to dowodzą będące w toku sprawy dyscyplinarne przeciw burmistrzom miast: Gródka, Śniatyna, Nowego Sącza i innych.

Ażeby podobnym wypadkom na przyszłość ile możności zapobiedz, wydaliśmy u J.E. pana Namiestnika wydanie okólnika z dnia 15. stycznia 1872. l. 55,320, którym poleconem zostało wszystkim Wp. c. k. starostom, ażeby popadłych w śledztwo dyscyplinarne naczelników gmin, zanimby o ich stonowczem złożeniu z urzędu orzeczonem być mogło, gdyby tego względy na dobro gminy lub interes ogólny wymagały, w porozumieniu z wydziałem powiatowym na czas trwania śledztwa dyscyplinarnego w urzędowaniu zawieszali. Dotychczas bowiem środka suspensyi w urzędowaniu przeciw popadłym w śledztwo dyscyplinarne u naczelnikom gmin nie zastosowywano, śledztwo takie przeciągało się zwykle przez czas dłuższy, a naczelnik pełniąc bez przerwy urząd swój, miał sposobność i czas zacierać ślady wykroczeń swoich, i gospodarować po dawnemu ze szkodą gminy.

Przeświadczywszy się wreszcie, iż w wypadkach nierzetelnego zawiadywania majątkiem gminnym, wina nie zawsze ciążyła wyłącznie na osobach naczelników gmin, lecz ułatwienia znacznego doznawało przez to, iż reprezentacje gminne i powiatowe z przysługującego im prawa kontrolowania czynności naczelników gmin i nadzoru nad zachowaniem w całości zakładowego majątku i dobra gminy, nie korzystały jak mogły i powinny były, wydał Wydział krajowy pod dniem 16. lipca r. b. l. 16.970 okólnik do wszystkich wydziałów powiatowych wzywając je do energicznego postępowania i ścisłego przestrzegania ciążących na tych władzach obowiązków.

Kasy pożyczkowe.

52. W ostatniem sprawozdaniu przedstawiony został stan majątkowy 162 kas pożyczkowych, których kapitał zakładowy wynosił: w gotówce 87.153 złr. 23 ct., w obligacjach: 23.820 złr. 68 ct. Nadto posiadały te kasy ulokowane gminne kapitały, które wynosiły: w gotówce 7.517 złr. 29 1/2 ct., w obligacjach 7.177 złr. 19 1/2 ct. Od chwili zamknięcia tego wykazu został Wydział krajowy uwiadomiony o powstaniu 220 nowych kas pożyczkowych, których kapitał zakładowy wynosi: w gotówce 119,542 złr. 94 1/2 ct., w obligacjach 1,909 złr. Kapitały gminne ulokowane w nowo założonych kasach pożyczkowych wynoszą: w gotówce 6,512 złr. 21 ct., w obligacjach — złr.

L²/.

Po zestawieniu wyników poprzedniego i tutaj załączonego wykazu L²/ okazuje się, że obecnie istnieje razem 382 kas pożyczkowych.

Kapitał zakładowy kilkunastu nowo założonych kas pożyczkowych jest

nieoznaczony, gdyż powstał z kwot uzyskanych przy sprzedaży szpichlerzy gminnych, która zarządną została po zatwierdzeniu statutów.

Kapitał zakładowy reszty nowo założonych kas pożyczkowych wraz z kapitałem dawniej założonych kas wynosi: w gotówce 206.696 złr. 17½ c. w obligacjach 25.729 złr. 68 ct.

Kapitały gmin ulokowane we wszystkich obecnie istniejących kasach pożyczkowych wynoszą razem: w gotówce 14,029 złr. 50½ ct. w obligacjach 7177 złr. 19½ ct.

Ogólny kapitał obrotowy we wszystkich obecnie istniejących kasach pożyczkowych wynosi:

w gotówce:	.	.	.	220,725 złr. 68 ct. w. a.
w obligacjach:	.	.	.	32,906 " 87½ " "
Razem	.	.	.	253,632 złr. 55½ c. w. a.

Suma ta jest rzeczywiście w obecnej chwili niezawodnie o wiele wyższą, gdyż w wykazie niniejszym służyły za podstawę pierwotne kapitał zakładowe, które w kasach dawniej założonych o wiele wzrosły, a w niejednym miejscu nawet podwoiły się, o czym donoszą sprawozdania wydziałów powiatowych z uskuteczniionych niedawno rewizyj kas pożyczkowych. Ze sprawozdań tych przeświadczył się Wydział krajowy o tym pocieszącym objawie, że dzięki trafnemu zakładowi wzoru statutów prawie wszędzie przyjętego, tudzież kontroli wydziałów powiatowych kapitał kas pożyczkowych tylko w nader nielicznych wyjątkowych wypadkach wystawionym był na malwersacye, które w zarządzie innych gałęzi majątków gminnych niestety o wiele częściej wydarzają się.

Jakkolwiek w ubiegłym roku więcej przybyło kas pożyczkowych, aniżeli w poprzednich trzech latach, jakkolwiek mamy liczne dowody, że włościanie obecnie już o wiele trafniej zapatrują się na instytucję kas pożyczkowych i widocznie uznają jej pożyteczność, mimo to przecież nie możemy dzisiejszego stanu kas pożyczkowych nazwać bezwzględnie świetnym. Liczba bowiem istniejących obecnie kas pożyczkowych mogłaby w tej chwili być już nie równie wyższą, gdyby wszystkie wydziały powiatowe w danych warunkach zajęły się tą sprawą tak gorliwie, jak np. wydział powiatowy w Brzesku, który pod tym względem dawno już i o wiele wyprzedził inne wydziały powiatowe, doprowadziwszy w swoim powiecie do założenia przeszło pięćdziesięciu kas pożyczkowych. Wiele gmin nie pouczonych może jeszcze dostatecznie o doniosłej wartości instytucji kas pożyczkowych, nie posiada dotąd takich kas, chociaż prawie każda z nich mogłaby uzyskać kapitał zakładowy bądź to przez przyjęcie kapitału serwitowego, odrzucanego dotąd z ubolewania godnem zaślepieniem, bądź też ze sprzedaży szpichlerzy gminnych, które obecnie nie przynoszą spodziewanych korzyści, lecz owszem ulegają najczęściej bardzo łatwym i dogodnym uszczupleniom. Z przykrością podnosimy okoliczność, że w kilku powiatach zamieszkałych przez ludność majątniejszą i więcej oświeconą, aniżeli w innych częściach kraju, nie istnieje żadna kasa pożyczkowa. Z tego faktu wnosimy, że nie wszystkie wydziały powiatowe oceniły należycie pożyteczność kas pożyczkowych. Pomimo tego

jednak wysoki Sejm z powyższego stanu sprawy przekonać się raczy, że instytucja kas pożyczkowych ma już zapewniony byt w kraju naszym i rozwija się widocznie. Praktyczny zmysł wieśniaka ocenia wartość każdej instytucji dopiero według rezultatów praktycznych w innym miejscu spostrzeżonych, a z istniejących obecnie 382 kas pożyczkowych, niezawodnie każda wydała już tak zbawienne owoce, że zachęcić zdoła sąsiednie gminy do pożądanego naśladownictwa. Stąd też żywimy niepłonną otuchę, że po przełamaniu pierwszych trudności zapewnionym jest byt i dalszy rozwój tej tak pożytecznej instytucji.

Zmiany w składzie reprezentacji krajowej.

53. W składzie wysokiego Sejmu zaszły niektóre zmiany, a mianowicie:

Na mocy §. 3. lit. a. statutu krajowego wstępuje jako członek Sejmu ks. Saturnin Jan dwojga imion Stupnicki biskup gr. kat. diecezji Przemyskiej.

Wybrano także nowych rektorów lwowskiego i krakowskiego Uniwersytetu, lecz w chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania wybory te nie otrzymały jeszcze najwyższego zatwierdzenia.

W kuryi większych posiadłości obwodu tarnowskiego złożył mandat poseł Julian Klaczko, również z tej kuryi obwodu żółkiewskiego poseł Antoni Jabłonowski, wreszcie w kuryi większych posiadłości obwodu Samborskiego złożyli mandaty posłowie Henryk Janko i Leszek hr. Borkowski. Wybory uzupełniające we wszystkich trzech wyżej wspomnianych okręgach wyborczych rozpisane są na dzień 30. września b. r. W kuryi miast i izb handlowych opróżniło się miejsce poselskie w okręgu wyborczym miasta Lwowa w skutek śmierci dra. Hermana Fränkla. Wybór odbędzie się dopiero w dniu 23. września b. r.

W kuryi gmin wiejskich wakują dwa miejsca, w okręgu wyborczym Rudki Komarno w skutek unieważnienia poprzedniego wyboru i w okręgu wyborczym Zaleszczyki Tłuste w skutek śmierci posła Mikołaja Bojczuka.

W Rudkach odbędzie się wybór w dniu 18. września b. r., w Zaleszczykach zaś w dniu 25. września b. r.

Dokonane dawniej wybory ks. Józefa Zawadowskiego posła z okręgu wyborczego gmin wiejskich Tłumacz, Tyśmienica i ks. Aleksego Zaklińskiego posła z okręgu gmin wiejskich Bohorodeczany Sołotwina zostały sprawdzone i wniesione będą oddzielnie

Wydział krajowy.

54. W składzie Wydziału krajowego zaszła zmiana w skutek ustąpienia z Wydziału krajowego Wgo Maurycego Kraińskiego.

Zastępcą swym w Wydziale krajowym mianował J. O. X. Marszałek w miejsce Wgo Maurycego Kraińskiego Wgo Oktawa Pietruskiego, do kierownictwa zaś dep. I. powołał właściwego zastępcę członka Wydziału krajowego Wgo Pawła Skwarczyńskiego.

Ponieważ Wny Smolka członek Wydziału krajowego, jest zarazem członkiem Delegacji sejmowej do Rady państwa przeto zastępował go podczas nieobecności Wny Szemelowski.

W czasie nieobecności WW. Pietruskiego i Hallera, gdy byli na urlopie dla pokrzepienia zdrowia, pełnili obowiązki ich zastępcy WW. Podlewski i Wesołowski.

Stan sił pracujących w Wydziale krajowym.

55. Przy wzrastającej czynności w Wydziale krajowym przystąpiliśmy w roku bieżącym do obsadzenia wszystkich posad etatowych w oddziale konceptowym, który w zeszłym roku utracił komplet przez stratę dwóch zmarłych sekretarzy i wystąpienie jednego koncypisty, prócz tego korzystaliśmy z prawa w §. 17. ustawy przyznanego, przenosząc urzędnika kasowego posiadającego ku temu warunki wymagane, do służby konceptowej i mianując go nadetatowym koncypistą z płacą atoli z etatu kasowego. Z dotacji danej przez wysoki Sejm na dyurnistów opłacamy nadto trzech pracowników nieodzownie potrzebnych do pomocy przy załatwianiu coraz liczniejszych spraw w ogóle, w szczególności zaś przydatnych dla swego wykształcenia i doświadczenia w specjalnych działach administracji.

O obsadzeniu posady inspektora szpitalnego zdaliśmy już powyżej sprawozdanie.

Stan etatu oddziału technicznego podaliśmy przy sprawach administracji drogowej.

W oddziale rachunkowym nadaliśmy posadę Dyrektora dotychczasowemu zastępcy, obsadziliśmy nadto dwie opróżnione posady adjunktów I. klasy z grona własnych urzędników, obecnie jest opróżnioną tylko posada zastępcy dyrektora. Pracownicy za wynagrodzeniem dziennym, przyjęci w ilości dozwolonej budżetem dopomagają urzędnikom etatowym.

W oddziale kasowym zamianowaliśmy adjunktem II. klasy jednego z pracowników dziennych, co do zmiany zaś etatu osób i płac w tym oddziale przedstawiliśmy oddzielny wniosek

Etat oddziału manipulacyjnego jest w bieżącym roku w całym komplecie, obsadziliśmy bowiem dwie posady kancelistów, na które konkurs był już rozpisany w ubiegłym roku a następnie i trzecią jaką się opróżniła z przejściem jednego kancelisty do oddziału konceptowego. Przy nominacjach tych uwzględniliśmy dwóch z grona dawniejszych pracowników, na trzecie miejsce przybraliśmy jednego z kandydatów, którzy korzystając z rozpisanego konkursu ofiarowali swe usługi z poza Wydziału krajowego.

W sprawie najmu lokalności na pomieszczenie biur Wydziału krajowego.

56. Wzrastające z dniem każdym czynności szczególnie w oddziałach pomocniczych Wydziału krajowego zmusiły nas do pomyślenia o odpowiedniejszym pomieszczeniu biur naszych, niż to dotychczas miało miejsce. Dotychczas mieścił się Wydział krajowy i wszystkie oddziały pomocnicze w realności wynajętej od p. Glixelego przy ulicy szerokiej. Na braku należytego pomieszczenia cierpiał szczególnie oddział techniczny i oddział rachunkowy.

Pracownicy technicznego oddziału potrzebują do swych prac należytego światła i dość miejsca dla swych stołów, pracownicy zaś w oddziale rachunkowym muszą mieć pod ręką liczne zbiory ksiąg rachunkowych. Chcąc więc dla dobra służby zaradzić niedogodnościom wynikającym z ciasnoty lokalu zmuszeni byliśmy już od 1. października r. z. nająć w pobliżu realności zaj-

mowanej przez Wydział krajowy 10 pokoi w realności JE. hr. Potockiego. Wynajęcie tej nowej lokalności powiększyło wydatek roczny na cel najmu o kwotę 1200 złr. w. a. pozwoliło nam jednak pomieścić w lokalności filialnej dwa departamenta Wydziału krajowego i część oddziału rachunkowego pracującą właśnie w referacie tych samych departamentów, w lokalności zaś głównej pozwoliło nam umieścić stosowniej i lepiej oddział techniczny i resztę oddziału rachunkowego. Kontrakt o najem lokalności w domu JE. hr. Potockiego zawarliśmy na lat 4 t. j. od 1. października 1871 do 30. września 1875, mamy jednak prawo rozwiązanie ugody i wcześniej t. j. za wypowiedzeniem półrocznem przed upływem każdego roku.

Zabezpieczywszy wygodniejsze rozłożenie biur i pomieszczenie pracowników przez przyjęcie wyżej wspomnianej realności hr. Potockiego przyszło nam niebawem myśleć o zapewnieniu najmu lokalności dla Wydziału krajowego na dalsze lata. Realność główna bowiem, w której się mieści Wydział krajowy (t. j. obecnie 4 departamenta i większa część oddziałów pomocniczych) wynajętą była na mocy kontraktu z d. 18. lipca 1866. od właściciela jej p. Glixellego na lat sześć, t. j. od d. 1. listopada 1866. do 31. października 1872.

Ustęp XV. powyższego kontraktu mieścił w sobie postanowienie, iż gdyby strony życzyły sobie przedłużenia kontraktu, winny zawrzeć umowę na sześć miesięcy przed upływem kontraktu t. j. przed dniem 31. października 1872.

Nie będąc przeciwni dalszemu przedłożeniu najmu wezwaliśmy jeszcze w lutym b. r. p. Glixellego, by złożył swe oświadczenie pod tym względem, swoją drogą zaś zarządziliśmy poszukiwania po mieście za (stosowniejszą) inną jaką lokalnością. Pan Glixeli okazał się także chętnym do przedłużenia kontraktu najmu na dalszych lat sześć, jednakże warunki jego w porównaniu z dotychczasowymi były więcej jak wygórowane. W miejsce bowiem dotychczasowego rocznego czynszu 6.000 złr. zażądał z tego tytułu jedynastcie tysięcy (11.000 złr.), nadto zażądał takiejże sumy jako zaliczki mającej się strącać z rat dzierżawnych w ciągu lat sześciu, zażądał wreszcie 2.000 złr. w. a. tytułem bonifikacyi przy expiracyi kontraktu.

Wobec tak wygórowanych żądań rozpoczęliśmy rokowania z kuratorem fundacyi hr. Skarbka o wynajęcie lokalności w zabudowaniu teatralnem gdzie w dwóch skrzydłach tegoż gmachu można znaleźć pomieszczenie odpowiednie i wygodne a mające nadto tę korzyść, że bióra Wydziału krajowego byłyby tuż w pobliżu sali sejmowej.

Lokalności te pragneliśmy zająć już z d. 1. sierpnia b. r., gdy jednak ze strony administracyi gmachu teatralnego przedstawiano nam trudności, jak trudność wypowiedzenia stronom mieszkań powynajmowanych na lat kilka, gdy przeprowadzenie procesów rnmacyjnych chciano pozostawić naszemu staraniu, zawarliśmy tymczasowo ugodę z p. Glixelim, mocą której tenże wypuszcza swą realność na pomieszczenie biur Wydziału krajowego na czas od 1. listopada b. r. do 31. lipca 1875. za czynszem rocznym 10.000 złr. Inne warunki najmu pozostają z dawnej ugody, Wydziałowi krajowemu służy nadto prawo rozwiązania tego kontraktu najmu już z d. 31. lipca 1873. lub z dniem 31. lipca

1874., jeżeli dalsze trwanie wypowie się przed dniem 1. lutego 1873., a względnie przed dniem 1. lutego 1874. Prawo to zastrzeżliśmy sobie na przypadek, że rokowania z kuratorem fundacji skarbkowskiej o najem lokalności w gmachu teatralnym osiągną rezultat pomyślny. Rokowania te prowadziliśmy dalej postawiwszy jako warunek, że administracja fundacji hr. Skarbka musi przyjąć na siebie zobowiązanie oddania lokalności wynajętych do dyspozycji Wydziału krajowego w d. 1. maja 1873., lub gdyby to było niemożliwem przynajmniej na d. 1. maja 1874., rokowania te jednak nie doprowadziły do rezultatu, gdyż administracja fundacji hr. Skarbka odmówiła przyjęcia postawionego przez nas warunku.

Przedstawione tu w zarysach tylko trudności, jakie zachodziły przy zabezpieczeniu najmu dla biur Wydziału krajowego, trudności, które towarzyszyć będą naszym zabiegom każdą razą, ile razy przyjdzie do odnowienia najmu, brak większych gmachów w mieście ograniczający konkurencyę w tym względzie do bardzo małych rozmiarów, nadający przeciwnie właścicielom większych realności pewien rodzaj monopolu faktycznego, który im pozwala dyktować wygórowane warunki, wzrastająca w ogóle drogosc mieszkań we Lwowie, nasuwają pomimo woli uwagi, czy nie byłoby odpowiednem pomyśleć o wybudowaniu własnego gmachu?

Lokalności sejmowe.

57. Lokalności sejmowe odnajmowano jak po inne lata, na użytek stron prywatnych za pośrednictwem zarządu gmachu teatralnego, poczynawszy zaś od lipca b. r. obrócono je tymczasowo na biura dla inżynierów wyrabiających projekta nowo wytrasowanych dróg krajowych. Dochód z odnajmu wyniósł za czas od 1. listopada 1871. po 1. lipca b. r. kwotę 1525 złr. 53 ct.

O wysłaniu dr. Tadeusza Pilata za granicę do zakładów statystycznych.

58. W nadziei, że wys Sejm przychyli się do wniosku naszego, o utworzeniu krajowego biura statystycznego, który to wniosek przedkładamy osobno, donosimy tutaj o zarządzeniu przygotowawczem, mającem związek ze sprawą biura statystycznego.

W razie utworzenia tegoż biura okaże się potrzeba kierownika, któryby posiadał dostateczne wykształcenie teoretyczne i praktyczne, specjalisty, któryby zorganizowawszy centralne biuro krajowe, urządziwszy jak najpraktyczniej zbieranie dat, pokierował tą nową instytucją tak, by ona w trudnych początkowych krokach, odpowiedziała o ile można najlepiej potrzebie i nadziejom kraju. Brak pola, na któremby w całej pełni można spożytkować wykształcenie statystyczne, miał za sobą to następstwo, iż nie ma w kraju ludzi, którzyby z zasobem teorii, połączyli potrzebne wykształcenie praktyczne, którzyby posiadali znajomość, że się tak wyrazimy techniki statystycznej. Chcąc zaradzić ewentualnej potrzebie, oglądawszy się pomiędzy ludźmi pracującymi w tym zawodzie, skłoniliśmy dra Tadeusza Pilata, koncypistę c. k. Namiestnictwa a zarazem docenta statystyki na uniwersytecie lwowskim, iż postanowił korzystać z pomocy podanej mu przez nas z funduszu krajowego, by za granicą obznajomiwszy się z urządzeniem i zajęciem przy istniejących biurach statystycznych nabył techniki statystycznej.

Pomoc materyalna użyczona dr. Pilatowi na opędzenie kosztów tej naukowej wycieczki, mogącej w razie utworzenia krajowego biura statystycznego, przynieść krajowi znaczny pożytek, ogranicza się dotychczas na cały czas trziesięciennej podróży i studyów połączonych z wydatkami, na kwocie 700 złr. w. a.

Czas ten spędza nasz wysłannik na zapoznaniu się z urządzeniami i tokiem czynności w biurach statystycznych w Wiedniu i Berlinie.

O syndyku.

59. Względem prawnego zastępowania funduszków krajowych, przedkładamy wys. Sejmowi w osobnem sprawozdaniu wnioski nasze zmierzające do ustanowienia własnego syndykatu.

Niniejsze sprawozdanie nie obejmuje szczegółowych ustawodawczych i administracyjnych wniosków, które przedłożone będą oddzielnie.

Wysoki Sejm raczy niniejsze sprawozdanie przyjąć przyzwalająco do wiadomości.

We Lwowie dnia 1. października 1872.

Leon Książę Sapieha
Marszałek krajowy.

Sprawozdawca :
Oktaw Pietruski w. r.
Członek Wydziału krajowego.

W tym celu należało przede wszystkim dobrać odpowiednią formę organizacyjną, która mogłaby sprostać tym wymaganiom. W tym celu należało przede wszystkim dobrać odpowiednią formę organizacyjną, która mogłaby sprostać tym wymaganiom.

0 20444

W tym celu należało przede wszystkim dobrać odpowiednią formę organizacyjną, która mogłaby sprostać tym wymaganiom. W tym celu należało przede wszystkim dobrać odpowiednią formę organizacyjną, która mogłaby sprostać tym wymaganiom.

Leon Książko

W tym celu należało przede wszystkim dobrać odpowiednią formę organizacyjną, która mogłaby sprostać tym wymaganiom.

W tym celu należało przede wszystkim dobrać odpowiednią formę organizacyjną, która mogłaby sprostać tym wymaganiom.

Odpis odezwy c. k. Prezydium Namiestnictwa z dnia 18. marca 1872. l. 560pr. wystosowanej do Wydziału krajowego.

(Liczba Wydziału krajowego 4535/1872).

Oдноśnie do szanownych odezw z dnia 19. listopada 1871 r. l. 15.880 i z dnia 18. stycznia 1872. l. 15.882 mam zaszczyt zawiadomić świetny Wydział krajowy, że już sprawozdaniem z dnia 24. stycznia 1872 r. l. 7.256/pr. przedstawiłem p. Ministrowi spraw wewnętrznych uchwałę sejmową względem budowania na koszt rządu drogi ze Zboisk do Stejanowa, z Tarnowa do Szczucina, z Krystynopola do granicy pod Dolhobyczowem, i z Nadbrżezia do Rzeszowa i zażądałem w tym celu nawet wyznaczenia odpowiedniej dotacyi już na rok bieżący, a to skoro odpowiedź otrzymam, nieomieszkam udzielić jej świetnemu Wydziałowi krajowemu.

Dalej oznajmiam świetnemu Wydziałowi krajowemu, że dalsza budowa gościncea rządowego Myślenicko-Spytkowskiego, i Hoszańsko-Gródeckiego i w r. 1872. prowadzić się będzie, i ten drugi gościniec prawdopodobnie już w roku bieżącym ukończony zostanie, tudzież, że względem przebudowania gościncea Żywiecko-Soleckiego i wybudowania gościncea Jarosławsko-Dubieckiego na koszt Rządu poczynione zostały wstępne kroki, o których wyniku świetny Wydział krajowy będę miał zaszczyt zawiadomić.

Co się tyczy dróg dojazdowych wyszczególnionych w szanownej odezwie z d. 18. stycznia 1872 r. l. 15.882 przedstawię J. E. Ministrowi spraw wewnętrznych niebawem, a mianowicie, gdy otrzymam od starostów zażądane plany i kosztorysy, wniosek, by kosztem Rządu budowano przynajmniej te dłuższe drogi, które mają połączyć gościniec rządowy z koleją żelazną, a zatem drogę z Wojnicza do stacyi w Bogumiłowicach, z Ropczyc do Czekaja i z Liska do najbliższej stacyi, drogę zaś z Pilzna do Czarnej zamierzył wydział powiatowy pilzneński wybudować jako gościniec powiatowy, do czego rozporządzeniem Namiestnictwa z dnia 3 lipca 1870 r. l. 23.624 dano przyzwolenie.

W końcu uwiadamiam świetny Wydział krajowy, iż także względem zupełnego objęcia na fundusz państwa, dróg tak zwanych równoległo-wojskowych z Podgórze na Oświęcim do Białej, z Gdowa na Zakluczyn do Zagorzan pod Gorlicami, z Gorlic do Zmigroda i z Wieliczki na Niepołomice do Proszowic, również przedstawiałem Ministerstwu wnioski.

O skutku tych wszystkich przedstawień zawiadomię świetny Wydział krajowy w swoim czasie.

Gołuchowski mp.

do l. W. 12.736/1871.

W y k a z

dróg powiatowych zachodniej i wschodniej części królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem sporządzony na podstawie protokołów oddawczych z roku 1868. z uwzględnieniem stanu dróg po koniec r. 1871.

L. W. 5146/1869.
W skutek rozpraw konkurencyjnych z r. 1855. i 1856. wybudowano w r. 1857. drogę bitą od dworca kolei w Trzebini do granicy królestwa w Lgocie.

Powiat	Nazwa drogi	Ważniejsze miejscowości według położenia przy drodze	Długość drogi			Istniejące myta i przewozy	Nadzór i służba drogowa	Koszta utrzymania i fundusze	Uwaga.
			Mile	Cwierci	Sążnie				
Chrzanów	2.) Lgocka								<p>Droga ta pozostawała aż do r. 1868. pod zarządem hrabstwa Tenczyńskiego, które miało obowiązek, za poborem myta na stacjach w Trzebini i Mysłachowicach, takową w należytych utrzymywać stanie.</p> <p>Z przejściem dróg w zarząd władz autonomicznych w r. 1868. uznała rada powiatowa drogę tę za powiatową i odebrała na własny zarząd.</p>
Chrzanów	3.)	Chrzanów	I	1					<p>Droga ta została uchwałą rady powiatowej z 3. kwietnia 1868. za powiatową uznana — lecz jeszcze niezbudowana. (l. W. 220/1869.)</p> <p>Według relacji Wydziału pow. z 17/10 1871. (l. W. 14.508.) zbudowano w r. 1871. jedną milę tej drogi kosztem 5932 zł. 68 ct. — a koszt budowy drugiej mili obliczono na 4460 zł. 22 ct. i utrzymanie 2 drożników po 120 zł.</p>
		Libiąż mały dto wielki	II	1					
Chrzanów	4.) Krzeszowice-Brodelska	Krzeszowice	I	1		drogowe		<p>Myto te przyzwolone ustawą z d. 12/7 1870 dz. ust. i rozp. cz. XX. l. 47/1870.</p>	<p>Droga ta została uchwałą rady powiatowej z 28. lipca 1868. za powiatową uznana, lecz dotąd nie zbudowana. (l. W. 220/1869.)</p>
		Tenczynek	II	2		drogowe			
Biała	5.) Międzybrodzka	Zalas		4				<p>Nadzór (l. W. 14.792/1868. — 16.804/1869.) wykonują bezpłatnie Zarząd całej drogi 2 inspektorów i 2 drożników po 100 zł. 80 ct. rocznie a 10 rocznych 120 zł.</p> <p>Koncesja rządowa na pobór myta III klasy wygasła z końcem września 1868. dotąd nie podawał wydział powiatowy o dalszą koncesję.</p>	<p>Protokół odbioru do l. W. 1767/1869.</p> <p>Budowa drogi tej rozpoczęta w r. 1847. trwała do r. 1852. Za drogę obwodową uznany rozporząd. c. k. Namiestnictwa we Lwowie z 23. maja 1853. l. 10.752.</p> <p>Koszta budowy wynosiły 17.306 zł. 19 ct., które konkurencja części w gotówce części w robocie pokryła.</p>
		Brodla		2					
Żywiec	5.) Międzybrodzka	Czaniec	I	1		drogowe		<p>Koncesja rządowa na pobór myta III klasy wygasła z końcem września 1868. dotąd nie podawał wydział powiatowy o dalszą koncesję.</p>	<p>Protokół odbioru do l. W. 1767/1869.</p> <p>Budowa drogi tej rozpoczęta w r. 1847. trwała do r. 1852. Za drogę obwodową uznany rozporząd. c. k. Namiestnictwa we Lwowie z 23. maja 1853. l. 10.752.</p> <p>Koszta budowy wynosiły 17.306 zł. 19 ct., które konkurencja części w gotówce części w robocie pokryła.</p>
		Porąbka	II	2		drogowe			
Żywiec	5.) Międzybrodzka	Kozubnik		3				<p>Koncesja rządowa na pobór myta III klasy wygasła z końcem września 1868. dotąd nie podawał wydział powiatowy o dalszą koncesję.</p>	<p>Protokół odbioru do l. W. 1767/1869.</p> <p>Budowa drogi tej rozpoczęta w r. 1847. trwała do r. 1852. Za drogę obwodową uznany rozporząd. c. k. Namiestnictwa we Lwowie z 23. maja 1853. l. 10.752.</p> <p>Koszta budowy wynosiły 17.306 zł. 19 ct., które konkurencja części w gotówce części w robocie pokryła.</p>
		Międzybrodzie		4					
Żywiec	5.) Międzybrodzka	Czernichów	II	1		drogowe		<p>Koncesja rządowa na pobór myta III klasy wygasła z końcem września 1868. dotąd nie podawał wydział powiatowy o dalszą koncesję.</p>	<p>Protokół odbioru do l. W. 1767/1869.</p> <p>Budowa drogi tej rozpoczęta w r. 1847. trwała do r. 1852. Za drogę obwodową uznany rozporząd. c. k. Namiestnictwa we Lwowie z 23. maja 1853. l. 10.752.</p> <p>Koszta budowy wynosiły 17.306 zł. 19 ct., które konkurencja części w gotówce części w robocie pokryła.</p>
		Zadziele	III	1		drogowe i mostowe			
Żywiec	5.) Międzybrodzka	Stary Żywiec						<p>Koncesja rządowa na pobór myta III klasy wygasła z końcem września 1868. dotąd nie podawał wydział powiatowy o dalszą koncesję.</p>	<p>Protokół odbioru do l. W. 1767/1869.</p> <p>Budowa drogi tej rozpoczęta w r. 1847. trwała do r. 1852. Za drogę obwodową uznany rozporząd. c. k. Namiestnictwa we Lwowie z 23. maja 1853. l. 10.752.</p> <p>Koszta budowy wynosiły 17.306 zł. 19 ct., które konkurencja części w gotówce części w robocie pokryła.</p>

Powiat	Nazwa drogi	Ważniejsze miejscowości według położenia przy drodze	Długość drogi			Istniejące myta i przewozy	Nadzór i służba drogowa	Koszta utrzymania i fundusze	Uwaga.				
			Mile	Cwierci	Sążnie								
Z y w i e c	6.) P o l h o r s k a	Żywiec }	I	1		mo- stowe	Nadzór wykonują bezpłatnie 2 inspektorów i drożników 2 po 100 zł. 80 ct. rocznie a 1 o	(l. W. 10407/1870.) Koszta utrzymania wykazano na r. 1870 w kwocie 4770 zł. 5 ct. a na r. 1871. na 8457 zł. 27 ct. dochód z myt zaś na 3861 zł. 1871.	<i>Protokół odbioru do l. W. 1765/1869.</i> Droga ta rozpoczęta jeszcze za byłego Dominium żywieckiego ukończoną została w r. 1853, a rozporz. b. Rządu krajowego w Krakowie z d. 28. lutego 1854. l. 1943 za obwodową uznaną.				
		Sporysz }		2									
		Swinna		3									
		Mutna	II	1		dro- gowe	rocznych 120 zł.	Koncesya rządowa na pobór myta II. klasy wygasła z końcem sierpnia 1868. Ustawa kr. z 25. listopada 1870. Dz. ust. część XXVIII. l. 88. i 89/1870.) nadano radzie pow. prawo poboru myta mestowego i drogowego.	Dla ulepszenia stanu tej drogi złożyła konkurencja dodatkowo w skutek rozporz. Rządu krajowego z 10 sierpnia 1854. l. 17.107. — 4097 zł. 58 ct.				
		Joleśnia		2									
		Krzyżowa		3									
		Korbielów	III	1									
		Kamienna		2									
		granica węgierska		3									
			IV	4									
			600										
Z y w i e c	7.) K a s p e r k i P i e t r a s i Ń s k a	Kasperki	I	1			(l. W. 6508/1870. wykaz) 1 dozorca o rocznych 100 zł. 80 ct.	(l. W. 14 972/1868. 6508/1870.) Koszta utrzymania tej drogi wykazano na r. 1869. w kwocie 1024 zł. 44 ct. a na r. 1870. w kw. 416 zł. 52 ct. a na r. 1871. w kwocie 892 zł. 4 ct. w. a. które w części subwencją z funduszu krajowego pokryto, gdyż innych dochodów niema.	<i>Protokół odbioru do l. W. 1766/1869.</i> Droga ta była dawniej częścią drogi rządowej żywieckowęgierskiej zwana odnogą szląską. Rozporządzeniem c. k. Ministerstwa z 23. grudnia 1863. l. 21.879. została exkamerowana i rozporz. b. komisji namiest. w Krakowie z d. 21 1864. l. 31.883. za obwodową uznana.				
		Pietrasina		2									
				200									
W a d o w i c e	8.) W a d o w i c e - Z a t o r	Żywiec	I	1					<i>Protokół odbioru do l. W. 6797/1868.</i> Droga ta uznaną została za drogę obwodową reskryptem c. k. Komisji gubern. krakowskiej z 28. lutego 1854. l. 1943., z powodu zaś obciążenia podówczas konkurencji budową gościńca wojskowego nadwiślańskiego odłożoną została budowa tej drogi na później. Na podstawie uchwały konkurencji z 10 września 1861. co do kierunku tej drogi sporządził c. k. inżynier obwodowy plan tejże, zatwierdzony reskry-				
		Żywiec		2									
		Żywiec		3									
		Żywiec		4									
		Graboszyce	II	1									
		Rudze		2									
				3									
				4									
		Zator	III										
			500										

Powiat	Nazwa drogi	Ważniejsze miejscowości według położenia przy drodze	Długość drogi		Istniejące myta i przewozy	Nadzór i służba drogowa	Koszta utrzymania i fundusze	Uwaga.			
			Mile	Cwierci					Sążnie		
W a d o w i c e											
W a d o w i c e - Z a t o r s k a											
(I. W. 5091/1869.)											
<p>ptem komisji namiestniczej z 8. października 1865. l. 17 895.</p> <p>W celu uzyskania funduszu na roboty przygotowawcze rozpisała władza obwodowa reskryptem z 22. października 1862. l. 8941. na strony konkurencyjne 5% dodatek podatkowy, obliczony na 1699 zł. 74 ct., jednakże z powodu rekursów niektórych gmin ściągnięto tylko część datków konkurencyjnych.</p> <p>Z objęciem zarządu tej drogi opebrał wydział powiatowy wadowicki fundusz tej drogi w gotówce 706 zł. 52 1/2 ct.; za które obligacje indemn. w nominalnej wartości 900 zł. zakupił i wraz z nadwyżką 42 zł. w depozyt wziął. Prócz tego wykazano zaległości konkurencyjne w kwocie 77 zł. 72 ct. — Zresztą rada powiatowa uchwałą z dnia 1. sierpnia 1868. uznała drogę tę za powiatową i poleciła wydziałowi powiatowemu traktować ze stronami o przyczynienie się do budowy, co wszakże dotąd bez rezultatu pozostało i budowa tej drogi nie rozpoczęta.</p> <p>Droga ta przez wysoki Sejm przyjęta do naglejszych sieci dróg krajowych</p>											
Zywiec / Wadowice	9. Wadowice - Suska.	Wadowice Gorzeń dolny	I	1	mo-stowe i drogowe	3 drożni-ków po 100 zł. 80 ct.	Zarząd całej drogi należy do wydziału powiatowego wadowickiego.	Protokół odbioru do l. W. 6797/1868.			
		Swinna Poremba Muchacz	II	4					dro-gowe	Wedle wykazu do r. 1868. koszt zarządu wynosiły rocznie w przecięciu około 4000 zł — myto czyniło w r. 1868. 3333 zł. 33 ct.	O budowę tej drogi toczyły się rokowania rządowe jeszcze od r. 1821., lecz koncesję na budowę udzieliła nadworna rada wojenna dopiero dekretem z 18. lipca 1841 l. 2948.
		Skawie		1							
		Zembrzyce	III	2	300	W tym celu udzieliło c. k. Gubernium reskryptem z 2. marca i 17. kwietnia 1847. l. 12.813. i 22.881. zaliczkę bezzwrotną ze skarbu Państwa aż do kwo-					
		Sucha		3							

Powiat	Nazwa drogi	Ważniejsze miejscowości według położenia przy drodze	Długość drogi			Istniejące myta i przewozy	Nadzór i służba drogowa	Koszta utrzymania i fundusze	Uwaga.
			Mile	Cwierci	Saźnie				
Z y w i e c									
		W a d o w i e - S k a.							<p>ty 20 000 zł. a zarazem uznało drogę tę za drogę obwodową.</p> <p>Przedewszystkiem pobudowano drogę częściowo i urządzo- no pojedynczą dobrą drogę ko- munikacyjną, do której także dominia prócz materiału kwotą 1150 zł. się przyczyniły.</p> <p>Przechody wojskowe w r. 1849. zniszczyły drogę tę tak dalece, iż Gubernium reskryptem, z 22. sierpnia 1850. l. 35.038. pole- ciło dalszą budowę tejże za po- mocą konkurencyi, która też na- prawę szkód z r. 1849. uskutecz- niła. Celem uzyskania fundu- szu na utrzymanie tej drogi rozpisano po raz pierwszy na konkurencyę reskryptem Namie- stnictwa z 28. kwietnia 1853. l. 16.929. kwotę 3538 zł. 51³/₄ kr., na którą wszakże konkurencya tylko 477 zł. gotówką uiściła resztę zaś w materiale dostar- czyła.</p> <p>W celu wykończenia pozosta- wionych w r. 1847. przerw w Za- skawiu i w Skawcach udzielił Rząd dalszej zaliczki w kwocie 9.000 zł, z której w r. 1853/4 przerwę w Zaskawiu kosztem 2.289 zł. 31 ct. a w r. 1856/7 przerwę w Skawcach kosztem 3625 zł 30 ct. wykończono, resztę zaś na zabe- bezpieczenie drogi nad Skawą uży- to i tym sposobem budowę w zupełności ukończono.</p> <p>Odtąd utrzymywaną była dro- ga ta kosztem konkurencyi.</p> <p>Ogółem wynosiły koszta bu- dowy w prestacyach konkuren- cyi i zaliczkach rządowych prze- szło 60.000 zł.</p> <p>Droga ta również do naglej- szych sieci dróg krajowych przy- jęta.</p>

Powiat	Nazwa drogi	Ważniejsze miejscowości według położenia przy drodze	Długość drogi		Istniejące myta i przewozy	Nadzór i służba drogowa	Koszta utrzymania i fundusze	Uwaga.
			Mile	Sążnie				
Nowy-Targ	10) Nowy-Targ-Czarny-Dunajec-Chochołów (także chochołowska)	Nowy targ	I	1	drogowe i mostowe	Nadzorca o	(l. W. 4809/1869).	Protokół odbiorczy l. W. 8837/1868. Czas wybudowania tej drogi niewiadomy, pewnem jest tylko, że powstała ze szarwarków i zbudowaną została bez wszelkiego zastosowania względów techniczno-budowniczych. Okólnikiem byłej władzy obwod. Sądeckiej z. d. 25/1 1869. l. 14.281/58 wcielono drogę tę wraz z drogą Piekielnicką do byłej konkurencyi drogowej obwodu Sądeckiego.
	Ludzimirz		2	rocznych		W r. 1868. wynosiły		
	Ragoznik -		3	190 zł. i		koszta utrzymania tej		
	Bystre stare	II	4	2. drożni-		i drogi Piekielnickiej		
			1	ków o rocz-		ogółem 3052 zł. 89 ct		
Nowy-Targ	11) Nowy-Targ-Czarny-Dunajec-Piekiel.	Czarny-Dunajec		2	drogowe i mostowe	nych 120 zł.	— dochód z myt czynił	Droga ta jest odnogą drogi Chochołowskiej z którą niejako całość stanowi, tworząc dalszy ciąg III. mili.
			3			1134 zł. 56 ct. Na r		
			4			1871. wykazał wydział		
			1			pow. koszta utrzyma-		
			2			nia i zarządu na 1670 zł.		
Myślenice	12. Głogaczowska	Chochołów	IV	4	959		(l. W. 6555/1871).	
Wieliczka	13. Wielicko-Łódzka	Piekielnik		1	drogowe	1 drożnik o	(l. W. 1793 i 3004/869.	Protokół odbioru do l. W. 12.383/1868. Budowę drogi tej kosztem konkurencyi zbudowanej rozpoczęto w r. 1855. a ukończono w r. 1862 — dokąd koszta budowy i utrzymania 21.713 zł. 1 ct. wynosiły.
			2	587		rocznych	Koszta utrzymania	
						120 zł.	wykazano w r. 1869	
							na 794 zł. 20 ct Do-	
							chód z myta czynił w	
Wieliczka			I	1	drogowe	2. drożni-	1869. r. 961 zł. 50 ct.	Według dekretu b. komisji nam z 31. grudnia 1866. l. 32631 — koncesya na pobór myta II klasy udzielona do końca r. 1871.
			2			ków po 100	Ustawą z 12. lipca	
			3			zł. 80 ct.	1870. (dz. ust. i roz-	
			4				kraj. cz. VI. nr. 76)	
			II	529			przyzwolono na dalszy	
Wieliczka					drogowe		pobór myta, pozosta-	Droga ta była do końca grudnia 1865. częścią drogi rządowej Izdebnik-Wielickiej, tworząc VI. i VII. milę tejże. Wskutek rozporządzenia Ministerstwa stanu z 19. maja 1865. l. 13.067. została ekskamierowana i z dniem 1. stycznia 1866. za drogę obwodową uznana.
							wiając wydziałowi pow.	
							uregulowanie stacyi my-	
							tnicznych	

Powiat	Nazwa drogi	Ważniejsze miejscowości według położenia przy drodze	Długość drogi			Istniejące myta i przewozy	Nadzór i służba drogowa	Koszta utrzymania i fundusze	Uwaga.
			Mile	Cwierci	Sążnie				
Wieliczka	14. Wielicko-Myslenicka	Wieliczka	I	1					<p>Uchwała względem drogi Wielicko-Dobczyckiej odnosi się w zupełności i do drogi Wielicko-Myslenickiej.</p> <p>Obie te drogi łączą się w pierwszych trzech ćwierciach I. mili z Wieliczki i rozchodzą się w Koźmicach małych.</p>
		Taszyce		2					
		Koźmice małe.		3					
Myslenice	14. Wielicko-Myslenicka	Gorzków		4					
		Czechówka	II	1					
		Zakliczyn		2					
Wieliczka	15. Wielicko-Dobczycka	Borzęta.		4					
		Dolna wieś	III	1					
				2					
Wieliczka	15. Wielicko-Dobczycka	Wieliczka	I	1				<p>Odrębnie od projektu budowy tej drogi udzielo gminie Dobczyce ustawą z 12. lipca 1870 (dz. ust. i rozp. kraj. cz. XX. nr. 52) prawo poboru myta od mostu na Rabie na lat sześć (l. W. 16638/1870).</p>	<p>(l. W. 402/1870.)</p> <p>Droga ta uznana została za powiatową na mocy uchwały rady pow. z 18. grudnia 1869. Na pokrycie kosztów budowy uchwaliła rada powiat. pobór 5% dodatku rocznie od podatków bezpośrednich wynoszących 100.800 zł. (l. W. 19.137/71) aż do ukończenia budowy. Prócz tego zobowiązały się przyległe gminy i obszary dworskie przyczynić się datkami w pieniądzu, materiałach, robociznie i gruntach, a według relacji wydziału pow. z 7/12 1870. l. 1.142. fundusze zebrane na budowę tej drogi wynoszą już 7.286 zł. i w r. 1871. budowa rozpoczęta być ma w 1/4 od Wieliczki.</p>
		Taszyce		2					
		Koźmice małe		3					
Wieliczka	15. Wielicko-Dobczycka	Jankówka		4				mo-stowe	
		Dziekano-wice	II	1					
		Dobczyce		2					
Limanowa	16. Dobrsko-Skrzydlniaska			3				<p>Koszta utrzymania tej drogi w dobrym stanie oblicza wydział powiatowy na rocznych 800 zł.</p>	<p>(L. W. 4761-16745/69 i 675/70).</p> <p>Droga uznana została za drogę obwodową dekretem Komisji guber. Krakowskiej z 27. października 1853. l. 19.439 i jako taka zatwierdzoną została także uchwałą rady pow. 15. września 1868. l. 464.</p> <p>Budowę drogi tej rozpoczęto od r. 1855. i prowadzono do r. 1860. z funduszu byłej konkurencji obwodu Sądeckiego, gdy jednak od r. 1860. fundusz rzeczony konkurencji wyłącznie na budowę dróg krajowych użyto, przerwano budowę tej drogi po</p>
			I	1					
				2					
Limanowa	16. Dobrsko-Skrzydlniaska			3					
			II	1					
				2					
Limanowa	16. Dobrsko-Skrzydlniaska			25					

Powiat	Nazwa drogi	Ważniejsze miejscowości według położenia przy drodze	Długość drogi		Istniejące myta i przewozy	Nadzór i służba drogowa	Koszta utrzymania i fundusze	Uwaga.		
			Mile	Sążnie						
Bochnia 18. Bochnia - Sowańska (także Wiśnicka)	Czerwieniec	I	1		drogowe	Nadzorca drogowy o roczn. 367 zł. 5 ct i 3 drożników po 84 zł	Protokół odbioru l. W. 8154/1868 i 6556/1868. Droga ta zbudowaną została jeszcze w latach 1818 do 1821. za pomocą konkurencji. W roku 1847. zarządziło Gubernium przebudowanie tej drogi i w tym celu udzieliło ze względu na panujący wówczas głód reskryptami z 1/3, 15/6 i 31/8 1847. l. l. 12 812, 38.018 i 40 226. zasiłku w łącznej sumie 21000 zł. mk., a utrzymanie dalsze należało do konkurencji. Reskryptem ministeryalnym z 27. marca 1858 l. 4.658 przyzwolono na zaprowadzenie myta w Czerwieńcu i Rzegocinie. Okólnikiem b. władzy obwodowej sądeckiej z 25. stycznia 1859. l. 14.281/58 wcielono drogę Młyńską do osobnej konkurencji drogowej byłego obwodu sądeckiego.			
	Dołuszyce		2							
	Kopaliny		3							
	Wiśnicz		4							
	Królówka	II	1		drogowe i mostowe					
			2							
			3							
	Łąkle górna dtt	III	1							
			2							
	Rzegocina		3							
			4							
		IV	1							
				150						
Laskowa			850	mo-stowe	Nadzorca za wynagrodzeniem rocznych 104 zł. 75 ct. i 1 drożnik o rocznych 84 zł	(l. 4761/1869). Koszta utrzymania na r. 1869. wykazano 1354 zł. 25 ct i 1 część czynszu z myta w Rzegocinie 1003 zł. 91 1/2 ct. 2) ekwiwalent za przysługujące obszarowi dworskiemu w Łososinie górnej prawo poboru myta mostowego 40 zł. Prawo to nadano obszarowi dw. na dalsze lat 6. ustawą z 12/7 1870 (dz. ust. cz. XX. nr. 69). Na pokrycie niedoboru opłaca powiat w ogóle dodatek 10%.				
Młyńskie		3								
Łososina g		4								
Sowling	V	1	900							
Bochnia 19.	Bochnia	I	1				(l. W. 1118/1870). Droga ta mocą uchwały Rady powiatowej z 23. maja 1868. za powiatową uznana, dotąd nie jest jeszcze w budowie.			
	Podedworze		2							
	Ryczywół		3							
	Słomka	II	1							
			2							
	Gawłów st. i n.		3							
	Majkowice	III	1							
			2							
	Bogucice		3							
	Cerekiew	III	4							
	Łonie		1							
	Uście solne									

Powiat	Nazwa drogi	Ważniejsze miejscowości według położenia przy drodze	Długość drogi			Istniejące myta i przewozy	Nadzór i służba drogowa	Koszta utrzymania i fundusze	Uwaga
			Mile	Cwierci	Sążnie				
Bochnia	20.	Bochnia	I	1					Droga ta również uchwałą powyższą za powiatową uznana, jeszcze nie jest w budowie.
		Dołuszyce		2					
		Kopaliny		3					
		Pogwizdów		4					
			II	1					
				2					
		Łapanów		3					
Bochnia	21.	Wiśnicz	I	1					Uchwałą powyższą za powiatową uznana, lecz niezbudowana.
				2					
				3					
		Lipnica		4					
Sącz	22. Stary - Sącz - Piwnicznańska	Stary Sącz	I	1		drogowe i mostowe	Nadzorca o rocznej płacy 130 zł. i 2. drożników po 108 zł.	Koszta administracji i utrzymania tej drogi wykazał Wydział pow. za r. 1868. w kw. 3439 zł. 80 ct., a dochód z myta 941 zł. za r. 1869 w kw. 2.345 zł. 59 1/2 ct. a dochód z myta w r. 1869. 1870. i 1871. po 1106 zł., które to myto na lat 3. (1869 1870 i 1871.) wydzierżawiono w powyższej kwocie Koszta utrzymania w r. 1870. wykazano na 1.240 zł. 91 1/4 ct. Ustawą kraj. z 29/8 1870. (dz. ust. cz. N.) podwyższono z dwumilowej należności na 3 milową.	Protokół odbioru l. W. 9994/1868 (l. W. 537/1868) O wybudowaniu tej drogi nie ma żadnych dat. Okólnikiem b. Władzy obw. z 25/1 1859. l. 14 281/58 wciągnięto drogę tę do byłej konkurencji drogowej obwodu Sądeckiego. W chwili odbioru w r. 1868. w zarząd autonomiczny droga ta od lat kilkunastu nie była wcale szutrowaną i tak zaniedbana, iż zupełnej rekonstrukcyi wymagała.
		Barczyce		2					
				3					
			II	1					
		Rytro		2					
				3					
				4					
		Piwniczna	III	1					
				2					
		Mniszek			712				
Sącz	23. Sącz-Krynica	Nowy Sącz	I	1		drogowe i mostowe	W sekcji Nowosądeckiej 1. nadzorca o rocz. 82 złt. i 2 drożników po 108 złt.	Koszta administracji i utrzymania tej drogi wykazał Wydział pow. za r. 1868. w kw. 9.003 zł. 57 1/2 ct. a dochód z myt 3.555 zł., na rok 1869 kosztą w kwocie 4 500 zł. 28 ct. dochód z myt 3.319 zł. 33 1/2 ct.	Protokół odbioru l. W. 9994/1868. Droga ta pierwotnie szarwarciem budowana na mocy okólnika z 25/1 1859. l. 14281/1858 wciągnięta została do konkurencji drogowej był. obwodu Sądeckiego. W chwili odbioru w r. 1868. w zarząd autonomiczny droga ta zupełnie była zaniedbana i wymagała w znacznej części re-
		Nawojówka		2					
				3					
			II	1					
		Nawojowa (Łęg.)		2					
		Frycowa		3					
		Rybień	III	1					
		Maciejowa		2					
		Łabowa		3					

Powiat	Nazwa drogi	Ważniejsze miejscowości według położenia przy drodze	Długość drogi			Istniejące myta i przewozy	Nadzór i służba drogowa	Koszta utrzymania i fundusze	Uwaga.
			Mile	Cwierci	Sążnie				
Sącz	Sącz - Krynicka	Nowawieś	IV	4				dochód z myt w r. 1871	konstrukcyi, a półtorę mili nowej budowy.
		Krzyżówka (Huta) na terytorium powiatu grybowskiego)		1 2 3 4		drogowe i mostowe	W sekcji Łabowskiej 1. nadzorca o rocz. 392 zł. i 3 drożników po 108 zł.	1871 w Krzyżówce 1358 zł. „ Nawajowy 1961 „ 33 3319 „ 33 Myta wydzierżawione również za powyższym czynszem na r. 1869. 1870. i 1871. Koszta za r. 1870. 3172 zł. 46 1/2 ct. Prócz tego Wydział pow. utrzymuje Inżyniera pow. z roczną płacą 500 zł. i ponosi około 1000 zł. kosztów administracyjnych podróży itp.	
Sącz	Sącz - Żegestowska także Żegestowska.	Słotwina Krynica	V	1					do l. W. 341/1871. Według budżetu na r. 1871. obliczył Wydział pow. kosztu konserwacyi i administracyi dróg Piwnicznańskiej, Sącz - Krynickiej, Tylickiej i Żegestowskiej razem na 19.265 zł. 84 ct., dochody 4425 zł. 33. z myt. — niedobór 14 840 zł 51 ct.
		Krynica		3	500		Nadzorca drogowy o ma funduszów własnych roczn. 170 zł. i 2 drożników po 108 zł.	Droga ta żadnych nie ma funduszów własnych roczn. 170 zł. i 2 drożników po 108 zł. Koszta utrzymania i budowl na tej drodze wykazał Wydział pow. w r. 1868 przeszło 2 600 zł, w r. 1869 około 2 500 zł na r. 1870. zaś do 4 000 zł Ustawą krajową z 1. Stycznia 1872. (dz. ust. cz. VIII N. 24/1872) nadano Wydziałowi powiat. prawo poboru myta na lat 6	Protokół odbioru l. W. 9994/1868. Droga ta jeszcze w r. 1850. za obwodową uznana rozpoczęta w części od Powroźnika do Muszyny szarwarkiem, ściągniętą została okólnikiem z 25/1 1859. l. 14 281. do konkurencyi drogowej obwodu Sądeckiego. W r. 1868. objętą została w zarząd autonomiczny w stanie drogi gminnej, która z wyjątkiem pół mili od Powroźnika do Muszyny pobudowanej już dawniej, zresztą wcale nie była zbudowaną Przedłużenie drogi tej od Żegestowa do drogi Piwnicznańskiej w Mniszku, zamierzone już przez Rząd postanowiła także Rada powiatowa.
Sącz	24. Krynica-Żegestowska także Żegestowska.	Powroźnik	VI	1					
		Muszyna	VII	1					
Sącz	25. Krynica-Tylicka	Jędrzejówka	VIII	1					
		Zegestów	IX	1					
Sącz	25. Krynica-Tylicka	Zubrzyk		2					
		Mniszek		3					
Sącz	25. Krynica-Tylicka	Powroźnik		1					
		Tylicz		2 3					
Sącz	25. Krynica-Tylicka								

Powiat	Nazwa drogi	Ważniejsze miejscowości według położenia przy drodze	Długość drogi		Istniejące myta i przewozy	Nadzór i służba drogowa	Koszta utrzymania i fundusze	Uwaga.
			Mile	Sążnie				
Grybów	26. Krzyżówka-Muszyńska także Tylicka	(Krzyżówka) Huta	IV	4	100	2. drożników po 108 zł. rocznie pod nadzorem konduktora sekcji Łąbrowskiej drogi Sącz-Krynickiej.	(l. W. 13 052/1869) W skutek porozumienia Wydziałów powiatowych Sądeckiego i Grybowskiego poruczony został na mocy uchwały Rady pow. Grybowskiej z 16 Września 1869, zarząd części tej drogi położony w pow. Grybowski Wydziałowi pow. Sądeckiemu za wyłącznym poborem myta z tej drogi Koszta administracji i dochody wykazane już są łącznie przy drodze powiat. Sącz-Krynickiej, koszt zaś budowy wyłącznie na drodze Tylickiej przedsięwziętych wykazał wydział pow. (l. W. 12.416/1869) w r. 1868 na 1428 zł., w roku 1869. na 1610 zł. 80 ct. na rok 1870. zaś 6.927 zł 9 ct. włącznie z płacą dwóch drożników. Ustawą krajową z 1. stycznia 1872. (dz. ust. cz. VIII. N. 23/1872) nadano prawo poboru myta w Hucie ad Krzyżówka na lat 6.	Protokół odbioru l. W. 9994/1868. Droga ta od r. 1838. jako droga zwykła komunikacyjna szarwarkiem zbudowana uznaną została za drogę obwodową w r. 1852 i wciągniętą została okólnikiem z 25/I 1859 l. 14.281/1858. do konkurencji drogowej b. obwodu Sądeckiego. Jest ona odgałęzieniem drogi pow. Sącz - Krynickiej, z którą też co do podziału całość stanowi licząc od $\frac{9}{100}$ w $\frac{3}{4}$ IV. mili dalej aż do $\frac{4}{4}$ VI. mili. Z objęciem w zarząd autonomiczny w r. 1868. droga ta odebrana została w stanie najgorszym. Zbudowanie dawniej części około pięć ćwierci mili w przerwach wymagały zupełnego przebudowania, przeszło trzy ćwierci zaś wcale nie były pobudowane.
		Mochnaczka wyżna	V	1 2				
S a c z		Tylicz	VI	3 4 1 2 3 4				
		Muszyńska						
Grybów	27.	Zborowice	I	1		Nadzorca i 4 drożników.		(l. W. 10.046/1867 — 13 052 i 14.054/1869) Budowę drogi tej rozpoczęły władze rządowe jeszcze przed r. 1848. w części od Grybowa do Huty; lecz zbudowano zaledwie pół mili i zaprzestano budowy. Dopiero w r. 1867. podjął urząd powiatowy Grybowski roz-
		Zimnowódka		2				
		Sędziszowa		3				
		Siedliska		4				
		Bobowa	II	1				
		Jeżów		2				
		Wilczyńska		3				
		Stróżenieżne		4				
		" wyżna	III	1				
		Biała niżna		2				
		Grybów		3				

Powiat	Nazwa drogi	Ważniejsze miejscowości według położenia przy drodze	Długość drogi			Istniejące myta i przewozy	Nadzór i służba drogowa	Koszta utrzymania i fundusze	Uwaga.
			Mile	Cwierci	Sążnie				
G r y b ó w	27.	Biała wyżna	IV	4					
		Kąsłowa		1					
				2					
				3					
		Florynka	V	4					
				1					
		Polany		2					
		Berest		3					
				4					
			VI	1					
		Huta		2					
					883				
<p>prawę konkurencyjną względem dalszej budowy powyższej części. Koszta tej budowy obliczono na 4.500 zł. Wszakże pociągnięte do konkurencyi gminy sprzeciwiły się budowie tej drogi kosztem konkurencyi i z tego powodu, jakoteż ze względu na klęskę głodową w r. 1867. odstąpiono od budowy za pomocą konkurencyi.</p> <p>Jednakże urząd pow. otrzymał wówczas tak od rządu tytułem zapomogi 5000 zł. jakoteż od Wydziału krajowego tytułem subwencyi z funduszu krajowego 2000 zł., z którego to funduszu budowę drogi tej, jako drogi komunikacyjnej rozpoczął.</p> <p>W r. 1868. z objęciem zarządu dróg przez Wydział pow., Rada pow. uznała drogę od Zborowic do Huty za drogę powiatową i rozpiła w r. 1868. dodatek w kw. 1855 zł. 40 ct., a w r. 1869. 3155 zł. 75 ct. i tyleż w r. 1870.</p> <p>Z tych funduszów, jakoteż z otrzymanej od urzędu pow. resztę z powyższych subwencyj w kw. 3.500 zł., tudzież 2.500 zł. dalszej subwencyi, otrzymanej w r. 1870. od Wydziału krajowego z funduszu krajowego wykończył Wydział pow. po części naprawę starej, po części zaś nową budowę i oszutrowaniem, tudzież pobudowaniem mostów pierwsze 4 mile drogi od Zborowic do Florynki i dalej ćwierć mili między Berestem i Hutą, która jeszcze nie jest wykończoną. Reszta drogi jeszcze wcale nie jest zbudowaną.</p>									

(l. W. 16.698/1870.)

Powiat	Nazwa drogi	Ważniejsze miejscowości według położenia przy drodze	Długość drogi			Istniejące myta i przewozy	Nadzór i służba drogowa	Koszta utrzymania i fundusze	Uwaga.
			Mile	Cwierci	Sąźnie				
T a r n ó w	28. Tarnów-Żabno-Czyżowska (także Żabińska).	Tarnów	I	1			2. drożni- ków.	(l. W. 11638/1869.) Koszta utrzymania podaje Wydział powiat. na 4.200 zł. Ustawą kraj. z 12/7 1870. (dz. ust. cz. XX. N. 68 z 1870.) nadano Radzie powiat. prawo poboru myta na jednej stacji, którą jeszcze nie oznaczono. Spodziewany dochód z myta podaje Wydział powiat. na 2.000 zł.	Droga ta co do części w powiecie Tarnowskim uznaną została uchwałą Rady powiat. z 30/6 1868. l. — za drogę powiatową i w znacznej części wyszutrowaną, jakoteż mosty zre-staurowane. (l. W. 11638/1869.) W ogóle kosztem powiatu blisko 2.000 zł. doprowadzoną została droga do stanu dobrego. Fundusze uzyskane po części tytułem pożyczki i subwencji z funduszu krajowego. (l. W. 10.135/1870.) Co do części w powiecie Tarnowskim, uznaną została takowa również za drogę powiatową. Jednakże dla braku funduszy zwłaszcza na tak kosztowną budowę w terenie piaszczystym nie rozpoczęto takowej, lecz ograniczono się na utrzymaniu drogi tej ile możliwości jako dobrej drogi komunikacyjnej.
		Klikowa		2					
				3					
				4					
		Jurków	II	1					
		Rudno		2					
				3					
		Niedomice		4					
		Żabno	III	1					
		Nieciecza		2					
		Czyżów		3					
				4					
		Olfinów	IV	1					
		Janikowice		2					
		Siedliszowice		3					
T a r n ó w	29. Tarnów-Tuchów-Gromnicka	Bieniszowice		4					
		Uście jezuickie	V	1					
				2					
		Tarnów	I	1			Nadzorca i 4 drożni- ków po 120 zł.	Dochód z myt wynosił w r. 1867—4249 zł. w r. 1868. ze wszystkich trzech rogatek razem wydierzawionych 4422 zł. 60 ct. Ustawą kraj. z 12/7 1870. (dz. ust. cz. XX. l. 63/1870.) nadano radzie powt. prawo dalszego poboru myta. Koszta utrzymania tej drogi wykazał wydział pow. w przecięciu na 2610 zł.	Protokół odbioru l. W. 10.120 z 1868. r. i 14.287/1869. Droga ta dawniej komunikacyjna została reskryptem b. komisji namiest. w Krakowie z 23/1. 1854. l. 23.899. za obwodową uznana i wskutek tego kosztem konkurencji około 34.000 zł. odpowiednio rekonstruowaną. Jednakże w r. 1868. objął wydział pow. drogę tę w stanie bardzo złym i tylko nadzwyczajnym nakładem częścią z dodatków podatkowych, częścią z zaciągniętej pożyczki i uzyskanej z funduszu krajowego subwencji doprowadził wydział pow. do stanu lepszego, mianowicie pobudowaniem kilku znaczniejszych mostów.
		Tarnowiec		2					
		Nowodwore		3					
		Poręba		4					
			II	1					
				2					
		Zabłędza		3					
				4					
		Tuchów	III	1					
		Dąbrówka		2					
		Siedliska		3					
				4					
		Chojnik	IV	1					
				2					
		Gromnik		3					
					700				

Powiat	Nazwa drogi	Ważniejsze miejscowości według położenia przy drodze	Długość drogi			istniejące myta i przewozy	Nadzór i służba drogowa	Koszta utrzymania i fundusze	Uwaga.
			Mile	Cwierci	Sążnie				
Tarnów	30. Tuchów-Ryglicka	Tuchów		2					
				3					
				4					
		Ryglice		1					
Pilzno	30. Tuchów-Ryglicka	Isniny		2					
		Kowalowy		3					
				1					
		Jodłowa		2					
Pilzno	21.			3					
				4					
				1					
		Czarna		860					(l. W. 1388/1871.) Droga ta uznaną została uchwałą rady pow. z 13/12. 1869. za drogę pow. przyczem budowę tejże na lat 3 od r. 1870. rozłożono i na zapewnienie funduszu 3% dodatek powiatowy uchwalono. Na budowę tę udzielił Wydział kraj. z funduszu kraj. subwencję 2000 zł. i prócz tego pożyczkę zwrotną bezprocentową w sumie 4000 zł.— Budowa rozpoczętą być ma w r. 1871. — plany już sporządzone, a kosztą obliczono na 27.000.
Gorlice	32.	Biecz	I	1					
		Binarowa		2					
				3					
		Raławice		4					
		Rosenbark	II	1					
				2					
				3					
				4					
		Rzepiennik suchy	III	1					
		dto biskupi		2					
		dto strzyżowski		3					
				4					
Gorlice	32.	dto mani-szewski	IV	1					
		Golanka							(l. W. 4969/1870.) Droga ta uchwałą rady powiatowej z 12. października 1868. za powiatową uznana, lecz wcale jeszcze nie rozpoczęta.

Powiat	Nazwa drogi	Ważniejsze miejscowości według położenia przy drodze	Długość drogi			istniejące myta i przewozy	Nadzór i służba drogowa	Koszta utrzymania i fundusze	Uwaga.
			Mile	Cwierci	Sąźnie				
R o p c z y c e	33. Ropczyce-Wielopolska	Czekaj Ropczyce	I	1				Na budowę i utrzymanie dróg powiatowych w ogóle uchwaliła rada pow. 5% do datek, który 2600 zł. rocznie wynosi — z czego na same wydatki administracyjne do 900 zł. wypada Ust. kraj. z 25/11. 1870. (dz. ust. cz. XXVIII l. 90.) przyzwolono radzie powiat. na pobór myta w pierwszych dwóch milach.	(l. W. 2001/1869.) Droga ta z przedłużeniem od Czekaja do drogi krajowej Dembickiej w Pustkowie w r. 1868 przez radę powiatową za powiatową uznana i w części od Czekaja do Wielopola rozpoczęta.
				2					
				3					
				4					
		Wielopole	II	1					
				2					
				3					
				4					
		Wiśniowa	III	1					
				2					
				3					
				4					
			IV	1					
R z e s z ó w	34. Sędziszów Czudecka	Sędziszów	I	1				Jedyny fundusz stanowią dodatki do podatków 5% jak wyżej nadmieniono i udzielona subwencja z funduszu krajowego.	Droga ta również w r. 1868. za powiatową przez radę uznana, lecz niezbudowana utrzymywana jest przeważnie jako droga komunikacyjna wraz z przedłużeniem od Sędziszowa na Czarną do granicy powiatu Kolbuszowskiego. (l. W. 2001/1869)
		Iwierzycy		2					
		Nockowa		3					
			II	4					
				1	500				
		Czudec	III		500				
				3					
				4					
				1					
				2					
R z e s z ó w	35. Rzeszów Głogowska	Rzeszów Staromieście	I	1			Nadzorca o rocznych 250 zł. i 3 drożników po 120 zł.	(l. W. 2715/1869) Dochody z r. 1867. wynosiły 4910 zł. 55 1/2 ct. wydatki 3781 zł. 43 ct. W r. 1868. czynił dochód z myta w Staromieściu 1600 zł. z myta w Rudnie 2100 „ Suma 3700 zł. Koszta zaś utrzymania drogi wynosiły 3192 zł. 42 ct. Obydwa domki mytnicze są własnością funduszową jednakże na cudzych	Protokół odbioru do l. W. 13.752/1868. Droga ta dawniej już od r. 1820 zbudowaną była drogą rządową, później zaś exkammerowana i do dróg powiatowych wcielona została. Koszta budowy podaje wydział powiatowy na 55.000 zł. Z funduszu tej drogi utrzymuje się droga na Cyganówce w Ruskiej wsi 188° łącząca drogę Głogowską z dojazdem do kolei żelaznej w Rzeszowie.
				2					
				3					
				4					
		Rudno małe Głogów	II	1					
				2					
				3					
				4					

Powiat	Nazwa drogi	Ważniejsze miejscowości według położenia przy drodze			Długość drogi		Istniejące myta i przewozy	Nadzór i służba drogowa	Koszta utrzymania i fundusze	Uwaga.
		Mile	Cwierci	Sążnie						
Rzeszów										
	Rzeszów-Głogowska								gruntach, z tych grunt w małej Rudnej użyty bezpłatnie, za grunt zaś w Staromieście o- płaca się czynsz roczny 6 zł Ust. kraj z 12/7. 1870 (dz. ust. kr. cz. XX l. 46) nadano ra- dzie pow. prawo dal- szego poboru myta.	
Rzeszów	Rzeszów-Tyczyn Brzozowa-Ujazdy (także Białowska)	Rzeszów	I	1		Nadzorca o rocznych 394 zł. 92 ct. 4 dro- żników po 120 zł.		(l. W. 2715/1869) Koszta utrzymania tej drogi wynosiły w r 1868. 4583 zł. 79 ct. dochód z myt czynił w Tyczynie 2850 zł. w Białowie 1435 „ 4285 zł. Zarząd całej drogi z 26. września 1858 l. 42.132 u- naależy do wydziału pow. Rzeszowskiego. (l. W. 1306/1869.) Ustawą krajową z 12 lipca 1870. (dz. ust. kr. cz. XX l. 49.) nadano radzie powiat. prawo dalszego poboru myta. Na mocy przyzwole- nia władz rządowych (l. W. 7424/1870.) po- dzielono roгатkę Bła- zowską z powodu ob- jeżdżania tejże, na 2 roгатki bez podwyż- szenia dotychczasowej opłaty. Przewozy w Białej i Białowej są własnością prywatną	<i>Protokół odbioru l. W. 13752/1868.</i> Droga ta zbudowana szarwar- kiem częściami; a mianowicie w części z Rzeszowa do Tyczyna od r. 1820. od Tyczyna do Białowej w r. 1863, a reszta w r. 1864. Rozporządzeniem Namiestnictwa z 26. września 1858 l. 42.132 u- znana została za drogę obwodową Na ukończenie drogi tej zacią- gnięto pożyczkę z funduszu drogi obwodowej Strzyżowskiej, która w chwili odbioru drogi tej w r 1868. — 2497 zł. 25 ct. wyno- siła. Z funduszu drogi tej utrzymuje się także dojazd do kolei w Rze- szowie 182°.	
		Drabinian- ka		2						
		Zalesie		3						
		Biała	II	4	pze- wóz mo- stowe	360 gowe				
		Tyczyn		1						
				2						
		Kielnarowa	III	3	i dro- gowe					
		Borek stary		4						
		„ uowy		1						
		Michałówka	IV	2	mo- stowe	360 gowe				
		Białowa		3	i dro- gowe					
				4	pze- wóz dro- gowe					
		Konkolów- ka	IV	1						
				2						
		Wesoły Ujazdy			140					

Powiat	Nazwa drogi	Ważniejsze miejscowości według położenia przy drodze	Długość drogi			Istniejące myta i przewozy	Nadzór i służba drogowa	Koszta utrzymania i fundusze	Uwaga.				
			Mile	Cwierci	Sążnie								
Rzeszów	Boguchwańska	Rzeszów	I	1		drogowe	Nadzorca o rocznych 216 zł. i 2 drożników po 120 zł.	(l. W. 2715/1869 i 12.564/1869.) Koszta utrzymania drogi tej w powiecie Rzeszowskim wynosiły w r. 1868. 3753 zł. 51 ct. dochód z myt na Wygnance 1850 zł., w Babicy 1050 zł. w Strzyżowie 1103 zł. razem 4003 zł. Domek mytniczy na Wygnance wraz z gruntem jest własnością funduszową, tudzież domek mytniczy w Strzyżowie, za który dzierżawca czynsz rocz. w kw. 30 zł. płaci. Za grunt zaś na którym wspomniany domek zbudowany opłaca się czynsz roczny 5 zł. na most l. 13. w I mili $\frac{1}{4}$ pobiera właściciel Boguchwały $\frac{1}{4}$ część dochodu z myta na Wygnance z potrąceniem 5%, aż do zupełnego wykupna i ma obowiąz. zek utrzymywania mostu. Ust. kr. z 12/7 1870. (dz. ust. część XX l. 44) nadano radzie pow. prawo dalszego poboru myta. Przewozy w Nowejwsi i Zarnowej są własnością prywatną.	<i>Protokół odbioru l. W. 13 752/1868</i> Droga ta zbudowana szarwarkiem częściowo od roku 1822. Część zwana Boguchwałą ukończono w roku 1833. część frysztacką około r. 1836. część zaś zwaną strzyżowską w r. 1857. Za obwodową uznana została w r. 1859. Część drogi tej w pow. Ropczyckim i Jasielskim odebrano w r. 1868. w najgorszym stanie. Z powodu, iż droga ta przechodzi przez 4 powiaty, myta zaś tylko w 2 powiatach Rzeszowskim i Jasielskim są położone, zkład między wydziałami spór o podział dochodów z myt powstał, zarządził Wydział kraj. rozporząd. z dnia 1/4 1869. l. 9130/1868. i 16/8 1870. l. 10 250 uregulowanie i załatwienie sprawy tej przez wspólnych delegatów. Przeprowadzeniem tej sprawy zajął się wydział powiatowy rzeszowski i wedle relacji z 3/2 1871. l. 109. (l. W. 1815/1871) doprowadził do ostatecznego porozumienia według którego podział dochodów stosownie do przestrzeni, w każdym powiecie położonej ustalony i za czas ubiegły do r. 1868. rozliczony został. Pozostaje jednakże dotąd przez władze rządowe jeszcze niezakończona sprawa obrachunku konkurencyjnego dotyczącego tej drogi po koniec r. 1867.				
		Staroniwy (na Wygnance)		2									
		Zwięczyca		3									
		Boguchwała	II	4	200								
		Lutoryż		1									
				2									
		Zarzyce	III	4	800	drogowe							
		Babica		1									
		Czudec		2									
	Strzyżowska	Nowawieś	IV	4		prze-wóz							
		Zaborów		1									
		Glinik		2									
			V	3	900	prze-wóz drogowe							
		Zarnowa		4									
		Strzyżów		1									
		Dobrzechów	VI	2									
				3									
Ropczyce	37. Boguchwańska i Frystak-Strzyżowska — także wedle części Strzyżowska	Tułowice	VI	1	100								
		Kożuchów		2									
		Wiśniowa								756			

Powiat	Nazwa drogi	Ważniejsze miejscowości według położenia przy drodze	Długość drogi		Istniejące myta i przewozy	Nadzór i służba drogowa	Koszta utrzymania i fundusze	Uwaga
			Mile	Sążnie				
Jasielski	37. Boguchwała i Frysztak-Strzyżowska — także wedle części Frysztacka	Cieszyna	VII	244	drogowe		Dochód myta w Twierdzy wynosił w r. 1868. 213 zł 50 ct.	
		Polanki		4				
		Frysztak		1				
		Twierdza		2				
Krośno	Frysztak-Strzyżowska — także wedle części Frysztacka	Łączki	VIII	446	drogowe		W skutek układu z wydziałem pow. Jasielskim (l. W. 10.250) pobiera wydział powiat. Krośnieński od tegoż wydziału na utrzymanie drogi w swoim powiecie $\frac{1}{4}$ część dochodu z myt jakie wydział pow. jasielski wraz z udziałem powiatu rzeszowskiego rocznie pobiera.	
		Wojaszówka		1				
		Bajdy		3				
		Ustrobną		4				
Jasielski	38. Warzyce-Lubelska	Turaszówka	IX	100		Gdy konkurencja nie była ustanowiona, więc droga ta nie miała żadnego funduszu, dopiero na rok 1870. przyjęła Rada pow. w budżecie na budowę tej drogi sumę 3000 zł. Wydział krajowy zaś udzielił subwencyę z funduszu kraj. w kw. 1200 zł l. W 14727/69.	Protokół odbioru l. W 944/69 Droga ta rozporządzeniem b. Komisyi namiest. w Krakowie z d. 7. grudnia 1866. l. 30578 za powiatową uznana, lecz gdy rozprawa konkurencyjna względem budowy tej drogi nie została przeprowadzoną, więc też i budowy nie rozpoczęto i droga komunikacyjna utrzymuje się. Koszta budowy podane wedle obliczenia na 16000 zł. Do r. 1871. zbudowano 2715 sążni tej drogi kosztem 10447 zł. 89 $\frac{1}{2}$ ct. i pozostaje jeszcze 2000. sążni do budowy (L. W. 16184 r. 1871).	

Powiat	Nazwa drogi	Ważniejsze miejscowości według położenia przy drodze	Długość drogi			Istniejące myta i przewozy	Nadzór i służba drogowa	Koszta utrzymania i fundusze	Uwaga.
			Mile	Cwierci	Sążnie				
K r o s n o	39. Żmigród-Grafska.	Zmigród	I	1			Nadzorca o rocz. 350 zł. i 3 drożników po 80 zł.	Funduszków nie ma żadnych — dopiero ustawą kraj. z 12/71870 (dz. ust. cz. XX. nr. 65) nadano Radzie pow. prawo poboru myta na dwóch stacyach, których jeszcze nie oznaczono. Koszta utrzymania na r. 1868. preliminował Wydział pow. na 1593 zł na r. 1869 na 1263 zł lecz tylko na konieczne naprawy.	Protokół odbioru l. W. 8615/69. Droga ta zapomocą konkurencyi około r. 1832 — 1834. jako droga obwodowa zbudowana. W r. 1868. objął Wydział pow. drogę tę w stanie zupełnie zaniedbanym, mianowicie bez mostów i bez najmniejszego funduszu, tak, iż płace służbie należne nie mogły być wypłacone. Także obrachunki konkurencyjne nie są załatwione.
		Kąty		2					
				3					
				4					
			II	1					
				2					
		Krempna		3					
				4					
				1					
		Żydowskie	III	2					
		3							
Czechanie		4							
	IV	1							
		2							
Ożenna		3							
K r o s n o	40.	Kombornia	I	1				Ustawą kraj. z d. 12/7 1870. (dz. ust. cz. XX. Nr. 60) nadano obszarowi dworskiemu w Zręcinie prawo poboru mostowego na lat 6 (lecz obszar nie przyjął tej koncesyi). Ustawą zaś kraj z 25. listopada 1870. (dz. ust. część XXVIII. Nr. 92) nadano prawo poboru mostowego gminie Krosno na lat trzy.	(l. W. 4318 — 5551/68. 11319/69.) Droga ta uchwałą Rady powiat. z 19. marca 1868. za powiatową uznana, lecz dla braku funduszków wcale nie rozpoczęta.
				2					
				3					
				4					
			II	1					
				2					
		Krosno		3					
				4					
			III	1					
				2					
		3							
		4							
	IV	1							
		2							
Nienaszona		3							
		4							
Żmigród									
R z e s z ó w	41.	Strzyżów	I	1					(l. W. 16820/69 i 16035/70.) Droga ta uchwałą Rady pow. Rzeszowskiej z 9. kwietnia 1872 w części położonej w tymże powiecie za powiatową uznana, pod warunkami, iż gmina Strzyżów zamiast starej drogi między
		Godowa		2					
				3					

Powiat	Nazwa drogi	Ważniejsze miejscowości według położenia przy drodze	Długość drogi			Istniejące myta i przewozy	Nadzór i służba drogowa	Koszta utrzymania i fundusze	Uwaga
			Mile	Cwierci	Sążnie				
Brzozów		Żyznów	II	4 1 2					Strzyżowem a Godową zerwanej przez Wisłok nową wybuduje — następnie, że Godowa 100 a gmina Żyznów 50 kupek szutru na drogę wywiezie i rozsypie. Prócz tego przyjęła gmina Strzyżowska obowiązek uzyskania od obszaru dworskiego materiału drewnianego na most pod Strzyżowem za wynagrodzeniem w 6 rocznych ratach uiścić się mającem.
		Luteza		3 4					
		Domaradz	III	1					
Brzozów	42. Grabownica-Brzozów-Domaradzka (także Brzozowska).	Grabownica	I	1		drogowe i mostowe	Nadzoruje Inspektor bezpłatnie i 3 drożników po 110 zł.	l. W. 10432/68) Koszta utrzymania Rząd prelimitował do do r. 1868 na 4460 zł. Wydział pow. zaś w r. 1869. na 3300 zł. Dochód z myta czyni 553 zł. Na pokrycie niedoboru uchwaliła Rada na r. 1869. — 2% dodatek powiat obliczony na 1116 zł. Ustawą krajową z 3. grudnia 1871 (dz. ust i rozp. kraj cz. III Nr. 12/872) udzielono Radzie powiat. Brzozowskiej prawo poboru myta na lat 5.	Protokół odbioru do l. W. 8655/68. Droga ta od dawna zbudowana i jako obwodowa przez konkurencyę utrzymywana była. Z funduszu tej drogi utrzymuje się odgałęzienie jej wynoszące 1875 sążni — jako ciąg dalszy w podziale drogi po $\frac{1}{10}$, w $\frac{3}{4}$ II mili z Bliznego na Jasienicę do gościńca rządowego.
		Humniska		2 3					
		Brzozów		4					
		Starawieś	II	1 2					
		Blizne		3 4					
			III	1					
					300				
		Jasienica		1	875				
Sanok Brzozów	43. Brzozów-Rymanowska.	Humniska	I	1 2		Drożnik z rocz. wynagrodzeniem w kw. 90 zł.			Protokół odbioru l. W. 8655/68. Droga ta od r. 1852. jako droga komunikacyjna przez konkurencyę budowana i w tej kategorii w r. 1868 Wydziałowi pow. Brzozowskiemu wraz z funduszem 1870 zł. oddana. W powiecie Sanockim zaś oddaną została bez wszelkich funduszy i utrzymuje się jako droga komunikacyjna z funduszu na drogi powiat. w ogóle przez Radę pow. wyznaczonego.
		Turzepole		3					
		Jasienów		4					
		Trześniów	II	1					
		Bzianów		2					
					335				
Sanok Brzozów	43. Brzozów-Rymanowska.	Milcza			665	drożnik o rocz. 96 zł.			
				4					
		Rymanów	III	1					

Powiat	Nazwa drogi	Ważniejsze miejscowości według położenia przy drodze	Długość drogi			Istniejące myta i przewozy	Nadzór i służba drogowa	Koszta utrzymania i fundusze	Uwaga.
			Mile	Cwierci	Sążnie				
S a n o k	44. Tarnawska (także Zagórz-Radoszycka).	Zagórze	I	1			Nadzorca drogowy o roczn. 300 zł. i 1 drożnik o roczn. 96 zł.	Droga ta nie mając myt nie ma żadnych funduszów na utrzymanie. Do r. 1868 utrzymywała drogę tę konkurencyja po objęciu jej w r. 1868 pokrywa potrzeby konserwacji i administracji tej drogi wydział pow. z funduszu przez radę pow. na drogi pow. w ogóle wyznaczonego, jednakże zaległości konkurencyjne wynoszą o koło 2 000 zł.	<p><i>Protokół odbioru l. W. 2196/871.</i></p> <p>Droga ta już dawniej zbudowana i utrzymywana przez konkurencyję oddaną została Wydziałowi pow. w r. 1868. w stanie zaniedbanym, mianowicie najważniejsze mosty zniszczone i bez wszelkich funduszów.</p> <p>W r. 1870. (l. 6306) udzielił Wydział krajowy na budowę mostów subwencję z funduszu kraj. w kw 2500 zł, które wszakże na tak kosztowne budowy niedostateczne.</p> <p>Po objęciu drogi tej przez Wydział pow. zmieniony został kierunek tejże w części od Tarnawy górnej w Łiskim na Czaszynie, Brzezowiec wprost do Kulasznego dla wyminięcia góry Łukowskiej i skrócenia drogi o 1/4 mili. l. W. 5121/70.</p> <p>W r. 1871. uchwaliła Rada pow. zaniechanie drogi tej jako równoległej z koleją żelazną Łupkowską na co ck. Namiestnictwo i Wydział, kraj. pod warunkiem zezwolił, iż zaniechanie nastąpić może dopiero po wybudowaniu całej kolei.</p>
		Wielopole		2					
		Tarnawa dolna		3					
		dtto. górna		4					
		Czaszyna	II	1					
		Brzezowiec		2					
				3					
				4					
		Kulaszne	III	1					
		Szczawne		2					
				3					
				4					
		Komańcza	IV	1					
L i s k o	45. Baligródzka	Lisko		2			Nadzorca drogowy o roczn. 300 zł. i 5 drożników po 50 zł.	Ponieważ na drodze tej do r. 1870 myta nie istniały przeto od jej objęcia w zarząd autonomiczny w r. 1868 pokrywał wydział pow. koszt utrzymania i administracji z funduszu krajowego (z 4% dodatku) Prócz tego udzielił Wydział kraj. dla drogi tej wspólnie z Lutowską subwencję z funduszu kraj. w r. 1868. w kw. 2.000 zł. (l. 6211 68 a w r. 1870 również 2000 zł. (l. 693/1870).	<p><i>Protokół odbioru do l. 1879/68.</i></p> <p>Budowę tej drogi rozpoczęto w r. 1850. przez konkurencyję. Koszta całej budowy obliczono na 45.247 zł. dotąd wykonana takowa tylko w części od Liska do Baligrodu, a część od Baligrodu do Cisny nie jest jeszcze wykonana, a z Cisny do granicy wcale nie zbudowana.</p> <p>Koszta zupełnego wykończenia budowy obliczone na przeszło 20.000 zł.</p> <p>W r. 1864. udzieliło Namiestnictwo na budowę drogi tej z funduszu kraj. zaliczkę w sumie 6000 zł., która z funduszu konkurencyjnego tejże drogi zwróconą być ma, a na którą</p>
		Hazele	I	1					
		Łączki		2					
				3					
		Hoczew		4					
			II	1					
				2					
		Zakażewie		3					
				4					
		Baligród	III	1					
				2					
				3					
		Bystre	IV	1					
				2					
		Jabłonki		3					
				4					
		Habkowce	V	1					
				2					

Powiat	Nazwa drogi	Ważniejsze miejscowości według położenia przy drodze	Długość drogi		Istniejące myta i przewozy	Nadzór i służba drogowa	Koszta utrzymania i fundusze	Uwaga.
			Mile	Sążnie				
L i s k o	B a l i g r o d z k a	Ciona	VI	3			Dopiero ustawą kraj. z 12. lipca 1870 (dz. ust. kr. cz. XX nr. 77) nadaniem zostało radzie pow. prawo poboru myta, którego dochód spodziewany na 1.000 zł. Koszta utrzymania zaś drogi tej preliminuje wydział pow. na 1468 zł (l. W. 2164/1871). Prze wóz na Sanie w Lisku do r. 1870 własność prywatną, zakupiła rada powiatowa i zarządziła urządzenie nowego promu, kładki i ło dzi wniosła petycję do Sejmu o nadanie prawa poboru myta przewozowego wyższej klasy. Dotychczasowy dochód z myta niższej klasy czynił tylko 140 zł. (l. W. 1888 ex 1871. Ustawą krajową z 1. stycznia 1872 (dz. ust. cz. X. nr. 28/1872) na dano radzie powiatowej prawo poboru myta na lat 3.	po koniec r 1870. razem 1042 zł. 6 ct. zwrócono; przeto 4958 zł. 94 ct długu pozostaje (l. 11670/70). U byłej konkurencyi zalega jeszcze do 3000 zł.
		Liszna		4				
		Rostoki		1				
				2				
L i s k o	46. L u t o m i s k a	Ustrzyki dolne	I	1	drogowe i mostowe	Dochód z myta zaprowadzonego w r. 1867 wynosił w roku 1868. 500 zł. 50 ct Koszta utrzymania i admini stracji tej drogi, które wydział pow. w r. 1870 na 3.750 zł. podał, pokrywał tenże od r. 1868. z dodatku powiat. 4% i subwencji udzielonych z funduszu kraj. w r. 1868 i 1870.	Protokół odbiorczy do l. W. 6187/68 Drogę tę zaczęto budować w r. 1851. jako drogę komunikacyjną, a w r. 1859 uznaną została takowa za drogę obwodową. Koszta całej budowy obliczono na 23 427 złr., dotąd niewykończono jeszcze pół mili między Czarną a Lutowiskami. W r. 1864. udzieliło Namieśnictwo na budowę tej drogi z funduszu krajowego zaliczkę w sumie 4000 złr., która z funduszu konkurencyjnego tej drogi zwróconą być ma. Na to zwrócono po koniec roku 1870. razem 2067 zł. 28 ct. — pozo-	
		Jasień		2				
		Hoszów		3				
		Rabbe	II	1				
		Załobek		2				
		Czarna		3				
			III	4				
				1				
				2				
			IV	3				
				4				
		Lutowiska		1				

Powiat	Nazwa drogi	Ważniejsze miejscowości według położenia przy drodze	Długość drogi		Istniejące myta i przewozy	Nadzór i służba drogowa	Koszta utrzymania i fundusze	Uwaga.
			Mile	Cwierce	Sążnie			
Lisko	Lutowska							staje zatem jeszcze długu 1932. zł. 72 ct., na pokrycie którego u konkurencyi jeszcze przeszło 2000 zł. zalega.
Jarosław	47. Jarosław - Pruchnicka.	Jarosław	I	1		drogowe	Ustawą kraj. z 12. lipca 1870. (dz. ust. kr. cz. XX. nr. 57.) nadano radzie powiat jarosławskiej prawo poboru myta na wybudowanej części — zresztą zaś koszta dalszej budowy i utrzymania ponosić ma fundusz powiatowy.	Droga ta już za administracyi Rządu rozpoczęta, a od r. 1868. pod zarządem wydziału pow. kosztem konkurencyi gmin i obszarów dworskich w powiecie Jarosławskim w części od Jarosławia do Pruchnika na sposób dróg powiatowych pod względem konstrukcyi zbudowana i tylko w powiecie jarosławskim przez tamtejszą radę za drogę powiatową uznana — w dalszej części od Pruchnika jest jeszcze nie zbudowaną, a w pow. przemyskim jako zwykła droga gminna utrzymywana. Koszta budowy tej drogi obliczone na 44.500 zł. Wydział krajowy udzielił na budowę tę w powiecie jarosławskim 3.500 zł., a w pow. przemyskim na poprawę 2 000 zł. subwencyi z funduszu krajowego.
				2				
				3				
		Mokra		4		drogowe		
		Rozwiennica	II	1				
				2				
		Tymowice		3				
				4				
		Pruchnik	III	1				
				2				
		Jadłówka		3				
				4				
			IV	1				
Przemyśl	47. Jarosław - Pruchnicka.	Hucisko nienadowskie		2				
				3				
				4				
		Nienadowa	V	1				
Bircza	48.	Bircza	I	1				(l. W. 4.621/1870, Droga ta przez radę za powiatową uznana, lecz wcale nie zbudowana, a utrzymanie tejże jako drogi komunikacyjnej ciąży 25 na dotychczasowych gminach.
				2				
		Sufczyzna		3				
				4				
		Brzusko	II	1				
				2				
				3				
Bircza	48.	Iskań		4				
			III	1				
		Nienadowa						

Powiat	Nazwa drogi	Ważniejsze miejscowości według położenia przy drodze	Długość drogi		Istniejące myta i przewozy	Nadzór i służba drogowa	Koszta utrzymania i fundusze	Uwaga.		
			Mile	Sążnie						
B i r z e c z a	49.	Bircza	I	1 2 3 4				l. W. 4621/1870 Drogę tę uznała rada powiatowa za drogę powiatową, lecz budowa jej wcale jeszcze nie rozpoczęta, utrzymanie tejże jako zwykłej drogi komunikacyjnej cięży dotąd na gminach.		
		Trojca	II	1 2 3 4						
		Rybotyczne	III	1 2 3						
		Huwińki	IV	4 1 2 3 4						
		Hubice								
	D r o h o b y c z	50.	Borysław Tustanowice.	I	1 500				Protokół odbioru do l. W. 8040/1868 W skutek porozumienia stron interesowanych a mianowicie obszaru dworskiego i gminy Borysławia, tudzież producentów oleju ziemnego i fabrykantów nafty postanowiły strony te w r. 1864 budować drogi tak miejscowe w Borysławiu, jakoteż z Borysławia do Drohobyczy, Tustanowic i Popiel. Według tego porozumienia obszar dworski i gmina Borysław obowiązane były do kosztów budowy tych dróg tylko o tyle się przyczynić, o ile obowiązani by byli konkurować do dróg gminnych, resztę zaś kosztów ponosić mieli właściciele sztybów i fabrykanci nafty. Od r. 1866. ustał powyższy stosunek konkurencyjny, ponieważ Namiestnictwo reskryptem z 14/6 1866. l. 13 523 zezwoliło na ustanowienie myta na drodze z Borysławia do Drohobyczy na lat 5, z którego to dochodu pokrywają się obecnie wszystkie wydatki dalszej budowy i utrzymania wszystkich dróg Borysławskich. W r. 1866. zbudowano z Borysławia do Hubicz 2200 sążni	
			Borysław Popiele	I	1 2					
Drohobycz-Borysław-Kropiwnicka		Drohobycz	I	1 2 3 4				Czynsz dzierżawny z myta w Borysławiu wynosił w r. 1868. 4.060 zł. 18 ct. Ustawą krajową z 25. grudnia 1871 (dz. ust. cz. VII nr. 19/72) nadano radzie powiat prawo poboru myta na lat 5. Nadzorca drogowy o rocznej remuneracji 90 zł i 1 drożnik o roczn. 144 zł.		
		Hubiczne	II	1 2 3 4						
		Borysław	III	1 2 3						
		Mrażnica								
		Kropiwnik								

Powiat	Nazwa drogi	Ważniejsze miejscowości według położenia przy drodze	Długość drogi			Istniejące myta i przewozy	Nadzór i służba drogowa	Koszta utrzymania i fundusze	Uwaga.
			Mile	Cwierci	Sążnie				
Drohobycz	Drohobycz-Borysław-Kropiwnicka								— a w r. 1867. z Borysławia do Tustanowic 371 sążni — z Borysławia do Popiel 187 sąż. i w Borysławiu samym 707 sążni. Przy objęciu zarządu dróg tych przez wydział pow. w maju 1868 wynosiły fundusze po odliczeniu pasiwów 4.169 zł. 42 ct.
Drohobycz	51.	Drohobycz Solec Kołpiec Stebnik	I 1 2 3 4 II		152		Nadzorca drog. o rocz. remunera- cyi 80 zł. i 1 drożnik o roczn. 144 zł.	Z oddaniem drogi tej wydziałowi pow. w r. 1868. koszta utrzymania, o ile dochód z myta nie wystarcza były podzielone na gminy przyległe z obowiązkiem przyczyniania się salin w Stebniku 30% — państwa kameralnego w Drohobyczu 20% i miasta Drohobyczu 20% Czynsz dzierżawny z myta wynosił w r. 1868. 2.190 zł. 50 ct. w. a	<i>Protokół odbiorczy do l. W. 8040/1868</i> Droga ta była dawniej salinarną — w skutek rozporządź minister. z 19 5 1865. l. 13067. została z końcem roku 1865. exkamerowaną i za powiatową uznaną.
Drohobycz	52. Drohobycz-Komarń-Lwowska.	Drohobycz Starawieś Rychcice Lipowice Wróblowice Rabczyce Medenice Lipice Kołodrubry	I 1 2 3 4 II 1 2 3 4 III 1 2 3 4 IV 1 2 3 4 V 1 2 3						(l. W. 14.681/1868). Droga ta uznaną została dopiero uchwałą drohobyckiej rady pow. z 20 października 1868. za powiatową i tamtejszy wydział pow. zarządził wypracowanie projektu rekonstrukcyi tej drogi porozumiewszy się z wydziałem rudeńskim, gródeckim i lwowskim względem uznania drogi tej za powiatową. także w dalszym ciągu i zajęcia się budową. Wydział krajowy zaś reskryptem z 27. lipca 1869 l. 14681/68 udzielił z funduszu krajowego na budowę tę 2 000 złr. i wysłał na koszt funduszu krajowego inżyniera celem sprawdzenia i zrektyfikowania planów i kosztorysów (l. W. 10806/69) Koszta budowy obliczono na 97 408 zł.

Powiat	Nazwa drogi	Ważniejsze miejscowości według położenia przy drodze	Długość drogi			Istniejące myta i przewozy	Nadzór i służba drogowa	Koszta utrzymania i fundusze	Uwaga
			Mile	Cwierci	Sążnie				
Rudki		Rudki	I	1					<p>l. W. 16919/1869.</p> <p>Uzupełnienie dróg tych za powiatowe i budowę ich uchwałała rada pow. 24. listopada 1869. pierwszej w kierunku do Sądowej Wiszni, a drugiej na Zawadowice ku Gródku — lecz czy i o budowa rozpoczęta, nie wiadomo.</p>
		Michałowice		2					
				3					
		Woszczanice		4					
53.			II	.					
		Komarino	I	1					
				2					
		Buczały		3					
Nadwórna	54. Nadwórna Zielonohńska	Nadwórna Pniów	I	1					<p>Protokół odbioru do l. W 336/1869 ad 12359/1869.</p> <p>Droga ta w części z Nadwórny do Zielonej najprzód przez urząd kameralny, następnie przez dyrekcję dóbr hr. Renarda, później zaś przez gminy przyległe jako droga gminna utrzymywana, uznaną została za drogę powiatową dopiero rozporządzeniem c. k. Namiestnictwa z 5. września 1867. l. 47556 i jako taka oddaną została wydziałowi pow. w r. 1868. w stanie dobrym oszutrowana i rowami opatrzona, jednakże co do konstrukcji nie na fundamencie z kamienia budowana, lecz jako zwykła droga gminna całkiem płaska.</p> <p>Służba drogowa, ani myta na drodze tej nie istniały, równie jak i funduszy na utrzymanie jej nie ma żadnych.</p> <p>Z Zielonej do Rafajłowej droga ta już jest trudną do przejazdu a ztąd do granicy Węgier około 1$\frac{2}{10}$ mili prowadzi tylko prześmyk dla konnych i pieszych.</p>
				2					
				3					
				4					
		Pasieczna	II	1					
				2					
				3					
		Bursuczna	III	1					
				2					
				3					
		Zielona Berezny	IV	1					
				2					
				3					
		Rafajłowa	V	1					
				2					

Powiat	Nazwa drogi	Ważniejsze miejscowości według położenia przy drodze	Długość drogi			Istniejące myta i przewozy	Nadzór i służba drogowa	Koszta utrzymania i fundusze	Uwaga.
			Mile	Cwierci	Sąźnie				
Nadwórna	Jabłonów-Delatynska	Jabłonów	I	1		29			<p><i>Protokół odbioru l. W. 336/1869 ad 12359/1869</i></p> <p>Droga ta przed r. 1848. w powiecie Nadwórniańskim przez urząd kameralny delatyński szarwarkiem gmin założona, a po zniesieniu pańszczyzny przez konkurencyę przyległych gmin jako droga gminna utrzymywana w powiecie kołomyjskim zaś tylko w części od Jabłonowa do Łuczy kosztem konkurencyi wynoszącym 1.580 zł. 83 ct zbudowana, uznana została za drogę powiatową dopiero okólnikiem c. k. Namiestnictwa z 5 września 1867 l. 47.556 na podstawie rozprawy z r. 1866.</p> <p>W r. 1868 oddaną została droga ta w zarząd Wydziałów pow. jako zwykła droga komunikacyjna wprowadzie miejscami oszutrowana, lecz wielki most nad Prutem w powiecie Nadwórniańskim zerwany powodzią w r. 1864. nie został odbudowany, w powiecie zaś Kołomyjskim wyrestaurowano tylko część drogi w terytoryum gminy Jabłonowa i dla tej części udzielił Wydział krajowy w r. 1866. z funduszu kraj. zaliczkę zwrotną 1.000 zł. — a w r. 1870. subwencję bezzwrotną 1.000 zł.</p> <p>Służby drogowej ani myta na drodze tej nie było i nie ma, równie jak i żadnych materyałów ani funduszków na jej utrzymanie.</p>
		Łucza		2					
				3					
				4					
		Berezowa wyż	II	1					
		dtto niż.		2					
				3					
				4					
			III	1	500				
		Ostaw cz.		3	500				
Nadwórna	Jabłonów-Delatynska			4		29			
		Ostaw biały	IV	1					
				2					
				3					
		Zarzyce		4					
		Delatyn							

Powiat	Nazwa drogi	Ważniejsze miejscowości według położenia przy drodze	Długość drogi		Istniejące myta i przewozy	Nadzór i służba drogowa	Koszta utrzymania i fundusze	Uwaga.
			Mie	Cwierci Sążnie				
Nadwórna	Wierbiaż - Peczenizyn - Łańczyniska	Wierbiaż Sopów	I	1 2 3 4				Droga ta w powiecie Kołomyjskim za czasów pańszczyznianych przez Rząd jako droga szalinarna do Młodiatyna szarwarciem zbudowana, a w powiecie Nadwórniańskim również przez tamtejszy urząd kameralny założona, w r. 1839 została exkamerowana i jako droga obwodowa nadal konkurencyi złożonej z kamery i gmin przyległych do utrzymania pozostawioną. Za drogę powiatową uznaną została okólnikiem c. k. Namiestnictwa z 5. września 1867. l. 47.556. W r. 1868 oddaną została droga ta Wydziałom pow. w powiecie Kołomyjskim tylko w 2. pierwszych miłach do Młodiatyna jako gościniec zbudowana, lecz znacznie zaniedbana; od Młodiatyna zaś i dalej w powiecie Nadwórniańskim jako zwykła droga komunikacyjna, w obu powiatach zaś bez służby, myt i jakichkolwiek materyałów i funduszków.
		Peczenizyn	II	1 2 3 4				
		Młodiatyn	III	1				
		Łańczyn		3				
Kołomyja	Myszyn-Ispaska	Myszyn Ispas	I	1 2				Protokół odbiorcy do l. 10766/68. Droga ta 1/2 milowa wcale niezbudowana jest zwykłą drogą gminną, a po zerwaniu mostu nad Łuczą komunikacja nie została dotąd przywróconą. W skutek uchwały Rady powiatowej z r. 1868. została droga ta zaniechaną za przyzwoleniem Namiestnictwa i Wydziału krajowego.

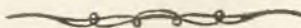
Powiat	Nazwa drogi	Ważniejsze miejscowości według położenia przy drodze	Długość drogi		istniejące myta i przewozy	Nadzór i służba drogowa	Koszta utrzymania i fundusze	Uwaga.
			Mile	Cwierci	Sążnie			
Sulatyn	58. Zabłotów - Jeżówka - Kołomyja - Herodenka - Tlumacz	Chocimierz	I	1 2 3 4				<p><i>Protokół odbioru do l. 10766/68 i 8736/68</i></p> <p>Rozporządzenie Namiestnictwa z 22/4 1859. l. 43060 nakazaną została budowa drogi z Zabłotowa na Gwozdziec, Obertyn do Jezierzan jako drogi obwodowej. W tym celu przeprowadzono rozprawę konkurencyjną i sporządzono kosztorysy. Koszta budowy z wyłączeniem robót ziemnych obliczono na 90733 zł. W pow. Tlumackim rozpoczęto budowę tej drogi w r. 1860. i zbudowano do r. 1863. część tejże 1832 sążni kosztem konkurencyi 6920 zł. 64¹/₂, ct. Jednakże w skutek rozporządzenia Namiestnictwa z 25/11 1863. l. 48302 wstrzymano dalszą budowę tej drogi z powodu budowy kolei, z wybudowaniem zaś kolei droga ta stała się zbyt wąską i pozostała tylko zwykłą drogą komunikacyjną. Również w powiecie Tlumackim od r. 1864. nie przedsiębrano na tej drodze żadnych robót konserwacyjnych.</p> <p>W skutek uchwały Rady powiatowej z r. 1868. została droga ta zaniechana za przyzwoleniem Namiestnictwa i Wydziału krajowego.</p>
			II	1 2				
				3				
		Obertyn	III	4 1 2				
		Batochorówka		3				
		Czechowa	IV	4 1 2 3 4				
		Gwozdziec	V	1 2 3 4				
		Baliniec	VI	1				
		Buczaczki						
		Zabłotów		2 3 4				

Powiat	Nazwa drogi	Ważniejsze miejscowości według położenia przy drodze	Długość drogi			Istniejące myta i przewozy	Nadzór i służba drogowa	Koszta utrzymania i fundusze	Uwaga.
			Mile	Cwierci	Sążnie				
K o s ó w K o s ó w - Ż a b i o w s k a	59.	Kosów							<p><i>Protokół odbioru do l. W. 6555/68.</i></p> <p>Budowę drogi tej rozpoczęto za pomocą konkurencji w r. 1839. i takowa projektowaną była do granicy węgierskiej ku Szygetowi w długości 10 mil 3000°.</p> <p>Dotąd doprowadzono i wykończono drogę tę do Bystrzcy, a stąd do Jawornika, lecz część ta ostatnia spustoszoną została wylewem wód w r. 1867.</p> <p>Dalszej budowy musiano zaniechać dla braku funduszy.</p> <p>Zarząd salinarny w Kosowie zobowiązał się deklaracją c. k. Dyrekcyi skarbu z 29. listopada 1860. l. 41530. płacić rocznie na rzecz konkurencji po 100 zł dopóki dochody z myta nie przysporzą stałego źródła dochodu, konkurencja zaś obowiązana jest utrzymywać w dobrym stanie drogę prowadzoną z miasta Kosowa do fabryki solnej.</p> <p>Na drodze tej nie zaprowadzono dotąd żadnego myta, tylko państwo Jasienów górny posiada prawo poboru myta mostowego II. klasy na mocy dekretu gubern. z 3. marca 1837 l. 14 867. na czas nieograniczony, zaco zobowiązane jest potrzebne mosty na Bukowcu od granicy Jaworowa do granicy Krzywiorówni z własnego materiału i własnym kosztem budować.</p> <p>Stan funduszu drogi tej w chwili odbioru przez wydział pow. w maju 1868. wynosił w gotówce . . . 1.02 zł. 55 ct. a w aktywach 1184 „</p> <p>razem 2.285 zł. 55 ct.</p> <p>Koszta budowy drogi tej obliczono na 56.580 zł na to wpłaciła konkurencja 40 000, a rząd udzielił zasiłku 1.400 zł.</p>
		Manasteczyska	I	1					
				2					
		Horod		3					
				4					
		Sokołówka	II	1					
				2					
				3					
		Jaworów		4					
			III	1					
				2					
				3					
				4					
			IV	1					
				2					
		Jasienów górny		3					
				4					
		Krzyworównia	V	1					
				2					
				3					
				4					
		Żabie	VI	1					
				2					
				3					
		Ilcza		4					
		Bystrzec	VII	1	200				

Powiat	Nazwa drogi	Ważniejsze miejscowości według położenia przy drodze	Długość drogi			Istniejące myta i przewozy	Nadzór i służba drogowa	Koszta utrzymania i fundusze	Uwaga.
			Mile	Cwierci	Sążnie				
K o s ó w	60. K u t y - H r y n i a w s k a.	Kuty	I	1					<p><i>Protokół odbiorczy do l. W. 6555/1868</i></p> <p>Budowę drogi tej, której koszt na 24.237 zł. 50 ct. obliczono rozpoczęto w r. 1859 za pomocą konkurencyi i wykończono kosztem 20.600 zł. na które od konkurencyi 20.000 zł. wpłynęło; 600 zł. zaś udzielił rząd tytułem zasiłku.</p> <p>W r. 1866. połączono drogę tę z drogą powiatową, Kosów-Zabioską od Hryniawy ku Jawornikowi, jednakże z tą częścią Kosów-Zabioskiej drogi, która dotąd nie jest wykończoną. Z tem przedłużeniem wynosiła by droga ta 10 mil 1800 sążni.</p>
				2					
		Tudiów		3					
				4					
			II	1					
		Podzahrzycz		2					
				3					
				4					
		Rostoki lańskie	III	1					
				2					
				3					
				4					
			IV	1					
		Białoberezki		2					
				3					
				4					
		Berwinkowa	V	1					
				2					
				3					
				4					
		Uścieryk Stebne	VI	1					
				2					
				3					
				4					
		Dołhopol Polanki Fereskul	VII	1					
				2					
				3					
		Jabłonica	VIII	1					
				2					
				3					
		Hryniawa		4					

Powiat	Nazwa drogi	Ważniejsze miejscowości według położenia przy drodze	Długość drogi			Istniejące myta i przewozy	Nadzór i służba drogowa	Koszta utrzymania i fundusze	Uwaga.
			Mile	Cwierci	Sążnie				
T a r n o p ó l	61. Tarnopolsko-Brodzka	Tarnopól	I	1			Z wstrzymaniem budowy oddalono też wszelką służbę.		<p><i>Protokół odbioru do l. W. 10810/1868 do l. 8664/1868.</i></p> <p>Budowę drogi tej rozpoczęto jeszcze w r. 1836. za pomocą konkurencyi, lecz w r. 1841. zasystowano takową. Dopiero w r. 1855 po przeprowadzeniu rozprawy konkurencyjnej poleciło c. k. Namiestnictwo rozp. z. d. 12/2 1655. l. 2728 dalszą budowę tej drogi. Roczny dodatek konkurencyjny wynosił 4613 zł. 92 ct. Do r. 1868 zbudowano ważniejsze i kosztowniejsze części w przerwach około 6722 sążni i rozpoczęto, lecz nie wykończono zupełnie również częściami 3105 sążni. Po objęciu drogi tej przez Wydział powiatowy 15 maja 1868. Rada pow. dla braku dalszego funduszu uchwaliła wstrzymać budowę tej drogi a Wydział kraj. pozostawił sprawę tę w zawieszeniu aż do załatwienia rachunków konkurencyjnych (l. 7953 1869). Na powiat brodzki przypada 6 mil 2.000 sążn. tej drogi, lecz w powiecie tym ani pertraktacyi konkurencyjnej nie przeprowadzono, ani też budowy nierozpoczęto</p>
				2					
				3					
				4					
		Czystylów	II	1					
		Płotyszcze		2					
				3					
		Iwaczów dol.		4					
			III	1					
		Ihrowice		2					
				3					
		Chomy		4					
			IV	1					
				2					
		Wertetka		3					

Powiat	Nazwa drogi	Ważniejsze miejscowości według położenia przy drodze	Długość drogi			Istniejące myta i przewozy	Nadzór i służba drogowa	Koszta utrzymania i fundusze	Uwaga.
			Mile	Cwierci	Sążnie				
S k a ł a t	T a r n o p o l	62. Smykowce Borki wielkie Chodacków Panasówka Kołodziejówka Skałat Krzywe Zarubińce Grzymałów	I	1				Roczna konkurencja 4.800 zł.	.Protokół odbiorczy do l. W. 4632/1869. Droga ta wybudowaną została przez konkurencyę w b. obwodzie tarnopolskim w latach 1855 do 1864. w długości 4 mil 2.560 sąż., a w byłym powiecie grzymałowskim w latach 1864 i 1865. w terytoryum Grzymałowa 240 sążni. Ustawą kraj. z d. 12. lipca 1870 (dz. ust. cz. XX. nr. 66. przyzwolono na omycenie drogi tej w powiecie skałackim wyznaczyć się mającej stacyi. Droga ta przez wysoki Sejm przyjęta do naglejszych sieci dróg krajowych.
				2					
				3					
				4					
			II	1					
				2					
				3					
					60				
			III	1					
				2					
				3					
				4					
			IV	1					
				2					
				3					
				4					
			V	1					
				2					
					940				

**Odpis odezwy c. k. Namiestnictwa z dnia 7. lipca 1872 l. 3324|pr.
wystosowanej do Wydziału krajowego.**

(Liczba Wydziału krajowego 11325/1872 r.).

Pan Minister spraw wewnętrznych oznajmił reskryptem z dnia 10. maja 1872 r. l. 1.530, iż nie może ani wobec Najjaśniejszego Pana, ani wobec Rady Państwa popierać budowy gościńców ze Zboisk do Stojanowa, z Krystynopola do granicy pod Dołhobyczowem, z Rzeszowa do Nadbrzezia i z Tarnowa do Szczucina z funduszków państwowych, ponieważ budowa tych dróg nie da się uzasadnić interesami Państwa.

Odnosnie do mojej odezwy z dnia 18. marca 1872 r. l. 560/pr mam zaszczyt zawiadomić o tem świątyni Wydział krajowy.

W zastępstwie J. E. c. k. Namiestnika
Bartmański mp.

Odpis wyciągu z okólnika c. k. Prezydium Namiestnictwa
we Lwowie z dnia 27. marca 1872. do l. 2180 pr. do wszystkich
c. k. starostw.

Przedłożone mi w skutek rozporządzenia prezydyalnego z dnia 27. lipca 1871. l. 5074/pr. wykazy względem stanu dróg publicznych świadczą, że z nielicznymi wyjątkami komunikacye te w opłakany znajdują się stanie. Tylko w powiecie kałuskim, łańcuckim, sokalskim, wielickim i zbaraskim, stan dróg jest w ogóle cokolwiek lepszym, w 23. powiatach jest średnim a zresztą złym.

Wiem dobrze, jakie trudności zachodzą przy należytem utrzymaniu dróg nieeraryalnych, aliście nie mogę zataić, że streszczony co dopiero obraz stanu tychże jest bardzo smutnym dowodem, iż władze polityczne nie wypełniały obowiązku włożonego na nie według §. 30. ustawy drogowej

Wytknąć to muszę tem bardziej, że rozporządzeniem Namiestnictwa z dnia 1. sierpnia 1870. liczba 27.777. pouczono panów starostów jak należy postępować przeciw opieszałym i upartym gminom; a powtóre, że niezawodnie wszyscy mieszkańcy powiatu pojmujący ważność komunikacyj dla dobra ogółu, chętnie popierać będą działanie pp. starostów, zdążające do naprawienia dróg. Potrzeba jedynie, by pp. starostom dokładnie znany był stan tych dróg, czego jednak nie widać z wykazów wspomnionych.

Ponieważ zaś utrzymanie dobrych komunikacyj publicznych jest jednym z najważniejszych zadań władz powiatowych, wkładam obowiązek na pp. starostów, aby każda droga publiczna w powiecie z wyjątkiem gościńców rządowych była przynajmniej raz w roku zwiedzana; bądź przez samego p. starostę, bądź też przez urzędników mu podwładnych, do czego należy używać przedewszystkiem podróży komisyjnych w innych sprawach podejmowanych.

Aby zaś ułatwić pp. starostom to zadanie, polecam, by się natychmiast porozumieli z dotyczącemi wydziałami powiatowemi w celu rozdzielenia tej rocznej rewizyi dróg pomiędzy siebie, i wydział powiatowy, tak iżby część dróg mogła być zrewidowaną przez delegatów wydziału powiatowego, reszta zaś przez starostwo, aby zaś ułatwić to porozumienie się, odnoszę się równocześnie do Wydziału krajowego, wzywając go o polecenie, aby delegaci wydziałów powiatowych udzielali swych spostrzeżeń przy rewizyi dróg poczynionych pp. starostom, tak jak ci nawzajem winni będą im swych spostrzeżeń udzielać. Z końcem 1872. winni będą pp. starostowie przedłożyć mi wykaz zestawiony podług formularza przepisanego rozporządzeniem Namiestnictwa z dnia 13. września 1871. l. 41.181., a w nim (mianowicie w rubryce „Uwaga“) uwidocznąć przez kogo i kiedy droga była zrewidowana, w jakim stanie ją znaleziono, jakie są potrzebne specjalne naprawy, co w skutek rewizyi zarządzono, czy zarządzone w roku poprzednim naprawy rekonstrukcyje i t. p. zostały uskutecznione.

**Odpis odezwy c. k. Namiestnictwa z dnia 16. sierpnia 1872 l.
35.957 wystosowanej do Wydziału krajowego.**

(Liczba Wydziału krajowego 14.007/1872).

Zwracając załączniki szanownej odezwy z dnia 16. grudnia 1871 l. 15.881 mam zaszczyt uwiadomić
świecący Wydział krajowy odnośnie do odezwy tutejszej z dnia 18. marca 1872. l. 560/pr. że pan Minister
spraw wewnętrznych reskryptem z dnia 31. lipca 1872. l. 3.878 nie uwzględnił życzenia wysokiego Sejmu
względem zniesienia konkurencji prywatnej do dróg równoległych wojskowych.

W zastępstwie:

Hailig mp.

Odpis okólnika Wydziału krajowego do wydziałów powiatowych, z dnia 19. kwietnia 1872. l. 5121.

Jako główne przyczyny nietylko terażniejszego złego stanu komunikacyj krajowych, ale zarazem ich coraz widoczniej występującego pogorszenia, podawano zwykle:

po 1. słabe ze strony władz politycznych poparcie usiłowań wydziałów powiatowych w wykonaniu nadzoru nad drogami gminnymi,

po 2. wadliwość istniejącej ustawy drogowej.

Co się tyczy pierwszego zarzutu, toć przyznać należy, iż usterki pojawiające się jak zwykle z początkiem nowego zarządu, z powodu niestabilnych jeszcze praktyką granic przysługującej pojedynczym organom kompetencji, w ostatnich czasach zupełnie ustały, — nowym zaś tego twierdzenia dowodem jest okólnik c. k. Prezydium Namiestnictwa z dnia 27. marca 1872. l. 2180, którego odpis wydziałowi powiatowemu przy niniejszem udzielamy.

W okólniku tym wzywa Jego Excelencya Pan Namiestnik c. k. starostów powiatowych do czynnego współudziału przy nadzorze nad komunikacyami, oraz do zarządzania odpowiednich środków, prowadzących do należytego ich utrzymywania.

Zadaniem wydziałów powiatowych więc będzie, z c. k. starostami iść ręką w rękę ku temu celowi, który ostatecznie, jeżeli nie podstawą, to niezaprzeczenie niezbędną jest dźwignią pożądanego dobrobytu kraju naszego. Spodziewamy się, iż okólnik Pana Namiestnika usunie raz na zawsze zarzuty, niegdyś w tym względzie czynione, i pobudzi temci silniej wydziały powiatowe do energicznego, bo niekępowanego nadal wykonania przekazanego im ustawą drogową zwierzchnictwa nadzorczego.

Co do drugiego powodu, nie wchodzimy bynajmniej w krytyczny rozbiór sprawy, której uregulowanie wyższej przysłuży władzy — to tylko pewna, że zarzut ten częściej bywa podniesiony dla uniewinnienia niechęci przeciw uiszczeniu żądanych prestacyj, dla uniewinnienia niedbalstwa, do którego lud nasz w ostatnich latach przejściowych, z powodu braku wszelkiego zwierzchnictwa z łatwością przywykł. Nie niedokładność ustawy drogowej, lecz zupełne zaniechanie wykonania jej przepisów, było właściwą i naturalną przyczyną coraz większego komunikacyj pogorszenia. Któż bowiem nie uzna, iż wymierzone ustawą drogową roboty i daniny, rok rocznie stale i sumiennie drogom dane, powinny były stan ich znacznie poprawić, nie zaś, jak doświadczenie poucza, ku złemu go cofnąć.

Czuwanie nad tem, aby się te zaniedbywania nadal nie powtarzały, aby owszem przepisy uchwalonej przez reprezentantów kraju prawomocnej ustawy ściśle były wykonane, należy w pierwszym rzędzie w myśl §. 27. l. 2. ust. drog. do wydziałów powiatowych, których zatem niniejszem do tej trudnej wprawdzie, lecz dla dobra kraju niezbędnej pracy powołujemy.

Celem uzyskania jednolitego w tej mierze postępowania, skreślamy w ogólnych zarysach odpowiednie ustawie zarządzenia, które nietylko zmarnowaniu prestacyj zapobiegną, lecz zarazem uporządkują roboty wykonać się mające, i umożliwią ściśłą, tak co do ilości jakoteż i jakości nad nimi kontrolę.

Zarządzenia te są następujące:

1. Wydziały powiatowe sporządzają na podstawie tabel podatkowych wykazy, uwidoczniające w każdej gminie ilość domów lub familij, od których prestacye pobrane być mają, oraz maksymalną ilość prestacyi na

każdą gminę przypadającą. Równocześnie zażądają wydziały powiatowe od obszarów dworskich, aby w porozumieniu z zwierzchnościami gminnymi (§. 21. ust. drog.) przedłożyły wykazy robót przedsięwziąć się mających w roku nadchodzącym, na drogach i terytorium ich miejscowości położonych. W miejscowościach, gdzie nie ma obszarów dworskich, mają zwierzchności gminne ten wykaz sporządzić i przedłożyć

2. W preliminarzach tych ma być wyszczególnione:

- a) drogi, na których naprawy odbyć się mają;
- b) jakość tych napraw, z rozróżnieniem robót ziemnych, dostawy materiału kamiennego i budowy mostów;
- c) rozmiary, według których ocenić by się dała potrzebna do ich wykonania liczba dni roboczych, pieszych lub ciągłych, jakoteż ilość potrzebnych do budowy materiałów;
- d) ilość użyć się mających robotników, fur, lub dostawić się mającego budulca. W tym względzie przyjąć wypada 10 godzin roboty pieszej lub ciągłej jako dzień jeden, i oznaczyć w sposób załadowy część roboty, która jako dzienna prestacja uważaną być ma.
- e) oznaczenie pory roku, w której roboty te mają być wykonane, i terminu ich wykończenia.

3. Preliminarze te winne być dla każdego następnego roku najdalej do 1. listopada (w roku bieżącym wyjątkowo do 15. maja) oddane organowi, z ramienia wydziału powiatowego do bezpośredniego nadzoru dróg wydelegowanemu.

4. Delegat lub inny przez wydział powiatowy ku temu przeznaczony organ, np. konduktor powiatowy lub nadzorca dróg gminnych winien preliminarze te sprawdzić, w razie zaszytych niedokładności zrektyfikować, i zaopatrzony swym podpisem jeden egzemplarz oddać zwierzchności gminnej, drugi wydziałowi powiatowemu.

5. Jeżeliby się wydział powiatowy lub jego delegat przekonał, iż mimo niewyczerpania prestacji, ustawą drogową nakazanych, nie wszystkie do dobrego utrzymania dróg potrzebne roboty preliminarzem są objęte, lub, że roboty te bez obciążenia ponad najwyższy wymiar w sposób lepszy lub trwalszy wykonane być mogą, natenczas winne dodatkowe te roboty lub ich ulepszenia być umieszczone w preliminarzu, i zwierzchnościom gminnym lub obszarom dworskim nakazane.

6. Wydział powiatowy zarządzi w porozumieniu z c. k. starostwem w ciągu roku rewizye celem nabycia przekonania, o ile preliminarzowane roboty postąpiły. Również winien wydział powiatowy udzielić tych preliminarzy c. k. starostwu na każdorazowe tegoż wezwanie.

Dając powyższe wskazówki, których właściwym celem jest zarządzić, aby dopełnienie obowiązków nie było zależnem od dobrej lub złej woli pojedynczych obowiązanych, Wydział krajowy nie zapoznaje hynajmniej znacznych trudności, jakie się przeciwstawić będą ścisłemu ich wykonaniu, sądzi jednak, że pewne unormowanie gospodarstwa drogowego jest niezbędne, jeżeli dotychczasowe zaniedbanie stanowczo ma być usunięte, i mniema, iż przy zgodnem działaniu władz rządowych i autonomicznych trudności te pokonać się dadzą.

Wydział powiatowy zechce nam swego czasu zdać sprawę o wykonaniu niniejszego rozporządzenia, oraz o środkach zarządzonych w porozumieniu z c. k. starostami

D. j. w.

**Odpis odezwy c. k. Prezydyum Namiestnictwa we Lwowie z d.
19. sierpnia 1872. do l. 6056 pr. wystosowanej do Wydziału kra-
jowego we Lwowie.**

(Liczba Wydziału krajowego 15058/1872.)

Jak miałem zaszczyt oznajmić świetnemu Wydziałowi krajowemu pismem z dnia 18. marca b. r. l. 560 przedstawiłem w skutek szacownej odezwy z dnia 18. stycznia b. r. l. 15882. Jego Excellencyi Ministrowi spraw wewnętrznych wniosek na wybudowanie kosztem Rządu dojazdów, któreby miały połączyć gościńce rządowe z koleją żelazną, w szczególności zaś dróg dojazdowych wiodących z Wojnicza do stacyi w Bogumiłowicach, z Ropczyc do stacyi w Czekaju i z Liska do stacyi w Łukawicy.

Reskryptem z dnia 12. b. m. l. 12198 nie przychylił się jednak pan Minister do tego wniosku, ponieważ nie ma dostatecznych powodów, któreby usprawiedliwiały wyjątkowe uwzględnienie powyższego wniosku, Rząd przeto ściśle trzymać się musi przyjętej zasady, że budowa i utrzymanie dróg dojazdowych nie leży w obowiązku skarbu Państwa, a to tem więcej, iż zboczenie od tej zasady wobec nader licznych stacyj kolejowych i dojazdów byłoby połączone z wielkiem obciążeniem skarbu Państwa, który i tak na cele budowy kolei żelaznych w Galicyi znaczne ponosi ciężary.

W zastępstwie J. E. c. k. Namiestnika:

Bartmański m. p.

Odpis odezwy Wydziału krajowego z dnia 21. kwietnia 1872.
l. 5106 d. wys. c. k. Ministerium handlu w Wiedniu.

Wysokie c. k. Ministerium handlu!

W skutek uchwały wys. Sejmu królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego z 28. grudnia 1866. wniósł był podpisany Wydział krajowy, pod dniem 5. stycznia 1867. l. 7., najpoddańszą prośbę do Najj. Pana, ażeby przy udzielaniu koncesyi na budowę kolei żelaznych krajowych, a mianowicie przy nadaniu koncesyi na budowę kolei żelaznej ze Lwowa do Brodów i do Tarnopola ustanowiony był warunek, że rady zawiadowcze tych kolei mają mieć swą siedzibę w mieście Lwowie, jako mieście stołecznem. Pismem z dnia 1. sierpnia 1867. l. 47.131. uwiadomiło c. k. Prezydium Namiestnictwa galicyjskiego podpisany Wydział krajowy, że wedle reskryptu c. k. Ministerium spraw wewnętrznych z 20. lipca 1867. l. 11.253., prośba Wydziału krajowego z 5. stycznia 1867. l. 7 nie mogła być uwzględnioną, że jednak wedle najwyższego postanowienia cesarskiego z dnia 22 czerwca 1867. zapadłego w skutek onej prośby, nie ulegnie żadnej przeszkodzie, by przy tworzeniu nowych towarzystw w celu budowy kolei żelaznych w Galicyi, życzenie Wydziału krajowego uwzględnionem zostało.

Oznajmienie to przyjął podpisany Wydział krajowy jako rękojmię, że na przyszłość spełnione będą słuszne życzenia kraju.

Jakoż nadarza się obecnie sposobność do wykonania rękojmi, zawartej w rzeczonem najwyższem postanowieniem cesarskiem.

Mamy tu na myśli petycję, którą rada gminy król. stoł. miasta Lwowa wniosła do c. k. Ministerium pod dniem 13. kwietnia r. b. l. 466., w sprawie siedziby naczelnego zarządu mającej się budować kolei żelaznej we Lwowie przez Stryj do Beskidu.

Sprawa wniesiona przez radę gminy miasta Lwowa obchodzi wielce miasto stołeczne, lecz bardziej jeszcze dotyka interesów całego kraju jak świadczy wspomniana uchwała Sejmu z 28. grudnia 1866.

Podpisany Wydział krajowy zatem nie tylko, że popiera jak najusilniej pomienioną petycję gminy miasta Lwowa i zgadza się na wszystkie wyrażone w niej powody, lecz dołącza oraz i z swej strony prośbę, aby wys. c. k. Ministerium nadając koncesyę na budowę kolei żelaznej lwowsko-stryjsko-beskidzkiej, raczyło w myśl najwyższego postanowienia cesarskiego z 22 czerwca 1867., umieścić w onej koncesyi wyraźny warunek, że naczelny zarząd tej kolei — to jest rada zawiadowcza i dyrekcyja jeneralna mają mieć siedzibę w kraju a w szczególności w stołecznem mieście Lwowa.

D. j. w.

Odpis przedstawienia Wydziału krajowego z dnia 29. stycznia 1872 l. 14.552/1871 do wysokiego c. k. Ministerium spraw wewnętrznych we Wiedniu.

Wysokie c. k. Ministerium spraw wewnętrznych!

Okolice nadbrzeżne zachodniej części naszego kraju nawiedzone zostały znowu w roku ubiegłym powodzią, która stała się tam klęską niemal regularnie powracającą. To też mimo hojnie od przyrody uposażonej ziemi, mimo skrzętnej zapobiegliwości, mieszkańcy nadbrzeżni nie mogą przyjść nigdy do zamieszkania, bo kilkodniowa ślota niszczy owoce kilkoletniej pracy. Nie sięgając nawet w dawniejszą przeszłość dość będzie przypomnieć r. 1867. w którym okolice nadbrzeżne naszego kraju a osobliwie okolice nad Wisłą, Dunajcem, Wisłoką i Sanem poniosły nieobliczone straty materialne. Niedokładne wyobrażenie o tych stratach dają szkody poniesione w ziemiopłodach tylko przez powiaty tarnobrzeski i łańcucki a oszacowane urzędownie wedle skali niedostatecznej na 1,019 255 zł. w. a. A jednak klęskom tym słusznym możnaby zapobiedz przez rychłe uregulowanie i systematyczne obwałowanie rzek będących powodem spustoszenia. Pod względem atoli tak ważnej i dla nadbrzeżnych okolic kraju naszego żywotnej sprawy zrobiono u nas dotąd bardzo mało. Stan ten przedstawiał podpisany Wydział krajowy wysokiemu c. k. ministeryum już trzykrotnie w podaniach swych z d. 30. kwietnia 1868. l. 3.557. tudzież z d. 18. czerwca i 2. grudnia 1869. l. 2.319 i 14.495. Wysokie c. k. Ministerium nie raczyło jednak próśb tam wyrażonych uwzględnić i reskryptem z dnia 19. sierpnia 1870 l. 17.300 ex 1869. udzielonym Wydziałowi krajowemu odezwą c. k. Namiestnictwa galicyjskiego z 2 października 1870. l. 13.333 oświadczyło się przeciw regulacji rzek Wisły, Dunajca, Wisłoki i Sanu w krótszym aniżeli 20 letnim okresie i nie uznało potrzeby przyjęcia na fundusz państwowy budowy wałów nadbrzeżnych. W reskrypcie rzeczonym oznajmia wysokie c. k. Ministerium, iż od czasu Najwyższego postanowienia z dnia 11. listopada 1861. którem regulację pomienionych wyżej rzek przyjęto na koszt skarbu państwa, budowę zaś wałów przekazano konkurencyi nadbrzeżnych mieszkańców, wykonano już dość znaczne roboty na rzekach galicyjskich i okres wyznaczony do przeprowadzenia robót regulacyjnych może być uważanym raczej za krótki, aniżeli za długi. Podpisany Wydział krajowy czuje się w obowiązku zapewnić wysokie c. k. Ministerium, że jakkolwiek zaprzeczyć się nie da, że na roboty regulacyjne przy Wiśle i Sanie wydano w przeciągu ostatnich lat 10ciu znaczne kwoty, to jednak roboty te prowadzone powolnie, bez systemu i związku z sobą, przyniosły stosunkowo tak mało pożytku, iż sumy wydane należy uważać w znacznej części za zmarnowane. Z pomiędzy licznych w tym względzie przykładów opisanych przy sprawozdaniu wydziału powiatowego tarnobrzeskiego z 4. maja 1871 r. l. 208. niechaj wolno nam będzie wskazać tamy zbudowane w r. 1867. w Chwatowicach na prawym brzegu Wisły kosztem 33.768 zł 62 ct. w. a. a które na wiosnę roku następnego zostały zniszczone i otworzyły znowu wolny przystęp niszczącemu żywiołowi. Od tego czasu wyrwała tam woda już blisko 80 morgów ziemi i grozi dalszem spustoszeniem. Położenie to smutne staje się dla wybrzeża nadwiślańskiego w Galicyi z każdym dniem niebezpieczniejszym z powodu, że rząd rosyjski rozłożywszy w r. 1870. regulację Wisły w królestwie polskim od Zawichostu do Sandomierza, tylko na trzy lata, jak świadczy odezwa c. k. Namiestnictwa galicyjskiego z 7 czerwca 1871 l. 7.973, wykonał już budowę, które chroniąc tamtejsze brzegi grożą tem większem zniszczeniem niezabezpieczonym nadbrzeżom galicyjskim.

Wysokie c. k. Ministerium oznajmia dalej w swoim reskrypcie, że tylko z wolna postępując można budowle regulacyjne należycie wykonać. Twierdzeniu temu ośmiela się podpisać Wydział krajowy przeciwstawić fakta, których opis znajdujemy w sprawozdaniu wydziału powiatowego tarnobrzeskiego z 17. marca 1871 l. 152. Przez lat przeszło 40 prowadził c. k. Rząd budowle wodne w powiecie tarnobrzeskim z jak największą powolnością. Mieszkańcy nadbrzeżni zmuszeni byli płacić na te budowle datki konkurencyjne, przewyższające znacznie podatek gruntowy. Itak n. p. jedna tylko majątność Wrzawy położona przy ujściu Sanu do Wisły zmuszoną była wraz z gminami do niej należącemi do zapłacenia od r. 1850 do r. 1860 ogółem w kwocie 21.127 zł. 38 cnt, podczas kiedy w tymże czasie zapłacono podatku gruntowego tylko 14.337 zł. 60 cnt. w a. Z budowli wykonanych tak znacznym kosztem, i prowadzonych bardzo powolnie, niema dziś śladu, i tylko zubożenie mieszkańców świadczy, jak wielkie a bezużyteczne wykonano roboty. C. k. Ministerium oświadcza się przeciw skróceniu 20 letniego okresu przeznaczanego do uskutecznienia robót regulacyjnych także i z tego powodu, że przy zbyt nim pospiechu w budowlach wodnych trudnoby było wyszukać potrzebną liczbę dzielnych, do wykonania tego rodzaju robót uzdolnionych przedsiębiorców, a oraz u miejscowych, gdzie budowle z faszyn mają być zakładane, dałby się uczuć brak materiału faszynowego. Obaw tych nie podziela podpisan Wydział krajowy. O przedsiębiorców, uzdolnionych nigdy się nie starano przy wykonywaniu budowli wodnych w Galicyi i jesteśmy pewni, żeby o wyszukanie onych nie było tak trudno. Co się zaś tyczy materiału faszynowego, to ogromne lasy i rozległe kępy nad Wisłą i Sanem dostarczyć by go mogły w obfitości przechodzącej znacznie potrzebę. Zmniejszenie 20 letniego okresu przeznaczanego do uregulowania znaczniejszych rzek w zachodniej części naszego kraju nienapotałoby zatem na zbyt wielkie trudności i dałoby się także pogodzić z traktatem zawartym z król. rządem rosyjskim dnia 20. sierpnia r. 1864. a ratyfikowanym ze strony król. i ces. rządu dnia 27. maja 1871 (Dz. u P. z r. 1872. nr. 2), albowiem traktat ten zezwala w końcowym ustępie §. 1 na skrócenie terminu umówionego co do regulacji Wisły i Sanu. Jeżeli regulacja rzek Wisły, Dunajca, Wiśłoki i Sann odbywa się zbyt powolnie — to inne rzeki galicyjskie znajdują się prawie w zupełnem zaniedbaniu. Galicya jest największym krajem koronnym w tej połowie Monarchii a jednak na zabezpieczenie i uregulowanie rzek przeznaczają dla niej w budżetach państwa mniejsze sumy, aniżeli dla wielu innych bez porównania mniejszych prowincyj Cislitawii. I tak n. p. przeznaczono w budżecie na r. 1871. dla Austrii dolnej mającej obszaru 360 mil geogr. kwadr. kwotę 205.500 zł. w. a. podczas kiedy dla Galicyi mającej obszaru 1.425 takichże mil, przyznano tylko 191.000 złr. A i te kwoty nie bywają w Galicyi całkowicie zużytkowane i wracają potem jako oszczędności do centralnej kasy wiedeńskiej, podczas kiedy ciągle powracające powodzie narażają nie tylko mieszkańców nadbrzeżnych lecz i państwo na straty niepowetowane. Wścisłym związku z regulacją rzek Wisły, Dunajca, Wiśłoki i Sanu zostaje budowa wałów nad temi rzekami. Koszta budowy tych wałów wynoszące w przybliżeniu 560.000 zł. przekazane zostały jak się wyżej rzekło wyłącznie konkurencji mieszkańców nadbrzeżnych. A przecież i państwo jest w tej budowie interesowanem. Z gruntów na powodzie narażonych pobiera państwo podatki, a w razie klęski, oprócz ubytku w podatku gruntowym, ponosi także uszczerbek w innych podatkach, jak n. p. w akcyzie i podatku dochodowym od przerabiania produktów surowych. Dodać tu jeszcze należy choroby epidemiczne, które powstają po powodziach i szerzą się w dalekie nieraz strony, pomór między ludźmi i bydłem, zaniedbanie gospodarstwa rolnego, głód i nędzę pomiędzy ludem, nareszcie ubytek w ziemi, którą woda urywa i unosi z falami. Nie zaprzeczamy, że budowa wałów ochronnych jest przede wszystkim w interesie samychże mieszkańców nadbrzeżnych, lecz ci podupadli wskutek ustawicznych powodzi i obarczeni wygórowanemi podatkami, znajdują się w tak opłakanem położeniu, iż nie mogą spłacić znacznych zaległości konkurencyjnych z powodu dawniej wykonanych budowli wodnych, a tem mniej mogą podołać ciężarom nowym. Zważywszy przytem, że kraj nasz jest ubogim a w rozwoju swoim tak skępowanym, iż materialne dźwignąć się nie może a przeto i mieszkańcom powołanym do konkurencji pomocy żadnej przynieść nie jest w stanie, mniemamy, że obowiązek ten przechodzi na państwo, któremu zależeć musi na zachowaniu produkcyjnej i podatkowej siły swych obywateli. Z powodów wyżej wyluszczonych i na mocy uchwały wysokiego Sejmu królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego z dnia 17. października 1871 r. uprasza podpisany Wydział krajowy wysokie c. k. Ministerium raczy najlaskawiej przedsięwziąć odpowiednie kroki:

I Aby — po przeprowadzeniu ośnośnych rokowań z ces. rządem rosyjskim skrócenia terminu umó-
wionego regulacya Wisły i jej pobocznych rzek. Dunajca, Wisłoki i Sanu, dozwolona Najwyższem posta-
nowieniem z dnia 11. listopada 1861 r. przeprowadzoną została w krótszym, aniżeli 20. letnim okre-
sie czasu.

II. Aby sypanie wałów wzdłuż tych rzek, przekazane nadbrzeżnym mieszkańcom w drodze konkuren-
cyi a wymagające w przybliżeniu nakładu w kwocie 560.000 zł w. a przeniesionem było na skarb Państwa.

III Aby kwoty przez Radę państwa zawotowane i w budżecie państwowym zamieszczone na budowy
wodne w Galicyi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem c. k. Namiestnictwu galicyjskiemu w całości do
wolnej dyspozycyi oddawane były.

D . j. w.

Odpis odezwy Wydziału krajowego z dnia 12. marca 1872. nr. 3602. do wysokiego c. k. Ministerium handlu i komunikacyj we Wiedniu.

Das hochlöbliche k. k. Handels-Ministerium geruhe dem Abgeordneten Hause des Reichsrathes einen Entwurf betreffend den Bau einer Eisenbahn von Tarnow über Grybów nach Leluchów, sammt einer Verbindung dieser Bahn über Bicz-Dukla mit der ersten ungarischen Bahnstrecke bei Zagórze vorzulegen. Wenn- gleich der galizische Landes-Ausschuss diese Vorlage, schon aus dem Grunde, weil dieselbe eine Vermeh- rung der allzu spärlichen Communications-Mittel unseres Landes bezweckt, mit dankbarer Anerkennung be- grüsst, so kann er doch nicht umhin, in Beachtung der ihm wohlbekannten Verhältnisse Galiziens, seine Ansicht dahin auszusprechen, dass diese Bahn in ihrer projektierten Abgrenzung allerdings strategischen For- derungen entsprechen kann, dass dieselbe jedoch zur Hebung unseres Handels und unserer Industrie verhält- nissmässig wenig beitragen wird. Diese Anschauung des gefertigten Landesausschusses mögen nachstehende Bemerkungen rechtfertigen.

I. Schon der blosse Anblick dieser zwischen zwei galizisch-ungarische Eisenbahnen eingezwungenen Bahn dürfte hinreichend liefern, dass dieselbe nach dem gegenwärtigen Projekte als eine Sackbahn, die nicht einmahl jene Gegenden, welche sie durchzieht, auf eine naturgemässe Art mit den ausländischen Märkten verbindet, bezeichnet werden kann. Keine der, an ihren Enden gelegenen Gegenden kann dieselbe in ihren Handelsunternehmungen hinreichend ausrützen, die westlich gelegenen aus dem Grunde nicht, weil der Han- del Galiziens auf Rohstoffe angewiesen, nach Westen zu gravitirt, weniger noch die ostwärtsgelegenen pro- duktenreichen Gegenden Podoliens, weil dieselben ohne einer direkt gegen diese Bahn gerichteten Communica- tion wegen der bedeutenden Umfahrt sich eben nur der Carl-Ludwigs oder der Czernowitzer Bahn bedienen müssen.

II. In ihrer gegenwärtigen Abgrenzung verliert die projektirte Bahn vollständig jene Bedeutung, wel- che sie als Konkurrenz-Bahn eigentlich haben sollte, und man kann schon jetzt mit Bestimmtheit behaupten, dass dieselbe auf die Regulirung unserer drückenden Tarifsätze gar keinen Einfluss ausüben wird;

III. wird durch das vorgelegte Projekt ein bedeutender Theil unseres längs den Karpathen sich hinzie- henden Landes im Sandeher, Limanower, Nowotarger und Żywicer Bezirke aus dem Eisenbahnnetze ausge- schlossen und zwar jenen Theil, welcher wegen Mangel der zum Ackerbaue nothwendigen Bedingungen auf die Viehzucht, den Bergbau und industrielle Unternehmungen angewiesen ist. Dass die Production in diesen gänzlich abgeschlossenen Gegenden mit der Production der durch Eisenbahnen unterstützten Nachbar-Gegenden keine Konkurrenz aushalten kann, und daher allmählig in ihrer Existenz verkommen muss, dürfte wohl kei- nem Zweifel unterliegen.

Alle diese Unzukömmlichkeiten würden beseitigt, wenn die vom Hohen Ministerium projectirte Eisenbahn nach beiden Seiten verlängert würde, und zwar auf der Westseite unmittelbar von Grybów über Sandeher nach Żywiec, und von dort aus in einer Abzweigung über Biała nach Dziedzitz in einer zweiten über Csata- cza bis zur nächsten ungarischen Eisenbahn, auf der Ostseite mittelbar dadurch, dass die in dieselbe ein- mündende Dniesterbahn sich an eine neue Bahn anschliesst, welche von Stryj aus in einer zwischen die

Lemberg - Podwołoczysker und die Czernowitzer Bahn fallen den Richtung die produktenreichen Gegenden, des eigentlichen Podoliens über Halicz, Monasterzyska, Buczacz gegen Husiatyn zu in der kürzesten Entfernung mit dem ganzen längst den Karpathen gelegenen Theile Galiziens verbinden würde. Der stete Umtausch der Produkte dieser zwei sich so zu sagen ergänzenden Theile unserer Provinz würde dadurch vollkommen sichergestellt, und das System der für unser Land seiner Consignation noch unumgänglich nothwendigen Longitudinal - Hauptbahnen seinen Abschluss gefunden haben.

Die Vortheile, welche aus den bezeichneten Erweiterungen des projektirten Eisenbahnbaues resultiren würden, sind so weitgehend und unbestreitbar, dass der galizische Landesausschuss mit voller Zuversicht dieselben dem hohen Ministerium zur geneigten Berücksichtigung vorlegt, wozu er um so mehr sich angeeifert findet, als sicheren Nachrichten zu Folge bereits Consortien sich gebildet haben, welche ohne die vielleicht drückende Staatsgarantie zu beanspruchen, auf Grundlage einer entsprechenden Steuerbefreiung den Bau dieser Gesamtstrecke übernehmen würden.

Der galizische Landes - Ausschuss gibt sich dahin der Hoffnung hin, das hohe Ministerium werde in gnädigster Berücksichtigung seiner Bitte, baldigst die Initiative ergreifen, damit dieses Erweiterungsprojekt dem hohen Reichsrathe noch während der Dauer seiner gegenwärtigen Cadenz befürwörtlich vorgelegt werde.

D. u. s.

**Odpis odezwy c. k. Namiestnictwa z dnia 15. lipca 1872. l.
30.380. wystosowanej do Wydziału krajowego.**

(L. Wydziału krajowego 12304.)

W piśmie z dnia 29 stycznia b. r. l. 14.552. wniesionem do wysokiego Ministerstwa spraw wewnętrznych ponowił świetny Wydział krajowy prośbę o zarządzenie, aby skrócono umówiony z ces. rządem rosyjskim dwudziestoletni termin do uskutecznienia regulacji Wisły i jej dopływów, tudzież, ażeby kwotę 560.000 zł. w. a. mającą się zebrać od stron konkurencyjnych do usypania wałów wzdłuż tych rzek przyjęto na skarb Państwa. W tem samem podaniu prosił Wydział krajowy, ażeby oddawane były c. k. Namiestnictwu do wolnej dyspozycji kwoty zawotowane przez Radę Państwa na budowy wodne w Galicyi z Wielkiem ks. Krakowskiem. Już na poprzednio wniesione żądanie świetnego Wydziału krajowego oznajmił J. E. p. Minister spraw wewnętrznych reskryptem z dnia 19. sierpnia 1870. r. l. 17.300 intymowanym tutejszą odezwą z dnia 2. października 1870. l. 36.859. dla jakich powodów nie można w krótszym. aniżeli umówionym terminie wykonywać regulacji wspomnianych rzek, niemniej dla czego przypadające na konkurencyę koszta budowania nie mogą być przyjęte na skarb Państwa. Z tych samych względów nie można było i tą razą uwzględnić żądania świetnego Wydziału krajowego. Zawiadamiając o tem świetny Wydział krajowy w skutek reskryptu Jego Eks. pana Ministra spraw wewnętrznych z dnia 30. czerwca b. r. l. 1944. nadmienia się, że w skutek uchwały Rady Państwa zaproponowano rządowi rosyjskiemu wypieszniejsze wykonanie robót regulacyjnych, lecz takowy do tego wniosku się nie przychylił, co się zaś tyczy oddania Namiestnictwu do wolnej dyspozycji całej dotacyi na budowy wodne oznajmił p. Minister powołany reskrypcie, że takie zarządzenie nie jest zgodne z istniejącymi przepisami.

D. j. w.

Odpis okólnika Wydziału krajowego z dnia 9. kwietnia 1872 do l. 4981 wystosowanego do wydziałów powiatowych.

Z odezwy wydanej przez komitet wykonawczy komisji mianowanej przez Najjaśniejszego Pana dla spraw wystawy powszechnej w Wiedniu w r. 1873. odbyć się mającej, powziął wydział powiatowy wiadomość, że i nasz kraj w tej wystawie reprezentowanym będzie.

Jakkolwiek komitet rzeczony wykazał w swej odezwie, jakich korzyści może się spodziewać kraj, jeżeli weźmie gorliwy i wszechstronny udział w wystawie, to jednak czuje się Wydział krajowy w obowiązku wezwać także i z swej strony reprezentacje ciał autonomicznych do gruntownego rozważenia sprawy. Zbytecznem byłoby dowodzić, jakie znaczenie mają wystawy powszechne dla postępu i cywilizacyi. Cokolwiek i gdziekolwiek wielkiego pomysłu i wykonaniem zostało, co tylko daje wyobrażenie o doprowadzeniu do najwyższej doskonałości produkcji tego lub owego narodu, to wszystko skupione tu razem ze wszystkich części i zakątków ziemi. Sztuki, umiejętności, przemysł, rękodzieła, rolnictwo, górnictwo i t. d. słowem wszelka produkcja na jaką tylko twórczy duch człowieka zdobyć się może, ma tu swoje okazy, które dają świadectwo dwom najwyższemu potencjom ludzkim: wiedzy i pracy.

Tu spotykają się wszystkie narody cywilizowane w szlachetnym współzawodnictwie i obdzielają się nawzajem skarbami wiedzy, sztuki, wynalazków i udoskonaleń wszelkiego rodzaju.

Jednym rzutem oka ogarnąć tu można to, naco nieraz nie starczyłyby lata mozolnej nauki i pracy.

Tu dopiero każdy naród przychodzi do poznania samego siebie, porównując własne zasoby i siły z zasobami i siłami innych narodów — tu ocenia swą potęgę lub niemoc, wchodzi w siebie i wydobywa siłę, która go posuwa naprzód.

A jak narody i państwa walczą tu z sobą na polu ducha o pierwszeństwo, tak wśród narodów i państw walczą z sobą o lepsze producenci, usiłując przewyższyć jeden drugiego w doskonałości swych produktów. Skutkiem zaś tej walki jest ciągły ruch, ciągły postęp ku najwyższym celom ludzkości, jakimi są moralność, oświata i byt samoistny.

Obowiązkiem więc naszym wziąć udział w tej walce duchowej, która doda nam sił nowych, i to udział gorący, wszechstronny udział godny części narodu, który kroczył zawsze drogą postępu i cywilizacyi, a którego hasłem powinien być dzisiaj przede wszystkim: „rozwój — wiedzy i pracy, które jedne zbawić nas mogą.

W imię tych haseł zechce przeto wydział powiatowy przystąpić z rzetelnym patryotyzmem do dzieła.

Pierwszą czynnością wydziału powiatowego niechaj będzie wskazanie komitetowi wykonawczemu tych mężów w tamtejszym powiecie, którzy mają dość zapału, energii i znajomości rzeczy, aby potrafili stać się ogniskiem tamtejszego ruchu wystawowego i mogli swą pracę w tym kierunku oddać rzetelne usługi krajowi.

Trudności żadne niechaj nas nie straszą, pokażmy innym narodom, że i nam nie brak chęci prących i silnej woli.

D. j. w.

Odpis odezwy Wydziału krajowego z dnia 9. września 1872. Nr. 14.256. do świetnego c. k. Namiestnictwa w miejscu wy- stosowanej.

W skutek uchwały rady powiatowej tarnowskiej z dnia 18. lipca 1871. przedstawił nam wydział tejże rady pod dniem 15. sierpnia 1871. l. 385. następujący wniosek:

Zważywszy, że jarmarki po miasteczkach, tak licznie w kraju naszym porozrzucanych, w różnych dniach tygodnia i zbyt często odbywają się, i lud wiejski z zabobonną skrupulatnością takowe odwiedzać przywykły — odprowadzają od zajęć rolniczych z wielką ujmą dla ekonomii krajowej,

zważywszy, że zgromadzenia jarmarczne są źródłem największych społeczęńskich zdożności, t. j. pijatyk, kradzieży, kłótni i bitek, doprowadzających często do zabójstw, gier w karty, oraz wyzyskiwań łatwości i niedoświadczenia ludu wiejskiego przez ludzi złej woli i oszustów,

zważywszy, że z powodu braku oświaty u ludu wiejskiego, wpływy i nauki moralne ze strony duchowieństwa okazują się w tych razach mniej skuteczne, nie będąc przez częściowe usunięcie okazyi ze strony prawodawstwa poparte,

zważywszy dalej, że artykuły, będące przedmiotem ruchu jarmarcznego, nie porastają ani się produkuje tak często, aby usprawiedliwiała potrzebę liczego powtarzania się jarmarków,

zważywszy naostatek, że we Włoszech jarmarki i targi w jednym dniu w tygodniu w całym kraju praktykowane, bardzo pomyślnie oddziałują na handel i przemysł, wywołując współubieganie się o pierwszeństwo pomiędzy miejscami targowemi, raczy:

Wysoki Wydział krajowy we właściwej drodze ustawodawczej uzyskać, by pozwolenia na jarmarki po miasteczkach o ile może być zmniejszone, lub tak jak we Włoszech się praktuje, do jednego dnia w tygodniu (który dla kraju naszego poniedziałek najwłaściwszym by był) ograniczone być mogły.

Wniosek ten poparło przeszło dwadzieścia reprezentacyj, a wydział powiatowy staromiejski, przystępując do projektu wyrażonego w uchwale rady powiatowej tarnowskiej z dnia 18. lipca r. z., wniósł w tej sprawie pod dniem 26. września r. z. petycję do wys. Sejmu.

Na posiedzeniu dnia 28. września r. z. przekazał wys. Sejm tę petycję Wydziałowi krajowemu w celu zbadania doniosłości projektu i poczynienia odpowiednich kroków.

Chcąc mieć obszerniejszą podstawę do ocenienia wniosku przekazanego, zasięgnął Wydział krajowy opinii wydziałów powiatowych, galic. towarzystwa gospodarskiego, tudzież Izb handlowych lwowskiej, krakowskiej i brodzkiej.

Blisko czterdzieści reprezentacyj powiatowych tudzież Izba handlowa lwowska przystąpiły do uchwały rady powiatowej tarnowskiej, czternaście wydziałów powiatowych oświadczyło się w zasadzie za uregulowaniem jarmarcznych i targowych stosunków w naszym kraju.

Izba handlowa krakowska stanowczo swego zdania nie objawiła, i tylko siedmnaście wydziałów powiatowych wraz z Izbą handlową brodzką nie zgadzają się z projektem rady powiatowej tarnowskiej, podjętym przez wydział powiatowy staromiejski.

Jakiegokolwiek atoli jest zapatrywanie tej lub owej reprezentacji powiatowej, nie ulega żadnej wątpliwości, że sprawa targów i jarmarków przedstawia u nas wiele stron ujemnych

Zaprzeczyć się nie da, że ilość odbywających się w naszym kraju targów i jarmarków jest większą, aniżeli tego potrzeba wymaga, że lud nasz tłumnio odwiedza targi i jarmarki nie tyle w celu sprzedaży lub zakupu produktów, ile dla przyjemności i zabawy, że to odwiedzanie targów i jarmarków — połączone z marnotrawstwem czasu i z demoralizacją wszelkiego rodzaju — przeszło u naszego ludu w nałóg głęboko zakorzeniony, będący jedną z przyczyn, dlaczego kraj nasz moralnie ani też materialnie dźwignąć się nie może. Ciekawe daty w sprawie targów i jarmarków podają niektóre wydziały powiatowe:

W Rawie n. p. odbywać się mają targi w poniedziałki, lud jednak gromadzi się także w piątki i niedziele.

W Biale odbywa się więcej jarmarków aniżeli pozwala koncesya.

Ludność powiatu kołomyjskiego bierze udział w 72. jarmarkach okolicznych, nie rachując w to dni targowych, których w Kołomyi tylko jest trzy w tygodniu.

W Złoczowie ilość jarmarków jest przynajmniej dwa razy większa, aniżeli na to koncesya pozwala, a przynajmniej połowa ludności wiejskiej tego powiatu jarmarkuje przez 150 dni w roku, tak, iż po odrzuceniu dni świątecznych jakoteż rozmaitych innych uroczystości miejscowych, nie pozostaje więcej niż 100 dni w roku do roboty.

Zdaniem wydziału powiatu dolińskiego, w tamtejszym powiecie przynajmniej jedna czwarta część roku straconą jest dla gospodarstwa z powodu targów i jarmarków, tamże ponad potrzebę się odbywających.

W powiecie samborskim i granicznych miasteczkach jest w roku 739 dni jarmarcznych i targowych, tak, iż dwa dni takich przypada na każdy dzień w roku.

Daty te są dość wymowne, i jakkolwiek podają je tylko niektóre wydziały powiatowe, nie omyliliśmy się bardzo, jeżeli z dat tych wyprowadzimy wniosek, że w całym kraju podobnie się dzieje, że jarmarki i targi odrywają bezpotrzebnie bardzo znaczną część naszej ludności wiejskiej od pracy, i że w ten sposób marnieje każdego roku ogromny zasób społeczny.

Wobec tych smutnych objawów nasuwa się pytanie, co jest powodem, że targi i jarmarki, których użyteczność w gospodarstwie społecznym jest uznana, które ułatwiając wymianę produktów, powinny być środkiem rozwoju handlu i przemysłu, są u nas jedną z przyczyn ubóstwa krajowego.

Zdaje się, że powodów tego zjawiska szukać należy nietylko w braku oświaty ludu naszego, nieumiejącego cenić należycie wartości czasu i pracy, nietylko w wewnętrznych stosunkach społecznych, które długiej i gruntownej wymagają reformy, lecz także i w okolicznościach zewnętrznych, którym łatwo środkami administracyjnymi zapobiedz można.

Do okoliczności takich zaliczamy przedewszystkiem odbywanie jarmarków i targów „ze zwyczaju“, bez wszelkiej koncesyi, lub na podstawie przywilejów, które w skutek zmiany stosunków handlowych i przemysłowych nie mają dziś już warunków istnienia. Również szkodliwym jest przekraczanie koncesyj jarmarcznych i targowych przez przemienianie targów na jarmark, przez odwolywanie jarmarków i przenoszenie takowych na inne dni z powodu niepogody lub innych względów. w skutek czego w niektórych miejscowościach zamiast ilości dozwolonej, odbywa się dwa razy tyle jarmarków, a to nie dla potrzeby rzeczywistej, lecz dla podniesienia dochodów miejscowych.

Nakoniec zaliczamy tu także pomijanie reprezentacji powiatowych przy udzielaniu koncesyi na targi i jarmarki bez względu na to, że reprezentacje te potrafiłyby najlepiej ocenić handlowe i przemysłowe stosunki miejscowości, ubiegającej się o koncesję. Oto, zdaniem Wydziału krajowego najgłówniejsze zewnętrzne powody, dlaczego targi i jarmarki wpływają także szkodliwie na moralne i ekonomiczne stosunki naszego kraju

Ponieważ usunięcie tych powodów jest w mocy świetnego c. k. Namiestnictwa, przeto w myśl uchwały wys. Sejmu z 28 września 1871. Wydział krajowy ma zaszczyt przedstawić świetnemu c. k. Namiestnictwu przy załączeniu odnośnych sprawozdań wydziałów powiatowych, Izb handlowych i komitetu c. k. galic. towarzystwa gospodarskiego następujące wnioski:

I. Świetne c. k. Namiestnictwo raczy polecić c. k. starostom, aby zbadali z jak największą dokładnością ilość odbywających się istotnie w każdej miejscowości targów i jarmarków, celem uzyskania podstawy do zniesienia tych targów i jarmarków, które samowolnie zaprowadzone zostały.

II. Świetne c. k. Namiestnictwo raczy przedsięwziąć rewizję wszystkich przywilejów i koncesyj targowych i jarmarcznych, celem dokonania zmian potrzebnych i odnowienia koncesyj dawniej wydanych, przy czem ze względu, że w niektórych miejscowościach istnieje zbyt wielka ilość dni targowych, wypadłoby może dla złagodzenia tego stosunku przyjąć zasadę, iż jarmarki tylko w dnie targowe zwyczajne odbywać się mogą.

III. Świetne c. k. Namiestnictwo raczy jak najsurowiej zabronić odwoływania jarmarków i przenoszenia takich na inne dnie, c. k. starostom zaś polecić, iżby w porozumieniu z wydziałami powiatowymi czuwali nad ścisłym wykonywaniem policyi targowej, w szczególności zaś nad tem, aby gminy posiadające koncesye na targi zwyczajne, nie przemieniały takowych na jarmarki, i aby pod żadnym pozorem ilość targów lub jarmarków samowolnie zwiększoną być nie mogła.

IV Świetne c. k. Namiestnictwo raczy zarządzić, aby na przyszłość przed wydawaniem nowych koncesyj na targi i jarmarki, uwzględniane były także opinie odnośnych rad powiatowych.

Zamawiając sobie zwrot udzielonych sprawozdań, npraszamy, aby świetne c. k Namiestnictwo raczyło nas w swoim czasie uwiadomić o skutku niniejszej odezwy.

D. j. w.

Odpis okólnika Wydziału krajowego do wydziałów powiatowych, z dnia 12. sierpnia 1868. l. 8421.

Na mocy §. 27. e. ustawy gminnej, należy dozór nad miarą i wagą do własnego zakresu działania gmin.

W skutek najw. postanowienia z dnia 6. sierpnia 1855. zaprowadzone zostały w królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem księstwem Krakowskiem miary i wagi wiedeńskie, które ze względu, iż na mocy ustawy zasadniczej z d. 21. grudnia 1867. §. 11. e. ustawodawstwo o miarach i wagach do zakresu Rady Państwa należy, aż do nowego w tym względzie postanowienia, i nadal obowiązują.

Z dozorem nad miarą i wagą połączony jest także obowiązek cechowania miar i wag według wzorów miar i wag wiedeńskich. Aż do wejścia w życie ustawy gminnej, sprawowały czynność tę w byłym okręgu administracyjnym krakowskim, ustanowione w skutek rozporządzenia c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 22. czerwca 1856. l. 4960. na 68 dawniejszych powiatów politycznych, 40 urzędów cymenicznych, z których każdy do jednego z dawniejszych c. k. urzędów powiatowych należał, któremu zwierzchnictwo nad tymże urzędem cymenicznym rozporządzeniem byłej władzy krajowej w Krakowie z d. 5. października 1856. l. 29361. poruczono.

Co do kosztów z czynnością cymeniczną połączonych, obowiązane były w tymże okręgu administracyjnym gminy w miejscu urzędów cymenicznych dostarczać lokal i tegoż urządzenie i utrzymanie, a niektóre ponosiły także w części wynagrodzenia dla ustanowionych cymeników; koszta zaś sprawienia wzorowych miar i wag i przyrządów do cechowania, tudzież wynagrodzenia cymeników, o ile tychże gminy przynajmniej w części nie opłacały, ponosił w zupełności fundusz krajowy.

Za cechowanie zaś miar i wag nie opłacały strony żadnej należytości.

Z wejściem w życie ustawy gminnej porozumiał się Wydział krajowy z c. k. Namiestnictwem względem oddania czynności cymenicznych w myśl §. 27. e. tej ustawy, samymże gminom, na które z mocy tejże ustawy także i obowiązek ponoszenia kosztów, z czynnością cymeniczną połączonych, prawnie przeszedł.

Gdy jednakże cechowanie miar i wag w gminach wiejskich nietylko byłoby zbyt ciężkiem, lecz zaprowadzenie takie jest oraz rzeczą namysłu, ażeby przy notorycznej niedbałości przełożonych gmin wiejskich, trudniącym się wyrobem miar i wag rzemieślnikom, mianowicie zaś żydom, nie pozostawić wolnego pola do wyzyskiwania tej okoliczności w celu oszukaństwa, przeto postanowił Wydział krajowy zgodnie z c. k. Namiestnictwem, na razie poruczyć sprawy cymeniczne tylko tym gminom miejskim, które takowe dotąd sprawowały, uregulowanie zaś sprawy tej w innych gminach małomiejskich, które dotąd samoistnego urzędu cymenicznego nie miały, jakoteż w gminach wiejskich, czy to stosownem przydzieleniem tychże do gmin, urzędów cymenicznych posiadających, czy też podziałem na nowe okręgi cymeniczne, wedle wymagań miejscowych stosunków handlowo-przemysłowych, poruczyć najbliżej z temież obznajomionym wydziałem powiatowym.

W skutek tego porozumienia poleciło c. k. Namiestnictwo rozporządzeniem z dnia 8. maja b. r. l. 26161. wszystkim c. k. urzędów powiatowym, ażeby czynności cymeniczne, oraz wzory miar i wag, jakoteż przyrządy do cechowania, nietylko w miejscach teraźniejszych urzędów powiatowych, lecz także w miejscach, gdzie takowe przedtem istniały, i dla których przedmioty powyższe sprawiono, dotyczącym zwierzchnościom gminnym na podstawie inwentarza oddały.

Stosownie do powziętej decyzji, w których miejscach nowy urząd cymmentniczy ma być zaprowadzony, zawezwie wydział powiatowy radę dotyczącą gminy, ażeby potrzebne ku temu celowi wzory miar i wag wiedeńskich, oraz przyrządy do cechowania sprawiła, i urząd cymmentniczy w życie wprowadziła, zarazem zawiadomi wydział powiatowy tak zwierzchność gmin, w których urząd cymmentniczy istnieje, o przydzielonym jej okręgu, jakoteż wszystkie gminy o wcieleniu ich do tegoż okręgu.

Czyni się jednak wydział powiatowy uważnym, ażeby nowe cymmentnicze urzędy zaprowadzał ściśle tylko według potrzeby powiatu oraz pewnej rękojmi, iż dotycząca zwierzchność gminna zadaniu należytego wykonywania czynności cymmentniczej odpowie.

Spis potrzebnych zorów miar i wag, jakoteż przyrządów do cechowania, załącza się obok w celu udzielenia tegoż dotyczących zwierzchnościom gminnym. W celu nabycia tych przedmiotów udać się mają zwierzchności gminne do miejskiego urzędu cymmentniczego we Lwowie, który wszelkie zamówienia w tym względzie przyjmuje i skutecznie.

Dla ułatwienia zaś temu urzędowi dostawy i korzystniejszego zamówienia hurtownego, zarządzi wydział powiatowy, ażeby gminy przedmiotów, cymmentniczych potrzebujące, w tym względzie do pewnego terminu, ile możliwości do końca września b. r. w urzędzie cymmentniczym się zgłosiły.

Zaprowadzenie i urządzenie samego urzędu cymmentniczego, ustanowienie cymmentnika i wynagrodzenia dla tegoż, należy do własnego zakresu działania gmin. Co się zaś tyczy kwalifikacyi cymmentnika, obowiązany jest ubiegający się o tę posadę wykazać się świadectwem urzędu cymmentniczego w Krakowie lub we Lwowie, iż potrzebnych w tej mierze wiadomości nabył, i sposobu sprawdzania i stemplowania miar i wag się wyuczył, jakoteż przepisany w tym względzie egzamin złożył. Cymmentnika takiego ma gmina zamianować, a po zatwierdzeniu nomeniacyi przez wydział powiatowy, zaprzysiądz, i odpowiedzialną jest za to, ażeby nie-examinowanych i nieuzdolnionych cymmentników nie ustanawiała.

Gdy dotychczas cechowanie nie podlegało żadnej opłacie, obecnie zaś koszta utrzymywania urzędu cymmentniczego i cymmentnika na gminę do tego obowiązana przechodzą, przeto zawezwie wydział powiatowy radę tych gmin, którym czynność cymmentnicza poruczoną będzie, ażeby w miarę istotnych kosztów, ze sprawowaniem czynności cymmentniczych połączonych, stosowną opłatę od pewnych miar i wag ustanowiła, i w tym celu stałą taryfę ułożyła. Opłata taka winna być wszakże jak najumiarkowaną i nie może być jako źródło dochodu uważana, lecz tylko jako zwrot wydatków, przez gminę rzeczywiście ponoszonych.

Taryfy te mają gminy wydziałowi powiatowemu do zatwierdzenia przedłożyć. Z czynności cymmentniczych ma urząd cymmentniczy prowadzić dokładny protokół, w którym partye do cechowania przedmiotów się zgłaszające, i wnoszone od tychże przedmioty oraz ilość przedmiotów sprawdzonych jakoteż odrzuconych, i czas kiedy się to działo, to jest datum, wykazane być mają.

Wydział powiatowy prowadzić będzie kontrolę, obowiązując zwierzchności gminne do peryodycznego przedkładania tychże protokołów dla sprawdzenia i zatwierdzenia takowych.

Co się tyczy postępowania i ścisłego zachowywania przepisów o cechowaniu, w tym względzie obowiązuje rozporządzenie ministeryalne z d. 16. kwietnia 1856. l. 439. Według tegoż udziela się wydziałowi powiatowemu następujące wskazówki, które wszystkim gminom, do utrzymywania urzędu cymmentniczego obowiązany, wydać należy.

W skutek najw. postanowienia z dnia 6. sierpnia 1855, są w królestwie Galicyi i Lodomerji z Wielkiem księstwem Krakowskiem jedynie prawnymi miary i wagi niższo-austryackie, to jest niż.-austr. masa, niż.-austr. meca, wiedeński sążeń i wiedeński łokieć, tudzież wiedeńska waga, a to ze wszystkiemi ich podziałami.

Używanie innych miar i wag przy sprzedażach publicznych zakazane jest pod karą konfiskaty miar i wag, a w razie powtórzenia tego przekroczenia pod karą pieniężną od 1 złr. do 25 złr. Przekroczenia zaś cięższe należą do kompetencyi sądów.

Miary i wagi w handlu i obrocie publicznym muszą w dowód, że są sprawiedliwe, opatrzone być stemplem urzędowym, w przeciwnym razie podlegają właściciele niestemplowanych miar i wag powyższej karze.

Urząd cymmentniczy zaopatrzony być ma w autentyczne miary i ciężary do ważenia, jakoteż potrzebne do cechowania stemple, i utrzymywać takowe w stanie należytych.

W razie zużycia tych przedmiotów mają takowe być uzupełnione lub nowymi zastąpione.

Gdy miary i ciężary do ważenia, wniesione od strony do cechowania, nie zgadzają się z autentykami miar i ciężarów, natenczas takowe urząd cymmentniczy jedynie zwróci, nie wchodząc wcale w sprawdzenie tychże, co wyłącznie do strony należy.

Gdy się miary i ciężary do cechowania przyniesione, z autentykami zgadzają, natenczas ma się na nich prócz liczby roku także znak sprawdzenia odbić, który według najw. postanowienia z dnia 3. listopada 1855. r. składać się ma z orła Państwa z dołączeniem początkowych głosek miejsca, w którym urząd cechowniczy istnieje.

Ciężary do ważenia z lanego żelaza mogą tylko wtedy być cechowane, gdy żelazną obrączką zaopatrzone są, na której stempel sprawdzenia wybitym być ma; ciężary do ważenia z lanego żelaza, z przydatkiem ołowianym, lub też innym, nie tylko że nie mogą być cechowane, lecz podlegają konfiskacie.

Rękodzielnicy, którzy się sporządzeniem wag, ciężarów do ważenia i miar objętości i długości trudnią, obowiązani są sporządzone przedmioty swoim znakiem majsterskim opatrzyć, i jeszcze przed sprzedażą ocechować.

Każdy rękodzielnik i kupiec, który według miary i wagi kupuje i sprzedaje, używać musi zawsze przepisanych do tego i należycie cechowanych wag, ciężarów do ważenia i miar, i nie wolno mu w tem miejscu, gdzie swoje zatrudnienie prowadzi, żadnych innych wag, ciężarów do ważenia lub miar nawet przechowywać.

Wszyscy rękodzielnicy i kupcy obowiązani są swoje wagi, ciężary do ważenia i miary w ogóle co dwa lata świeżo cechować. O ile jednak przedmioty te, z powodu częstego używania prędszemu zużyciu podlegają, powinno cechowanie co rok się powtarzać.

Oberżyści i szynkarze mają gościom w szynkach trunek, którego się według miary żąda, nie tylko z cechowanych naczyń nalewać, lecz także w naczyniach trzymających miarę podawać.

Gdy w razie przekroczenia konfiskata uskutecznioną być nie może, zapada już za pierwszym przekroczeniem wyznaczona kara pieniężna.

Kara w odebranych przedmiotach lub w pieniądzech przypada funduszowi ubogich tego miejsca, gdzie przekroczenie popełnionem zostało.

U rękodzielników i kupców, którzy jakiegokolwiek towary i napoje na miarę i wagę sprzedają, jakoteż po gospodach i szynkach, niemniej też i po dworcach kolei żelaznych, gdzie takowe istnieją, należy kilka razy w roku niespodzianą rewizję odbywać, zasze uchybienia dochodzić, fałszywe wagi, ciężary do ważenia i miary konfiskować, i na wykraczające strony stosowne kary nakładać.

Dochodzenie i karanie przestępstw należy z mocy §. 60. ustawy gminnej do zwierzchności gminnej, przeciwko orzeczeniu tejże przysła z mocy §. 61. ustawy gminnej rekurs do politycznej władzy powiatowej.

Wydział powiatowy poleci zwierzchnościom gminnym, ażeby przepisy te ściśle przestrzegały, i czuwać będzie nad zachowaniem tychże.

D. j. w.

Wykaz

wzorowych miar, wag i rekwizytów, które gminnym urządowi cymmentniczemu do manipulacji przy sprawdzaniu przedmiotów cymmentowaniu polegających, niezbędnie potrzebne są, jako to:

1. Ciężarki żelazne a 50, 25, 10, 5, 4, 3, 2, 1 wied. funt.
2. Ciężarki żelazne z hakami: 2 szt. a 1 łót, 2 a 4 łóty, 2 a 6 łótów, 2 a 1 funt.
3. Ciężarek wkładkowy z mosiądzu do jednego fta.
4. 1, $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{16}$, $\frac{1}{32}$, $\frac{1}{64}$ mierzycy
5. 1 kubek, $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{16}$, $\frac{1}{32}$ kubka
6. Łokieć żelazny (w kwadrat).
7. Sążen drewniany.
8. Colsztok 3 stóp długości, drewniany.
9. Dwie wagi czarkowe (jedna mniejsza, druga większa).
10. Wiadro drewniane, podzielone klamrami w 4 podziały.
11. $\frac{1}{4}$ wiadra z miedzi; dla uniknienia wysokich kosztów mogłoby być z grubej blachy sporządzone.
12. Ścio masówka z blachy.
13. 1 mas, $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{16}$, $\frac{1}{32}$ masy z blachy.
14. Miary fuutowe na olej i oliwę a 1, $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{16}$, $\frac{1}{32}$ ft. z blachy.
15. " " " naftę a 2, 1, $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{16}$, $\frac{1}{32}$ ft. z blachy.

Podług przepisu powinny pod poz. 4. i 5. wypisane przedmioty z miedzi być sporządzone, lecz dla uniknienia wysokich kosztów mogłoby być z drzewa starannie zrobione.

Rekwizyta.

16. 3 szt. stampiliów z orłem, ze stali (duża, średnia, mała) wypukło rytowane,
17. 3 " " z rokiem, " " (" " ") " "
18. 3 " " liter początkowych siedziby urzędu cymmentniczego (duży, średni, mały, wypukło rytowane;
19. 1 " stampili z orłem wkłęsło rytowanym;
20. 1 " " na której rok i początkowa litera siedziby urzędu cymmentniczego wkłęsło rytowana;
21. Sypnik (t. j. duża lejka drewniana wraz z podstawą do przepuszczania prosa przy sprawdzaniu miar próżni);
22. Szperhak małego rozmiaru;
23. Młotek; 24. obcegi; 25. dłuto wąskie (Vorzeichner);
26. Żelazo do wypalania znaków cymmentniczych (od 0 do 9, orzeł, rok i litera, tudzież Nr. IV M. i P.;

Wszystkie w niniejszym wykazie poszczególnione przedmioty, oprócz pod poz. 21. wypisanego sypnika, które każdy stolarz zrobić jest w stanie, może tutejszy urząd cymmentniczy na każde żądanie i w jakiejby ilości, ręcząc za dobre sporządzenie i akuradne sprawdzenie, dostarczyć.

We Lwowie dnia 7. sierpnia 1868.

Fundusz krajowy

w roku 1871.

D o c h o d y

	Wyszczególnienie rubryk	Wynikłość w r. 1871.		Preliminowana kwota		więcej		mniej	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
1	Z odnajmu ubikacyj sejmowych	1.538	—	1.200	—	338	—		
2	Odsetki od chwilowo ulokowa- nych pieniędzy obrotowych .	13.239	21	14.000	—	—	—	761	—
3	Dochód z myt na drogach kra- jowych .	123.998	77	114.000	—	9.998	—		
4	Nadwyżka dochodów od zakła- dów dotowanych z funduszu krajowego:								
	a) szpital Św. Łazarza oddział chorych	12.450	55 1/2	9.207	—	3.244	—		
	b) fundusz policyi krajowej . .	2.671	99 1/2	1.559	—	1.113	—		
5	Zapasy kasowy	190.310	—	190.310	—	—	—		
6	Dodatki do podatków	1,036.805	46 1/2	1,128.500	—	—	—	91.694	—
7	Różne przypadkowe	6.159	01	—	—	6.159	—		
	Razem .	1,387.173	1/2	1,458,776	—	20.852	—	92.455	—
								71.603	—

W y d a t k i

I.	Koszta reprezentacji kraju . .	68.070	15 1/2	128.200	—	—	—	60.130	—
II.	„ zarządu	102.507	31 1/2	102.530	—	—	—	22	—
III.	„ leczenia	137.433	04	144.000	—	—	—	6.567	—
IV.	„ szczepienia	21.565	69 1/2	21.726	—	—	—	160	—
V.	Wydatki sanitarne	29.999	80 1/2	30.000	—	—	—		
VI.	Zasiłki dla zakładów dobroczyn- ności	6.264	—	6.422	—	—	—	158	—
VII.	Zasiłki dla zakładów naukowych i wychowania	49.250	—	49.610	—	—	—	360	—
VIII.	Utrzymanie pomników history- cznych	8.000	—	8.000	—	—	—		
IX.	Kwaterunkowe żandarmeryi . .	34.099	07 1/2	34.080	—	19	—		
X.	Drogi krajowe	673.000	81	672.500	—	500	—		
XI.	Dotacje i zasiłki dla zakładów	222.735	55	220.121	—	2.614	—		
XII.	Różne	29.579	04	37.307	—	—	—	7.728	—
	Razem .	1,382.504	48 1/2	1,454.496	—	3.133	—	75.125	—

Lwów dnia 18. września 1872.

Odpis odezwy Wydziału krajowego do świetnego c. k. Prezydum Namiestnictwa we Lwowie z dnia 19. grudnia 1871. do l. 14193.

W sprawozdaniu z czynności Wydziału krajowego za czas po koniec lipca 1871. przedstawiliśmy wys. Sejmowi w sprawie szupaśnictwa stan rzeczy następujący :

1. iż nie otrzymaliśmy od c. k. Rządu żadnego załatwienia ani oświadczenia pod względem uchwały sejmowej z d. 9. października 1869. wzywającej c. k. Rząd, ażeby wniesiono na najbliższą sesję sejmową przedłożenie rządowe do ustawy o uregulowaniu szupaśnictwa w Galicyi;

2. iż Wydział krajowy w Tryeście wytoczył przeciwko nam proces w trybunale państwowym, który za wyrokował, iż galic. fundusz krajowy winien jest zapłacić czyli zwrócić koszta szupasowe funduszowi krajowemu w Tryeście;

3. że jednakże z uwagi, iż orzeczenia trybunału państwowego nie mogą nas pozbawić, ani też narnszyć praw naszych ze statutu krajowego wypływających, uchwaliliśmy pod dniem 11. sierpnia 1871. do l. 1461.:

- a) dopuścić aż do exekucyi wyroku trybunału państwowego dla zamanifestowania, iż obstawiamy w całości przy prawach naszych konstytucyjnych, a tylko przymusowi exekucyi poddać się musimy;
- b) udać się do wszystkich innych Wydziałów krajowych z wezwaniem, ażeby się wstrzymały z żądania-
mi o zwroty kosztów szupasowych, a to na tak długo, aż cała ta sprawa na właściwej drodze konstytucyjnej uregulowaną nie będzie; wreszcie
- c) iż udaliśmy się również do najwyższej władzy krajowej z przedstawieniem: ażeby w myśl uchwały sejmowej z d. 9. października 1869. rządowy projekt do nregulowania szupaśnictwa, na najbliższą sesję sejmową wniesiony został.

Po wydrukowaniu powyższego sprawozdania naszego, otrzymaliśmy odezwę świetnego Namiestnictwa z dnia 19. sierpnia 1871. do l. 5305/pr., donoszącą nam o sankcyi ustawy państwowej z d. 27. lipca 1871. nr. 88. Dz. p. p. tudzież o rozporządzeniach władzy krajowej zmierzających do wykonania powyższej ustawy.

Wydział krajowy w odpowiedzi swej z d. 5. września 1871. do l. 11600. zastrzegł się przeciwko powyższej ustawie wkraczającej w zakres kompetencyi zagwarantowanej statutem krajowym dla wys. Sejmu, zaś odwołując się do pisma swego z d. 11. sierpnia 1871. do l. 1461., tudzież do uchwały sejmowej z d. 9. października 1869. oświadczył świetnemu c. k. Namiestnictwu: iż nie może brać ze swej strony żadnej czynnej inicjatywy zmierzającej do wykonania ustawy państwowej z d. 27. lipca 1871. nr. 88.

O tem wszystkiem ułożyliśmy dodatkowe sprawozdanie, w którym streszczając punkta pod 1. 2. 3. przytoczone, donieśliśmy wys. Sejmowi o całej treści naszej uchwały z d. 5. września 1871. do l. 11600.

Wysoki Sejm przyjął to sprawozdanie nasze do swej wiadomości i tym sposobem zatwierdził w całości postępowanie nasze, tudzież zajęte przez nas w sprawie szupaśnictwa stanowisko.

Przy uchwaleniu zaś budżetu krajowego i biorąc wzgląd na wydatki szupasowe, które z powodu dalszych wyroków trybunału państwowego, mogłyby spaść na galic. fundusz krajowy, powziął wysoki Sejm odnośnie do sprawy szupaśnictwa w kraju naszym uchwałę z dnia 11. października 1871. w tej treści:

„Sejm wzywa c. k. Namiestnictwo, aby odpowiedni projekt do ustawy na następnej sesji sejmowej przedłożyło.“

Wydział krajowy czuje się spowodowanym do ponownego wskazania, iż uregulowanie szupaśnictwa w kraju naszym, staje się coraz większą i coraz naglejszą potrzebą. Nie podlega wprawdzie żadnej wątpliwości, iż urządzenie domów przymusowej pracy zastąpiłoby najskuteczniej całą instytucję szupaśnictwa. Ustanawiając i takie zakłady po wszystkich stronach kraju umieszczano by w nich włóczęgów i wszystkie takie osoby, które teraz podpadają wyrokom szupasowym. Przynagłano by je do pracy, a rezultaty takowej służyłyby po największej części na utrzymanie tych domów, zaś w pewnej nieznaczącej części odkładałyby się codziennie jako oszczędności pracujących.

Gdyby więc te oszczędności narosły do pewnej znaczniejszej kwoty, uwalniano by odnośną osobę przy wręczeniu jej tej kwoty z nakazem: ażeby udała się do gminy swej przynależności, tudzież z zastrzeżeniem, iż w razie dalszego włóczenia się, i w ogóle niepoprawności nanowo i na dłuższy czas w takim domu przymusowej pracy umieszczoną zostanie.

W ten sposób radziłoby się najskuteczniej wszelkim i tak ustawicznie się powtarzającym powrotem szupaśników, zaś rzeczne domy byłyby istotnie zakładami poprawy.

Nim jednakże utworzenie podobnych zakładów do skutku przyjść może, wymaga zapewnienie bezpieczeństwa publicznego, ażeby używano środków zaradczych, które wynikają z instytucji szupaśnictwa.

W opracowaniu przyszłego przedłożenia rządowego zasługiwałyby według zdania naszego następujące punkta na szczególniejsze uwzględnienie:

A. ażeby ulżono najsamprzód tym gminom, które są stacyami szupasowymi w ponoszeniu ciężarów szupasowych.

Przeciążanie tych gmin jest zbyt ciężkiem i całkiem słusznie domagają się one już od kilku lat sprawiedliwego uwzględnienia. Wszystkie okoliczne gminy powinny konknrować do wspólnego ponoszenia ciężarów stacyi szupasowej, lub też takowe utrzymywane być winne ze wspólnych funduszy całego powiatu politycznego. Wypada przeto zmienić dotychczas obowiązujące przepisy nasze, które nie dozwalały rozkładania ciężarów stacyi szupasowych.

B. Wszystkie inne koszta szupasowe a mianowicie:

zaopatrzenie lekarskie, za żywienieienne, za oczyszczenie i przyodzienienie szupaśników, za transportowanie takowych w szczególności podwodami, za wynagrodzenie czyli należytość dla straży konwojującej, należy szczegółowo otaksować w wartości pieniężnej; gdyż dotychczasowe przepisy nasze nie zawierają w tym względzie żadnego oznaczenia.

Pieniężne zreluowanie kosztów i ciężarów szupasowych okazuje się z każdego względu niezbędnem, a to dla sprawiedliwego rozkładu tych ciężarów, które ponoszono u nas w naturze, tudzież dla pozyskania możności likwidowania zwrotów co do kosztów szupasowych.

C. Wszystkie przepisy pod względem szupasowania poddanych do innych państw przynależących, należy republikować i stosownie do zregulowania całego szupaśnictwa uzupełnić.

D. Na granicy, którą idą ciągi szupaśników, winien być ustanowionym organ urzędowy, któryby poświadczył odbiór i przepustkę szupaśników przez kraj odstawionych, a to bez względu na to, czy to jest granica do innych królestw i krajów Monarchii, czyli też granica do obcego państwa.

E. Szupasowanie szczególnie przy większych odległościach winno się odbywać zapomocą kolei żelaznej, gdyż większy koszt transportowania zrównoważonym zostanie zyskiem czasu i oszczędnością w kosztach wyżywienia i innych należytości szupasowych.

F. Ustawa z dnia 27. lipca 1871. nr. 88. Dz. p. p. a w szczególności §. 18. nakłada na gminy zbyt wielkie obowiązki, którym gminy nasze, a szczególnie wiejskie nie są w stanie podołać.

§. 18. przepisuje bowiem:

„iż gmina jest odpowiedzialną za koszta, które wynikają z zaniedbania nałożonych jej względem szupaśnictwa obowiązków. Koszta łapania zbiegłych szupaśników ponosi ta gmina, której organa ponoszą winę w tej ucieczce.“

§. 11. powyższej ustawy przepisuje zaś, iż w razie ucieczki szupaśnika, zarządza się ściganie i łapanie zbiegłego, przez publiczne organa bezpieczeństwa.

Odnosnie więc do powyżej wzmiankowanej odpowiedzialności nadmienić musimy: iż gminy nasze wiejskie są ubogie i nie są w stanie opędzić kosztów na utrzymanie dostatecznej policyi miejscowej, tudzież stałej straży gminnej; nie mogą przeto odpowiadać za koszty w tym wypadku, jeżeli wyznaczona eskorta szupaśników nie dopełni swego obowiązku.

Regres gminy do eskorty winę ponoszącej, jest bardzo trudnym i z powodu ubóstwa będzie zawsze niemożliwym; prócz tego wina zaś eskorty szupaśnika nie tak łatwo udowodnioną być może.

Równie też i ściąganie kosztów od gminy narosłych z powodu ścigania i łapania zbiegłych szupaśników, natrafi z powodu ubóstwa gmin naszych wiejskich na bardzo wielkie trudności, i one poczytywać to będą, za bardzo dotkliwy i niesłuszny ciężar, co też ze względu na ich stosunki rzeczywiście przyznać musimy.

Wszystkim tym trudnościom zaradziłoby się najskuteczniej, gdyby zarządzono zaprowadzenie, ażeby żandarmerja eskortowała szupaśników.

Utrwalenie bezpieczeństwa publicznego jest celem żandarmerji — i wysoki Sejm w rezolucyi swej z dnia 17. października 1871. do l. 479/5. uznał nagłą potrzebę takiej reorganizacji żandarmerji, któraby tej instytucji nadała więcej samodzielności, czyniąc ją zarazem skuteczniejszą pomocą dla działania zwierzchności miejscowych

Z drgiej strony zaś jest istotnie najsluszniejszem żądaniem, ażeby gminom, które i tak ponoszą wszystkie ciężary szupaśnictwa, poczyniono tę ulgę w obowiązkach, którym szczególnie gminy wiejskie w żaden sposób podołać nie mogą.

Byłoby zatem nader pożądanem, ażeby eskortowanie szupaśników przez żandarmerję, a szczególnie przy gminach wiejskich już teraz w drodze admin. stracyjnej zarządzonem zostało; równie też przemawiamy najusilniej zatem: ażeby też i inne z powyżej wyszczególnionych punktów w drodze tymczasowych rozporządzeń administracyjnych uregulowane zostały, — o ile tu w ogóle jest możliwem według przepisu §. 19. ustawy z dnia 27. lipca 1871. nr. 88. Dz. p. p.

Wydział krajowy zajmuje się obecnie zbieraniem dat odnoszących się do uregulowania szupaśnictwa, a skoro tylko pożyteczne lub przydatne momenta osiągnąć zdoła, przeszle je bez zwłoki świetnemu Prezydium c. k. Namiestnictwa.

Odwołując się zatem do pisma naszego z dnia 11. sierpnia 1871. do l. 1461 — w którym obok uzasadnienia praw naszych konstytucyjnych przedstawiliśmy: iż c. k. Prezydium Ministerstwa w przedłożeniu swem do Rady państwa z d. 5. maja 1871. uwzględniło kompetencję Sejmu galicyjskiego do prawodawczego uregulowania szupaśnictwa w Galicyi, a zatem, iż wyraźne uznanie najwyższych władz wysokiego Rządu po naszej stoi stronie, — żywimy tem bardziej nadzieję, iż świetne Prezydium c. k. Namiestnictwa raczy się przychylić do przedstawienia naszego, a uwzględniając dobro i nagłą potrzebę kraju, zarządzi bez zwłoki rozpoczęcie prac przygotowawczych do przyszłego przedłożenia rządowego, tudzież wyda tymczasowe rozporządzenie adminiaistracyjne, o ile takowe według §. 19. ustawy z d. 27. lipca 1871. miejsce mieć mogą.

D. j. w.

2. The first part of the report, which is a general introduction, contains the following information:

The first part of the report, which is a general introduction, contains the following information:

The first part of the report, which is a general introduction, contains the following information:

The first part of the report, which is a general introduction, contains the following information:

The first part of the report, which is a general introduction, contains the following information:

The first part of the report, which is a general introduction, contains the following information:

The first part of the report, which is a general introduction, contains the following information:

The first part of the report, which is a general introduction, contains the following information:

The first part of the report, which is a general introduction, contains the following information:

The first part of the report, which is a general introduction, contains the following information:

The first part of the report, which is a general introduction, contains the following information:

The first part of the report, which is a general introduction, contains the following information:

The first part of the report, which is a general introduction, contains the following information:

Sumaryczny wykaz

obrotu funduszu krajowego i funduszków z funduszu tego dotowanych w r. 1871.

	Nazwa funduszków	Dochody własne		Dotacje		Przenośne (zaliczki i depozyty)		Kapitały chwilowo lokowane i odbierane		Pozostałość kasowa na początku r. 1871.		Razem		Budżetem uchwalona kwota na r. 1871.		W porównaniu z kwotą preliminarzną			
																więcej		mniej	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Dochody.																		
1	Fundusz krajowy	160.057	54	—	—	754.555	20 1/2	355.924	83 1/2	190.310	—	1.460.847	58	330.276	—	20.091	54		
2	Szpital główny we Lwowie:																		
	a) Oddział chorych	63.969	27 1/2	62.819	91	59.527	09	—	—	8.649	88 1/2	194.966	16	125.912	—	87 7	18 1/2		
	b) „ położnic	1.710	90 1/2	9.550	—	3.666	23 1/2	—	—	—	—	14.927	14	11.834	—			573	09 1/2
	c) „ obłąkanych	8.041	63	60.735	—	13.906	89 1/2	—	—	—	—	82.683	52 1/2	69.270	—			493	37
3	Fundusz podrzutków	2.436	81	53.271	13	302	40	—	—	400	—	56.410	34	59.247	—			3.539	06
4	Fundusz szpitala św. Łazarza w Krakowie:																		
	a) Oddział chorych	55.185	01	—	—	33.351	11 1/2	54.195	50	24.790	75	167.522	37 1/2	44.801	—	10.384	01		
	b) „ położnic i podrzutków	13.815	63	29.681	33	—	—	1.165	—	—	—	44.661	96	45.321	—			1.824	04
5	Fundusz szpitala św. Ducha w Krakowie:																		
	a) Oddział obłąkanych	6.365	37	4.946	29	—	—	50	17	—	—	11.361	83	9.261	—	2.050	66		
	b) „ syfilitycznych	15.760	07	1.731	89	876	46 1/2	903	12	500	—	19.771	54 1/2	16.395	—	1.096	96		
6	Fundusz policyi krajowej	5.437	38 1/2	—	—	—	—	—	—	1.180	18 1/2	6.617	57	5.525	—			87	61 1/2
	Razem	332.779	62 1/2	222.735	55	866.185	40 1/2	412.238	62 1/2	225.830	82	2.059 770	02 1/2	717.842	—	34.500	35 1/2	6.517	18
	Wydatki.																		
																27.983	17 1/2		
1	Fundusz krajowy	1.159.768	93 1/2	222.735	55	678.593	31 1/2	211.043	43	225.511	81 1/2	2.497.653	04 1/2	1.454.496	—			71.991	51 1/2
2	Szpital główny we Lwowie:																		
	a) Oddział chorych	126.779	18 1/2	—	—	56.556	91 1/2	—	—	11.620	06	194.966	16	125.912	—	877	18 1/2		
	b) „ położnic	11.260	90 1/2	—	—	3.666	23 1/2	—	—	—	—	14.927	14	11.834	—			573	09 1/2
	c) „ obłąkanych	68.776	63	—	—	13.906	89 1/2	—	—	—	—	82.683	52 1/2	69.270	—			493	37
3	Fundusz podrzutków	55.707	94	—	—	688	70	—	—	13 70	—	56.410	34	59.247	—			3.539	06
4	Fundusz szpitala św. Łazarza w Krakowie:																		
	a) Oddział chorych	55.185	01	—	—	45.152	11 1/2	54.195	50	12.989	75	167.522	37 1/2	44.801	—	10.384	01		
	b) „ położnic i podrzutków	43.496	96	—	—	—	—	1.165	—	—	—	44.661	96	45.321	—			1.824	04
5	Fundusz szpitala św. Ducha w Krakowie:																		
	a) Oddział obłąkanych	11.311	66	—	—	—	—	50	17	—	—	11.361	83	9.261	—	2.050	66		
	b) „ syfilitycznych	17.491	96	—	—	834	06 1/2	903	12	542 40	—	19.771	54 1/2	16.395	—	1.096	96		
6	Fundusz policyi krajowej	5.437	38 1/2	—	—	—	—	—	—	1.180	18 1/2	6.617	57	5.525	—			87	61 1/2
	Razem	1.555.226	57	222.735	55	799.398	24	267.357	22	251.857	91	3.096.575	49	1.842.062	—	14.408	81 1/2	78.508	69 1/2
	Odtrąciwszy sumę dochodów	332.779	62 1/2	222.735	55	866.185	40 1/2	412.238	62 1/2	225.830	82	2.059.770	02 1/2	717.842	—				
	Okazuje się { niedobór	1,222.446	94	—	—	—	—	—	—	26.027	09	1,248.474	03 1/2					64.099	88
	{ nadwyżka	—	—	—	—	66.787	16 1/2	144.881	40 1/2	—	—	211.668	57						
	Na pokrycie niedoboru wpłynęło dodatków do podatków	1,036.805	46 1/2	—	—	—	—	—	—	—	—	1,036.805	46 1/2	1,128.500	—			91.694	53 1/2

Odpis odezwy Prezydium Namiestnictwa z dnia 23. sierpnia 1872. do l. 4.684 do Wydziału krajowego w miejsu.

Jego E. p. Minister spraw wewnętrznych oświadczył reskryptem z dnia 27. czerwca do N. 1.974, że w sprawie szupaśnictwa c. k. Ministeryum nie może odstąpić od stanowiska wskazanego ustawą państwową z dnia 27. lipca 1871. r (Dz p. p. L. 88), że przeto dążyć musi, ażeby i tu w kraju zarówno jak w innych krajach przeprowadzonymi zostały postanowienia powyższej ustawy.

Względem ustanowienia stacyj szupasowych i wykonywania przez te nałożonych na nie ustawą obowiązków już zarządziło c. k. Namiestnictwo odpowiednie kroki, a pozostaje tylko przeprowadzenie dalszych postanowień ustawy, mianowicie względem pokrycia kosztów, które wedle §. 15. ponosić ma fundusz krajowy i względem wydania dalszych rozporządzeń celem wykonywania szupasu, do czego według §. 19 powołanym jest Wydział krajowy.

Krom tego chodzi jeszcze o to, czy i w jakiej mierze urzeczywistnione być mają zastrzeżenia na rzecz ustawodawstwa krajowego w §. 14. i 16. wspomnianej ustawy.

J. E. p. Minister oznajmił zarazem, że dopóki w myśl tych paragrafów wydać się mające ustawy krajowe co innego nie postanowią, dopóty pozostaje w swej mocy wyrzeczony w powołanej ustawie obowiązek gmin w ogóle, i gmin będących stacyami szupasowymi, a względnie funduszu krajowego do ponoszenia kosztów szupaśnictwa.

Uwielbiamy o tem świetny Wydział krajowy w odpowiedzi na szacowne odezwy z d. 11. sierpnia, 5. września i 19. grudnia 1871. do l. l. 1.461, 11.600, 14.193 i 15.018 i 10 kwietnia r. b. do l. 2.660 nie mogę pominąć uwagi, że dalsze zwlekanie wykonania powołanej ustawy, nie tylko nie może uwolnić kraju od obowiązków, które na nim ciąży tak względem innych krajów, jakoteż względem gmin własnych, ale że wzrastające z każdym rokiem remanenta uczynią ich wykonanie naraz kontrybuentom bardzo uciążliwym, zwłaszcza, że w braku rozporządzeń, które świetny Wydział krajowy w myśl §. 19. wydać ma, mianowicie oznaczających wysokość pojedynczych wydatków fundusz krajowy nie będzie mógł likwidować kosztów szupasowania obcych, które zwracać winne fundusze właściwych krajów.

C. k. rząd zamierza przedłożyć Sejmowi projekt do ustawy względem postanowień zastrzeżonych §§. 14. i 16. ustawodawstwu krajowemu, lecz ustawa ta może zawierać jedynie oznaczenie, kto i o ile wydatki wskazane §. 14. i 15. ustawy o szupaśnictwie zwrócić ma gminom, a względnie funduszowi krajowemu. Za podstawę tego projektu przyjęło c. k. Namiestnictwo przez świetny Wydział krajowy w odezwie z dnia 19. grudnia 1871. l. 14.193 podniesioną zasadę, że koszty, które wedle §. 14. ustawy o szupaśnictwie opędzać ma gmina będąca stacyą szupasową, winien jej zwrócić fundusz państwowy.

Co do kosztów funduszowi krajowemu przekazanych (§. 15.) sądzi c. k. Namiestnictwo, że fundusz krajowy może żądać ich zwrotu tylko za rewertentów, jeżeli ci nie są w stanie je zapłacić, od gminy do której przynależą, skoro ta nie wykaże, że użyła wszelkich środków dla przymuszenia szupaśnika do zarobku pozwolonego.

Postanowienia odnoszące się do urządzenia transportów głównych i częściowych, tudzież stacyj szupasowych i konwoju, są według §. 19. powołanej ustawy przedmiotem rozporządzeń, które wydać ma władza naczelną kraju w porozumieniu z świetnym Wydziałem krajowym.

Co do oznaczenia stacyj szupasowych, otrzymało c. k. Namiestnictwo od c. k. Starostów dotyczące wnioski, które w porozumieniu z wydziałami powiatowymi ułożone zostały.

Jedynie wydział powiatowy w Dąbrowy odmówił c. k. Starości wszelkiego udziału w tej sprawie.

Odwołując się do oświadczonej w szacownej odezwie z dnia 5. września 1871. r. do N 11.600 gotowości wspierania swem światłem zdaniem c. k. rządu w wykonywaniu powyższej ustawy, mam zaszczyt przesłać wnioski c. k. Starostw względem ustanowienia stacyj szupasowych z uprzejmem wezwaniem, ażeby świetny Wydział krajowy zechciał objawić swe zdanie tak co do powyższych zasad projektu ustawy krajowej, jakoteż co do wniosków Starostw względem stacyj szupasowych; zarazem oświadczam gotowość na wypadek, gdyby świetny Wydział krajowy uważał to za więcej odpowiadające celowi, wydelegować z c. k. Namiestnictwa osobną komisję, któraby wspólnie z delegatami świetnego Wydziału krajowego zajęła się wyznaczeniem duktów głównych i częściowych, któremiby szupasowanie odbyło się, jako też ustanowieniem stacyj szupasowych.

Co do konwoju, toby do niego jak dotąd tylko wyjątkowo mogła być używana c. k. żandarmerya, gdyż takowa dziś nie jest nawet dostateczną do wykonywania zwyczajnych czynności, do których wedle swego przeznaczenia i instrukcyi jest powołaną; zresztą użycie żandarmeryi do konwojowania szupaśników zależeć będzie od nowej organizacyi tej instytucyi, która dopiero nastąpić ma w drodze ustawodawczej.

Zechce świetny Wydział krajowy także i co do urządzenia konwojów szupaśników udzielić swego zdania.

Zważywszy, że świetny Wydział krajowy sam w swej szacownej odezwie z dnia 5. września 1871. do l. 11.600 uznał, iż uregulowanie szupaśnictwa staje się dla kraju coraz większą i coraz naglejszą potrzebą, a uregulowanie to nie może być przeprowadzonym bez odpowiedniego funduszu na opędzenie kosztów, tuszę, że świetny Wydział krajowy nie pominie wyżej podniesioną kwestyę kosztów i zechce dla tychże pokrycia umieścić w projekcie budżetu na rok 1873. w rubryce wydatków funduszu krajowego odpowiednią kwotę, zwłaszcza, że przyjęcie tej kwoty do budżetu zawisłem będzie od uchwały Sejmu.

Świetny Wydział krajowy zechce uwiadomić mnie ile możności jak najrychlej o powziętej swej uchwale, mianowicie czy jaką kwotę na pokrycie kosztów szupaśnictwa wniesie do Sejmu w projekcie budżetu.

W końcu muszę ponowić zapewnienie, że c. k. rząd krajowy jak we wszystkich dobro kraju dotyczących sprawach, tak i w tej uwzględni wszelkie okoliczności, któreby wpływały na uregulowanie szupaśnictwa w sposób ile możności jak najmniej uciążliwy dla gmin i kraju, a skuteczny dla poskromienia włóczęgostwa, ale że zarazem liczy na poparcie świetnego Wydziału krajowego i innych władz autonomicznych.

D. j. w.

Wykaz chorych, położnic, mamek i dzieci pielęgowanych w r. 1871. w szpitalu Św. Łazarza w Krakowie.

Szpital właściwy					Za zakład położnic i podzwitków																																
Liczba					Zakład położnic					Mamki i dzieci ssące					Dzieci w szkole zakładu					Dzieci chore					Za domem												
					L i c z b a					L i c z b a					L i c z b a					L i c z b a					L i c z b a												
leczonych chorych		dni leczenia		zmarłych	łóżek	kobiet	rodzących	dni pobytu	Zmarłe	dzieci	pielęgowanych		dni pobytu		dzieci zmarłych	łóżek	dzieci		dni pobytu		dzieci	dzieci		dzieci	dni leczenia		zmarłych	dzieci		dni pobytu		śmierci					
mężczyzn	kobiet	mężczyzn	kobiet								mamek	chłopców	dziewcząt	mamek			chłopców	dziewcząt	chłopców	dziewcząt		chłopców	dziewcząt		chłopców	dziewcząt		chłopców	dziewcząt	chłopców	dziewcząt		chłopców	dziewcząt	chłopców	dziewcząt	chłopców
160	1.068	972	24.607	25.315	338	15	251	213	5.212	13	10	12	12	159	143	158	4.677	3.040	2.796	46	40	31	29	2.232	2.628	17	32	32	2.710	1.697	16	911	923	259.320	259.652	118	125

Wykaz statystyczny

chorych, leczonych w szpitalu powszechnym Św. Ducha w Krakowie w r. 1871.

Oddział		L i c z b a						
		leczonych chorych		dni pielęgnowania chorych		umartych		Zmarłych dzieci ssących należących do stanu chorych
łóżek		mężczyzn	kobiet	mężczyzn	kobiet			
Chorób kłowych i skórnych		100	323	380	9.497	14.616	12	4
Obłąkanych		50	53	50	6.916	9.324	6	—

Odpis odezwy Wydziału krajowego z dnia 17. września 1872. do l. 14.132 do Prezydium Namiestnictwa we Lwowie.

W odpowiedzi na szanowną odezwę świetnego c. k. Prezydium Namiestnictwa z dnia 23. sierpnia 1872. do l. 4684. w sprawie przysłego uregulowania szupaśnictwa w kraju naszym, Wydział krajowy ma zaszczyt donieść świetnemu c. k. Prezydium Namiestnictwa o następującej swojej uchwale.

W odezwie naszej z 5. września 1871. do l. 11.600. odwołaliśmy się do uchwały wysokiego Sejmu z 9. października 1869, zastrzeżliśmy się przeciwko ustawie państwowej z 27. lipca 1871. nr. 88. wkraczającej w zakres kompetencji zawarowany statutem krajowym dla Sejmu galicyjskiego i oświadczyliśmy świetnemu c. k. Prezydium Namiestnictwa, iż dopokąd wysoki Sejm nie poweźmie w tym względzie uchwały wskazującej nam inny kierunek, Wydział krajowy nie może brać ze swej strony żadnej czynnej inicjatywy zmierzającej do wykonania powyższej ustawy państwowej.

O tem położeniu rzeczy donieśliśmy wysokiemu Sejmowi, który przyjął nasze sprawozdanie do swej wiadomości, zaś uchwałą swoją z 11. października 1871. wezwał c. k. Namiestnictwo, aby odpowiedni projekt do ustawy przedłożyło na następującej sesji sejmowej.

Wobec tego składu nie może Wydział krajowy i teraz podjąć się czynnej inicjatywy do wykonania powyższej ustawy państwowej, gdyż tym sposobem sprzeciwiłby się wprost uchwale sejmowej z dnia 9. października 1869. czego zobowiązku swego uczynić mu nie wolno, jak również nie może przesądzać z góry przysłej uchwale wysokiego Sejmu.

Życzyćby wprawdzie należało, ażeby wniesie się mające przedłożenie rządowe obejmowało w sobie uregulowanie całego szupaśnictwa w kraju naszym, gdyż istniejące u nas prowincjonalne przepisy szupasowe zawierają w sobie tylko całkiem prymitywne i niedokładne wskazówki, zastosowane do dawniejszych patryarchalnych stosunków z upływnego już wieku, wymagają przeto niezbędnie najdokładniejszego przejrzenia, zrewidowania i zestawienia w jedną wyczerpującą całość, która harmonizowałaby z te-
rażniejszymi stosunkami.

Sam c. k. Rząd uznał konieczną potrzebę zregulowania całego szupaśnictwa w Galicyi, jak świadczą o tem rozporządzenia najwyższej władzy policyjnej z roku 1851., dalej Ministerstwa spraw wewnętrznych z 9. marca 1858. l. 1933. wreszcie Ministerstwa stanu z dnia 10. marca 1865. do l. 1247.; prócz tego zaś uchwała wysokiego Sejmu z 9. października 1869. opiewa wyraźnie o zregulowaniu całego szupaśnictwa w Galicyi, zaś §. 17. statutu krajowego wskazuje na to, iż propozycje do ustaw krajowych mają być z reguły przedłożenia rządowe.

W każdym zaś razie Wydział krajowy przedstawiając potrzebę zregulowania całego szupaśnictwa liczy na to. iż świetne c. k. prezydium Namiestnictwa według swej obietnicy zawartej w powyższej odezwie z 23. sierpnia 1872. do l. 4684. wniesie do najbliższego zebrania sejmowego projekt do ustawy względem postanowień zastrzeżonych dla ustawodawstwa krajowego według §§. 14. i 16 ustawy państwowej z dnia 27. lipca 1871. nr. 88. Dz. p. p., co już z tego względu okazuje się tem pożądanyszem, iż z tego wywinąć się musi instrukcja wysokiego Sejmu, jak Wydział krajowy w tej sprawie i nadal postępować ma?

W oczekiwaniu więc, iż wysoki Sejm, którego zebranie za kilka tygodni nastąpić ma, oceniając powyższy projekt rządowy, uchwali i określi dokładnie stanowisko, jakie Wydział krajowy w tej sprawie zajmować ma, wstrzymujemy się w tej chwili od objawienia zdania naszego nad poruszonemi przez świetne c. k. Prezydium Namiestnictwa kwestyami co do przysłego uregulowania szupaśnictwa.

Nadesłane nam przez świetne c. k. Prezydium Namiestnictwa wnioski c. k. starostów względem ustanowienia stacyj szupasowych zwracamy sub a/. w załączeniu.

D j. w.

Przegląd

chorych leczonych w szpitalu powszechnym lwowskim w roku 1871.

W zakładzie		Z końcem r. 1870. pozostało		W ciągu r. 1871. przybyło		Stan ogólny		Wydalono		Umarło		Pozostało z końcem r. 1871.		Stosunek	
		mężczyzn	kobiet	mężczyzn	kobiet	mężczyzn	kobiet	mężczyzn	kobiet	mężczyzn	kobiet	mężczyzn	kobiet	wyzdrowienia	śmiertelności
chorych		219	184	2609	2044	2828	2228	2316	1832	285	224	227	172	82·04%	10·06%
		403		4653		5056		4148		509		399			
obłąkanych		115	139	137	126	252	265	83	85	37	20	132	160	30·58%	11·02%
		254		263		517		168		57		292			
położnic	kobiet		46		444		490		447		7		36	81·42%	1·43%
	dzieci	11	7	208	182	219	189	196	162	12	16	11	11	87·74%	6·86%
		18		390		408		358		28		22			

Powiat	Liczba porządk.	G m i n a	Kapitał zakładowy		Kapitał gminy ulokowany w kasie pożyczkowej				Uwaga		
			w gotówce		w obligacjach		w gotówce			w obligacjach	
			złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.		złr.	ct.
Brody	17	Starebrody	188	50							
	18	Chmielna	100	—							
Brzesko	19	Złoty	—	—						Kapitał tej kasy stanowi suma uzyskana ze sprzedaży zboża szpichlerzowego.	
	20	Bogumiłowice	158	15							
	21	Zakliczyn	900	—							
	22	Gosprzydowa	360	56							
	23	Wytrzysszcze	134	5							
	24	Sufczyn	699	27							
	25	Porąbka Iwkowska	40	97							
	26	Łukanowice	610	17							
	27	Dobrociesz	172	86							
	28	Drużków pusty	181	15							
	29	Połom mały	81	22							
	30	Wojakowa	98	46							
	31	Kąty	357	31							
	32	Biskupice radłowskie	2300	2							
	33	Żerków	337	65							
	34	Brzezowiec	288	81							
	35	Ratnawa	138	48							
	36	Łaniowa	314	32							
	37	Niedźwiedza	350	90							
	38	Radłów	2347	15							
39	Niwka	1447	35								
40	Biesiadka	509	72								

Powiat	Liczba porządk	G m i n a	Kapitał zakładowy				Kapitał gminy ulokowany w kasie pożyczkowej				Uwaga	
			w gó-tówce		w obli-ga-cyach		w gó-tówce		w obli-ga-cyach			
			złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.		
Brzesko	41	Olszowa . . .	—	—							Kapitał zakładowy stanowi kwota uży-skana ze sprzedaży szpichlerza gmin-nego.	
	42	Zodnia . . .	—	—								
	43	Piaski Drużków . . .	—	—								
	44	Filipowice . . .	—	—								
	45	Bieśnik . . .	—	—								
	46	Łusławice . . .	—	—								
	47	Kończyka . . .	—	—								
	48	Wesołów . . .	—	—								
	49	Stroże . . .	—	—								
	50	Wola Stróżka . . .	—	—								
	51	Ruda kameralna . . .	—	—								
	52	Rurka . . .	327	90								
	53	Zaborowce . . .	1472	16								
	54	Pojawie . . .	477	39								
	55	Zdrochec . . .	349	80								
	56	Marcinkowice . . .	320	—								
	57	Łysa góra . . .	853	65								
	58	Więckowice . . .	327	95								
	59	Lewniowa . . .	552	67								
	60	Słona . . .	—	—								
	61	Faściszowa . . .	—	—							Kapitał zakładowy stanowią kwoty uży-skane ze sprzedaży szpichlerzy.	
	62	Szczurowa . . .	1831	84								
	63	Łopón . . .	1010	18								
	64	Jaworsko . . .	498	68								
	65	Zamoście . . .	567	17								

Powiat	Liczba porządk.	G m i n a	Kapitał zakładowy		Kapitał gminy ulokowany w kasie pożyczkowej				Uwaga		
			w go-tówce		w obli-ga-cyach		w go-tówce			w obli-ga-cyach	
			złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.		złr.	ct.
Brzesko	66	Perły . . .	128	97							
	67	Wał Rudy . . .	1628	61							
	68	Będziszyna . . .	87	—							
	69	Przyborów . . .	1137	77							
	70	Biadolin radłowski . . .	2544	28							
	71	„ szlacheckie . . .	218	88							
Dolina	72	Polanica . . .	108	19							
	73	Brzaza . . .	133	70							
	74	Niżniów dolny . . .	180	39							
	75	„ górny . . .	126	72							
	76	Taniawa . . .	110	48½							
	77	Wola zaderewacka . . .	108	46							
	78	Zaderewacz . . .	143	85							
	79	Lisowice . . .	311	73							założone w r. 1870.
	80	Dołżka . . .	125	11							
	81	Bolechów ruski . . .	394	70							
	82	Wołoska wieś . . .	217	63							
	83	Grabów . . .	2400	—							
	84	Łopianka . . .	1250	—							
	85	Rzeszniate . . .	113	—							
86	Łuhy . . .	800	—								
Gródek	87	Burgthal . . .	1814	50							
	88	Czerlany . . .	350	—							założone w r. 1852.

Powiat	Liczba porządk.	G m i n a	Kapitał zakładowy		Kapitał gminy ulokowany w kasie porządkowej				Uwaga		
			w gotówce		w obli-ga-cyach		w gotówce			w obli-ga-cyach	
			złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.		złr.	ct.
Gródek	89	Kiernica . . .	1952	—							założone w r. 1869.
	9	Obroszyn . . .	800	67							
	91	Weissenberg . . .	1200	—							
Horodenka	92	Dąbki . . .	586	55							założona w r. 1870. — kapitał nieozna- czony
	93	Strzylcze . . .	333	—			2230	33			
Jarosław	94	Pruchnik . . .	200	—							
	95	Małodycz . . .	254	95							
	96	Żurowieczka . . .	100	—							
	97	Adamówka . . .	—	—	500						
	98	Bobrówka . . .	435	77							
	99	Tuligłowy . . .	86	47							
	100	Majdan . . .	2760	—							
	101	Wola Buchowska . . .	50	—							
	102	Chorzowa . . .	50	—							
	103	Rozborz okrągły . . .	50	—							
	104	Pruchnik wieś . . .	300	—							
	105	Wola Pełkińska . . .	81	1							
106	Wietlin . . .	—	—			77	60				
107	Nielipkowice . . .	226	86								
Jasło	108	Glinnik polski . . .	360	—							
	109	Przybówka . . .	318	15							
	110	Sieklówka dolna . . .	516	40½							
	111	" górna . . .	251	—							
	112	Bierówka . . .	395	73							

Powiat	Liczba porządk.	G m i n a	Kapitał zakładowy				Kapitał gminy ulokowany w kasie pożyczkowej				Uwaga
			w gotówce		w obligacjach		w gotówce		w obligacjach		
			złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	
Jasło	113	Kobyle . . .	104	25							
	114	Niepla . . .	701	77							
	115	Glinnik dolny . . .	87	41 1/2							
	116	Twierdza . . .	54	15							
	117	Chrzastówka . . .	276	30							
	118	Błaszkowa . . .	1228	72 1/2							
	119	Tarnowiec . . .	547	73							
	120	Czeluśnica . . .	402	52							
	121	Umieszcz . . .	307	52							
Kolbuszowa	122	Siedlanka . . .	120	94							
Kołomyja	123	Gody . . .	1464	50							
	124	Załużce nad Prutem . . .	110	—							
Limanowa	125	Ujanowiec . . .	200	10							
	126	Pogorzany . . .	104	96							
	127	Lipowe . . .	161	—							
	128	Strome . . .	654	15							
	129	Słupie . . .	429	—							
Łańcut*)	130	Pantalowice . . .	170	—							
	131	Białobrzegi . . .	329	47							
	132	Rudy przeworskie . . .	570	37							
	133	Dembina . . .	251	18	214						
	134	Gorliczyna . . .	630	78							

*) W powiecie Nowo-Sądeckim 53 gmin uchwaliło założyć kasy pożyczkowe z funduszków uzyskanych ze sprzedaży szpichlerzy gminnych. Kasy te niebawem już wejdą w życie.

Powiat	Liczba porządk.	G m i n a	Kapitał zakładowy				Kapitał gminy ulokowany w kasie pożyczkowej				Uwaga
			w gotówce		w obligacjach		w gotówce		w obligacjach		
			złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	
Łańcut *)	135	Kuryłówka	673	71							Towarzystwo zaliczkowe
	136	Łańcut	—	—							
Pilzno	137	Bukowa	357	27							
Przemyślany	138	Gliniany	2930	—							Towarzystwo zaliczkowe Rada powiat. pożyczła 1000 złr.
	139	Zamość	725	—							
	140	Przegnojów	900	—							
	141	Przemyślany	—	—							
	142	Zędownice	204	—							
	143	Borszczów	255	—							
Ropczyce	144	Chechty	1000	—							
Rzeszów	145	Żyznów	302	32							
	146	Dobrzechów	570	—							
Sambor	147	Łużek dolny	64	12 1/2							
	148	Sasiadowice	348	45							
Sanok	149	Stróże wielkie	500	—							
Sokal	150	Tudorkowice	202	34							
Tarnów	151	Turbia	346	86							
	152	Hyszów	81	75							
	153	Poręba radlna	520	10							
	154	Zabłędze	371	—							
	155	Koszyce wielkie	195	—							
	156	„ małe	99	62							

*) W powiecie Nowo-Sądeckim 53 gmin uchwaliło założyć kasy pożyczkowe z funduszków uzyskanych ze sprzedaży szpichlerzy gminnych. Kasy te niebawem już wejdą w życie.

Powiat	Liczba porządk.	G m i n a	Kapitał zakładowy				Kapitał gminy ulokowany w kasie pożyczkowej				Uwaga
			w go- tówce		w obli- ga- cyach		w go- tówce		w obli- ga- cyach		
			złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	
Tłumacz	157	Bratyszów	1580	—							
	158	Horyhlady	1090	—							
	159	Okniany	200	—							
	160	Olesza	200	—							
	161	Kłubowce	200	—							
	162	Olszanica	1524	—							
	163	Strychańce	100	—							
	164	Nadorożna	474	—							
	165	Kolińce	1078	—							
	166	Hryniowce	300	—							
	167	Słobódka	50	—							
	168	Odaje	45	—							
	169	Hostów	200	—							
	170	Bohorodczyn	150	—							
	171	Targowica	150	—							
	172	Jakrzewa	125	—							
	173	Grabież	100	—							
	174	Uchorniki	150	—							
	175	Ottynia	230	—							
	176	Ladzkie	250	—							
	177	Markowce	200	—							
	178	Chomiakówka	100	—							
	179	Tyśmienica	150	—							
	180	Czarnołożce	300	—							
	181	Przeniczniki	300	—							

Powiat	Liczba porządk.	G m i n a	Kapitał zakładowy		Kapitał gminy ulokowany w kasie pożyczkowej				Uwaga		
			w gotówce		w obligacjach		w gotówce			w obligacjach	
			złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.		złr.	ct.
Turka	182	Turka	1500	—			3502			kasa powiatowa	
	183	Boberka	800	—							
Wieliczka	184	Sieraków	702	90						Pożyczka amortyzacyjna	
	185	Nowawieś	226	70							
	186	Dzieskanowice	342	60							
	187	Podgórze	15000	—							
Zaleszczyki	188	Zaleszczyki	—	—	665					kasa pożyczkowa dla ludności chrześcijańskiej	
Złoczów	189	Biały kamień	1551	29						Założone w r. 1868.	
	190	Bubszczany	90	88							
	191	Białogłowy	119	43							
	192	Firlejówka	700	—							
	193	Hodów	219	44							
	194	Jarczowce	600	—							
	195	Kutkorz	70	—							
	196	Koropiec	40	—							
	197	Młynowce i Grabkowce	607	—							
	198	Nowosiółki	50	—							
	199	Nesterowce	196	80							
	200	Neterfińce	118	86							
	201	Olejów	112	—							
	202	Podhorce	1800	—							
	203	Pobosz	82	40							

Powiat	Liczba porządk.	G m i n a	Kapitał zakła- dowy		Kapitał gminy ulożowany w ka- sie pożyczkowej				Uwaga		
			w go- tówce		w obli- ga- cyach		w go- tówce			w obli- ga- cyach	
			złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.		złr.	ct.
Złoczów	204	Płuchów	1150	—							założ. w r. 1868. kasa powiatowa
	205	Podhajczyki i Wołosówka	977	44							
	206	Presowce	500	—							
	207	Sknidów	160	—							
	208	Sassów	1358	—							
	209	Tustogłowy	520	—							
	210	Uciszków	450	—							
	211	Werchołuż	567	6							
	212	Zarudzie	100	—							
213	Złoczów	5000	—								
Żydaczów	214	Wołeniów	1180	—							
	215	Łowczyce	—	—			300	—			
	216	Cucułowce	—	—			230	—			
	217	Strutyn wyżny	2650	—							
	218	Hoziejów	157	94							
	219	Trapcze	144	22							
	220	Podbereże	965	49							

Zestawienie.

W ostatnim roku przybyło 220 gminnych kas pożyczkowych.

W gotówce wynosił kapitał zakładowy 119.542 złr. 94 $\frac{1}{2}$ ct.

„ ulokowany 6.512 „ 21 „

Razem 126.055 złr. 15 $\frac{1}{2}$ ct.

W obligacjach wynosił kapitał zakładowy 1.909 złr.

„ ulokowany — „

Razem 1909 złr.

	Szpital powszechny	Stan zaległych należności za kosztu leczenia według tary					
		w dniu	zł.	ct.	w dniu	zł.	ct.
1	Biała	31. grudnia 1869.	257	72	1. października 1871.	1.267	80
2	Bochnia	20. " 1870.	2.204	—	1. " "	1.754	81
3	Brody	31. " "	5.502	63	1. " "	5.228	13
4	Brzeżany	31. " "	3.665	—	1. " "	4.650	20
5	Drohobycz	31. " "	506	68	1. " "	3.349	74
6	Jasło	31. " "	3.230	49	1. " "	2.038	06
7	Kołomyja	31. " "	20.193	24	21. stycznia 1872.	20.000	—
8	Przemyśl	31. " "	6.223	24	—	—	—
9	Rzeszów	31. " "	9.105	—	1. października 1871.	10.266	33
10	Nowy Sącz	31. " "	6.116	18	1. " "	2.808	89
11	Sambr	31. " "	13.669	99	31. grudnia 1871.	14.214	54
12	Sanok	31. " "	2.860	51	1. października 1871.	2.785	88
13	Śniatyn	31. " "	8.762	68	1. " "	8.713	71
14	Stanisławów	31. " "	11.148	29	31. " "	12.461	12
15	Stryj	31. " "	5.248	59	31. grudnia 1871.	3.631	28
16	Tarnopol	—	—	—	—	—	—
17	Tarnów	31. grudnia 1870.	8.278	26	1. lipca 1872.	9.272	53
18	Wadowice	31. " "	303	92	31. grudnia 1871.	772	99
19	Zaleszczyki	31. " "	2.440	80	1. października 1871.	3.105	14
20	Żółkiew	31. " "	5.004	—	—	—	—

Wyciąg z zatwierdzonych na rok 1872. budżetów szpitali powszechnych.

Liczba bieżąca	Akt Wydziału kraj. Liczba	Miejsce	Ilość dni leczenia				średni stan chorych dziennie	Dochody złr. w. a.		Wydatki zł. w. a.						Ogół		dziennie od osoby		taxa leczenia ct.			
			1869.	1870.	1871.	1872.		z funduszu zarodowego	z tax leczenia	czynsz najmu lokalu	żywność	lekarstwa	płace i zasługi			pokrycia	wydatków	na wikt.	na leki				
													lekarzy	urzędni- ków	posłu- gaczy								
1	849/72.	Biała . . .	14.308	14.860	15.667	15.000	42	721.86	7.500	—	3.000	825	200	300	292	13.420	6.865	20	5 1/2	50			
2	17.026/71.	Bochnia . . .	20.814	16.748	11.590	16.000	44	431.50	6.720	600	3.000	900	400	360	567	10.640	9.186	19	7	42			
3	605/72.	Brody . . .	11.265	11.559	11.250	11.500	32	1254	4.025	500	2.536	700	350	500	440	10.678	10.765	22	6 3/10	35			
4	17.171/71.	Brzeżany . . .	12.900	14.360	13.226	13.500	38	—	5.796	500	2.700	400	600	300	144	9.660	8.388	19	2 3/4	50			
5	16.725/71.	Drohobycz . . .	9.173	10.736	7.254	9.400	26	60	4.089	—	1.400	375	300	360	935	8.192	5.090	15	4	43 1/2			
6	18.773/71.	Jasło . . .	21.493	16.445	13.879	15.500	43	14.80	5.967	—	2.367	850	500	500	339	8.511	7.803	15 2/3	5 1/2	38 1/2			
7	12.985/72.	Kołomyja . . .	18.390	19.184	22.162	21.000	58	47.25	8.400	—	7.350	840	400	200	144	30.328	22.315	35	4	40			
8		Przemysł . . .	20.502	21.608	22.058	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
9	16.499/71.	Rzeszów . . .	19.264	17.414	13.233	12.000	34	119.40	5.280	1.500	3.250	720	300	500	630	17.115	19.627	28	6	50			
10	362/72.	Nowy Sącz . . .	19.579	15.676	9.572	13.000	36	—	4.810	—	2.500	400	200	600	520	7.690	11.372	19	3	50			
11	6.946/72.	Sambo . . .	20.685	18.331	15.913	16.500	46	—	7.507	—	3.465	825	400	300	666	21.846	23.328	21	5	45 1/2			
12	2.309/72.	Sanok . . .	10.071	8.892	10.199	10.000	27	20.43	4.500	—	2.800	5.500	160	200	190	8.687	11.382	28	5 1/2	50			
13	1.529/72.	Śniatyn . . .	3.410	3.980	3.203	3.700	11	61.30	1.184	200	700	250	200	300	224	10.132	2.497	19	7	32			
14	16.827/71.	Stanisławów . . .	34.163	27.937	30.225	30.600	85	26.82	11.781	—	6.300	1.800	510	500	828	29.305	20.448	20 3/5	6	45			
15	8.985/72.	Stryj . . .	19.534	17.096	12.330	15.000	40	147.80	6.000	1.224	3.000	750	400	500	875	9.657	14.746	20	5	40			
16		Tarnopol . . .	38.778	29.110	16.582	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
17	6.300/72.	Tarnów . . .	38.778	29.110	28.000	29.000	80	—	13.050	—	6.380	1.450	767	713	868	18.288	19.796	22	5	45			
18	3.486/72.	Wadowice . . .	5.901	4.430	5.458	5.500	16	—	2.200	312	1.000	200	210	120	186	2.993	2.860	18	3 3/5	45			
19	17.497/71.	Zaleszczyki . . .	5.745	4.541	5.553	5.000	14	446.9	2.150	—	1.100	200	250	120	224	5.735	5.743	22	4	43			
20	18.197/71.	Żółkiew . . .	8.055	6.627	5.242	6.600	19	—	2.970	—	990	470	200	200	347	8.298	5.801	15	7	45			
21	9.246/72.	Złoczów . . .	23.663	22.960	11.895	15.000	41	Szpital ten był oddany przedsiębiorcy. Własne gospodarstwo zaprowadzone dopiero od 1. czerwca 1872. r.															45

**Rubr. III. IV. i V. wydatków
funduszu krajowego.**

Rachunek

zaliczek udzielonych szpitalom galicyjskim na koszt leczenia

Liczba Wydziału krajowego	Liczba porządkowa	Należytość						Wyrachowane w roku 1872. po dzień 1. sierpnia 1872.		Pozostałość z dniem 1. sierpnia 1872.		Uwaga	
		zaległa z końcem roku 1871.		bieżąca t. j. udzielone po dzień 1. sierpnia 1872. zaliczki		Razem		złr.	ct.	złr.	ct.		
		złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.						
1.069, 8.171/72 961, 806, 4.188, 6 944, 9.202 6.502/72 881/72	1	Lwów szpital powszechny	5.5618	26	5.000	—	60.618	26	7.396	44	53.221	82	
263, 4.069, 7.354 6.906, 6.300/72 845, 3.355, 10.454/72 17.776/71, 18.502/71, 3.256/72, 5 539/72 2.160/72	2	Nowy Sącz	1.000	—	2.000	—	3.000	—	500	—	2.500	—	
605, 6.318/72 5.772, 5.773 7.337, 11.298 8.372, 7.521	3	Brzeżany	1.000	—	—	—	1.000	—	250	—	750	—	
	4	Tarnów	1.200	—	5.400	—	6.600	—	3.000	—	3.600	—	
	5	Zółkiew	450	—	1 100	—	1.550	—	150	—	1.400	—	
	6	Rzeszów	1.000	—	2.600	—	3.600	—	1 100	—	2.500	—	
	7	Wadowice			800	—	800	—	—	—	800	—	
	8	Brody			1.000	—	1.000	—	250	—	750	—	
	9	Stanisławów			1.500	—	1.500	—	1.500	—	—	—	
	10	Kołomyja			4.000	—	4.000	—	—	—	4.000	—	
	11	Stryj			700	—	700	—	700	—	—	—	
Razem			60.258	26	24.100	—	84.368	26	14.846	44	69.521	82	

Wykaz

kwot zaasygnowanych z funduszu krajowego na koszt leczenia od 1. stycznia
do 1. sierpnia 1872.

Liczba Wydziału krajowego	Liczba porządkowa	1872	Zaasygnowano			
			Stale na Rubr. III. funduszu kraj.		Zaliczkowo za zwrotem od gmin	
			złr.	ct.	złr.	ct.
883, 6279/72	1	Biała	877	9	862	9
538, 5735/72	2	Bochnia	1.234	17	1.130	85
1058, 6318/72	3	Brody	861	55	442	45
881/72	4	Brzezany	422	13	422	11 ¹ / ₂
2466/72	5	Drohobycz	464	14	343	65 ¹ / ₂
808, 5538/72	6	Jasło	1.299	55 ¹ / ₂	1.182	34 ¹ / ₂
17509/71, 17999/71, 13483/71	7	Kraków św. Łazarza	3.361	75	2.010	50
685, 14281/72	8	" " Ducha	5.349	50	—	—
4004, 5697, 4232/72	9	" " Klinika	6.581	8	1.876	50
1069/72	10	Lwów	4.548	16 ¹ / ₂	2.848	27 ¹ / ₂
2072, 6280/72	11	Przemyśl	1.874	33 ¹ / ₂	959	33
17776/71, 931, 5539/72	12	Rzeszów	1.568	23 ¹ / ₂	1.346	76 ¹ / ₂
18119/71, 18799/71, 360/72	13	Sambor	1.253	86 ¹ / ₂	1.253	87
1704/72	14	Sanok	464	62 ¹ / ₂	487	12 ¹ / ₂
6502, 806/72	15	Nowy Sącz	499	55 ¹ / ₂	393	75 ¹ / ₂
1909/72	16	Śniatyn	1.176	85 ¹ / ₂	322	92
4651, 5772	17	Stanisławów	2.603	45 ¹ / ₂	2.099	45 ¹ / ₂
7521, 2467, 9929/72	18	Stryj	1.263	46	776	90
263, 6906/72	19	Tarnów	3.061	78	2.923	26 ¹ / ₂
1196, 13116/72	20	Wadowice	147	60	138	80
1555/72, 3930/72	21	Zaleszczyki	428	78 ¹ / ₂	428	78 ¹ / ₂
930, 6640/72	22	Złoczów	1.335	82 ¹ / ₂	1.162	75
845/72	23	Żółkiew	146	37	86	73
Razem			40.823	87 ¹ / ₂	23.500	23
Szpitale zagraniczne			16.778	32	6.027	52 ¹ / ₂
" wojskowe			364	33	329	18
Do tego szpitale krajowe jak wyżej			40.823	87 ¹ / ₂	23.500	23
Ogółem			57.966	52 ¹ / ₂	29.856	95 ¹ / ₂

Wykaz

kwot zaasygnowanych z funduszu krajowego na rubr. IV. i V.

Nazwa rubryki	Zaasygnowano w czasie					
	od 1. lipca do 31. grudnia 1871		od 1. stycznia do 1. sierpnia 1872		Razem	
	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.
Rubr. IV. Koszta szczepienia:						
Koszta podróży i diety lekarzy	15.222	84 1/2	3.950	71	19.173	55 1/2
Rubr. V. Wydatki sanitarne:						
a) koszta podróży lekarzy	14.164	28	11.943	4 1/2	26.107	32 1/2
b) koszta zamknięcia granic w czasie zarazy	6.922	16	3.976	67	10.898	83
Suma rubr. V.	21.086	44	15.919	71 1/2	37.006	15 1/2

We Lwowie dnia 29. sierpnia 1872.

Odpis odezwy c. k. Prezydium Namiestnictwa z dnia 16. listopada 1870. l. 1305 pr. do Wydziału krajowego we Lwowie wystosowanej.

(Liczba Wydziału krajowego 15318/1870.)

W obwieszczeniu z d. 5. kwietnia 1869. r. l. 1587/pr. (N. 18. dz. ust. i rozp. krajowych) świątnemu Wydziałowi krajowemu udzieloneiu wyrażono, że na podstawie przeprowadzonych z świątnym Wydziałem krajowym rokowań i w myśl reskryptu b. c. k. Ministerstwa stanu z d. 27. września 1866. r. l. 5358. oddano świątnemu Wydziałowi krajowemu tytułem koncesyi zarząd pewnych specjalnie wymienionych fundacyj stypendyjnych z zastrzeżeniem prawa najwyższego nadzoru, jaki wykonuje c. k. Namiestnictwo w myśl istniejących przepisów, dalej z zastrzeżeniem praw własności funduszu stypendyjnego i prawa rozdawnictwa stypendyów pojedynczych fundacyj. Również przelano na takich samych podstawach na świątny Wydział krajowy po uskutecznieniu odpowiednich zmian w aktach erekcyjnych, i prawo rozdawnictwa stypendyów przy tych fundacjach, przy których prawo to wykonywał Rząd, a względnie Namiestnictwo ex titulo juris publici, to jest z powodu, że fundator nie oznaczył ani osoby ani władzy, którejby to prawo przysługiwać mogło.

Przy pomienionych fundacjach wszedł zatem świątny Wydział krajowy w wykonywanie prawa rozdawnictwa li w skutek ustępstwa ze strony rządu a względnie z mocy aktów fundacyjnych poprzednio przez c. k. Namiestnictwo jako władzę do tego wyłącznie kompetentną stosownie zmienionych

Postanowienia te odnosily się atoli tylko do fundacyj w owym czasie już istniejących; na przyszłość zaś, w przypadku utworzenia nowych fundacyi, gdyby założyciel nie wydał stanowczych rozporządzeń co do prawa rozdawnictwa, lub gdyby utrzymanie tego postanowienia niemożliwem było, pozostało Namiestnictwo w myśl reskryptu J. E. p. Ministra wyznań i oświecenia z d. 27. lutego r. b. N. 1133 w nienaruszonym prawie stanowienia tego, co według istoty rzeczy i zaohodzących okoliczności uzna za stosowne. Przy nowych takich fundacjach zatem c. k. Namiestnictwu przysłuza prawo wyłącznego orzekania także i co do prawa rozdawnictwa, które albo dla Namiestnictwa zastrzeżone, albo z ustępstwa innym osobom lub korporacyom przekazane być może.

Z tego zapatrywania i stanowiska c. k. Namiestnictwa już w czasie najnowszym przy fundacyi ś. p. Morawskiego zezwoliło aby, prawo rozdawnictwa co do tej fundacyi przeszło na świątny Wydział krajowy, i zastrzega sobie orzeczenie w przyszłych podobnych wypadkach.

C. k. Namiestnictwo ma zaszczyt o treści powyższego reskryptu ministeryalnego z d. 27. lutego r. b. l. 1133 świątny Wydział krajowy zawiadomić.

Possinger w. r.

Odpis odezwy Wydziału krajowego do c. k. Prezydium Namiestnictwa z dnia 16. sierpnia 1871. l. 15.31870.

Szacownem pismem z dnia 16. listopada 1870. l. 1305/pr. uwiadomiło świetne Prezydium Wydział krajowy, iż gdy na podstawie reskryptu c. k. Ministerstwa Stanu z dnia 27. września 1866. l. 5358. oddano Wydziałowi krajowemu zarząd i rozdawnictwo pewnych tylko specjalnie wymienionych fundacyj stypendyjnych, a to tylko w drodze ustępstwa, wynika, że oddanie to i połączone z niem postanowienia odnosiły się tylko do fundacyj w owym czasie już istniejących, że zatem na przyszłość w przypadku utworzenia nowych fundacyj, gdyby założyciel nie wydał stanowczych postanowień co do prawa rozdawnictwa, lub gdyby utrzymanie tego postanowienia niemożliwem było, pozostaje c. k. Namiestnictwo w myśl reskryptu JE. p. Ministra wyznań i oświecenia z dnia 27. lutego 1870. l. 1133. w nienaruszonym prawie stanowienia tego, co wedle istoty rzeczy i zachodzących okoliczności uzna za stosowne. Przy nowych więc fundacjach, tak opiewa dalej szacowne pismo, przysłużyć c. k. Namiestnictwu prawo wyłącznego orzekania także i co do prawa rozdawnictwa, które albo dla c. k. Namiestnictwa zastrzeżonem, albo z ustępstwa innym osobom lub korporacyom przekazaniem być może.

Czytając to pismo nie mogliśmy w żaden sposób znaleźć usprawiedliwienia, dla tak szerokiego obszaru praw, jak go świetne c. k. Prezydium dla c. k. Namiestnictwa zakreśla.

Kiedy w latach pierwszych naszego życia konstytucyjnego rokowaliśmy z c. k. Rządem o oddanie nam funduszków stypendyjnych, staliśmy na stanowisku, że sprawy fundacyj stypendyjnych są sprawami czysto krajowemi, że zatem w moc dyplomu październikowego i statutu krajowego należą do spraw krajowych. Widocznie i c. k. Ministerstwo Stanu zapatrywało się z tego stanowiska na sprawy stypendyjne, kiedy reskrytem z dnia 27. września 1866 l. 5358 zezwoliło aby wszystkie fundacje, w których prawo zarządu i rozdawnictwa nie zostało przez fundatora prywatnego nadanem c. k. Namiestnictwu, oddane zostały w zarząd i rozdawnictwo Wydziału krajowego. A mianowicie zapatrywało się c. k. Ministerstwo Stanu na tę sprawę ze stanowiska prawa publicznego, kiedy rozporządziło, aby we wszystkich fundacjach, w których c. k. Namiestnictwo wykonywało prawo rozdawnictwa titulo juris publici prawo to dodaniem zostało Wydziałowi krajowemu.

Z tem zapatrywaniem się c. k. Rządu objawionem w r. 1866., w rażącej stoją sprzeczności postanowienia zawarte w piśmie świetnego c. k. Prezydium Namiestnictwa z dnia 10. listopada 1870. l. 1305/pr.

Wydział krajowy mimo pilnego śledzenia nie mógł dopatrzeć dostatecznych pewnych powodów do zaszłej w zapatrywaniu się c. k. Rządu zmiany. Nie nie zaszło takiego, co by usprawiedliwiało zmianę przyjętego systemu. Owszem od czasu, jak Wydział krajowy objął zarząd i rozdawnictwo fundacyj stypendyjnych zaufanie publiczne w skuteczną administrację nie zmniejszyło się, czego dowodem są liczne znakomite fundacje, które w tym czasie powstały, a które prawie wszystkie złożone zostały w ręce Wydziału krajowego.

Niemniej nie mógł Wydział krajowy w piśmie świetnego c. k. Prezydium z dnia 12. grudnia 1866., którem świetne c. k. Prezydium uwiadomiło nas o zezwoleniu p. Ministra stanu na oddanie nam

dawniejszych fundacyj znaleźć punktu oparcia do teraźniejszej zmiany, albowiem w tem piśmie nie ma zauważania, iż co do przyszłych fundacyj inny nastąpi sposób zapatrywania i postępowania. A gdy Wydział krajowy zastosował się ściśle do warunków przy rokowaniach przyjętych, nie mógł nawet dopuścić możliwości, iż raz przyjęte zasady mogłyby doznać zmiany.

Tymczasem stało się inaczej, a dowodem tego jest powyższe pismo świętego c. k. Prezydium oparte na reskrypcie JE. p. Ministra wyznań i oświecenia z dnia 27. lutego 1870. l. 1133.

W tem piśmie zawarte jest postanowienie, „że gdyby założyciel nie wydał stanowczych postanowień co do prawa rozdawnictwa, lub gdyby utrzymanie tego postanowienia było niemożliwem, pozostaje c. k. Namiestnictwo w nienaruszonym prawie stanowienia tego, co według istoty rzeczy i zachodzących okoliczności uzna za stosowne.“

„Przy nowych takich fundacjach przysłuża zatem c. k. Namiestnictwu prawo wyłącznego orzeczenia także i co do prawa rozdawnictwa, które albo dla c. k. Namiestnictwa zastrzeżonem, albo z ustępstwa innym osobom lub korporacyom przekazanem być może.“

Zakres w tych postanowieniach zawarty jest tak obszerny, i wykluczający wszelki inny wpływ choćby najwięcej uprawniony, że Wydział krajowy w żaden sposób nań przystać nie może, nie chcąc sprzeniewierzyć się swoim obowiązkom i ściągnąć na siebie ciężką odpowiedzialność.

Wedle tego zakresu przysłuża c. k. Namiestnictwu nieograniczona Władza stanowienia tak co do prawa zarządu jak i prawa rozdawnictwa jak i wszystkich podrzędnych warunków każdej fundacyi bo „ma prawo stanowienia co według istoty rzeczy i zachodzących okoliczności uzna za stosowne.“

Mówi wprawdzie ten reskrypt, iż to prawo c. k. Namiestnictwa zaczyna się dopiero wtenczas, jeżeli założyciel nie wydał stosownych postanowień — ale orzeczenie, czy to postanowienie fundatora jest stanowcze już przysłuża wyłącznie c. k. Namiestnictwu, a jeżeli ono uzna, że postanowienie nie jest stanowcze, może rozporządzić jak mu się podoba.

Dalej mówi szacowne pismo że „jeżeliby utrzymanie postanowienia fundatora było niemożliwem, pozostaje c. k. Namiestnictwo w nienaruszonym prawie stanowienia tego co według istoty rzeczy i zachodzących okoliczności uzna za stosowne.“ A więc i uznanie czy postanowienie fundatora jest możliwem lub nie, należy wyłącznie do decyzji c. k. Namiestnictwa i otwiera dowolności wszelkie pole, które tem obszerniejszem jest, ile że c. k. Namiestnictwo nie potrzebuje uwzględniać żadnej opinii a wyrazi: „co według istoty rzeczy i zachodzących okoliczności uzna za stosowne“ wykluczając wszelką zasadę a mieszczą w sobie pochop do bezwzględnego absolutyzmu.

Przyznane c. k. Namiestnictwu prawo wyłącznego orzekania także co do prawa rozdawnictwa, „które albo dla c. k. Namiestnictwa zastrzeżonem albo z ustępstwa innym osobom lub korporacyom przekazanem być może“ — mieści w sobie prawo nadania najważniejszego przy fundacjach prawa innym, trzecim, zupełnie niepowołanym, rozwojowi fundacyi nawet przeciwnym osobom mieści w sobie formalne prawo nominacyi nadawcy, bez oglądania się na prawa trzecich osób, prawo, którego żaden Rząd nigdy sobie nieprzywłaszczał.

Takie postanowienie robi illuzoryczną wszelką wolę fundatora, umożliwia wykluczenie wszelkiego wpływu trzecich osób i korporacyi i władz czy to przez fundatora czy przez ustawę do udziału powołanych, koncentruje w jednej władzy wszystkie prawa, poszanowanie praw wszelkich innych osób zostawia do woli tej Władzy, a z tych wszystkich przyczyn musi działać jak najgorzej na chęć dobroczyńców poświęcania swojego grosza na cele publiczne.

Wydziałowi krajowemu nie jest znana cała osnowa reskryptu JE. p. Ministra spraw wyznań i oświecenia z dnia 27. lutego 1870. l. 1133. i Wydział krajowy oddaje się chętnie nadziei, iż JE. nie zamierzał nadawać c. k. Namiestnictwu takiego zakresu działania, jaki się przedstawia z powyższego szacownego pisma.

Jakkolwiek wszelako były powody i zamiary przy wydaniu powyższego reskryptu i pisma świętego c. k. Prezydium, to Wydział krajowy nie może jak tylko przeciw postanowieniom zawartym w tych pismach zachować się odpornie.

Droga zgody i porozumienia, na której c. k. Ministerstwo wstąpiło, poczucie naszej dobrej sprawy pewność, iż W. E. każdej słusznej sprawie a tem więcej krajowej nie odmówisz swojego poparcia przyjmuje nas wszelką otuchą, iż c. k. Rząd cofnie powyższe postanowienia, a zastąpi je innemi zgodnemi z interesami c. k. Rządu i kraju.

Dlatego Wydział krajowy udaje się do Waszej Exelencyi z prośbą, abyś raczył wyjednać u JE.p. Ministra wyznań i oświecenia cofnięcie powyższych postanowień, natomiast zaś przyjęcie następujących zasad.

1. aby przy wszystkich nowych fundacyach stypendyjnych zachowane były te same zasady na jakie c. k. Ministerstwo stanu oddając nam dawniejsze fundacye stypendyjne, zgodziło się, to jest aby prawo zarządu i rozdawnictwa w tych fundacyach, w których te prawa nie zostały przez fundatora przekazane c. k. Nkmiestnictwu lub innym osobom czy to fizycznym czy moralnym, przysługiwało zawsze Reprezentacyi krajowej, względnie Wydziałowi krajowemu.

2. Ażeby we wszystkich razach, w których Wydziałowi krajowemu czy to z woli fundatora czy też z mocy zasady w ustępie 1. wyrażonej, przysłuży udział lub wpływ, ostateczna decyzja co do warunków aktu fundacyjnego nie nastąpiła bez wysłuchania zdania Wydziału krajowego.

D. j. w.

Odpis odezwy Wydziału krajowego do c. k. Prezydium Namiestnictwa z dnia 16. sierpnia 1871. l. 11.32671.

Od czasu, jak krajowi naszemu nadana została konstytucja i powstała nadzieja lepszej dla nas przyszłości, rozbudziła się także szlachetna chęć przyczyniania się dla dobra ogółu, a mianowicie do poświęcenia grosza swego na ułatwienie ubogiej młodzieży jej pracy naukowej.

O przeszło pół miliona powiększył się fundusz stypendyjny. Przyznać musimy, że c. k. Namiestnicy w naszym kraju nie tylko nie stawali nieprzyjaźnie przeciw temu nowemu i zbawiennemu prądowi, ale owszem wspierali go w swoich dążnościach udzielając Wydziałowi krajowemu swej pomocy w czynnościach jego z c. k. sądami, pertraktującami spadki fundatorów; chętnie widzieli, jeżeli Wydział krajowy i ze swej strony wpływał tak na przyspieszenie kroków sądowych, jakoteż na spadkobierców w kierunku złożenia sumy fundacyjnej, zatwierdzali bez żadnej trudności akta fundacyjne przez Wydział krajowy wystawiane, ułatwiali tym sposobem stronom zrealizowanie ich dobroczynnych zamiarów, a tem samem przyczyniali się znacznie do podniesienia szczodrośliwości publicznej na cele dobroczynne i naukowe.

W tym kierunku działali JE. hr. Mensdorff, JE B. Paumgarten, prowizorycznie zawiadujący c. k. Namiestnictwem Br. Mosch, Wasza Excelencya a w pierwszych czasach swojego urzędowania także poprzednik Waszej Excelencyi w kierownictwie c. k. Namiestnictwa Br. Possinger.

Dopiero od półtora roku dał się czuć w c. k. Rządzie inny kierunek, który bardzo niekorzystnie wpływa na tą gałąź administracji publicznej, i obawiać się należy, iż jeżeli c. k. Rząd nie odstąpi od nowo obranego kierunku, obudzone zaufanie cofnie się, przeoczy młodzież a przez to i cały kraj niepowetowane poniosły szkody. Co jest przyczyną tego przez poprzednika W.E. w kierownictwie c. k. Namiestnictwa obranego nowego kierunku nie naszą jest rzeczą dochodzić, konstatujemy tylko skutki, a te są:

Wyrządzone pojedynczym fundacyom szkody i wprowadzenie Wydziału krajowego w tę dla ogółu zawsze szkodliwą kolizję, iż albo wbrew słuszności i prawa musi się poddać pod wolę c. k. Rządu, albo toczyć z nim walkę zaciętą, szkodliwą dla kraju i nieprzyczyniającą się wcale do utrzymania wobec publiczności powagi c. k. Rządu jak i najwyższej władzy autonomicznej w kraju

Poprzednik Waszej Excelencyi w kierownictwie Namiestnictwa orzekł w piśmie z d. 7. listopada 1870. l. 35 754. „iż wedle istniejących przepisów“ (których wszelako nie powołał) „c. k. Namiestnictwu „przysłuży wyłącznie prawo i obowiązek zabezpieczenia i odebrania majątków fundacyjnych, urządzenia „i zatwierdzenia fundacji, nakoniec wydania aktu fundacyjnego, jeżeli fundator zaniechał zestawienia i „wydania dokumentu tego.“

Opierał się zapewne przy wydaniu tego orzeczenia na dekretach nadwornych z d. 13. stycznia 1821. l. 1.730 i z d. 21. maja 1841. l. 15.759, które normują kompetencję władz administracyjnych i sądowych w sprawach fundacyjnych, a które orzekają:

- a) Że Państwo (Staat) obowiązane jest starać się o zrealizowanie fundacji (Dekret nadw. z d. 13. stycznia 1821. l. 1.730.)

- b) że decyzya czyli fundacya może być przyjętą, jak niemniej orzeczenie o zmianie i zniesieniu już istniejącej fundacyi, o zarządzie i fruktyfikacyi fundacyjnego majątku, nakoniec staranie o dotrzymanie obowiązków przez tych, którzy używają fundacyi, należą do władz administracyjnych (Dekret nadw. z dnia 21. maja 1841 l. 15.759.)

Przypomniał zaś poprzednik Waszej Excelencyi w kierownictwie Namiestnictwa:

1. Że dekrety te wydane zostały w czasach, w których Państwo (Staat), Rząd i Monarcha byli synonimami, bo w czasach absolutnych dzierżył Monarcha całą Władzę i reprezentował w sobie Państwo i Rząd.

2. Że z ogłoszeniem dyplomu październikowego zmieniło się całkiem pojęcie o Państwie, że mianowicie tylko rzeczy dotyczące się całego Państwa, pozostały przy Państwie, reszta zaś tak we względzie prawodawczym jak i administracyjnym oddaną została Sejmom.

3. Że w skutek tej zmiany obok urzędów państwowych powstały urzędy autonomiczne, które dzierżą znaczną część administracyi w kraju, że zatem:

4. Pod urzędami administracyjnymi dziś nie można już rozumieć li tylko urzędy cesarskie, ale dołączyć do nich należy także urzędy autonomiczne.

5. Że gdy fundacye stypendyjne nie dotyczą bezpośrednio interesu całej monarchii, nie mogą one stanowić przedmiotów spraw państwowych, ale są sprawami czysto krajowymi, które wszelako o tyle tylko podlegać muszą władzy Państwa, o ile Państwo na tem zależeć musi, aby fundacye nie powstawały takie, któreby na szkodę czy to Państwa, czy pojedynczych jego części działały, że zatem sprawy fundacyjne są sprawami krajowymi, a najwyższy tylko nadzór przysługuje c. k. Rządowi.

6. Że w tym duchu działali wszyscy ster Rządu w naszym kraju od czasu nadania konstytucyi dzierżący c. k. Namiestnicy, a mianowicie Wasza Excelencya, który jak n. p. w fundacyi Kochmanna pismem z dnia 26. kwietnia 1867. l. 8.583. oświadczyłeś, iż gdy fundacya ta podlega wedle testamentu opiece i nadzorowi Wydziału krajowego, rezerwujesz tylko tyle dla c. k. Rządu, aby Wydział krajowy w swoim czasie rezultat rokowań z sądem względem urzeczywistnienia zapisu Kochmanna i akt fundacyi do zatwierdzenia c. k. Namiestnictwa przedłożył, — albo n. p. w fundacyi Jana Towarnickiego, fizyka rzeszowskiego, w której Wasza Excelencya równie całe przeprowadzenie pertraktacyi spadkowej i wszystkich czynności do zrealizowania fundacyi Wydziałowi krajowemu odstąpiłeś.

7. Że sam c. k. Rząd oddając nam dawniejsze fundacye, przyjął za zasadę, że to tylko dla siebie zastrzega, co mu *jure privato* t. j. przez fundatora prywatnego przekazaniem zostało, że zaś wszystko to, co dzierżył *jure publico* oddaje Wydziałowi krajowemu, równie jak przysługujący mu najwyższy nadzór nad fundacyami wykonywać będzie przez odbieranie niedokumentowanych wykazów obrotu funduszów stypendyjnych.

8. Że poprzednik Waszej Excelencyi, windykując dla siebie wszystkie kroki aż do zrealizowania i wprowadzenia w życie fundacyi, a wykluczając Wydział krajowy od wszelkiego wpływu, naruszył nawet prawo cywilne w tych wypadkach, w których testator powołał Wydział krajowy do opieki, zarządu lub nadzoru nad swoją fundacją, albowiem Wydział krajowy jest w takim wypadku osobą interesowaną, której prawa cywilne pominąć nie pozwalają.

9. Że zastrzeżenie dla c. k. Rządu prawa wystawiania aktów fundacyjnych nie ma najmniejszej prawnej podstawy, albowiem nie istnieje w naszym prawodawstwie przepis, ażeby c. k. Namiestnictwo było do tego aktu powołanem; nie leży to prawo także w atrybucyach najwyższej władzy fundacyjnej, nakoniec sprzeciwia się naturze rzeczy. Bo nikt nie zaprzeczy, że żyjącemu fundatorowi wolno akt fundacyi wystawić, a c. k. Rząd nie może odmówić zatwierdzenia, jeżeli akt ten jest po formie spisany i nie zawiera nic, coby się prawu sprzeciwiało.

Fundatora zmarłego zastępuje ten, którego fundator do opieki zarządu fundacyi powołał, a zatem także i Wydział krajowy, jeżeli mu fundator te atrybucye przyznał, w każdym innym razie zaś sukcesorowie, nigdy zaś c. k. Rząd, który jako taki nie może nigdy reprezentować spadkodawcy, ale tylko czuwa nad tem, aby fundacya dotrzymaną została i nie zdrożnego nie zamieszczała.

Te wszystkie powody, wysnute z istniejących praw, dotychczasowej praktyki i z natury rzeczy, pominął poprzednik Waszej Excelencyi w kierownictwie Namiestnictwa, zakreślił dla siebie z wyłącze-

niem Wydziału krajowego wszelką władzę, a przez to nie tylko przewiół zrealizowanie niektórych fundacyj o lata, ale nawet wyrządził innym znaczne szkody i tak:

1. Ś. p. Stanisław Paprocki zapisał testamentem z dnia 21. kwietnia 1866. cały swój majątek na stypendya z zastrzeżeniem dożywocia dla pozostałej matki. O tym zapisie zawiadomił c. k. sąd obwodowy złoczowski Wydział krajowy „jako władzę na straży funduszów krajowych stojącą“ pismem z dnia 12 sierpnia 1868. l. 8.915. i zaczął pertraktować spadek z Wydziałem krajowym.

Ponieważ majątek Bogdanówka należący do spadku znacznie był obdłużony, więc Wydział krajowy zaczął rokować z różnemi ofertami o sprzedaż tego majątku, kiedy nagle dowiaduje się z pogłosek, iż majątek ten został przez c. k. Namiestnictwo sprzedany adw. Klemensowi Żywickiemu za sumę ryczałtową 4000 złr. w. a. Ponieważ ta suma według ofert, jakie Wydział krajowy odbierał, zdawała się być za niską, więc Wydział krajowy starał się nakłonić p. Żywickiego do lepszych warunków. Istotnie zrobił z nim układ dnia 14. sierpnia 1869. we Lwowiepisany, w którym p. Żywicki obowiązując się oprócz powyższych 4000 złr. zapłacić drugich 4.000 złr. po zgaśnięciu dożywocia matki fundatora.

Układ ten podał Wydział krajowy do intabulacji, które też istotnie przez c. k. sąd obwodowy złoczowski dnia 30. października 1869. do l. 8554. zadekretowaną została. Zarazem przesłał Wydział krajowy ten układ c. k. Namiestnictwu jako najwyższej Władzy fundacyjnej w kraju, do umieszczenia go w akcie fundacyjnym, a tem samem do ostatecznej aprobaty.

Lecz jakież było zdziwienie Wydziału krajowego, kiedy otrzymał odpowiedź c. k. Namiestnictwa z dnia 5. stycznia 1870. l. 54.449., w której wyrzucając Wydziałowi krajowemu w bardzo ostrych wyrazach przekroczenie ustaw obowiązujących, nie uznaje prawa Wydziału krajowego do opieki i zarządu fundacyi, takowe sobie przypisuje, a odmawiając aprobaty przesłanego sobie układu, poleca fiskusowi, aby nowy zawarł układ.

Jak słyhać, założył fiskus rekurs od uchwały dekretującej intabulację drugich 4000 złr. w. a. na Bogdanówce.

Jezeliby c. k. Namiestnictwo nie było sparaliżowało czynności Wydziału krajowego, Wydział krajowy byłby wystawił akt fundacyi, ze złożonych już przez p. Żywickiego piewszych 4000 złr. w. a. utworzył stypendya i fundacya byłaby już częściowo weszła w życie. C. k. Namiestnictwo dotychczas nie ukończyło fundacyi, suma 4.000 złr. w. a. leży w kasach rządowych i niema ani aktu fundacyjnego, ani stypendyów.

2. We fundacyi Franciszka Kochmanna przerwał Wydział krajowy swe czynności z sądem, ponieważ w obec opozycyi c. k. Namiestnictwa nie odbierał żadnych uwiadomień od sądu i nie mógł się spodziewać żadnych rezultatów. Że zaś c. k. Namiestnictwo w tej fundacyi jakie kroki poczyniło, nie Wydziałowi krajowemu niewiadomo.

3. Testamentem z dnia 1. czerwca 1862. zapisał Kazimierz Petryczyn cały swój majątek na fundację stypendyjną i rozporządził między innemi:

- a) aby bezzwłocznie po jego śmierci cały ruchomy i nieruchomy majątek w drodze publicznej licytacji sprzedany został;
- b) aby exekutorowie testamentu czuwali nad całością majątku;
- c) aby c. k. sąd przeprowadził wnioski exekutorów testamentu;
- f) aby Reprezentacya kraj. nadzorowała sąd pertraktujący i exekutorów testamentu, przechowywało pieniądze ze sprzedaży majątku uzyskane, aby wyłącznie tym majątkiem zarządzała, oznaczyła termin od którego stypendya pobierane być mają i stypendya te rozdawała;
- g) aby władze administracyjne żadnego na tę fundację nie wywierały wpływu.

I w tej fundacyi wzięło c. k. Namiestnictwo wszystkie czynności w swoje ręce, działając przez fiskusa lwowskiego w c. k. sądzie w Krakowie i najzgubiejsze spowodowało rezultaty.

Bo chociaż Wydział krajowy i exekutorowie testamentu bezzwłocznie po śmierci testatora, która nastąpiła 27. stycznia 1869. zażądali, aby stosownie do testamentu cały majątek publicznie był sprzedany a wynosi on podług inwentarza czystych 65.008 złr. w. a., chociaż exekutorowie testamentu podali warunek licytacji, sąd na sprzeciwienie się c. k. Namiestnictwa nie przychylił się do naszych nalegań, ale najgorzej gospodarowano, podatków i rat Towarzystwa kredytowego nie płacono, tak, że fundacya

znaczne poniosła straty. Dopiero gdy się fiskusowi po kilkakrotnych naszych naleganiach podobało podać zezwolenie na sprzedaż i przedłożyć warunki licytacyjne bez naszego współudziału ułożone, sąd rozpiął licytację, i dopiero 1. lutego 1870., zatem we dwa lata po śmierci testatora sprzedano dobra.

Ile zaś lat jeszcze upłynie nim cała masa zostanie zrealizowaną, akt fundacyi wystawiony i fundacya wprowadzona w życie, przewidzieć nie można, jeżeli zgubnemu kierunkowi danemu przez poprzednika Waszej Excelencyi w kierownictwie c. Namiestnictwa nie położy się tamy.

Przytoczone przykłady stwierdzają powyższe nasze twierdzenia, moglibyśmy ich dużo więcej jeszcze przytoczyć, ale nie chcemy nadużywać cierpliwości Waszej Excelencyi.

Wydział krajowy ma to przekonanie, że nigdy nie wdzierał się w atrybucye c. k. Rządu i nie waha się oświadczyć, iż przy tej zasadzie i nadal stać chce.

Nie widzi wszelako w sposobie przez poprzednika Waszej Excelencyi w kierownictwie c. k. Namiestnictwa obranym ani korzyści dla kraju, ani prawnego ugruntowania.

Chcąc przeto wejść na dawną przez Waszą Excelencję już aprobowaną drogę, chcąc zgodnie z c. k. Rządem przyczynić się i pracować nad dobrem publicznem, i mając na uwadze, iż powyż cytowane dekrety nadworne ze względu na zmienione w Monarchii i kraju naszym prawo publiczne. wymagają innego zastosowania, upraszamy Waszej Excelencyi o wyjednanie u c. k. Ministerstwa rozporządzenia treści następującej:

Do zakresu c. k. Namiestnictwa jako najwyższej Władzy fundacyjnej w kraju należą: Uznanie czyli fundacya jest dopuszczalną, ostateczne orzeczenie za wysłuchaniem zdania Wydziału krajowego, nad pytaniem, czyli wprowadzona już w życie fundacya ma być i w jaki sposób zmieniona lub zniesiona, i zatwierdzenie aktów fundacyjnych.

Wszystkie inne czynności dotyczące się zrealizowania i zarządu fundacyi, a mianowicie także i zastępstwo fundacyi w obec sądów i wystawianie aktów fundacyjnych jeżeli fundator sam takowego nie sporządził w formie celowi odpowiedniej należą do Wydziału krajowego.

Wydział krajowy sądzi, iż takie rozporządzenie nie byłoby nową ustawą zmieniającą dawniejszą, ale tylko zastosowaniem istniejącej ustawy do zmienionego dziś prawa publicznego, że zatem wydaniu takiego rozporządzenia ze względów konstytucyjnych nie na przeszkodzie nie stoi.

D. j. w.

Odpis referatu Wydziału krajowego z dnia 12. kwietnia 1872. do l. 4406.

Śniatyński wydział powiatowy z dnia 7. marca 1872. do l. 143. oświadcza w odpowiedzi na wezwanie nasze do l. 1.105/72, iż nie czuje się obowiązany przedłożyć sprawozdanie nad rekursiem wójta gminy Rożnowa, ponieważ reskrypt ministeryalny z d. 29. stycznia 1869. do l. 66. pozwala wydziałom powiatowym pośredniczenia przy rozsprzedaży soli, zwraca zatem rekurs bez sprawozdania i składa oświadczenie: „iż nie będzie dalej pośredniczył przy rozspizedaży soli, żądając zarazem, aby Wydział krajowy przyjął to oświadczenie do swej wiadomości, ażeby uwolnił wydział powiatowy od pośrednictwa przy rozsprzedaży soli, i zakierował tą sprawą według swego widzenia rzeczy i aby Wydział krajowy przyjął na siebie odpowiedzialności za złe skutki, które z powodn zniechęcenia wydziału powiatowego przez Wydział krajowy wyniknąć mogą.

Do wydziału powiatowego w Śniatynie.

Zwraca się wydziałowi powiatowemu bez skutku odrzucając to pismo, jako nieuzasadnione i niczem usprawiedliwić się nie dające. §§. 28. i 32. ust. o repr. pow. wskazują najwyraźniej, iż rada powiatowa winna udzielić zdania swego we wszystkich sprawach, w których Wydział krajowy zdania jej zasięga, tudzież iż wydział powiatowy reprezentuje radę powiatową na zewnątrz i pośredniczy w jej korespondencyach §. 49. u. o repr. pow. stanowi wreszcie, iż rekursa przeciwko uchwałom rady pow. i wydziału pow. rozstrzyga Wydział krajowy. Ubolewamy w istocie, iż wydział powiatowy przy wystosowaniu pisma swego z dnia 7. marca 1872. do l. 143. zapoznał zupełnie treść powyższych przepisów, kompromitując tak siebie jak i radę powiatową. Rekurs naczelnika gminy Rożnowa przeciwko uchwale wydziału powiatowego, z dnia 28. grudnia 1871. do l. 1,151 zagrażającej mu karą 20 złr. jak również dawniejszy rekurs naczelnika gminy przeciwko uchwale wydziału pow. z dnia 23. listopada 1871. do l. 1.061. zasądzającej go na karę 10 złr. w. a. są sprawy dyscyplinarne i bez względu na to, iż sprawa dostarczania soli dała powód do tych orzeczeń i rekursów podlegają rozstrzygnięciu Wydziału krajowego a to na mocy §. 49. u. o repr. powiat.; wydział powiatowy wypełni przeto polecenie nasze z d. 36. lutego 1872. do l. 1.105 i przedłoży nam swe sprawozdanie w przeciągu ośmiu dni wyczerpująco odnośnymi aktami udokumentowane. Ze względu jednakże na zupełnie mylne zapatrywanie się wydziału powiatowego, przesyłamy mu następujące pouczenie. Reskrypt c. k. Ministerstwa skarbu z d. 29. stycznia 1869. do l. 66. pozwala wydziałom powiatowym pośredniczyć przy rozsprzedaży soli w celu, by sól dla ludności uboższej po cenach umiarkowanych dostarczaną była. Wydział krajowy nie chce z reguły wchodzić szczegółowo w sprawę prywatnych kontraktów zawartych w tej mierze między wydziałami powiatowymi a przedsiębiorcami dostawy soli, a nawet i rekursa przeciwko orzeczeniom wydziałów powiatowych w powyższej sprawie pozostawia, ile możności własnemu ocenieniu rady powiatowej, a to głównie z uwagi, iż chodzi tu o prywatne kontrakta, iż jest to sprawa odnosząca się do wewnętrznej manipulacji wydziału powiatowego. zatem też rada powiatowa jako najlepiej obznajomiona z miejscowymi stosunkami sama tę sprawę najskładniej załatwić może, jeżeli tylko szczerze dąży do głównego a zamierzonego celu i nie powoduje się osobistymi względami, lecz sprawę przedmiotowo dla dobra ludności załatwiać chce. Jednakże we wszystkich do sprawy dostarczania soli odnoszących się wypadkach żąda

my zawsze bliższego wyjaśnienia i sprawozdania od dotyczącego wydziału powiatowego a zwłaszcza w tych razach, jeżeli treść wniesionych do nas zażaleń lub rekursów jest tego rodzaju, iż zależy nam na przekonaniu się o istotnem położeniu rzeczy. Albowiem c. k. krajowa Dyrekcyja skarbu intymując nam reskrypt ministeryalny z d. 29. stycznia 1869 do l. 66, który na nasze wstawienie się pozyskanym został, wyraziła nam życzenie, ażeby nie działały się w tej mierze żadne nadużycia. Jest więc zadaniem tak Wydziału krajowego, jak też i wszystkich władz autonomicznych, ażeby wszelkim nadużyciom w tej sprawie jak najstaranniej zapobieżonem zostało. Już więc z tego względu nie możemy w żaden sposób pojąć, dla czego wydział pow. w Śniatynie, wydryga się przedstawić nam swe postępowanie, na które patrzy cała ludność powiatu, a które dla całego kraju powinno być jasnem, przeźroczystem i sprawiedliwym, gdyż w tem tylko leży cała zasługa, iż władze autonomiczne działają w tej sprawie skutecznie i sumiennie dla dobra uboższej publiczności w kraju. Powód zaś postępowania wydziału powiatowego w Śniatynie staje się dla nas tem bardziej niezrozumiałym, iż w tej sprawie istnieje już długo nieporozumienie pomiędzy wydziałem powiatowym a zwierzchnością gminną Rożnowa, któremu Wydział krajowy już od dawna a mianowicie w pismach naszych z dnia 18. stycznia 1871. do l. 627. i z dnia 9. stycznia 1872. do l. 18,669. zaradzić usiłuje. Usiłowanie nasze okazało się dotąd bezskutecznem i widzimy z przedłożonych nam kilkakrotnie aktów, iż istnieje zawiść pomiędzy sekretarzem wydziału powiatowego a pisarzem gminy Rożnowa Ubolewamy najmocniej, iż ta niechęć osobista zdołała wpłynąć na nieporozumienie między rzeczonymi władzami autonomicznymi i głównie tejże przypisywać musimy niefortunne wystosowanie pisma wydziału pow. z dnia 7. marca 1872. do l. 143.

Co do zamieszczonego w tem piśmie „oświadczenia“ wydziału powiatowego nadmienić musimy:

a) iż wydział powiatowy pisząc to oświadczenie w ubliżającej nam formie, uchybił tem samem własnej swej godności; b) iż wydział powiatowy w razie gdyby się nie chciał dalej trudnić pośrednictwem przy rozsprzedaży soli, może to postanowienie zakomunikować radzie powiatowej, a w razie przyzwolenia tejże, c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu we Lwowie; c) nareszcie wolno reprezentacji powiatowej porzucić to pośrednictwo, a to pod własną jej odpowiedzialnością, gdyż wydział powiatowy niema żadnego słusznego powodu do zniechęcenia się postępowaniem Wydziału krajowego, który zawsze dążyć będzie do tego, ażeby do sprawy dostarczania soli dla ludności uboższej nie wkraśli się żadne nadużycia, co według zdania naszego, powinno być zarazem najusilniejszym staraniem każdego wydziału powiatowego, który w tej sprawie pośredniczyć chce dla dobra ludności krajowej.

D. j. w.

Odpis sprawozdania wydziału powiatowego w Śniatynie z dnia 20. czerwca 1872 do l. 460.

Wysoki Wydziale! W skutek uchwały wysokiego Wydziału z dnia 12. kwietnia 1872. l. 4406. przedłożoną została sprawa pośredniczenia w sprzedaży soli dla powiatu śniatyńskiego, przez wydział powiatowy wykonywanej na porządek dzienny pełnej rady powiatowej dnia 10. czerwca b. r. zebranej, która wysłuchawszy powyższą uchwałę wysokiego Wydziału, nie mniej załączone pod % sprawozdanie wydziału powiatowego, większością 8 głosów w stosunku do 15. uchwaliła i przyjęła następujący wniosek wydziału powiatowego.

Świetna Rada uchwali: Rada powiatowa pochwała w zupełności dotychczasowe postępowanie wydziału powiatowego w sprawie pośredniczenia w sprzedaży soli dla mieszkańców powiatu, a uwalniając wydział od dalszego pośredniczenia poleca poczynienie stosownych kroków u władz dotyczących, celem przeniesienia tego pośrednictwa na inną władzę.

Wydział powiatowy podając powyższą uchwałę rady powiatowej do wiadomości wysokiego Wydziału krajowego uprasza: Wysoki Wydział krajowy raczy uchwałę rady powiatowej w sprawie pośredniczenia w sprzedaży soli, dnia 10. czerwca b. r. zapadłą, do swojej przyjąć wiadomości.

D. j. w

Odpis. Świetna rado powiatowa! Reskryptem ministeryalnym z dnia 29. stycznia 1869 l. 66 dozwołonom zostało reprezentacyi powiatowej pośredniczenie przy sprzedaży soli z warzelni kossowskiej celem zabezpieczenia dostarczenia soli po umiarkowanych cenach dla ludności uboższej. Wydział powiatowy porozumiewawszy się w tej mierze z c. k. Dyrekcją skarbu we Lwowie, tudzież z c. k. urzędem sprzedaży soli w Kossowie co do ilości dostarczyć się mającej soli, tudzież ceny za takową i terminów, kiedy sól z warzelni odbieraną być może, wezwał okólnikiem wszystkie gminy, niemniej przełożonych obszarów dworskich, ażeby w terminie zakreślonym przedstawili ludzi godnych zaufania, którzyby za złożeniem kaucyi po cenach przez wydział powiatowy umiarkowanych z warzelni kossowskiej sól dla gminy dostarczać mogli. — Początkowo przedstawiły tylko gminy śniatyn, Rożnów i Zabłotów wektorantów swoich i dla tych zamawianą i wydawaną bywała aż do początku roku 1871. dla całego powiatu sól z warzelni kossowskiej w ilości 100.000 topek miesięcznie, atoli z powodu licznych nadużyć tychże wektorantów, odezwał c. k. Dyrekcji skarbu z dnia 1. kwietnia 1870 l. 14054 poleconem zostało c. k. urzędowi sprzedaży soli, ażeby tylko tym wektorantom wydziału pow. sól wydawał, którzy się wykazą potwierdzeniem, iż otrzymaną przedtem ilość soli rzeczywiście do gminy dostarczyli. W skutek czego zawiadomieni zostali ówcześni wektoranci, tudzież zostało zwierzchnościom gminnym uchwałą wydziału pow. z dnia 19. maja 1870. l. 47. poleconem, ażeby zgłaszającym się wektorantom soli wasygnacye wydziału pow. zaopatrzonym, po dokładnem przekonaniu się o rzeczywiście dostawianej soli, wydawała każdorazowe osobne potwierdzenie i o ile wydziałowi pow. jest wiadomem c. k. urząd sprzedaży soli w Kossowie ściśle przestrzega polecenia swej wyższej władzy i niewydaje żadnemu wektorantowi soli, który w pierw się nie wykaze potwierdzeniem zwierzchności gminnej, iż poprzednio powziętą sól z magazynu całkowicie do gminy dostarczył i mieszkańcom gminy rozsprzedał, lepsza i skuteczniejsza kontrola wymagana nawet być nie może.

Gdy atoli mimo to liczne zażalenia do wydziału pow. wpływały na brak soli w gminach i nadużycia wektorantów sprzedających sól, drożej niż się obowiązali, po przesłuchaniu takowych, ażeby niebyło powodu do rozmaitych wykrętów, uchwalił wydział pow. w połowie roku zeszłego ogłosić powtórnie i zawezwać wszystkie gminy do przedstawienia wektorantów swoich, uregulowawszy zarazem asygnowanie ilości soli w stosunku do zamówionej ilości i ilości w każdej gminie się znajdujących. — Przedstawiła też większa część gmin wektorantów swoich i między tych zamówiona ilość soli w stosunku do ludności rozdzieloną została, atoli właśnie po tém uregulowaniu zawiadomiony został wydział pow. przez c. k. urząd sprzedaży soli w Kossowie, iż dla powiatu śniatyńskiego o wiele mniejsza ilość soli wydawaną będzie, gdyż warzelnia tyle soli produkować nie jest w stanie i zamiast 100.000 topek miesięcznie wydawanem tylko będzie 60.000 topek. Liczne przedstawienia wydziału pow. do c. k. krajowej Dyrekcji skarbu nie skutkowały i owszem, gdy reskryptem tejże Dyrekcji z dnia 12. października 1871. l. 42.693. odebraniem zostało wydziałowi pow. pośredniczenie przy sprzedaży soli dla gminy miasta Śniatyna i oddano samejże gminie w zarząd, ilość pobieranej soli zmniejszono do 40.000 topek miesięcznie, gdy przeciwnie wektoranci się w 6 nasób powiększyli.

Wypada więc według tego na gminy 1. Bellelują miesięcznie 8 sotek, Borszczów 8 sotek, Budyłów mies. 6 sotek, Chlebyczyn mies. 4 sotek, 2. Demycze mies. 11 sotek, 3. Drahasymów mies. 4 sotek, 4. Dzurów mies. 13 sotek, 5. Hańkowce z Aibinówką mies. 8 sotek, 6. Hińce mies. 18 sotek, 7. Karlów mies. 12 sotek, Kielichów mies. 2 sotek, 8. Krasnostawie mies. 8 sotek, 9. Książę mies. 10 sotek, Kułaczyn mies. 2 sotek, Lubkowce 4 sotek, 10. Mikulińce 4 sotek, 11. Nowosieltica 10 sotek, Oleszków 4 sotek, Oreloi 4 sotek, 12. Podwysoka 10 sotek. 13. Podpichniki 10 sotek, 14. Potoczek 5 sotek, Rudniki 10 sotek, 15. Ruszów 7 sotek, 16. Rożnów 36 sotek, 17. Stecowa 16 sotek,

18. Trójca 16 sotek, 19. Trościaniec 10 sotek, 20. Turzapy 5 sotek, Tuława 3 sotek, Tułuków 7 sotek, Uście 6 sotek, 21. Widynów 7 sotek, Wołożkowce 13 sotek, 22. Zabłotów 22 sotek, Zadubrowce 9 sotek, 23. Załucze 16 sotek, 24. Zawale 10 sotek, Zebranówka 2 sotki, z tych 24 gmin mają swoich wektorantów soli, którym dawniej na tydzień taka ilość soli, jaka im obecnie na miesiąc przypada asygnowana była, a nawet obecnie się asygnuje, gdyż wektoranci mimo to, iż wiedzą, że im w warzelni kossowskiej, tylko czwartą część asygnowanej soli wydadzą, złożywszy raz kaucyę dawniej pobieranej ilości soli odpowiednią, żądają wystawienia na taką ilość soli, jak wysoką jest stosunkowo kaucya. Ponieważ jednak wydział pow. mimo to, iż się ile możności starał jak najsumienniejsz pośredniczyć w powierzonej mu sprzedaży soli, przez wysoki Wydział krajowy pociągany zostaje do odpowiedzialności, dając wiarę niechętnym wydziałowi pow. indywiduom, gdy liczne przedstawienia wyswiecające stan całej sprawy, jak na przykład z dnia 7. grudnia 1871. (odezwać takowe) nie skutkowały, uchwalił wydział pow. na posiedzeniu swem dnia 7. marca 1872. w nieś do Wydziału kraj. oświadczenie następującej treści, (odezwać takowe.) Na to wysoki Wydział kraj. polecił uchwałą z dnia 12. kwietnia 1872. l. 4406. przedłożyć świetnej radzie całą sprawę do rozstrzygnięcia. Wydział pow. stawia przeto następujący wniosek: Świetna rada uchwali: Rada popowiatowa pochwała w zupełności dotychczasowe postępowanie wydziału pow. w sprawie pośredniczenia w sprzedaży soli dla mieszkańców powiatu śniatyńskiego, uwalniając wydział pow. od dalszego pośredniczenia, poleca poczynienie stosownych kroków u władz dotyczących celem przeniesienia tego pośrednictwa na inną władzę X. M. Korzyński. — Większością głosów zatwierdzono i przyjęto powyższy wniosek na pełnej radzie pow. śniatyńskiego. — Śniatyn dnia 10. czerwca 1872

Odpis referatu Wydziału krajowego z d. 21. czerwca 1872. do l. 10,175.

Wydział powiatowy Śniatyn, w odpowiedzi na uchwałę naszą ad nr. 4,406/1872. przedkłada uchwałę tamtejszej rady powiatowej, uwalniając wydział powiatowy od dalszego pośredniczenia przy rozsprzedaży soli, — i prosi o przyjęcie tego do naszej wiadomości.

Do wydziału powiatowego w Śniatynie.

Sprawozdanie wydziału powiatowego w Śniatynie z dnia 21. czerwca 1872. do l. 460., donoszące nam o treści uchwały tamtejszej rady powiatowej z dnia 10. czerwca r. b., mocą której wydział powiatowy od dalszego pośredniczenia przy rozsprzedaży soli uwolnionym został, przyjmujemy z ubolewaniem do naszej wiadomości. Ponieważ jednak powyższe sprawozdanie wydziału powiatowego nie załatwiło wcale wezwań Wydziału krajowego z dnia 26. lutego 1872. do l. 1,105. z dnia 12. kwietnia 1872. do l. 4,406. i 4,407. z tejże samej daty, polecamy ponownie dopełnienie tychże zleceń i przedłożenie nam udokumentowanych aktami sprawozdań nad rekursami odnośnemi zwierzchności gminnej w Rożnowie, a to w nieprzekraczalnym terminie ośmiu dni, udając się równocześnie do c. k. starostwa w Śniatynie, by karę na naczelnika gminy Rożnowa, uchwałą wydziału powiatowego z dnia 23. listopada 1871. do l. 1,861. nałożoną, ze względu, że uchwała ta nie jest prawomocną, aż do orzeczenia naszego względem tego rekursu nieexecutowała

W Lwowie d. j. w.

Odpis okólnika Wydziału krajowego do wydziałów powiatowych z dnia 30. grudnia 1871. do l. 13552.

Kosztorysy, na podstawie których budowa i utrzymanie dróg wykonywane bywają, o tyle tylko dokładnie sporządzone być mogą, o ile wzięte w rachunek ceny materiałów i robót, przy tych budowlach używanych, rzeczywistym stosunkom odpowiadają.

Ponieważ w myśl uchwały wysokiego Sejmu projekt i kosztorysy nowo budować się mającej, a przez terytoryum tamtejszego powiatu przechodzącej drogi krajowej, w następnym roku sporządzone być winne, przeto przesyłając wydziałowi powiatowemu w załączeniu po jednej librze formularzy cennika, wzywamy, aby się wydział powiatowy zaraz po odebraniu niniejszego pisma na jednym z najbliższych swych posiedzeń nad oznaczeniem istniejących w powiecie cen wszystkich, o ile to być może, w cenniku wyszczególnionych materiałów i robót zastanowił, i ustalone przy tej naradzie ceny w przeznaczonej do zapisku wydziału powiatowego drugiej rubryce uwidocznili. Cennik ten przez prezesa rady powiatowej lub przez jego zastępcę potwierdzony, przedstawi nam wydział powiatowy w dwóch exemplarzach. Z początkiem każdego kwartału winna się w ten sposób odbyć rewizya cen, poprzednio ustanowionych, a wyniki z niej cenniki winne być peryodycznie w dwóch exemplarzach przesyłane Wydziałowi krajowemu.

D. j. w.

Odpis okólnika Wydziału krajowego do inżynierów i wydziałów powiatowych, z dnia 30. grudnia 1871. do l. 13552.

Kosztorysy, na podstawie których budowa i utrzymanie dróg wykonywane bywają, o tyle tylko dokładnie sporządzone być mogą, o ile wzięte w rachunek ceny materiałów i robót, przy tych budowlach używanych, rzeczywistym stosunkom odpowiadają.

W uznaniu więc niezaprzeczonej ważności rzetelnych cenników, oraz w zamiarze zaprowadzenia w tym względzie nietylko jednolitego postępowania, ale zarazem możliwej kontroli, postanawia Wydział krajowy co następuje:

Z początkiem każdego kwartału winien inżynier okręgowy przedłożyć wydziałowi powiatowemu, w którego obrębie choćby część krajowej drogi jest położoną, w dwóch exemplarzach cennik według załączonego formularza, wypełniwszy w nim rubrykę dla jego zapisku przeznaczoną. Podane przez inżyniera ceny weźmie wydział powiatowy na najbliższem posiedzeniu swem pod rozagę, i zapisze w razie odmiennego zdania w następnej rubryce te cyfry, które według jego przekonania miejscowym stosunkom więcej odpowiadają. Sprawdzone te cenniki przedłoży wydział powiatowy Wydziałowi krajowemu do dalszego zarządzenia.

D. j. w.

Odpis okólnika Wydziału krajowego do wydziałów powiatowych z dnia 16. grudnia 1871. do l. 18.104.

Z uwagi, iż ewidencja materiałów pozostających po rozbiorze starych mostów, przepustów, poręczy i innych do dróg krajowych należących, przedmiotów nie bywa dotąd z należytą prowadzona dokładnością, oraz z powodu, iż sposób zużytkowania tychże materiałów nie był dostatecznie wykazywanym, Wydział krajowy zarządza w tym względzie co następuje:

Natychmiast po rozebraniu starego przedmiotu drogowego, który albo ma być przebudowany albo zaniechany, konduktor sporządzi szczegółowy wykaz wszystkich materiałów z rozebrania wynikłych, używając do tego druków służących do wykazu materiałów dostarczonych przez przedsiębiorców, zmieniając tylko tytuł; na tychże wyrazić należy ilość, wymiary i objętość lub wagę każdego gatunku materiału.

Materiały te podzielić należy na cztery następujące kategorie:

1. Materiały do zużytkowania przy przebudowaniu.

Pod tą rubrykę wypada zamieścić wszystkie materiały, które zużytkować można przy przebudowaniu i o których wzmianka winna była być zrobioną przy sporządzeniu kosztorysu na budowę nowego przedmiotu; na mocy tego wykazu, ilość dokładna tego materiału do kosztorysu zaciągniętą i odpowiednia wartość kosztorysowa potrąconą być winna.

2. Materiały do zachowania na reperacye.

W tej rubryce zamieścić wszystkie materiały, które inżynier uzna za potrzebne do zachowania na przewidziane reperacye lub inny użytek. W kolumnie uwag wykazać należy, na jaki cel materiały te są przeznaczone i w jaki sposób ich przechowanie zarządzeniem zostało.

3. Materiały do sprzedania w drodze licytacji.

Tu zamieścić wszystkie materiały, które nie będąc przydatne lub potrzebne, do dwóch poprzednich użytków, należy sprzedać w drodze publicznej licytacji. W kolumnie uwag zamieścić przybliżoną wartość tych materiałów.

4. Materiały do sprzedania z wolnej ręki.

Do tej kategorii zamieścić materiały, które z powodu albo jakości, albo ilości, przedstawiają tak małą wartość pieniężną, że koszt komisji licytacyjnej, nie byłyby dochodem ze sprzedaży pokryte. Materiały te sprzeda konduktor w porozumieniu z inspektorem drogowym z wolnej ręki.

Powyższe wykazy mają być w trzech exemplarzach sporządzone przez konduktora, sprawdzone przez konduktora, sprawdzone przez inżyniera okręgowego, i zatwierdzone przez inżyniera drogowego. Jeden exemplarz zatrzyma inżynier, drugi wydział powiatowy, a trzeci zostanie przesłany do Wydziału krajowego za pośrednictwem wydziału powiatowego. Przesyłając powyż wzmiankowane wykazy, zarządzi wydział powiatowy wskazaną niniejszym okólnikiem sprzedaż materiałów 3 i 4 kategorii i zda następnie sprawę o jej wyniku.

Równocześnie polecamy wydziałowi powiatowemu, aby nam najdalej do dnia 5. stycznia 1872. wykazał, czyli i jakiego gatunku materyały z przebudowanych dotąd przedmiotów, na drogach jego nadzorowi poruczonych, pozostały.

O niniejszem rozporządzeniu zawiadamiamy jednocześnie inżynierów okręgowych i konduktorów drogowych.

D. j. w.

Wykaz

zaliczek zwrotnych danych z funduszu krajowego na rozmaite budowy drogowe
w skutek rozporządzeń c. k. Namiestnictwa.

Pozycja	Data	Liczba		Złr.	ct.
	Rozporządzenia				
1	15/5 1865	1.743	Z zaliczki Naczelnikowi obwodowemu Sądeckiemu na budowę dróg w tamtejszym obwodzie w kwocie 8000 złr. danej — reszta .	3.799	15
2	2/5 1863	76.434	Węgierski fundusz krajowy z budowy drogi kraj. Tarnów — Sącz — Niedzieckiej .	3 96 1/2	
3	29/5 "	27.257	Konkurencyja za naprawę budowli wodnych Nr. 3. nad Wisłą obok Sarnowiec .	70	62
4	18/4 1866	20.882	Od konkurencyi zaliczka na zaspokojenie gmin przy drodze Sielec - Zaleszczyckiej .	3.750	—
5	9/13 1864	17.915	Konkurencyja dróg powiatowych Baligrodzkiej i Lutowskiej z 10.000 złr. reszta .	6 076	37 1/2
6	1/9 1863	42.756	Konkurencyja drogi Bełzec Jarosławskiej, zaliczka na zaspokojenie Rosenfelda za dostarczony materiał .	10.461	92
7	7/1 1866	68.294/65	Konkurencyja drogi Sanok - Przemyskiej zaliczka na konserwację drogi .	800	—
8	—	—	Wydział powiatowy Stanisławowski wypłaconą nienależnie droźnikowi Fedorowiczowi załugę za Marzec i Kwiecień 1862 .	20	—
9	4/1 1866	6.073	Konkurencyja drogi Sielec - Zaleszczyckiej z 8.000 zł. —	3.000	—
	4/3 "	72.841	reszta .		
		15.325			
10	12/12 1860	60 156	Konkurencyja drogi Skala - Zaleszczyckiej za naprawę drogi	2.000	—
11	31/3 1865	18.364	Konkurencyja drogi Brzeżany - Podwołoczyskiej za postawienie rogatki .	28	10
12	2/5 1866	21.838	Konkurencyja obwodu Czortkowskiego zaliczka na drogi obwodowe .	4.000	—
13	20/3 1866	920	Konkurencyja drogi Bełzec - Jarosławskiej zaliczka na zaspokojenie Rosenfelda za dostarczone materiały .	6.000	—
			Suma	40.010	13

Wykaz

zaliczek zwrotnych danych z funduszu krajowego na rozmaite budowy drogowe
i wodne w skutek rozporządzeń Wydziału krajowego.

Pozycja	Data	Liczba		Złr.	ct.
	Rozporządzenia				
1	16/6 1867	7.180	Konkurencyi na nagłe roboty w powiecie Przemyskim	1.500	—
2	12/10 "	1.0623	Konkurencyi na odbudowanie wałów nad Sanem i Wisłą pod Wrzawą w powiecie Tarnobrzeskim — Z udzielo- nych 10.000 zł. zwrócono w r. 1870 1548 zł. 71 1/2 ct. odpisano do LW. 1855/871 . 3451 " 28 1/3 "		
			Razem 5000 zł. —	5.000	—
3	30/7 "	7.827	pozostaje reszta .		
	21/8 "	8 527	Konkurencyi Bełzec-Jarosławskiej drogi krajowej na od- budowanie mostu na Sanie w Jarosławiu Z udzielonych ogółem . 21.119 zł. 67 1/2 ct. odpisano w skutek uchwały Wy- działu kraj. z 6/9 1872 L. 12.809 10 370 " 51 1/4 "		
		1.872	zostaje reszta	40.749	16 1/4
4	8/3 1869	3.567	gminie Dobczyce na budowę mostu na Rabie 2.500 zł. z tych uiszczono 800 "		
			pozostaje reszta	1.700	
			Suma	18.949	16 1/4

Wykaz

dochodu z myt na drogach krajowych z roku 1872.

Pozycja		1871		1872		Uwaga
		złr.	ct.	złr.	ct.	
1	W Przegini duchownej i Babicach	1631	—	1365	—	do poz. 2. dochód wynosi: w styczniu 105 złr. 41½ ct. " lutym 198 " 67 " " marcu 198 " 36 " razem 442 złr. 44½ ct. przeciętna miesięcznie 147 złr. 48 ct. należy się przeto spodziewać rocznie jak wykazano
2	" Chełmku i Podzagórniu (we własnym zarządzie za podstawę do obliczenia wzięto przeciętną trzy miesięcznego do- chodu)	1058	—	1769	—	
3	" Mogile, Bieńczycach i Przegorzałach	5901	—	5901	—	
4	" Pomianowej i Gnojniku	1505	—	1849	54	
5	" Łososinie dolnej	546	12	612	65	
6	" Kurowie (przewóz)	458	—	562	57	
7	" Dąbiu	1003	33	1500	—	
8	" Rzyżkach	750	—	2006	67	
9	" Brzeźnicy	1500	—	1675	—	
10	" Klikuszowej	1100	—	1000	—	
11	" Dębnie i w Nowym Targu „przy Bia- łym Dunajcu“	6883	33	4200	—	
12	" Nowym Targu „przy Czarnym Dunajcu“			1725	89	
13	" Gródku	281	72	407	—	
14	" Starym Sączu, Maszkowicach i Łęceicy	4787	—	4788	—	
15	" Zabełczu	2187	97½	2204	—	
16	" Koniecznej	720	—	1050	50	
17	" Birczy	1500	—	2060	—	
18	" Przemyślu i Olszanach	3031	—	3031	—	
19	" Olchowcach (przewóz)	250	—	280	—	
20	" Tyrawie wołoskiej	181	87	317	50	
21	" Grabownicy, Dynowie, Newistce i No- zdrzeu	3703	12	4511	28	
22	" Cieszanowie, Bełżcu, Płazowie, Ole- szycach i Wulce zapałowskiej	6501	99	10.300	—	
23	na Sanie pod Jarosławiem	5654	—	6154	—	
24	w Stawczanach i Porzeczu	3300	—	3500	—	
25	" Spilczynie i Rzepechowie	1713	25	1713	25	
26	" Dawidowie	1400	—	1597	78	
27	" Podkamieniu, Demianowie i Zalipiu	2951	—	2951	—	
28	" Turynce, Wielkich Mostach i Żółkwi	5180	—	5526	—	
29	" Haliczu, Jamnicy, Jezupolu i Pobereżu	5122	—	5507	—	
30	" Ottynii i Odajach	2100	—	2600	—	
31	" Puharach	164	—	1172	—	
32	" Niezwiskach	1005	—	1285	95	

Pozycja		1871		1872		Uwaga
		złr.	ct.	złr.	ct.	
33	W Raszkowie i Serafinicach	2600	—	2600	—	
34	" Tłumaczu i Miłowaniu	4200	—	5000	—	
35	" Bohutynie i Rozhadowie	19 0	—	2251	51	
36	" Brzeżanach, Kozowie i Horodyszczu	9218	—	10 276	—	
37	" Białej karczynie	1583	—	630	50	
38	" Podwołoczyskach	2350	—	1580	—	
39	" Smykowcach	2571	72	1717	17	
40	" Zagrobelu	4301	—	4351	—	
41	" Dobropolu	915	—	1100	—	
42	" Strusowie	859	60	1175	42	
43	" Czortkowie i Dziurynie	1750	—	2075	—	
44	" Buczaczu	10 424	24	8000	—	
45	" Manasterzyskach i Zaleszczykach	—	—	5050	—	
46	" Koszyłowcach	666	99	530	—	
47	" Kopeczyńcach (Husiatynie)	600	—	600	—	
48	" Krogolcu	305	—	305	—	
49	" Białokiernicy	375	—	935	70	
50	" Dawidkowcach wraz z domkiem my- tniczym	—	—	640	—	
51	" Korolówce	—	—	840	—	
52	" Borszczowie	536	—	557	75	
53	" Bedrykowcach, Tłustem i za domek mytniczy w Bedrykowcach	1726	75	1600	—	
54	" Iwankowie	3 7	50	427	79	
55	" Kasparowcach (przewóz)	264	—	552	—	
56	" Kozaczówce i Babińcach	765	36	777	36	
57	" Uściu Biskupiem	965	—	1340	—	
Suma		12 4533	86 1/2	140 035	58	